

Základní škola a Mateřská škola Montessori Kampus s.r.o.

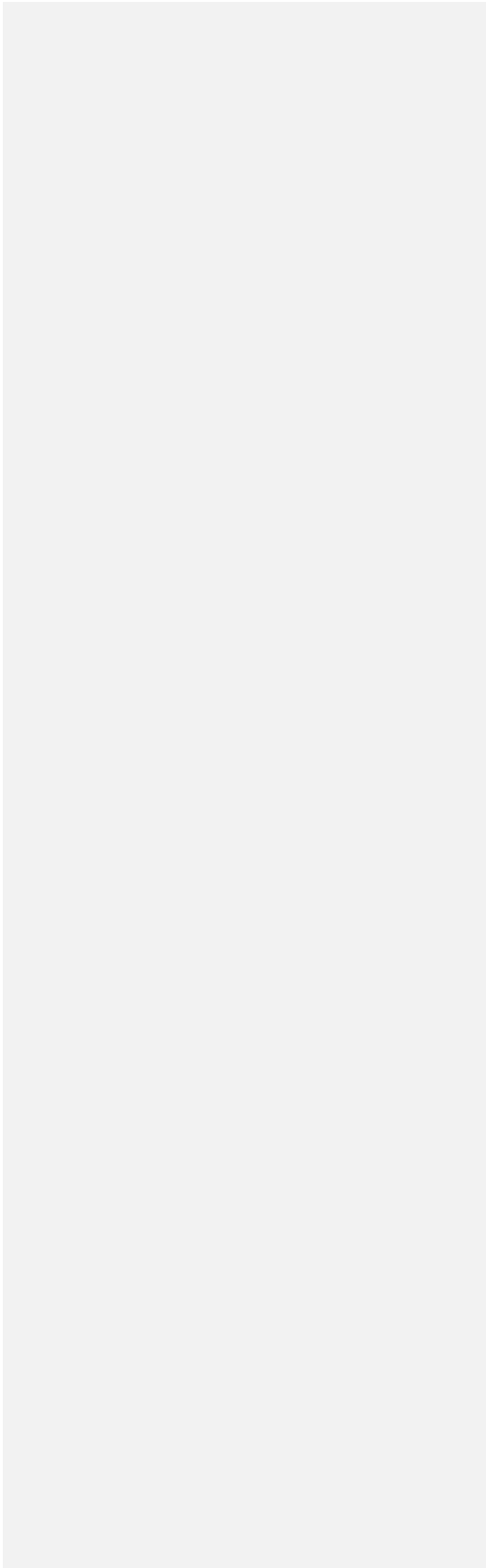
**ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ
VYTVOŘEN PODLE RVP ZV Z ROKU 2022**

OBSAH

1. Identifikační údaje	1
2. Charakteristika školy	2
2.3.1 Spolupráce s rodiči a dalšími organizacemi	9
2.3.2 Pozorování	11
2.3.3 Spolupráce v rámci školy	11
2.4.1 Prostředí od 1. do 6. ročníku	11
2.4.2 Prostředí od 7. do 9. ročníku	12
2.5.1 Absolvent MoNTESSORI KAMPUSU	12
2.8.1 Pozorování	13
2.8.2 Nástroje vlastního hodnocení školy	13
2.8.3 Oblasti vlastního hodnocení školy	13
2.8.4 Kdo vykonává vlastní hodnocení školy	13
2.8.5 Současné výzkumy hodnotící účinnost Montessori vzdělávání	14
2.9.1 Komunitní život	15
2.9.2 Vzdělávání dospělých	15
2.9.3 Stáže a konference	15
3. Charakteristika ŠVP	17
3.1.1 Poslání	17
3.1.2 Vize	17
3.1.3 Klíčové prvky Montessori pedagogiky	17
3.2.1 Čtyři fáze vývoje	19
3.2.2 Věkově smíšené třídy či studijní skupiny	20
3.2.3 Pracovní cyklus	21
3.2.4 Ucelené vzdělávání a role Velkých příběhů	22
3.2.5 Klíčové lekce	23
3.2.6 CLIL	23
3.2.7 Modelování	24
3.2.8 Výpravy za poznáním	24
3.2.9 Badatelské vyučování	24
3.2.10 Školní parlament	24
3.2.11 Rovnoprávnost na úrovni komunikace a partnerství	24
3.2.12 Vztah k životnímu prostředí	25
3.2.13 Společné strategie k rozvoji kompetencí	25
3.2.14 Základní principy a jejich průřezový vztah k rozvoji kompetencí	26
3.2.15 Společné strategie k rozvoji kompetencí na úrovni metod a výuky	27
3.2.16 Společné strategie k rozvoji kompetencí na úrovni komunikace a partnerství	27
3.2.17 Společné strategie k rozvoji kompetencí na úrovni vztahu k životnímu prostředí	27
3.2.18 Společné strategie k rozvoji kompetence k učení	28
3.2.19 Společné strategie k rozvoji kompetence k řešení problémů	28
3.2.20 Společné strategie k rozvoji kompetence komunikativní	29
3.2.21 Společné strategie k rozvoji kompetence sociální a personální	30

3.2.22 Společné strategie k rozvoji kompetence Občanské	30
3.2.23 Společné strategie k rozvoji kompetence pracovní	31
3.5.1 Osobnostní a sociální výchova	34
3.5.2 Výchova demokratického občana	34
3.5.3 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	35
3.5.4 Multikulturní výchova	36
3.5.5 Environmentální výchova	37
3.5.6 Mediální výchova	38
4. Učební plán	39
4.1.1 Mezipředmětové vztahy a věkově heterogenní vzdělávání	39
4.1.2 Učební plán v Montessori školách pro dospívající	39
4.1.3 Organizační podmínky	40
5. Učební osnovy	42
5.1.1 Věkově smíšená studijní skupina	42
5.1.2 Tříhodinový pracovní cyklus	43
5.1.3 Připravené prostředí	43
5.1.4 Práce v učebních koutcích	44
5.1.5 Využití Montessori pomůcek	45
5.1.6 Svoboda a disciplína	46
5.1.7 Sociální a morální rozvoj	46
5.1.8 Jak se děti ve věku 6-12 let učí	47
5.1.9 Zapojení žáků 6. ročníku do věkově smíšené skupiny žáků 1. až 5. ročníku	48
5.1.10 Rozdělení vzdělávacího obsahu do vyučovacích předmětů	49
5.2.1 Charakteristika vyučovacích předmětů	49
5.2.2 Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů	52
5.2.3 Vzdělávací obsah pro 1. až 5. ročník	53
5.2.4 Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů	100
5.2.5 Vzdělávací obsah pro 6. ročník	154
5.2.6 Průřezová témata v rámci předmětu obraz světa	198
5.3.1 Charakteristika vyučovacích předmětů	202
5.3.2 Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů	203
5.4.1 Charakteristika vyučovacích předmětů	208
5.4.2 Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů	209
5.5.1 Charakteristika vyučovacích předmětů	211
5.5.2 Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů	212
5.6.1 Charakteristika vyučovacích předmětů	217
5.6.2 Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů	219
5.7.1 Charakteristika vyučovacích předmětů	221
5.7.2 Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů	223
5.8.1 Charakteristika vyučovacích předmětů	226
5.8.2 Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů	228
5.9.1 Charakteristika vyučovacích předmětů	239
5.9.2 Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů	243
5.10.1 Charakteristika vyučovacích předmětů	253

5.10.2	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu	256
5.11.1	Charakteristika vyučovacího předmětu	259
5.11.2	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu	262
5.12.1	Charakteristika vyučovacího předmětu	265
5.12.2	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu	268
5.13.1	Charakteristika vyučovacího předmětu	271
5.13.2	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu	273
5.14.1	Charakteristika vyučovacího předmětu	282
5.14.2	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu	284
5.15.1	Charakteristika vyučovacího předmětu	291
5.15.2	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu	293
5.16.1	Charakteristika vyučovacího předmětu	297
5.16.2	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu	300
5.17.1	Charakteristika vyučovacího předmětu	306
5.17.2	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu	308
5.18.1	Charakteristika vyučovacího předmětu	314
5.18.2	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu	317
6.	Hodnocení výsledků vzdělávání žáků	321
6.5.1	Desatero pro formativní hodnocení	325
6.5.2	Popisný jazyk, srozumitelnost	325
6.5.3	Pravdivost	327
6.5.4	Bezpečí, pozitivní zaměření	327
6.5.5	Individuální přístup	327
6.6.1	Zvládací učení = mapa vývoje	327
6.6.2	Kriteriální hodnocení	328
6.6.3	Okamžitá zpětná vazba a sebereflexe	328
6.6.4	Zprávy pedagogů a dalších průvodců žáků do školních deníků	328
6.6.5	Vzdělávací plán	328
6.6.6	Hodnocení zvládnutí klíčových kompetencí	329
6.6.7	Pravidla pro chování a spolužití	329
6.6.8	Sběr autentických informací	329
6.6.9	Žákovské práce	330
6.6.10	Pozorování	330
6.6.11	Archivy, formuláře	330
6.6.12	Žákovské portfolio	330
6.6.13	Sebehodnocení	330
6.6.14	Ocenění – otázka	330
6.6.15	Začátky výpovědí, otázky	331
6.6.16	Konzultace učitelů s žáky	331
6.6.17	Tripartitní konzultace	331
6.6.18	Slovní hodnocení	331
6.6.19	Vysvědčení	331
6.7.1	Stupně hodnocení prospěchu	334
6.7.2	Klasifikační stupně a jejich slovní vyjádření	336

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

1.1 NÁZEV ŠVP

Montessori Kampus – školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

1.2 ÚDAJE O ŠKOLE

Název a sídlo školy

Základní škola a Mateřská škola Montessori Kampus s.r.o.

Na Sádkách 40, České Budějovice

Název a sídlo školy

Husova 17, České Budějovice

Jméno ředitelky

Mgr. Kristýna Turková

Kontakty

www.montessorikampus.cz

Tel. +420 777 296 380

Datová schránka: 7q9v2ue

IČ: 037 42 725

RED-IZO: 691 008 710

Zřizovatelé

Mgr. Kristýna Turková – jednatelka, Bc. Petr Turek – jednatel

Kontaktní údaje

Tel: +420 777 296 380, +420 603 309 303

Email: reditelka@montessorikampus.cz, turkova.kristy@gmail.com, p-t@seznam.cz

Předkladatel, koordinátor tvorby a následných úprav ŠVP

Mgr. Kristýna Turková, Mgr. Martina Vrtišková

Na zpracování se podíleli pedagogové školy, konzultanti, odborníci z praxe

Mgr. Táňa Kadlecová, Doc. Dr. Phil. Veronika Kotůlková, Mgr. Lucie Procházková, Mgr. Monika Poláčková, PhDr. Lucie Brattoli, Mgr. Pavlína Čížková, Ing. Jiří Pelc, Mgr. Běla Mrkosová.

Číslo jednací

ZSMK-SVP-202108

Platnost dokumentu

Školní vzdělávací program je účinný od 1. 9. 2021

Schváleno školskou radou základní školy Montessori Kampus v Českých Budějovicích dne 31. 8. 2021.

Mgr. Kristýna Turková

ředitelka školy (podpis ředitele a razítko školy)

2. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

2.1 ÚPLNOST A VELIKOST ŠKOLY

Malá komunitní škola, kde se všichni dobře znají

Jsme malou školou s celkovou kapacitou 54 žáků v 1.–9. ročníku, sídlíme v širším centru Českých Budějovic.

Pracujeme podle výchovně vzdělávacího programu doktorky Marie Montessori a inspirujeme se dalšími pedagogickými směry a programy, např. Čtením a psaním ke kritickému myšlení, využíváme metodu CLIL, Jolly Phonics a projektové a badatelské vyučování.

Cílem vzdělávání je pokrok dítěte v rámci jeho možností a plné využití jeho potenciálu ve všech oblastech. Učitelé přistupují k dětem individuálně a nabízejí jim podnětné prostředí. Žáci se učí v souvislostech, dáváme důraz na smysluplnost vzdělávacího obsahu i pravidel.

Škola plně implementující Montessori pedagogiku

Práce v Montessori třídách je smysluplná, pokud děti pracují ve věkově smíšených skupinách, mají možnost podílet se na rozhodování, v rámci pravidel si svobodně volí činnost. V období prvního stupně jsou třídy malotřídní, žáci na druhém stupni pracují pomocí studijních skupin. Za tímto účelem jsou ve třídách zřízeny studijní koutky, které umožňují několika třídám pracovat v jedné učebně. V období 7.–9. ročníku je učivo propojováno s konkrétními záměry žáků, žáci pracují v rámci studentské firmy.

Úzce spolupracujeme s Montessori Institutem v Praze, který zprostředkovává vzdělávání Association Montessori Internationale, asociace, kterou založila Maria Montessori, aby se její přístup šířil v ucelené podobě.

Motto školy

„Vzdělávání není něco, co dělá učitel, ale je to přirozený proces, který probíhá samovolně v každé lidské bytosti. Jeho podstatou není naslouchání slovům, ale praktická zkušenost, kterou jedinec získává při aktivním působení na své okolí. Úkolem učitele tedy není mluvit, nýbrž promyslet a připravit takový sled motivačních prvků, který by děti vedl ke spontánnímu vstřebávání vědomostí a osvojování si kulturních dovedností ve speciálním, pro ně připraveném prostředí. Aktivní interakce dítěte s jeho okolím je faktorem, který způsobuje rozvoj osobnosti nejen v předškolním, ale i v mladším a starším školním věku.“ Absorbující mysl, kap. 1, str. 13.

„Všechno, co je třeba, je vnést do školy a do učebny tolik světla, kolik jenom dokážeme, poskytnout dětem tolik pomoci a vedení, kolik potřebují a o kolik požádají, naslouchat s porozuměním, když se jim chce mluvit, a potom uhnout z cesty. Můžeme jim důvěřovat, že zbytek dojdou...“ John Holt: Jak se děti učí. Naší vizí je vytvořit v naší základní škole prostor pro přirozené, organické a eklektické poznávání řízené dítětem a pramenící z jeho vnitřního zájmu. Chceme vytvořit prostor pro takové poznávání světa, které používám před tím, než vstoupíme do základní školy a po tom, co ze základní školy odejdeme.

Naše základní škola si klade za cíl být „o životě, o radosti a o nadšení.“ Naše práce je inspirována prací Marie Montessori, zakladatelky Montessori metody, a Johna Holta, propagátora myšlenky, že přirozený život a učení je možné opět sjednotit dohromady.

Historie školy

V roce 2008 ukončila zřizovatelka školy mezinárodní studium Montessori pedagogiky v Mnichově a následující rok založila Montessori Kampus a jako OSVČ začala poskytovat předškolní péči dětem v Českých Budějovicích.

Za rok na montessori kurzy chodilo 40 dětí jedenkrát týdně. Čím dál více klientů se ptalo na možnost docházet do Montessori Kampusu vícekrát týdně. Rozhodla se tedy založit školku s montessori programem, který by odpovídal rámcovému vzdělávacímu programu a zároveň využíval specifických didaktických pomůcek a her, aby si děti mohly osvojit klíčové kompetence ve všech oblastech názorně, smyslově a vlastním prožitkem.

V září roku 2012 tedy s dalšími montessori pedagogy začali poskytovat dětem od tří do šesti let celodenní péči s minimální docházkou stanovenou na tři dopoledne. Z kapacitních důvodů se školka po čtyřech letech přestěhovala a od listopadu roku 2014 začala fungovat v nové budově školky v Českých Budějovicích v ul. Na sádkách č.p. 40. Tato školka byla jediná v oblasti výstavby nových rodinných domů za parkem Stromovka, z nichž mnohé obývají mladé rodiny. Minimální docházka pro děti ve věku od 3 do 6 let byla stanovena na pět dopolední v týdnu, a kapacita 24 dětí na dva učitele a jednu asistentku je naplněna. Školka se stala vyhledávanou nejen klienty z Českých Budějovic a blízkého okolí, ale také rodinami z Kaplice a Českého Krumlova.

Protože byly děti ve školce spokojené a s ohledem na svůj věk velmi samostatné a bystré, rodiče žádali pokračování montessori programu i po absolvování mateřské školy. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli po sedmi letech působení vstoupit do rejstříku škol a školských zařízení a podali žádost o zápis mateřské a základní školy. 1. září 2016, s finanční podporou rodičů a prarodičů našich žáků, jsme otevřeli jednu třídu základní školy Montessori Kampus pro dvanáct dětí (první, druhý a čtvrtý ročník) pod záštitou montessori pedagoga vzdělaného na mezinárodní úrovni. Je třeba vyzdvihnout, že škola vznikla na základě poptávky rodičů, nikoli z iniciativy zřizovatelů (naš původní záměr počítal otevřít školu cca o tři roky později).

V současné době rozvíjíme možnost volit v Českých Budějovicích alternativu k současné běžné formě školního vzdělávání. Každý rok očekáváme nárůst žáků o pět až osm dětí z vlastní školky. Výjimečně přijímáme žáky z jiných typů mateřských škol. Vzhledem k malotřídnímu charakteru montessori tříd jsme zvolili maximální kapacitu 30 žáků na prvním stupni, kterou bychom chtěli naplnit postupně během pěti až šesti let, a 24 žáků na druhém stupni.

Naší vizí je vytvořit bezpečné, krásné a podnětné místo pro děti od narození do 15 let, kde by se mohly vzdělávat montessori metodou, která klade důraz na vzájemný respekt dítěte a učitele, naplňování fyzických, emocionálních a intelektuálních potřeb dítěte a dodržování prospěšných pravidel slušného chování a komunikace s ohledem na věk dítěte. Vzhledem ke kontinuitě a jednotící koncepci práce s dětmi jsou vytvořeny optimální podmínky pro rozvoj všech typů klíčových kompetencí dětí a položen pevný základ pro jejich celoživotní vzdělávání.

2.2 CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Umístění

Škola na adrese Husova třída 17 v Českých Budějovicích má výbornou dopravní dostupnost, nachází se v dochozí vzdálenosti do 1 minuty od zastávky MHD „Výstaviště“ na Husově třídě. V bezprostřední blízkosti budovy lze i dobře krátkodobě zaparkovat soukromá vozidla. Budova má k dispozici oplocenou parkovací plochu a v areálu je certifikovaná přírodní zahrada s herními prvky. Škola je situována v přízemí a v 1. NP budovy. Škola má kapacitu 60 žáků – jde o školu rodinného typu. Podle zásad montessori metody jsou třídy smíšené, tvořené 1. – 6. ročníkem a 7. – 9. ročníkem. Provozní doba základní školy je od pondělí do pátku od 7.30 do 16.00 hodin. Po skončení školního vyučování je žákům 1. - 3. ročníku (po dohodě i starším) k dispozici školní družina. Škola je přístupná také ve večerních hodinách a o víkendech pro komunitní, zájmové a další aktivity.

Vybavení školy

Všechny vnitřní prostory školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů. Ředitelka školy prostřednictvím pedagogů a vnitřních pravidel zajistí bezpečný pobyt žáků ve škole, i mimo ni při vycházkách a výletech. Škola má světlé, čisté a estetické prostory. Na jejich vzhledu a vybavení se podílí v zásadní míře děti. Základní škola poskytuje dostatečné prostory a uspořádání tříd vhodné pro individuální práci dětí, pro práci dětí v malých i větších skupinách, s možností volby místa práce. V interiéru školy používáme převážně přírodní materiály.

Žáci 1. stupně mají k dispozici třídu o velikosti 90 m² a žáci 2. stupně se vzdělávají ve třídě o velikosti 74 m². Škola je zařízena žákovským nábytkem, jednotlivé stoly i židle jsou výškově nastavitelné, aby odpovídaly velikosti jednotlivých žáků. Stoly jsou sestaveny pro práci jednotlivce, dvojic i skupin žáků, dle jejich potřeby. Ve třídě se nachází prostor určený k vzájemnému setkávání žáků a jejich společné komunikaci, prostor pro cvičení koncentrace a ticha a prostor pro společné aktivity s učitelem. Každé dítě má vyhrazený svůj prostor, aby si mělo kam ukládat své osobní věci.

Pomůcky a aktivity jsou přehledně uspořádány na poličkách podle oblastí tak, aby byly dostupné všem dětem dle jejich potřeby, ICT stanoviště s připojením na internet a kuchyňka pro praktickou, výtvarnou a pracovní činnost. Dětem je k dispozici knihovna s dětskou beletrií a naučnou literaturou v českém a anglickém jazyce. Škola má kvalitní hygienické zázemí a jídelnu-výdejnu. K pohybovým aktivitám děti využívají zahradu v areálu budovy školy. Prostory tělocvičny s vhodným náradím si škola pronajímá.

Organizace výuky respektuje pravidla přirozeného učení – možnost volby místa a času, smíšená věková skupina, výuka ve smysluplných cílech, kontextu, pevný a laskavý přístup dospělého, řád ve věcech a v čase, žádné známkování, ale podpora vnitřní motivace a individuálních zájmů dítěte, volný pohyb a spolupráce. Žáci disponují dopoledním a odpoledním nepřerušovaným pracovním cyklem, jehož náplň si plánují podle míry odpovědnosti buď samostatně nebo s učitelem.

2.3 CHARAKTERISTIKA PEDAGOGICKÉHO SBORU

Pedagogové jsou průvodci žáků na cestě za poznáním

V jedné třídě o maximálně 30 dětech pracují společně vždy 2 pedagogičtí pracovníci, případně jeden pedagog a jeden pedagogický asistent. Ve školní družině pak jeden vychovatel. Proto je pro naši školu schopnost práce v týmu nepostradatelnou kvalitou všech pedagogů. Vzájemná spolupráce je podporována podnětnou a respektující atmosférou školy a častými setkáními, na kterých mají učitelé a asistenti možnost společně plánovat, rozdělit si práci, konzultovat, dávat a dostávat zpětnou vazbu.

Pedagogický sbor tvoří pedagogové, kteří přistupují k žákům jako k partnerům. Další vzdělávání pedagogických pracovníků je plně podporováno vedením školy, pro úspěšnou práci v Montessori třídě je klíčové vzdělání u Association Montessori Internationale, dále učitelé absolvují kurz určené zřizovatelem. Vedení školy vytváří optimální podmínky pro soustavné zvyšování profesní a odborné způsobilosti svých pedagogických pracovníků.

Pedagogové při své práci s dětmi dodržují principy a zásady montessori pedagogiky a s dětmi komunikují respektujícím způsobem. Naslouchají potřebám a přáním dětí. Pozorováním a diagnostikou vývoje dětí a evaluací své výchovné a vzdělávací práce vytváří vhodné podmínky pro zdokonalování výchovně vzdělávacího procesu. Případné výchovně vzdělávací potíže učitelé konzultují s rodiči i odborníky na danou problematiku. Je respektována osobní svoboda dítěte, zároveň ale dodržována společně vytvořená pravidla. Děti jsou vedeny k samostatnosti, vnitřní motivaci a sebehodnocení. Vztah dospělých a dětí je založen na vzájemné důvěře, respektu, toleranci, zpětné vazbě, ohleduplnosti a zdvořilosti. Pedagogové při své práci s žáky dodržují principy a zásady Montessori pedagogiky.

Jedna z rolí učitele je provádět žáka tím, co Maria Montessori nazvala připraveným prostředím. Toto prostředí je pro každý věk jiné, odpovídá potencialitám vývojového období, jde nejen o fyzické prostředí, ale také o způsob učení navržený tak, aby podporoval intelektuální, fyzický, emoční a sociální rozvoj žáka prostřednictvím aktivního zkoumání, vlastní volby a samostatného učení. Pokud se chceme seznámit s Montessori metodou, stojí za pozornost způsob, kterým navržené připravené prostředí a učitel podporují rozvoj dítěte a jeho zapojení do práce.

Do své práce dáváme srdce a snažíme se ji dělat co nejlépe

Každoročně se pedagogové základní školy i celého pedagogického sboru vracejí k základní otázce, jaké je jejich poslání a v čem je jejich přístup společný. Toto je slib našich učitelů.

- Vytváříme podnětné a bezpečné prostředí.
- Propojujeme děti různého věku.
- Rozvíjíme potenciál každého dítěte.
- Hledáme funkční řešení.
- Velkou míru svobody doplňujeme smysluplnými pravidly.
- Dáváme příležitost k sebepoznání a osobnímu růstu.
- Nabízíme reálný svět.
- Každý den s láskou a s nasazením pozorujeme žáky a pomáháme jim rozvíjet své možnosti.
- Neustále vyhodnocujeme, co můžeme zlepšit ve svém přístupu i v prostředí, které žáky obklopuje.
- Rozvíjíme cit pro hodnoty, které pomáhají žít lidem spokojeně v propojené společnosti dnešní doby.
- Poskytuje zpětnou vazbu, aby měl žák možnost dále se rozvíjet, porozumět svému chování, učení a udržel si motivaci pro další práci.
- Vytváříme inspirativní prostředí pro poznávání světa, druhých a sebe.

Pracujeme na sobě

- Komunikujeme upřímně a s respektem.
- Snažíme se být dobrým vzorem.
- Vážíme si práce ostatních.
- Spolupracujeme s rodiči.
- Učíme se navzájem, vzájemně se podporujeme, dáváme si zpětnou vazbu.
- Realizujeme nápady.
- Stále se vzděláváme, využíváme literaturu, kurzy a konference v Čechách i v zahraničí.
- Navštěvujeme podobně zaměřené školy, ve kterých čerpáme inspiraci pro svou práci.

2.3.1 SPOLUPRÁCE S RODIČI A DALŠÍMI ORGANIZACEMI

Škola se snaží vytvářet prostředí charakteristické vzájemnou podporou, spoluprací, jasnými požadavky, zodpovědným přístupem a snahou o stálé zlepšování výuky. Pedagogové chrání soukromí rodiny a jsou diskrétní ve vztahu ke sděleným soukromým informacím. Spolupráce s rodiči je velmi důležitá. Soulad výchovné metody montessori s přístupem v rodině je pro děti nezpochybnitelným přínosem. Děti motivuje, když vidí, že se rodiče do jejich školních aktivit zapojují. Aby rodiče měli vždy přehled o vzdělávání a vývoji svého dítěte, poskytujeme jim jak zpětnou vazbu o akademickém a sociálním vývoji a pokroku jejich dítěte, tak vzdělání v montessori výchově:

- zapisujeme pokrok dítěte do programu přístupného elektronicky i rodičům
- dvakrát ročně nebo dle potřeby pořádáme individuální schůzky učitel-rodič-dítě
- v případě potřeby se s rodiči spojíme telefonicky nebo na další individuální konzultaci
- pořádáme celotřídní rodičovské schůzky a vzdělávací semináře pro rodiče
- po dohodě s pedagogem je rodičům umožněno strávit den ve třídě

- pořádáme tvůrčí dílny a společné oslavy
- pořádáme otevřené dny školy spojené s informační schůzkou o škole
- zasíláme aktuální informace e-mailem
- na webových stránkách publikujeme kalendář celoškolních akcí na rok dopředu

Škola úzce spolupracuje s rodiči a podporuje jejich zapojování do školního komunitního života.

2.3.2 POZOROVÁNÍ

Pozorování je klíčová dovednost systematicky rozvíjená v Montessori kurzech pro pedagogy. Pozorováním a diagnostikou vývoje žáků a evaluací své výchovné a vzdělávací práce vytvářejí pedagogové vhodné podmínky pro zdokonalování výchovně-vzdělávacího procesu. Případné obtíže konzultují pedagogové s rodiči a s odborníky (školní psycholog, školní speciální pedagog, výchovný poradce, pedagogicko-psychologická poradna).

2.3.3 SPOLUPRÁCE V RÁMCI ŠKOLY

Vzájemná spolupráce je podporována podnětnou a respektující atmosférou školy a častými setkáními, na kterých mají učitelé možnost společně plánovat, hledat společná řešení, rozdělit si práci, konzultovat, dávat a dostávat zpětnou vazbu, dostávají metodické vedení a prohlubují svou odbornost. Několikrát ročně pořádáme metodická setkání pro pedagogy i pro další zaměstnance, klíčové je však pravidelné setkávání.

2.4 PROSTŘEDÍ PRO VÝCHOVU A VZDĚLÁVÁNÍ

- Komunitní škola propojená s životem ve městě.
- Škola spolupracující s dalšími školami na celosvětové úrovni.
- Škola, která vyniká tím, že tvoří autentický Montessori program pro děti od narození do 15 let.

Žáci mají k dispozici prostředí, které je vhodné pro vývoj v jejich věku. Na vybavení prostředí a na péči o něj se ve velké míře podílejí žáci s pomocí pedagogů a dalších zaměstnanců školy, rodičů a dobrovolníků. Každý žák má prostor pro ukládání svých věcí, v obou třídách je také prostor pro setkávání, např. v komunitním kruhu nebo při společné krátké schůzce či poradě.

Škola je vybavená ve velké míře z přírodních materiálů, dbáme na čistotu a estetické působení. Pro žáky je tak daleko snazší získat k prostředí vztah, pečovat o něj a učit se.

Materiály jsou přehledně uspořádány tak, aby byly dostupné všem podle jejich potřeby. Pomůcky jsou uspořádány do učebních koutků podle oblastí a jsou stanovena pravidla pro jejich používání.

Ve školní knihovně jsou knihy především v českém jazyce, ale i jiných jazycích.

Ve škole je stanoven rozvrh hodin/prezentací, přesto nezvoní a žáci si mohou zvolit čas pro přestávku dle svých potřeb tak, aby byla výuka co nejefektivnější. Více o tomto tématu v kapitole Pracovní cyklus.

Žáci jsou rozděleni do tříd. Na prvním stupni je škola malotřídní. Žáci se vzdělávají ve společných prostorách tak, aby mohli spolupracovat žáci 1.-6. ročníku a žáci 7.-9. ročníku. Podrobněji toto rozdělení vycházející z přirozených potřeb žáků vysvětlujeme v kapitole Čtyři fáze vývoje.

2.4.1 PROSTŘEDÍ OD 1. DO 6. ROČNÍKU

Od 1. do 6. ročníku je prostředím pro vzdělávání velká učebna se studijními koutky vybavenými Montessori materiálem s možností vyrazit na výpravu za poznáním a učit se mimo školu.

Pomůcky

Pomůcky jsou žákům volně přístupné v otevřených policích. Žáci mají k dispozici příruční knihovnu, výtvarný materiál, materiál pro fyzikální a chemické pokusy a botanická praktika, polytechnické vzdělávání.

Nábytek

Nábytek je dostatečně variabilní, přizpůsobený různým výškám dětí. Pokud je to možné, jsou stoly i židle z masivního dřeva, aby byla třída příjemná a manipulace s nábytkem co nejtíšší. Žáci se učí v různých polohách, kromě židlí a stolů mohou pracovat i na zemi. Za tímto účelem je část výukového prostoru pokrytá kobercem a linem.

Technika

Žáci mají k dispozici počítače a audio-vizuální techniku. V celé budově je připojení k internetu.

Sport

Pro sportovní aktivity využíváme podle okolností a možností daného školního roku pronajatou gymnastickou tělocvičnu, plavecký bazén, zimní stadión. Škola organizuje různé výcviky – lyžařský, bruslařský a jiné.

Učíme se v přírodě

Společně s žáky upravujeme školní zahradu tak, aby sloužila ke hře, k odpočinku, zkoumání, učení i pěstování. Její součástí jsou záhony s bylinkami, zeleninou i květinami. Její rozvoj probíhá pomocí projektového vyučování.

Kromě školy a školní zahrady jsou častým prostředím pro učení i přírodní prostředí v okolí města – Vrbenské rybníky, lesy v okolí Kletě a další.

Výpravy za poznáním

Pokud se žáci mohou něco naučit lépe mimo školu než v ní, odcházejí na výpravy za poznáním. Stanovují si cíl své výpravy, praktické detaily, jako je komunikace s institucemi, doprava, e-mail rodičům. Po návratu zpracovávají, co se mimo školu naučili.

2.4.2 PROSTŘEDÍ OD 7. DO 9. ROČNÍKU

Od 7. do 9. ročníku probíhá propojené studium a jeho praktické využívání. Vnitřní motivaci posiluje, pokud mají žáci možnost žít společně a společně se o sebe postarat, proto se plánuje zřídit při škole domov mládeže. Žáci se stávají částečně nezávislí v materiální oblasti díky vlastní společné aktivitě (pěstování a zpracování ovoce a zeleniny, péče o slepice a včely...). Tyto aktivity přirozeně směřují k založení zapsaného spolku. Na vzdělávání velmi úzce spolupracuje základní škola, školní družina a domov mládeže.

Vnitřní prostory

Žáci mají k dispozici vybavenou učebnu s počítači, knihovnu a pomůcky pro studium odborných předmětů, hudební nástroje, výtvarný materiál.

Venkovní prostory

Velká část práce se odehrává na zahradě, kterou žáci obdělávají a chovají zde domácí zvířata (podle aktuálních možností např. slepice a včely). Manuální práce je propojena se studiem, akademické znalosti žáci aplikují.

Sport

Pro sportovní aktivity využíváme podle okolností a možností daného školního roku pronajatá sportoviště, např. atletický stadión, zimní stadión, tělocvičnu místní základní školy, apod. Po konzultaci s rodiči, podle aktuálního zájmu a našich aktuálních možností, pořádáme také lyžařský výcvik.

2.5 CHARAKTERISTIKA ŽÁKŮ

Základní školu Montessori Kampus s.r.o. navštěvují žáci z Českých Budějovic a okolí, nejčastěji z měst obcí vzdálených do 10 km, někteří však dojíždějí z větší dálky. Většina žáků absolvovala Mateřskou školu Montessori Kampus s.r.o.

2. stupeň ZŠ je koncipován jako městská škola, kdy děti mají možnost vrátit se odpoledne domů. V budoucnosti plánujeme rovněž možnost zajištění ubytování, což otevírá možnosti pro starší žáky jiných Montessori škol připojit se k programu pro dospívající a dojíždět k nám žáci ze vzdálenějších obcí. Škola tedy zajistí ubytování v Domově mládeže.

2.5.1 ABSOLVENT MONTESSORI KAMPUSU

Vytváříme takové prostředí, aby mohly být pro žáky dosažitelné tyto kompetence na úrovni, kterou jim umožňují osobnostní předpoklady. Toto jsou hodnoty, ke kterým směřujeme.

- Je nezávislý v péči o sebe.
- Váží si sám sebe. Rozumí sám sobě a ví, kam chce směřovat. Zná své možnosti.
- Rozvíjí svůj talent a potenciál.
- Spolupracuje s ostatními.
- Respektuje a oceňuje druhé, s otevřeností naslouchá jiným myšlenkám. Komunikuje slušně a efektivně.
- Má akademické znalosti.
- Rozumí základním konceptům a přemýšlí o nich.
- Chápe to, co se naučil, do hloubky.
- Je zorientovaný ve světě a společnosti.
- Je společensky zodpovědný.
- Mění své okolí smysluplným a vědomým způsobem.
- Je nezávislý v myšlení. Vyjadřuje své myšlenky, nápady, názory, pocity, přání, sny.
- Cítí radost a lásku k životu, k sobě i druhým, ke světu a těší se na svou další cestu, poznávání a učení.

2.6 PODMÍNKY ŠKOLY

Škola je společností s ručeným omezením, jejími zřizovateli jsou manželé Turkovi, kteří měli velkou vůli vybudovat to nejlepší prostředí pro rozvoj žáků. Škola sídlí v pronajaté budově na Husově třídě 17 v Českých Budějovicích a usiluje o vybudování vlastní školy, ve které by spojila všechny programy od jeslí až po 2. stupeň ZŠ.

2.7 DLOUHODOBÉ PROJEKTY A SPOLUPRÁCE

Základní škola Montessori Kampus s.r.o. je společně s mateřskou školou společností s ručeným omezením. Cílem celého Montessori Kampusu je nabídnout dětem ty nejlepší příležitosti k růstu. Chceme umožnit, aby v sobě objevovaly potenciál, který má lidství a lidská společnost. Tohoto poslání chceme dosahovat laskavě a s pochopením, že každý z nás, děti i dospělí, mají své možnosti a své limity.

Využíváme dostupných projektů tak, abychom nabídli co nejlepší podmínky pro vzdělávání (např. projekty Šablony I., Šablony II., Šablony III., Ovoce do škol, Pomáháme školám růst, Building Deliberately Developmental Teams.)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

2.8 VLASTNÍ HODNOCENÍ ŠKOLY

2.8.1 POZOROVÁNÍ

Nejdůležitějším nástrojem pro hodnocení podmínek ke vzdělávání a jeho průběhu je pozorování. Pedagogové mají rozsáhlé znalosti ohledně pozorování, pozorování je důležitým nástrojem v Montessori vzdělávání a technika pozorování jako vědecké metody je součástí Montessori kurzů pro učitele i asistenty pedagoga. Rozborem svých pozorování a diskusí o nich se pracovníci školy věnují na pravidelných poradách.

Oblasti hodnocení v rámci pozorování jsou

- Chování žáků
- Chování pedagogů
- Prostředí

Cílem je ověřit, zda dochází k naplňování poslání školy, tedy zda zajišťujeme takové prostředí, ve kterém nabízíme žákům takové příležitosti k růstu, aby objevovali potenciál, který má lidství a lidská společnost.

2.8.2 NÁSTROJE VLASTNÍHO HODNOCENÍ ŠKOLY

- Pozorování
- Analýza školního vzdělávacího programu a jeho realizace
- Zpětná vazba a reflexe během společných porad
- Mentorské návštěvy, např. trenérů Association Montessori Internationale
- Zpětná vazba rodičů získaná z osobních setkání nebo z písemné korespondence s nimi
- Zpětná vazba zaměstnanců při pravidelných poradách
- Zpětná vazba žáků v rámci pravidelných konzultací s nimi a na základě hodnocení pololetí na přelomu května/června (dle organizace školního roku)

2.8.3 OBLASTI VLASTNÍHO HODNOCENÍ ŠKOLY

- Ověření naplňování poslání školy
- Personální podmínky
- Spolupráce se zákonnými zástupci žáků

- Výsledky vzdělávání
- Řízení školy

2.8.4 KDO VYKONÁVÁ VLASTNÍ HODNOCENÍ ŠKOLY

- Pedagogové
- Ředitelka školy
- Ostatní zaměstnanci
- Žáci
- Zákonní zástupci žáků
- Učitelé absolující v naší škole stáž a další návštěvy

Každoročně zpracováváme výroční zprávu o činnosti školy dle § 10 školského zákona a vyhlášky č. 15/2005 Sb., ve znění vyhlášky č. 195/2012 Sb.

2.8.5 SOUČASNÉ VÝZKUMY HODNOTÍCÍ ÚČINNOST MONTESSORI VZDĚLÁVÁNÍ

Doposud patrně nejdůkladnější vyhodnocení Montessori metody provedly Lillard a Else-Quest. Srovnávaly děti v Montessori a ne-Montessori vzdělávání ve dvou věkových skupinách – pětiletých a dvanáctiletých dětí – podle řady kognitivních, akademických, sociálních a behaviorálních kritérií. Zvláštní pozornost přitom věnovaly otázce, jak překonat absenci náhodného přiřazení k Montessori a ne-Montessori skupině. Autorky to vyřešily tak, že svůj výzkum postavily na principu školní loterie, která již v dané školní lokalitě existovala. Této Montessori školní loterie se zúčastnily všechny děti. Ty, které byly přijaty, byly zařazeny do skupiny Montessori a ty, které přijaty nebyly, byly zařazeny do srovnávací (ostatní vzdělávací systémy) skupiny. Post-hoc srovnání prokázalo podobnou úroveň příjmů v obou skupinách rodin. Přestože skupinové rozdíly u všech měřených výsledků nalezeny nebyly, tam, kde zjištěny byly, byly ve prospěch Montessori skupiny.

U pětiletých byly zjištěny výrazné rozdíly v některých akademických dovednostech (konkrétně rozpoznání písmen ve slovech, schopnost fonologického dekódování a matematické dovednosti), v oblasti exekutivních funkcí (úkol s tříděním kartiček), v oblasti sociálních dovedností (měřeno pomocí sociálního uvažování a pozitivně sdíleného hraní) a teorie myšlení (měřeno pomocí úkolu s nesprávnou myšlenkou).

U dvanáctiletých byly výrazné skupinové rozdíly zjištěny v oblastech psaní příběhů a sociálních dovedností. Dále v dotazníku, který se jich ptal na to, jak se cítí ve škole, naznačovaly děti z Montessori skupiny, že mají hlubší pocit společenství. Autorky došly k závěru, že „přinejmenším když je implementováno důsledně, podporuje Montessori vzdělávání sociální a akademické dovednosti, které jsou stejné nebo lepší než ty, které podporují další typy škol“. Jejich studie čelila kritice za použití jediné Montessori školy, ale Lillard a Else-Quest odpověděly, že tato škola byla skutečně věrná Montessori principům, což naznačuje, že výsledky lze zobecnit i na jiné takovéto školy.¹

Vzhledem k tomu, že existují výzkumy ověřující účinnost Montessori metody, soustředíme se na to, zda Montessori metodu naplňujeme tak, aby co nejlépe rozvíjela potenciál všech dětí.

¹ Zpracováno s využitím přehledového článku MARSHALL, Chloë: Montessori education: a review of the evidence base. *Nature Partner Journal*. [online] Science of Learning 2:11 (2017). [cit. 7. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41539-017-0012-7>.

2.9 SPOLUPRÁCE S PARTNERY

Škola navazuje spolupráci s organizacemi, jejichž činnost doplňuje výchovně vzdělávací cíle školy. Jde o:

- Lokální instituce, jako je např. policie, hasiči, atd.
- Neziskové organizace
- Kulturní organizace, např. muzea, galerie, knihovna
- Poradenská zařízení, např. pedagogicko-psychologická poradna v Českých Budějovicích
- Montessori školy v Čechách i v zahraničí.
- Rodiče a širší komunitu.

2.9.1 KOMUNITNÍ ŽIVOT

Fungujeme jako komunitní škola, propojeni s lidmi, kteří žijí v okolí školy. Vytvořili jsme například veřejnosti otevřenou přírodní zahradu Marie Montessori a podílíme se na zlepšení okolí školy péčí o prostředí.

Škola spojuje rovněž i širší komunitu rodičů, prarodičů, pro které pořádáme pravidelně programy, které připravují děti, přednášky a workshopy na téma montessori pedagogiky, seberochovy. V budoucnu plánujeme pořádat i koncertní a divadelní představení připravovaná dětmi a rádi bychom se zapojili do mezigeneračního programu se seniory.

2.9.2 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

Již více než deset let k nám přijíždí montessori lektorka MVDr. Eva Štarková, která byla u zrodu mnoha montessori zařízení v České a Slovenské republice a v Maďarsku. Své nadšení pro vzdělávání dětí dokáže přenést na rodiče, takže díky porozumění a sjednocení cílů ve vzdělávání mohou škola a rodiče spolupracovat ve větším souladu a efektivněji ve prospěch dítěte.

Dalším opěrným bodem je koučka Martina Beránková, která každý měsíc provádí rodiče během večerního semináře rodinnými konstelacemi či komunikačním tréninkem pro pochopení vazeb mezi jednotlivými členy rodiny a řešení potenciálních nedorozumění a neshod.

V plánu jsou další workshopy a semináře, které si dávají za cíl sjednotit vizi pro výchovu a vzdělání dětí u rodičů a školy s ohledem na vývojové potřeby dětí v jednotlivých fázích vývoje.

2.9.3 STÁŽE A KONFERENCE

Naše škola je častým cílem pro stáže studentů Montessori kurzů i studentů pedagogických oborů, protože je jednou z mála škol v České republice, která má učitele vzdělané asociací, kterou založila přímo Maria Montessori, a zároveň v plně implementujeme Montessori metodu od narození do prozatím 12ti let.

Každoročně absolvujeme stáže ve školách v Čechách i v zahraničí, účastníme se konferencí, také v Čechách i v zahraničí.

2.10 SPOLUPRÁCE SE ZÁKONNÝMI ZÁSTUPCI ŽÁKŮ

Způsoby spolupráce se zákonnými zástupci žáků se utvářejí během neformálních rozhovorů s rodiči, programů pro rodiče, schůzek i díky zpětné vazbě. Nástroje pro účinnou spolupráci jsou v současné době následující:

- Zákonné zástupce zveme co nejčastěji přímo do tříd. Pozorování ve školní třídě absolvují rodiče již před zápisem do první třídy. Rodiče žáků 1.–6. ročníku jsou zvaní pravidelně do školy na schůzky, společný program máme připravený i při různých programech – vánoční besídka, zahradní slavnost,

apod. Žáci 7.–9. ročníku mohou pozvat své rodiče na slavnostní večeři na konci prvního pololetí, na kterou si sami vydělají a kterou sami připraví. Každý týden je také možné připojit se ke společné poradě žáků 7.–9. ročníku a jejich učitelů.

- Dvakrát ročně probíhají tripartitní konzultace, na které se připravuje žák, učitel a také jeho zákonní zástupci. Společně formulují pokrok a zónu nejbližšího rozvoje žáka.
- Pořádáme večery pro rodiče i širokou veřejnost, aby zákonní zástupci měli možnost lépe rozumět tomu, jak to ve třídách probíhá, a měli možnost s námi postupy konzultovat.
- V každé třídě probíhají podle potřeby běžné třídní schůzky, většinou na začátku školního roku a před koncem pololetí.
- Rodiče budoucích prvňáčků jsou zváni do školy, aby mohli vidět a zažít atmosféru školy.
- Rodiče stávajících žáků mají možnost kdykoliv si domluvit schůzku s učitelkou, ředitelkou, asistentkou/asistentem, kde mají možnost prodiskutovat cokoliv, co potřebují.
- Vypracováváme Kalendář akcí na celý školní rok, který je k dispozici elektronicky v google kalendáři.
- Zákonným zástupcům i široké veřejnosti je k dispozici Google kalendář na webových stránkách Montessori Kampusu, zákonní zástupci a zaměstnanci školy si jej mohou také přidat do svých kalendářů.
- Každý den informujeme rodiče pomocí aplikace Transparentclassroom o tom, na čem dítě pracovalo, zda pracovalo individuálně, skupinově, co se nového naučilo. Zároveň i informujeme o tom, co se dítěti povedlo nebo nepovedlo, žádáme o podporu v akademických znalostech, ale i docvičení dovedností, sdílíme s nimi fotografické záznamy práce dětí, ale i akcí mimo školu.
- Průběžné dění můžete sledovat na Facebooku Montessori Kampus.
- Pedagogové jednotlivých tříd zákonné zástupce informují o aktualitách ze tříd prostřednictvím e-mailů.
- Pedagogové jsou po předběžné dohodě v době od 15:00 do 16:00 k dispozici, aby s nimi mohli zákonní zástupci konzultovat aktuální otázky.
- Pedagogové společně s žáky vyvěšují akce pro rodiče v prostorách školy.
- Rodiče i prarodiče zveme několikrát ročně, aby s námi strávili čas během akcí pořádaných školou.

3. CHARAKTERISTIKA ŠVP

Školní vzdělávací program je naše dohoda, jak společně naplnit poslání Montessori Kampusu.

3.1 ZAMĚŘENÍ ŠKOLY

Díky čemu získávají žáci vědomosti a dovednosti

Předpokladem k získání pozitivního vztahu ke vzdělávání je smysluplnost zadávané práce, svobodná volba z více možností, možnost spolupráce napříč věkovým spektrem a nabývání pocitu osobní úspěšnosti v bezpečném prostředí. Škola je vhodná pro rodiny, jež hledají pro své děti tvořivé a podnětné školní prostředí a bezpečné klima, tolerující osobnostní zvláštnosti dítěte.

3.1.1 POSLÁNÍ

Naším posláním je pomáhat žákům rozvíjet dary a možnosti, které jako lidské bytosti mají, tak, aby tvořili fungující společnost, ve které se lidé cítí dobře.

3.1.2 VIZE

Tvoříme pro děti, žáky a jejich rodiny bezpečné a podnětné prostředí, díky kterému mohou žáci v každém věku maximálně rozvíjet své možnosti.

Žáci se postupně učí, jak budovat fungující společnost.

Cílem vzdělávání je umožnit optimální rozvoj dítěte (duševní, fyzický, emoční a sociální). Tento cíl je velmi odlišný od cílů většiny dnešních vzdělávacích systémů, kde je pozornost zaměřena na dosažení dovedností v akademických oborech, jako jsou např. matematika nebo jazyk. To ovlivňuje také způsob hodnocení účinnosti Montessori vzdělávání.

3.1.3 KLÍČOVÉ PRVKY MONTESSORI PEDAGOGIKY

Maria Montessori

Maria Montessori (1870–1952) byla v každém ohledu mimořádnou osobností. Stala se jednou z prvních žen, která získala kvalifikaci lékařky v Itálii, specializovala se na psychiatrii a pediatrii. Při práci s dětmi s intelektuálními vadami získala důležitý vhled na to, že aby se děti mohly učit, nepotřebují lékařskou péči, ale spíše vhodný přístup.

V roce 1900 dostala příležitost začít rozvíjet svou pedagogiku, když byla jmenována ředitelkou školy pro vývojově postižené děti v Římě. Když její žáci u zkoušek uspěli tak, že se jejich výsledky vyrovnaly výsledkům žáků s obvyklým vývojem, a ona za tento úspěch sklídila chválu, nenechala se touto chválou unést. Spíše se začala zamýšlet nad tím, co je příčinou toho, že vzdělávací systém v Itálii zanedbává děti bez zdravotních vad. Co bylo to, co děti drželo zpátky a bránilo jim v dosažení jejich potenciálu? V roce 1907 měla možnost začít pracovat s nepostiženými dětmi v bytové oblasti v chudinské čtvrti Říma. Tam založila svou první školkou „Casa dei Bambini“ (dům dětí) pro děti od 3 do 7 let.

Na základě této práce zjistila, že děti procházejí obdobími, ve kterých je učení některých dovedností přirozené, a tedy snazší. Dítě se učí tím, že mu připravíme vhodné prostředí, ve kterém se může aktivně zapojit do vhodných činností.

Nadále pokračovala v rozvíjení své charakteristické pedagogiky založené na vědeckém přístupu v podobě experimentování a pozorování. Nyní existují desítky tisíc Montessori škol po celém světě, převážně pro děti ve věku 3-6 a 6-12 let, avšak Maria Montessori vytvořila ucelený systém pro podporu vývoje dětí do 3 let a také navrhla ucelený způsob, jak vzdělávat dospívající od 12 do 18 let, který v současné době dále rozvíjejí školy na celém světě.

Co se týče výukových pomůcek, vyvinula Maria Montessori sadu předmětů určených k podpoře vzdělávání dětí ve školce v oblasti smyslových konceptů, jako jsou rozměr, barva, tvar a struktura, a v oblasti akademických konceptů matematiky, čtení a psaní, vědy, zeměpisu a historie. Děti a žáci se učí aktivní manipulací s pomůckami, nejčastěji samostatně, ale také ve dvojicích nebo v malých skupinkách během tříhodinového pracovního cyklu. Ve škole slouží pomůcky k samostatné práci ve skupině, ke sdílení a spolupráci, k tvorbě vlastních konceptů. Díky nim může být výuka individualizovaná bez potřeby neustálé přítomnosti učitele, naopak omezuje negativní vlivy, které může mít v některých případech osobnost učitele na žáka. Jsou nedílnou, avšak ne jedinou součástí Montessori vzdělávání.²

3.2 VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

Díky společnému učení rozvíjejí žáci emoční inteligenci a sociální dovednosti, což je základ pro další úspěchy ve studiu, práci i v osobním životě.

Organizace výuky respektuje pravidla přirozeného učení. Žáci mají prostor pro práci se zvoleným materiálem, mohou dle určených pravidel činnost opustit a později v ní pokračovat. Mají možnost zvolit si spolužáky, se kterými budou procvičovat znalosti a dovednosti, které získali během klíčových lekcí. Často mají také možnost zvolit způsob procvičování, místo a formu výstupu.

Propojujeme rozvoj vědomostí a dovedností s rozvojem osobnosti. Historie nám již mnohokrát ukázala, že společně s vědomostmi je potřeba rozvíjet schopnost tyto vědomosti eticky používat.

Rozvíjíme mysl, tělo i srdce

- Povzbuzujeme mysl. Při učení děti přemýšlejí.
- Podporujeme zdravou životosprávu, pohyb v průběhu celého dne, každý den trávíme část času v přírodě, učíme se činnostem a prací.
- Podporujeme sebepoznání a spolupráci, podporujeme zájem o svět, inspirujeme k laskavému přístupu, k radosti z učení i ze života. Činnosti i pravidla dávají smysl a přinášejí radost.

Žáci rozvíjejí své možnosti po všech stránkách

- Každý má prostor a podporu pro poznávání sebe sama, pro vyjadřování a rozvíjení svého potenciálu.
- Mohou se chovat přirozeně.
- Mají možnost volby.
- Mají možnost prožít a pochopit emoce.
- Schopnost učit se je dětem vrozená. Vytváříme takové prostředí, aby se žáci učili od dospělých i od sebe vzájemně.
- Učí se zkušeností. Učí se v souvislostech.
- Chyba je přirozená součást učení.
- Při učení komunikují s vrstevníky i s učiteli.
- Při učení spolupracují.

² Zpracováno s využitím přehledového článku MARSHALL, Chloë: Montessori education: a review of the evidence base. *Nature Partner Journal*. [online] Science of Learning 2:11 (2017). [cit. 7. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41539-017-0012-7>.

- Pracují na základě vnitřní motivace.
- Řeší problémy.
- Improvizují.
- Jsou v pozici člena týmu i v pozici lídra, role ve třídě se proměňují.
- Jsou samostatní.
- Uvědomují si důsledky svého jednání.
- Vytvářejí si vlastní zkušenost.
- Budují svou nezávislost a sebedůvěru.
- Pečují o prostředí, které je obklopuje.

3.2.1 ČTYŘI FÁZE VÝVOJE

Montessori přístup vždy zvažuje, co nejvíce podporuje rozvoj dětí a žáků. Existují výrazné milníky růstu, které děti obvykle dosahují zhruba ve věku 3, 6 a 12 let. Maria Montessori pozorovala a popsala čtyři fáze vývoje v životě všech lidí bez ohledu na původ, kulturu nebo vzdělávání. Její práce je ucelená díky tomu, že studovala v té době dostupné zdroje, věnovala se sama vědecké práci během svého dlouhého života a pozorovala vývoj dětí a dospívajících v různých podmínkách na několika kontinentech.

V rámci každé z fází dochází ke specifickému rozvoji a otevírají se jedinečné možnosti. Fáze jsou následující:

- Rané dětství od narození do 6 let
- Dětství od 7 do 12 let
- Dospívání od 13 do 18 let
- Dospělost

Během každého období dochází k postupnému získávání dovedností v jeho první části (od narození do 3 let, od 7 do 9 let, od 13 do 15 let) a k upevňování těchto dovedností ve druhé části (od 3 do 6 let, od 9 do 12 let, od 15 do 18 let).

Klíčové vlastnosti jednotlivých vývojových období

Rané dětství od narození do 6 let

- intuitivní absorbující mysl
- získávání samostatnosti
- velký vývoj pohybových schopností
- učení na základě manipulace s předměty
- poznávání pomocí smyslů
- rozvoj jazyka a komunikace

Dětství od 7 do 12 let

- stabilní období bez velkých vnějších hormonálních změn, které umožňuje soustředěné studium
- poznávání světa a fungování společnosti
- nové období „proč“ a hledání odpovědí na základě představivosti (pochopení pro velké vzdálenosti, události časově vzdálené, mikroskopické či makroskopické části apod.)
- získávání a spojování informací
- první krátké praktické zkušenosti s životem ve společnosti mimo zázemí rodiny či školy (výlety za poznáním, menší projekty typu charitativní akce)
- spolupráce skrze studijní práci

Dospívání od 13 do 18 let

- cesta k zodpovědnosti a osamostatnění
- vědomá činnost
- zkoumání života a osobních i společenských životních otázek
- žádá reálné zkušenosti
- spolupráce skrze práci a soužití

3.2.2 VĚKOVĚ SMÍŠENÉ TŘÍDY ČI STUDIJNÍ SKUPINY

Jedním z charakteristických rysů Montessori vzdělávání je využívání práce ve věkově smíšených skupinách. Toto rozdělení se odvíjí od čtyř fází vývoje a souvisí s tím, že v každém období potřebují děti a žáci ke svému rozvoji jiné prostředí.

Rozdělení do věkově smíšených skupin je v Montessori školách úmyslné a dává žákům šanci rozvíjet se podle svých možností, také jim umožňuje přijmout výzvy nového vývojového období, když je čas. Třídy a studijní skupiny jsou rozděleny tak, aby spolu mohli co nejvíce spolupracovat žáci 1.-6. ročníku a 7.-9. ročníku.

Učení individuálním tempem

Práce ve věkově smíšených skupinách je flexibilnější, pokud jde o zvládnutí dovedností v konkrétním časovém rámci. Víme, že učení není lineární a že žáci mají období významného růstu i příležitostnou regresi. Ve věkově smíšených skupinách jsou žáci obvykle schopni pracovat svým vlastním tempem, aniž by je zbytek třídy brzdil či naopak aniž by několik jedinců zdržovalo celou třídu. Díky tomu jsme schopni pracovat inkluzivně a integrovat žáky nadané i ty, kterým byla doporučena základní škola speciální. Tento přístup je prospěšný každému, protože nadání v jednotlivých oblastech i momentální možnosti jsou velmi různorodé a proměnlivé. Učitelé jsou díky tréninku dobře vybaveni k rozlišování vhodných klíčových lekcí pro každého žáka.

Budování silných vztahů

Díky tomu, že se každým rokem studijní skupina proměňuje, nejstarší odcházejí a přicházejí nejmladší, jsou proměnlivé také vztahy mezi žáky a pozice lídrů či těch, kteří potřebují podporu. To podporuje u žáků vlastní iniciativu – vědí, že sami mohou ovlivnit, nakolik budou ve skupině prospěšní. Vědí, že to, zda jsou nejstarší, nejmladší, nejrychlejší v násobilce nebo v běhu, se proměňuje. Lépe tak poznávají sami sebe a způsob, jak se smysluplně zapojit do fungování skupiny, stejně jako později v dospělosti budou hledat způsob, jak se zařadit do společnosti.

Když žák tráví několik let ve stejné skupině na různých pozicích, dostane jedinečné příležitosti.

Žáci, kteří jsou ve skupině noví, mají to štěstí, že jsou obklopeni spolužáky, kteří jim mohou pomoci. Žáci se od sebe navzájem přirozeně učí. Mladší a méně zkušení žáci sledují, jak si starší užívají pokročilou a náročnou práci, což je inspiruje. Hledají pomoc u starších a ti jim ji rádi poskytují.

Postupně s přibývajícím zkušenostmi v jedné věkově smíšené skupině mají žáci příležitost procvičit si vůdčí schopnosti. Nejlepší na tom je, že žáci přecházejí z role pozorovatele k vůdci ve svém vlastním čase. Nestává se to pro všechny žáky najednou, dokonce ani jeden žák se nestává lídrem pro všechny oblasti činnosti najednou.

Zrcadlení skutečného života

V životě společnosti není běžné, aby spolupracovali dospělí narození v jednom roce. Ať už v rodině, v práci nebo kdekoli jinde, lidé spolupracují s lidmi staršími a mladšími. Je skvělé, pokud již ve škole vnímají žáci různorodost jako výhodu.³

3.2.3 PRACOVNÍ CYKLUS

Během dopoledního či odpoledního pracovního cyklu dostávají žáci klíčové lekce, které jim umožňují následnou samostatnou činnost, která může probíhat ve dvojici, skupině či samostatně. Každá klíčová lekce se soustředí na jeden koncept.

Žáci mají svobodu vybrat si, na čem z představených konceptů budou pracovat, kde budou pracovat, s kým budou pracovat a jak dlouho budou pracovat na jakékoliv konkrétní činnosti, vše v mezích pravidel třídy. Během přibližně tří hodin mají žáci většinou možnost najít si svůj vlastní rytmus činnosti, přičemž se volně pohybují po třídě.

Nabízí se otázka, jakou roli má během tohoto cyklu vyučující. Přestože žáci mají velký díl svobody v tom, co dělají, jejich svoboda není bez hranic. Úlohou učitele je vést žáky, pro které je těžké vybrat si pomůcky nebo kteří ruší ostatní, představovat novou práci žákům, kteří jsou připraveni na novou výzvu, a vést lekce, v 1.-6. ročníku nejčastěji v malých skupinách. Pro období od 12 do 15 let je typičtější výuka ve větších skupinách více řízená pedagogem, stejně jako pro období od narození do 3 let.

Rozhodnutí vyučujícího o tom, které klíčové lekce vybrat, jsou založena na pečlivém pozorování žáků. Přestože může den začít s vlastní představou o tom, co během pracovního cyklu dělat, nechává se vést žáky a jejich potřebami, s vědomím možností daného vývojového období.

Učení postupuje od konkrétního k abstraktnímu, např. po práci s pomůckami přichází zaznamenání na papír a abstraktní operace bez pomůcek. V době od 7. ročníku přichází aplikace abstraktních akademických znalostí v praktických situacích.

Proto se Montessori třída velmi liší od konvenční, učitelem řízené třídy s jejím vysoce strukturovaným dnem, kde jsou na každou činnost vyhrazeny krátké časové úseky, celá třída se účastní stejné činnosti ve stejnou dobu a učitel vyučuje frontálně. Stručně řečeno existují dva prvky Montessori vzdělávání, které se velmi liší od konvenční výuky: jednak jsou to samotné učební pomůcky, jednak individuální, samořízená povaha učení pod odborným vedením učitele.

Během pracovního cyklu udržujeme prostředí vhodné pro práci, zároveň učíme žáky odpočívat a naslouchat svým fyziologickým potřebám. Podle pravidel konkrétní třídy je možné opustit učebnu. Přestávky jsou většinou individuální, v rámci pracovního cyklu žáci dodržují souhrnný čas pro práci a odpočinek. Odpočinek si stanovují na základě rozpisu prezentací, které jim poskytuje učitel. Učitel stanovuje rozpis prezentací na základě svého pozorování žáků.

3.2.4 UCELENÉ VZDĚLÁVÁNÍ A ROLE VELKÝCH PŘÍBĚHŮ

Žák ve věku od 6 do 12 let využívá k poznávání své schopnosti rozumně uvažovat a zároveň svou fantazii. Velké příběhy představují ucelený pohled na svět, v angličtině se tento přístup označuje jako kosmická výchova. Využívají představivost, inspiroují k další samostatné nebo skupinové práci a k dalšímu objevování.

Pět velkých lekcí poskytuje strukturovaný přístup k dalšímu studiu. Každá lekce je navržena tak, aby dala žákovi nejprve inspirativní pohled na svět a život. Tyto lekce jsou odvážné, vzrušující a jejich cílem je probudit žákovu fantazii a zvědavost. Žák je motivován k dalšímu výzkumu prostřednictvím opětovného vyprávění

³ Zpracováno s využitím Montessori Basics: The Benefits of Multi-Age Grouping. In: *Hollismontessori.org* [online] [cit. 15. 8. 2019] Dostupné z: <https://hollismontessori.org/blog/2018/4/4/montessori-basics-the-benefits-of-multi-age-grouping>.

těchto příběhů na začátku každého školního roku. Tyto příběhy zároveň otevírají žákům jednotlivé studijní obory a uvádí je do přemýšlení o nich.

Témata příběhů jsou následující:

- Příběh o vzniku vesmíru a Země
- Příběh o vzniku života
- Příběh o příchodu lidí
- Příběh o vzniku jazyka a písma
- Příběh čísel

Toto ucelené vzdělávání reaguje na potřeby zvědavé mysli žáka od 6 do 12 let a vede k pochopení sebe sama a vlastní role v tomto světě, k rozvoji pocitu vděčnosti a úcty, ke skutečné touze pečovat o náš svět.⁴

3.2.5 KLÍČOVÉ LEKCE

Klíčové lekce poskytují to, co je nezbytné pro další samostatné učení.

Klíčové lekce se vyznačují svými psychologickými charakteristikami – představují klíče k dalšímu učení a umožňují žákovi rozvíjet se na základě vlastní práce. Klíčová lekce předkládá jeden detail, jednu obtížnost, a takto pomáhají žákovi postupovat učením krok za krokem.

Jakmile jsou žáci 1.–6. ročníku povzbuzeni velkými příběhy, nebo žáci 7.–9. ročníku vlastní praktickou činností, chtějí se učit dále, což vyžaduje předání klíčových lekcí skupinám nebo jednotlivcům.

Obsah těchto lekcí je žák schopen dále zkoumat podle svých vlastních konceptů. Předáváme pouze to, co je podstatné pro další samostatný krok ve studiu. Pedagog nevysvětluje to, co je žák schopen pochopit sám. Klíčové lekce dávají žákovi dostatečnou schopnost orientovat se v nové problematice, aniž by odpovídaly na všechny otázky tak, aby byl žák povzbuzen k další práci.⁵

3.2.6 CLIL

CLIL (Content and Language Integrated Learning, tj. obsahově a jazykově integrované učení) patří k významným kurikulárním trendům současného evropského školství a je jednou z možných strategií dvojazyčného vzdělávání. CLIL se stal pevnou součástí české jazykové politiky na základě dokumentu Evropské unie pod názvem Podpora jazykového vzdělávání a lingvistické rozmanitosti: Akční plán 2004–2006. Dokument předpokládá, že obsahově a jazykově integrované učení se bude podílet na cílech Unie v oblasti jazykového vzdělávání především tím, že žák si bude moci na hodině bezprostředně ověřit nově nabyté jazykové dovednosti a posílí tím tak své sebevědomí pro další studium jazyka.

CLIL plně integruje výuku učiva jak daného předmětu, tak i cizího jazyka. CLIL má výrazný interdisciplinární charakter, kdy dochází k propojení jazykové výuky a vyučovaného předmětu. Jazyk je prostředkem pro výuku vzdělávacího obsahu, a ten se naopak stává zdrojem pro výuku jazyků.

Mezi nesporné výhody CLIL patří přirozené prostředí pro výuku a rozvoj cizího jazyka. Žáci použijí cizí jazyk v naprosto přirozeném prostředí, a ne v uměle vykonstruovaných situacích tak, jak se děje v hodinách cizího

⁴ Zpracováno s využitím Overview of the Montessori 5 Great Lessons. In: *Montessori.nsw.edu.au* [online] [cit. 19. 7. 2019] <http://www.montessori.nsw.edu.au/News/TabId/125/ArtMid/535/ArticleID/87/Overview-of-the-Montessori-5-Great-Lessons.aspx>

⁵ Zpracováno s využitím HENDRON, Rachel: Cosmic Stories and Key Lessons in the Elementary Class. In: *Montessoricommons.cc* [online] 24. 8. 2012 [cit. 29. 6. 2019] <https://www.montessoricommons.cc/cosmic-stories-and-key-lessons-in-the-elementary-class/> ze dne 29. 6. 2019.

jazyka. Jsou lépe motivováni a jsou zároveň účastni bezprostředního použití jazyka. Hodina jednoho nejazykového předmětu umožní tak nenásilné osvojování si cizího jazyka.

Z metodologického hlediska je zásadní rozdíl mezi jazykovou výukou a vyučováním nejazykových – odborných předmětů v cizím jazyce. Jazykové vyučování je v převážné míře zaměřeno na procvičování čtyř dovedností (čtení, poslech, mluvení a psaní). Ve vyučování nejazykového předmětu jsou tyto čtyři dovednosti prostředkem k získání nových informací a k demonstraci pochopení. Právě tato dovednost – jednat v cizím jazyce v různých situacích – může být považována za největší výhodu CLIL především pro budoucí povolání žáků. Žáci se neučí jazykovým znalostem, které možná někdy později použijí, nýbrž znalostem, které aplikují bezprostředně.⁶

Ve třídě je přítomný po část týdne i rodilý mluvčí, který s dětmi komunikuje v běžných situacích, ale působí i jako pedagog a prezentuje jim své vlastní lekce.

3.2.7 MODELOVÁNÍ

Modelování se liší od předvedení vzoru tím, že během modelování kromě předvedení co nejlepšího výkonu ukazujeme způsob, kterým jsme k němu došli. Přemýšlíme nahlas, hledáme vhodné řešení, děláme chyby, opravujeme je... Zásadní je, že se soustředíme na proces, který nás k dobrému výkonu dovede.

3.2.8 VÝPRAVY ZA POZNÁNÍM

Výpravy za poznáním reagují především na vývojové potřeby a schopnosti žáků 1.-6. ročníku. Protože žádná učebna nemůže obsahovat odpovědi na všechny otázky dítěte, jsou výpravy za poznáním odpovědí na potřebu prozkoumat svět mimo učebnu. Na rozdíl od tradiční exkurze, kdy dospělý obvykle plánuje aktivitu pro celou třídu, jsou výpravy za poznáním založeny na individuálním nebo malém skupinovém zájmu a umožňují využít ke studiu svět mimo školu, ať už jde o návštěvu veřejné knihovny s podrobnějšími knihami o žížalách a motýlech nebo výlet do muzea či galerie.

Žáci svou výpravu za poznáním sami plánují, vyřizují telefonáty, zjišťují dopravu, zařizují vše potřebné a za doprovodu dospělého výpravu za poznáním sami realizují. Přínosem je, že si uvědomují, jaké zdroje pro učení okolní svět má, setkávají se s novými lidmi a zjišťují, jaké oblasti lidského zkoumání vůbec existují.⁷

3.2.9 BADATELSKÉ VYUČOVÁNÍ

Tento přístup využíváme především v 7.-9. ročníku. Díky metodě badatelských kroků žáci kladou otázky, formulují hypotézy, plánují postup jejich ověření, provádějí pokusy, vyhledávají a třídí informace, vyhodnocují výsledky, formulují závěry, které nakonec prezentují před ostatními.

3.2.10 ŠKOLNÍ PARLAMENT

Hlavním cílem Školního parlamentu, který se stane v budoucnu nedílnou součástí chodu celého školního zařízení Montessori Kampus, je propojení dětí, dospívajících a dospělých na úrovni celého Montessori Kampusu, která zahrnuje mateřskou školu, základní školu, školní družinu, školní jídelnu, Internát a Domov mládeže Montessori Kampus. Školní parlament je prostředkem pro spolupráci mezi všemi zúčastněnými. Snaží se o naplňování cílů školy v oblasti osobnostní a sociální výchovy, etické výchovy a výchovy demokratického občana.

⁶ Zpracováno s využitím BALADOVÁ, Gabriela: Výuka metodou CLIL. In: RVP.cz [online] [cit. 2. 8. 2019] Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/2965/vyuka-metodou-clil.html/>.

⁷ Zpracováno s využitím Elementary Going Out. In: *Montessoriinternational.org* [online] [cit. 17. 7. 2019] Dostupné z: <https://www.montessoriinternational.org/academics/enrichment/elementary-going-out/>.

Existence samosprávy podporuje rozvoj demokratických principů v praxi a aktivní podíl žáků na chodu školy. Zástupci Školního parlamentu se budou pravidelně setkávat na pracovních schůzkách, na nichž přednesou návrhy a připomínky svých spolužáků ke vzdělávacímu procesu, školnímu prostředí, vzájemnému soužití.

3.2.11 ROVNOPRÁVNOST NA ÚROVNI KOMUNIKACE A PARTNERSTVÍ

V oblasti komunikace se řídíme těmito principy:

- partnerství a respektování ve vztazích (mezi dětmi i dospělými: demokratická tvorba společných pravidel, zdvořilé tykání apod.)
- věkově smíšený třídní kolektiv nabízející možnosti vzájemného obohacování, spolupráce a pomoci, pomoc je realizována při učení se navzájem, při skupinové práci
- častá příležitost k otevřené komunikaci (komunitní kruh)
- škola jako komunitní centrum –přístup rodičů do výuky, možnost zhlédnout výuku pro veřejnost (po dohodě), vzdělávací, odpočinkové, tvůrčí, poznávací a sportovní aktivity s rodiči
- soulad mezi rodinou a školou

3.2.12 VZTAH K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ

Jsmo na cestě k ohleduplnému chování k životnímu prostředí (třídění odpadu a využívání ekologicky šetrných úklidových prostředků, environmentální výchova s dětmi atd., školní i mimoškolní akce zaměřené na šetrné a ohleduplné vnímání životního prostoru).

3.2.13 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCÍ

ŠVP vychází z obecných vzdělávacích cílů směřujících k získávání klíčových kompetencí v souladu s RVP ZV a současně z principů pedagogiky Montessori, které tyto cíle pomáhají naplňovat, a to zejména z těchto vybraných principů:

- **připravené prostředí**, zahrnující připraveného učitele, který je schopen citlivě vnímat a vést každého žáka, a současně připravený prostor v podobě zařízení, vybavení, a především množství různorodých pomůcek, umožňujících žákům samostatnost a motivujících k aktivnímu přístupu k učení prostřednictvím vlastní činnosti, zkoumání a bádání, nikoliv pouze k pasivnímu příjmu informací,
- **individuální přístup**, který maximálně upouští od frontálních forem vyučování a v jehož rámci má učitel úzký vztah s každým žákem a na základě pozorování, otevřené vzájemné komunikace a poznávání žáka a jeho silných i slabých stránek ho citlivě vede s respektem k jeho individuálním potřebám, zájmům a tempu, inspiruje ho k činnostem, vhodným pro pochopení a zvládnutí určité potřebné látky či k dalšímu rozšíření či prohloubení znalostí látky zvládnuté, a pomáhá mu ve výběru nejbližších úkolů a stanovování cílů, umožňuje mu rozvíjet talent i prohlubovat znalosti a posilovat dovednosti, v nichž vyniká méně,
- **motivační hodnocení** zahrnující slovní hodnocení formou popisné zpětné vazby, hodnotící postoj a pokroky a doporučující další cíle a výzvy, a současně vedení k objektivnímu sebehodnocení a k vlastnímu aktivnímu podílení se na stanovování dalších cílů a kroků k jejich naplňování,
- **podíl žáků na volbě činností**, který se ve smyslu co největší individualizace výuky projevuje v tom, že žáci mají v rámci daných pravidel možnost postupovat v jednotlivých oblastech vlastním tempem, podílet se na plánování svého dalšího učení a stanovování dlouhodobých cílů i cílů a záměrů například na daný týden či den, obdobně mají možnost volit si v rámci pravidel i způsob naplňování těchto cílů,

- **celostní přístup**, zahrnující všestranný rozvoj všech složek osobnosti, a především vzdělávání a prezentaci témat v souvislostech a z různých úhlů pohledu formou propojených projektových celků, pokud možno zahrnujících poznatky ze všech předmětů a oborů výuky i z běžného života,
- **spolupráce ve výuce**, ve smyslu spolupráce mezi učitelem a žákem, ale především spolupráce mezi žáky ve skupinách, která podporuje rozvoj komunikačních a sociálních dovedností a vzájemné učení se jeden od druhého,
- **věkově smíšené třídy**, které se více podobají skutečnému prostředí, v němž se jednou budou žáci jako dospělí pohybovat a uplatňovat, podporují rozvoj sociálních dovedností a umožňují mladším dětem nechat se vést a inspirovat staršími a starším naopak poznat roli průvodce a učitele méně zkušených,
- **svoboda s hranicemi**, vedoucí k zodpovědnosti za vlastní rozhodnutí i k úctě a respektu k druhým, zahrnující společná pravidla soužití, která lze shrnout pod heslem: svoboda má končit tam, kde zasahuje do svobody druhého, a aktivní roli v utváření společného prostředí.

Záměrem ŠVP ZŠ Montessori Kampus je v souladu s RVP ZV poskytnout žákům spolehlivý základ všeobecného vzdělání a pomoci jim utvářet a rozvíjet tzv. klíčové kompetence, představující souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj, další vzdělávání a uplatnění ve společnosti, v osobním i profesním životě.

3.2.14 ZÁKLADNÍ PRINCIPY A JEJICH PRŮŘEZOVÝ VZTAH K ROZVOJI KOMPETENCÍ

Učitel je chápán jako průvodce žáka na cestě poznávání (KŘP, KKo, KSP, KO).⁸

Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKo, KO)

Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KŘP, KP)

Nabízíme žákům pestrost informačních zdrojů – odborná literatura, Montessori pomůcky, počítače s připojením na internet, odborní konzultanti především z řad učitelů i odborníků z praxe, výpravy za poznáním, velký školní pozemek a inspirativní prostředí. (KU, KO, KP)

S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, laboratorní cvičení, besedy, pracovní činnosti apod. (KU, KŘP, KKo, KSP, KO, KP)

V rámci možností koncipujeme výuku tak, aby žáci získávali vědomosti i dovednosti pomocí praktických činností, např. prací na školní zahradě, pobytem v přírodě, běžnou údržbou budovy školy apod. (KU, KŘP, KKo, KP)

Výuku a výchovu realizujeme nejen v budově školy, ale také v jejím širším okolí prostřednictvím exkurzí, výletů, kulturních akcí apod. (KKo, KSP, KO, KP)

Vedeme žáky k uvědomělému vztahu k životnímu prostředí např. tím, že třídíme odpad, konkrétně plast, papír, směsný odpad, bioodpad (KO).

Zapojováním žáků a rodičů do plánování a realizace řady třídních, školních i mimoškolních akcí a budováním širší komunity školy posilujeme pocit sounáležitosti s životem školy. (KŘP, KKo, KO, KSP, KP)

Zařazujeme do výuky práci v týmu, zdůrazňujeme pravidla spolupráce a nutnost vzájemné pomoci (KSP, KO).

⁸Legenda: KU = kompetence k učení, KŘP = kompetence k řešení problémů, KKo = kompetence komunikativní, KSP = kompetence sociální a personální, KO = kompetence občanské, KP = kompetence pracovní.

Se žáky jednáme jako s partnery; respektujeme jejich individualitu (KŘP, KKo, KSP, KO).

Učíme vlastním příkladem (KŘP, KKo, KSP, KO).

Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka k učení, proto respektujeme princip SSSZ – smysluplnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba (KŘP, KSP, KP).

Průvodce se snaží žáka spíše podporovat na jeho vlastní cestě než vést, čímž napomáhá žákům přijmout zodpovědnost za vlastní rozhodnutí a vzdělávání (KU, KŘP, KKo, KSP, KO, KP).

Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga (KŘP, KU, KSP).

Pro budování a podporu přátelského klimatu ve třídě a škole využíváme pravidelné komunitní setkávání na úrovni jednotlivých tříd i celé školy (KŘP, KKo, KSP, KO).

Žáci jsou vedeni k naplňování si vlastní práce s ohledem na druhé a ke vzájemné komunikaci (KŘP, KKo, KSP, KO).

Pro rozvoj zodpovědnosti a sounáležitosti se žáci podílejí na činnostech důležitých pro chod školy (KSP, KO, KP).

3.2.15 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCÍ NA ÚROVNI METOD A VÝUKY

Individuální přístup k dítěti na principech Montessori pedagogiky (individuální postupování učivem při práci s materiály, širší nabídka činností na výběr, několik úrovní náročnosti zpracování, respektování osobního tempa, hledání různých cest k řešení...).

Rozvoj zodpovědnosti a samostatnosti dítěte – plánování učiva, přijímání přirozených a logických důsledků za své jednání, posilování vnitřní motivace (podnětné prostředí, výběr smysluplné činnosti).

Učení v souvislostech, hledání různých přístupů k problému a nazírání problému z různých úhlů, aktivizující metody výuky (metody Kritického myšlení, samostatné vyhledávání, třídění a kritické vyhodnocování informací, spolupráce, skupinová práce), tvořivost.

Bezpečné prostředí, průběžná individuální diagnostika při práci a prezentacích, sebehodnocení při sebereflexích (ústní i písemné), sběr vlastních učebních materiálů do portfolia, popisná zpětná vazba, slovní hodnocení.

3.2.16 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCÍ NA ÚROVNI KOMUNIKACE A PARTNERSTVÍ

Partnerství a respektování ve vztazích (mezi dětmi i dospělými: demokratická tvorba společných pravidel, zdvořilé tykání apod.).

Věkově smíšený třídní kolektiv nabízející možnosti vzájemného obohacování, spolupráce a pomoci, pomoc je realizována při učení se navzájem, při skupinové práci.

Častá příležitost k otevřené komunikaci (komunitní kruh).

Škola jako komunitní centrum – neomezený přístup rodičů do výuky, otevřená možnost zhlédnout výuku pro veřejnost (po dohodě), vzdělávací, odpočinkové, tvůrčí, poznávací a sportovní aktivity s rodiči.

Soulad mezi rodinou a školou.

3.2.17 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCÍ NA ÚROVNI VZTAHU K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ

Ohleduplné chování k životnímu prostředí (třídění odpadu a využívání ekologicky šetrných úklidových prostředků, environmentální výchova s dětmi atd., školní i mimoškolní akce zaměřené na šetrné a ohleduplné vnímání životního prostoru).

3.2.18 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCE K UČENÍ

Umožnit žákům rozvíjet kladný vztah k učení, osvojovat si vhodné strategie učení a motivaci k celoživotnímu vzdělávání.

- prostřednictvím podílu žáků na volbě činností, vedení k sebehodnocení a plánování svého učení a prostřednictvím aktivního přístupu k učení formou vlastní činnosti a zkoumání, nikoliv pasivním příjmem informací, posilujeme v žácích pocit osobní účasti na svém vzdělávání a přijetí zodpovědnosti za něj
- umožňujeme žákům učit se co nejčastěji činnostní, prožitkovou formou, která pomáhá činit učení zajímavým a smysluplným, a tím posiluje kladný vztah žáků k učení a zvyšuje jejich zájem a motivaci
- propojováním poznatků z různých oblastí a praktickým užíváním získaných znalostí a dovedností, včetně odborné terminologie, znaků a symbolů, zejména v rámci projektové výuky vedeme žáky k vytváření komplexního pohledu a k pochopení smyslu učení a celoživotního vzdělávání
- klademe důraz na čtení s porozuměním a kritické čtení, vlastní práci žáků s texty, schopnost vybírat z textů podstatné informace, zaznamenávat je, dávat do souvislostí s dříve nabytými znalostmi, kriticky je hodnotit a vyvozovat závěry
- podporujeme samostatné vyhledávání informací v různých zdrojích (knihy, encyklopedie, noviny a časopisy, internet) a schopnost orientovat se v množství informací, vybírat, třdit, ověřovat
- formou samostatné či skupinové práce s pomůckami vedeme žáky k získávání znalostí a vyvozování závěrů prostřednictvím vlastního pozorování, zkoumání, bádání a experimentování, obdobně inspirujeme žáky k hledání individuálně vhodných způsobů, metoda strategií učení
- formou sdílení, diskuzí, prezentací vlastní práce či vzájemným učením mezi žáky a prezentováním dílčích částí učiva rozvíjíme schopnost žáků předávat získané vědomosti ostatním, tím je upevňovat a současně získávat zpětnou vazbu, která posiluje vědomí smysluplnosti práce a radosti z výsledku

3.2.19 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Podněcovat u žáků samostatné tvořivé myšlení, logické uvažování a řešení problémů a přijímání odpovědnosti za přijatá rozhodnutí.

- prostřednictvím podílu žáků na volbě činností, vedení k sebehodnocení a plánování svého učení a prostřednictvím aktivního přístupu k učení formou vlastní činnosti a zkoumání, nikoliv pasivním příjmem informací, posilujeme v žácích pocit osobní účasti na svém vzdělávání a přijetí zodpovědnosti za něj
- umožňujeme žákům učit se co nejčastěji činnostní, prožitkovou formou, která pomáhá činit učení zajímavým a smysluplným, a tím posiluje kladný vztah žáků k učení a zvyšuje jejich zájem a motivaci
- propojováním poznatků z různých oblastí a praktickým užíváním získaných znalostí a dovedností, včetně odborné terminologie, znaků a symbolů, zejména v rámci projektové výuky vedeme žáky k vytváření komplexního pohledu a k pochopení smyslu učení a celoživotního vzdělávání

- klademe důraz na čtení s porozuměním a kritické čtení, vlastní práci žáků s texty, schopnost vybírat z textů podstatné informace, zaznamenávat je, dávat do souvislostí s dříve nabytými znalostmi, kriticky je hodnotit a vyvozovat závěry
- podporujeme samostatné vyhledávání informací v různých zdrojích (knihy, encyklopedie, noviny a časopisy, internet) a schopnost orientovat se v množství informací, vybírat, třdit, ověřovat
- formou samostatné či skupinové práce s pomůckami vedeme žáky k získávání znalostí a vyvozování závěrů prostřednictvím vlastního pozorování, zkoumání, bádání a experimentování, obdobně inspirujeme žáky k hledání individuálně vhodných způsobů, metoda strategií učení
- formou sdílení, diskuzí, prezentací vlastní práce či vzájemným učením mezi žáky a prezentováním dílčích částí učiva rozvíjíme schopnost žáků předávat získané vědomosti ostatním, tím je upevňovat a současně získávat zpětnou vazbu, která posiluje vědomí smysluplnosti práce a radosti z výsledku

3.2.20 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci, učit je nebát se uplatnit svůj názor a umět ho vyjádřit vhodnou formou i naslouchat druhým, porozumět jim a vhodně reagovat.

- vlastním příkladem učitele s respektujícím přístupem a společným řešením vzdělávacích i sociálních situací a rovněž častým zařazováním kooperativní výuky ve skupinách vedeme žáky ke schopnosti diskutovat, výstižně, srozumitelně a kultivovaně vyjadřovat své myšlenky, názory, postoje, pocity a potřeby a současně naslouchat druhým, vážit si partnera v diskuzi, přijímat odlišnost názorů a vhodně reagovat, obhajovat svůj názor, argumentovat
- formou komunitních kruhů pro řešení pravidel a problémů společného soužití a moderovaných rozhovorů či případně modelových her při řešení konfliktů učíme žáky vhodně komunikovat s vrstevníky, staršími i mladšími dětmi i s učiteli a dalšími dospělými s respektem k sobě a svým potřebám i k druhým a jejich potřebám
- v rozhovorech, diskuzích, a především prezentacích vlastní práce či tvořivé činnosti vytváříme příležitosti pro rozvoj schopnosti sdílet znalosti a vyjadřovat myšlenky a názory v logickém sledu, výstižně, souvisle, srozumitelně a kultivovaně a postupně také s ohledem na příjemce informace (referáty, prezentace, divadla apod.) a také vědomou práci s neverbálními prostředky komunikace
- v rámci některých praktických projektů vytváříme příležitosti pro praktický nácvik komunikace s různými typy lidí a s využitím různých komunikačních prostředků (osobní ústní komunikace, telefonická komunikace, písemná komunikace formou e-mailu), umožňujeme žákům podílet se na organizaci školních akcí (plánování výletů, jarmarky, školní časopis apod.)
- podporujeme čtení a rozbor literárních i odborných textů pro rozšiřování slovní zásoby a vyjadřovacích prostředků a rovněž práci s různými informačními zdroji a komunikačními prostředky
- podporujeme samostatné vyhledávání a třídění informací a jejich zaznamenávání a následnou prezentaci a rovněž činnosti rozvíjející vlastní tvořivé i praktické psaní

3.2.21 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat a oceňovat práci a úspěchy vlastní i druhých, vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a prožívání životních situací, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí a k přírodě, učit žáky aktivně rozvíjet a chránit své zdraví fyzické, duševní i sociální a být za ně odpovědný.

- věková heterogenita tříd a integrace žáků se speciálními potřebami i žáků cizinců zajišťuje každodenní soužití žáků různého věku, potřeb, možností a zájmů a umožňuje jim poznávat své jedinečné role ve společenství a zároveň s rostoucím věkem a zkušenostmi přijímat role nové, starší děti se učí toleranci a pomoci mladším, mladší se učí požádat o ni a přijímat ji a pak samy dorůstají do role průvodců

- v rámci co nejčastějšího zařazování kooperativních metod výuky vedeme žáky k osvojování dovedností spolupráce ve skupině, včetně vytváření pravidel, rozdělení rolí a přijetí zodpovědnosti za svou roli a vnímání důležitosti vlastního aktivního přínosu v týmové práci
- při spolupráci podporujeme schopnost sebezpůsobení i umění kompromisu, empatii a porozumění potřebám druhých, schopnost ocenit úspěch svůj i úspěch druhého, cíleně dáváme žákům prostor uplatnit své nadání, vzájemně se učíme vhodnou formou poskytovat zpětnou vazbu
- pravidla soužití ve třídě a škole stanovujeme společně na komunitních kruzích, platí pro všechny, děti i dospělé, a všichni za ně přijímáme odpovědnost s vědomím, že přináší pohodu a harmonii nám všem, společně také pečujeme o prostředí a dělíme se o odpovědnosti za něj, všichni, učitelé i žáci máme právo o pravidlech diskutovat, reflektovat jejich plnění a funkčnost, navrhnout změny, společně hledat kompromisy
- formou motivujícího slovního hodnocení, založeného na sledování osobních pokroků a postojů k učení, nikoliv na srovnávání s ostatními, vedením žáků k sebereflexi, sebepoznání a sebehodnocení a vytvářením prostoru pro vzájemné oceňování a příležitosti pro prezentace vlastní práce podporujeme sebedůvěru a sebeúctu žáků
- vlastním každodenním příkladem učitele s respektujícím přístupem a zdravým životním stylem a projekty upozorňujícími na jednotlivá témata se zdravím souvisejícími vytváříme modely vedoucí žáky k péči o vlastní fyzické i duševní zdraví i k ochraně zdraví druhých

3.2.22 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCE OBČANSKÉ

Připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a plnili své povinnosti, vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi a také v souladu s přírodou a životním prostředím.

- vlastním příkladem učitele s respektujícím, nesoudícím přístupem, vzájemným empatickým nasloucháním a hodnocením a sebehodnocením zaměřeným co nejvíce na oceňování přínosů vedeme žáky k respektu a úctě k sobě, druhým i prostředí, k úctě k jedinečnosti každého člověka a k toleranci vůči různým potřebám a možnostem, názorům a postojům, náboženstvím, kulturním rozdílům, sociálním zázemím
- rovnocenným, respektujícím jednáním dospělých se všemi žáky a uplatňováním demokratických principů při společném vytváření pravidel, práv a povinností ve školním společenství, platných pro všechny, vedeme žáky k chápání základních principů, na nichž spočívají společenské zákony a normy, vytváříme prostředí, v němž každý má svou hodnotu, svou důležitou roli, svá práva i povinnosti a také svůj hlas, který má právo být slyšen
- společnou péčí o školní prostředí fyzické i vztahové a morální a vzájemnou pomocí vedeme žáky k aktivnímu podílu na životě ve společenství a zažívání pocitu sounáležitosti a také k aktivnímu postoji a jednání vůči negativním jevům (šikana, útlak, násilí) a k ochotě chránit fyzické i psychické zdraví své i druhých, obdobně podporujeme zájem o širší prostředí (např. příprava akcí pro děti z MŠ, charitativní akce pořádané žáky za účelem podpory různých organizací apod.)
- formou různých vzájemně propojených tematických projektů, zahrnujících poznávání našeho prostředí a kultury i kultur jiných v současnosti i historii vedeme žáky k porozumění souvislostem ve vývoji lidí a civilizací, jejich společným potřebám a zájmům i odlišným prostředím a východiskům, k toleranci vůči odlišnostem a oceňování jejich přínosu a současně k oceňování a ochraně našeho kulturního a historického dědictví a tradic, pro budování tolerance využíváme také přirozeného multikulturního prostředí školy
- formou různých vzájemně propojených tematických projektů, zahrnujících poznávání přírody a jejích zákonitostí i lidského působení na ni, formou spolupráce s ekologicky zaměřenými organizacemi a

formou praktických každodenních činností vedeme žáky k chápání ekologických souvislostí a environmentálních problémů a v rámci svých možností k aktivní ochraně životního prostředí

3.2.23 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCE PRACOVNÍ

Vést žáky k odpovědnosti za výsledky své práce, pomáhat jim poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.

- vedeme žáky k sebereflexi a objektivnímu sebehodnocení, podílení se na plánování učení a stanovování cílů i způsobů jejich naplňování a k odpovědnosti za vlastní vzdělávání i jednotlivé výsledky své práce
- pestrou nabídkou činností, zahrnujících různé strategie, metody a postupy rozvíjíme schopnost žáků volit pro sebe vhodné cesty učení
- usilujeme o co největší individualizaci výuky, umožňující žákům maximálně rozvíjet svá přirozená nadání i překonávat překážky v oblastech, které jsou pro ně obtížnější, slovním hodnocením formou popisné zpětné vazby a vedením k sebehodnocení vedeme žáky k poznávání a uvědomování si svých silných a slabších stránek a k postupnému nalézání svého dalšího profesního směřování
- usilujeme o co největší propojení vzdělávání a praxe a využívání nabytých vědomostí a dovedností v reálném životě a o co největší prostor pro učení se činnostmi, zkušenostmi, řešením problémů
- vedeme žáky k tomu, aby při práci dbali na bezpečnost a ochranu zdraví svého i okolí a pracovali s materiály, vybavením a nástroji s úctou, pečovali o svěřené pomůcky i pracovní místo
- formou praktických projektů budujeme u žáků schopnost vnímat a hodnotit práci nejen z hlediska kvality a funkčnosti, ale i z hlediska hospodárnosti a z hlediska dopadů na druhé, společnost a prostředí

3.3 ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

ŠVP Montessori Kampus vychází v souladu s RVP ZV a v souladu s principy Montessori pedagogiky z respektování individuálních potřeb a možností všech žáků, tedy včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebují poskytnutí podpůrných opatření. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se uskutečňuje prostřednictvím integrace v běžné třídě. Systém vzdělávání v Základní škole Montessori Kampus preferuje vstřícný postoj k těmto žákům.

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplňování svých vzdělávacích cílů potřebuje poskytnutí zvláštní podpory. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola na základě aktuálních potřeb žáků dle vlastního uvážení. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení a jejich realizace v rámci školy je podmíněna písemným informovaným souhlasem zákonného zástupce žáka.

Pedagogové se snaží včas rozpoznat případné obtíže ve vzdělávání či chování a volí vhodné prostředky pedagogické intervence (změny v metodách a výukových postupech, změny v organizaci výuky žáka, časové rozložení učiva aj.). Pokud se obtíže i přes podporu pedagogů nezlepší, bude zákonným zástupcům doporučeno navštívit školské poradenské zařízení, tedy pedagogicko-psychologickou poradnu, či speciálně pedagogické centrum. Na základě vyšetření a doporučení je těmto žákům poskytnuta další individuální péče při současném využití vhodných kompenzačních a didaktických pomůcek, speciálních učebnic, výukových programů apod.

Cílem a snahou pedagogů je vytvořit všestranně podporující podmínky pro celostní rozvoj všech žáků. Snahou je jejich plné zapojení v učení i komunikaci a spolupráci s ostatními, optimální naplnění jejich individuálního

vzdělávacího potenciálu a dosažení co největší samostatnosti i úrovně očekávaných výstupů. Pedagogové ZŠ Montessori Kampus usilují o to, aby se i žáci s jakýmkoli odlišnostmi cítili být plnohodnotnou součástí společnosti.

Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje ZŠ Montessori Kampus v souladu s RVP ZV i bez doporučení školského poradenského zařízení. Charakter podpory stanovuje třídní učitel či učitel daného vyučovacího předmětu a v součinnosti se zákonnými zástupci dítěte. Plán pedagogické podpory (PLPP) zpracuje škola, nepostačuje-li samotné zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb žáka při vzdělávání a vyžaduje-li tato intervence součinnost více pedagogických pracovníků.

Opatření v prvním stupni podpory volí pedagogičtí pracovníci školy na základě pozorování dítěte a pedagogické diagnostiky. Poskytování podpůrných opatření prvního stupně škola průběžně vyhodnocuje. Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření prvního stupně škola vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Není-li tomu tak, doporučí škola zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení. Do doby zahájení poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně na základě doporučení školského poradenského zařízení poskytuje škola podpůrná opatření prvního stupně.

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně ZŠ Montessori Kampus uplatňuje na základě doporučení školského poradenského zařízení. Na základě doporučení školského poradenského zařízení a ve spolupráci s ním zpracovává pedagogický tým individuální vzdělávací plán (IVP), a to zpravidla na období jednoho školního roku. Na konci tohoto období vyhodnocuje účinnost a stanoví další kroky a opatření.

S PLPP či IVP i jejich vyhodnocením jsou seznamováni rodiče žáka a mají možnost se k nim vyjadřovat.

Realizace podpůrných opatření se pak při výuce řídí PLPP, doporučením školského poradenského zařízení a IVP a zahrnuje spolupráci s odborníky a též úzkou, citlivou spolupráci s rodiči. Pedagogové mají vždy na zřeteli odlišné potřeby a možnosti žáků s podpůrnými opatřeními a tomu v souladu s PLPP či IVP přizpůsobují své vzdělávací strategie s cílem tyto žáky plně zapojit a maximálně rozvíjet jejich individuální vzdělávací potenciál. V rámci učebních osnov je orientačně uvedena minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v jednotlivých předmětech v souladu s RVP ZV, konkrétní úroveň očekávaných výstupů se však stanovuje vždy jednotlivě pro každého žáka se speciálními vzdělávacími potřebami v rámci PLPP nebo IVP s ohledem na jeho individuální potřeby a možnosti a s ohledem na konkrétní potřebná podpůrná opatření a doporučení školského poradenského zařízení.

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména

a) v oblasti metod výuky – respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků, metody a formy práce, které umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby žákovi, respektování pracovního tempa žáků a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolu, možných úprav hodnocení aj.

b) v oblasti organizace výuky – střídání forem a činností během výuky, využívání skupinové i kooperativní výuky, případně využívání kratších přestávek vložených do hodiny aj.

c) v oblasti organizace vzdělávání, úpravy výuky v rozsahu i obsahu, využíváním disponibilních hodin pro zařazení předmětu speciálně pedagogické péče, intenzivnější výuku českého jazyka pro cizince a etnické menšiny, úpravu výstupů ze vzdělávání, popřípadě možnost prodloužit vzdělávání žáka až o 2 roky

d) v oblasti personální podpory pedagoga při výuce žáků s potřebou podpůrných opatření, a to asistentem pedagoga

e) využíváním speciálních učebnic, Montessori pomůcek, kompenzačních pomůcek

3.4 ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

Vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných se uskutečňuje prostřednictvím integrace v běžné třídě. Pedagogové se snaží včas rozpoznat případné nadání, konzultovat je se zákonnými zástupci, se speciálním pedagogem či jiným odborníkem a pracovat na jejich rozvoji.

V případě nadaných a mimořádně nadaných žáků je možné využít například:

- předčasný nástup dítěte ke školní docházce;
- vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech (v Montessori třídě běžně spolupracují žáci různých ročníků dle své úrovně a svého nadání);
- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole (spolupracujeme se školami v Čechách i v zahraničí a jsme připraveni podílet se v rámci Montessori škol na studijních výměnách tak, aby to bylo užitečné pro podporu nadání žáků);
- obohacování vzdělávacího obsahu;
- zadávání specifických úkolů, projektů;
- příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol;
- nabídka volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit;
- možnosti stáží (navazujeme kontakty s odbornými institucemi, vysíláme žáky na exkurze a připravujeme se na dlouhodobou spolupráci pro žáky s nadáním či specifickými zájmy),
- spolupráce s organizacemi, které pracují s nadanými žáky.

3.5 ZAČLENĚNÍ PRŮŘEZOVÝCH TÉMAT

Průřezová témata jsou realizována integrací do vzdělávacích předmětů, na 1. stupni do vzdělávacího předmětu obraz světa, na 2. stupni do všech vyučovaných předmětů. Předmět obraz světa je celkově vystavěn právě na principu integrace do jednoho smysluplného celku.

Začlenění průřezových témat a jejich jednotlivých okruhů do jednotlivých předmětů je konkrétně popsáno formou slovních komentářů a uvedením do tabulek.

X u daného předmětu a tematického okruhu znamená, že okruh je v předmětu významně a pravidelně začleněn. Často dochází k situačnímu začlenění průřezových témat do výuky, které nemůže tabulka postihnout.

3.5.1 OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Sleduje základní cíl pomáhat každému žákovi hledat vlastní cestu k životní spokojenosti, založené na dobrých vztazích k sobě samému i k druhým lidem a světu. Všechny tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu se na 2. stupni nejvýrazněji projevují v předmětech **výchova k občanství** (přímé začlenění témat směřujících k sebepoznání, sebepojetí, seberegulaci, psychohygieně i socializaci), **literatura a komunikace a sloh** (jazyk a jazyková komunikace jako nástroj porozumění sobě i druhým a nástroj socializace), **zapojení do práce a fungování skupiny**, nicméně svou univerzální podstatou a významem jsou přirozeně začleněny do téměř všech předmětů, a to především formou:

- poskytování prostoru pro vyjadřování pocitů a názorů, pro sdílení zkušeností i výsledků své práce či originálních nápadů a pro aktivní podílení se na životě společenství a společném řešení problémů, v němž má každý dle svých možností svou nezastupitelnou roli (diskuze, kruhy, komunitní kruhy, prezentace vlastní práce atd.),

- poskytování prostoru pro poznávání sebe i druhých a praktické osvojování dovedností komunikace a spolupráce (práce ve dvojicích, skupinová práce, projektová práce v malých týmech, rovněž komunitní kruhy apod.),
- hodnocení prostřednictvím slovní, popisné zpětné vazby, a především vedení k objektivnímu sebehodnocení a k podílení se na plánování vlastní práce a stanovování osobních cílů,
- cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, zapamatování a samostatného, tvořivého řešení problémů a hledání originálních cest, přístupů a postupů, které jsou integrálními principy práce v Montessori třídách.

Osobnostní a sociální výchova	O S	K S	Č J	L T	A J	N J	M	PR	D	VO	P Ř	Z	FY	C H	H V	V V	T V
Rozvoj schopností poznávání	X	X		X			X	X		X			X	X			
Sebepoznání a sebepojetí	X	X		X				X		X							
Seberegulace a sebeorganizace	X	X		X				X		X	X		X	X			
Psychohygiena	X	X		X			X	X		X	X						
Kreativita	X	X		X			X	X		X					X	X	X
Poznávání lidí	X	X		X				X		X		X					
Mezilidské vztahy	X	X		X				X		X							
Komunikace	X	X	X	X	X	X		X		X							
Kooperace a kompetice	X	X		X				X		X							
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X		X			X	X		X			X	X			
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X		X				X	X	X							

3.5.2 VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

Výchova demokratického občana si klade za cíl připravit žáky na aktivní zapojení se do života občanské společnosti na základě přijetí klíčových demokratických hodnot – spravedlnosti, tolerance a zodpovědnosti, a na základě vědomí vlastních práv a povinností a připravenosti konstruktivně řešit problémy se zachováním vlastních hodnot i s ohledem na hodnoty druhých a zájem společenství. Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu jsou začleněny především do předmětu **obraz světa, dějepis, výchova k občanství, zapojení do práce a fungování skupiny** a částečně též do předmětů **komunikace a sloh a literatura**, a to formou:

- praktického zapojení žáků do utváření života a atmosféry školy s použitím principů otevřeného partnerství a principů demokratického řízení (společné vytváření a revidování pravidel ve škole, přání a návrhy některých činností či speciálních akcí, projektů apod. a hlasování o nich na komunitních kruzích či ve Školním parlamentu),
- příležitostného zapojování se do života místní komunity (spolupráce s místními institucemi a organizacemi),
- zařazování základních, věkově úměrných informací z obsahů okruhů Občan, občanská společnost a stát, Formy participace občanů v politickém životě a Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování do souvisejících témat výuky předmětů obraz světa, dějepis a výchova k občanství,
- příležitostného zařazování výše uvedených obsahů do kontextu aktuálních událostí (např. státní svátky, probíhající volby apod.),
- v předmětu literatura zařazováním čtení a reflexe vhodných literárních či odborných textů zahrnujících související tematiku ve věkově úměrné podobě, z níž lze čerpat analogie k pochopení různých demokratických principů,
- v předmětu obraz světa zařazováním témat souvisejících s lidskými právy a občanskou odpovědností při výuce o bezpečnosti na internetu, ochraně dat a osobních údajů,
- respektujícím přístupem pedagogů k žákům, podporujícím partnerskou komunikaci a demokratické vztahy, uplatňovaným ve všech předmětech i mimo výuku.

Výchova demokratického občana	O S	K S	Č J	LI T	A J	N J	M	PR	D	VO	P Ř	Z	FY	C H	H V	V V	T V
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	X	X		X			X	X	X	X		X					
Občan, občanská společnost a stát	X			X				X	X	X	X	X					
Formy participace občanů v politickém životě	X	X	X					X	X	X							
Občanská společnost a škola	X			X	X	X		X	X	X							

3.5.3 VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

Toto průřezové téma má u žáků podněcovat zájem o Evropu a svět a jejich poznávání, rozvíjet globální myšlení a vnímání světa a mezinárodní porozumění, zájem a otevřenost vůči širšímu světu i vědomí evropské identity při zachování národní identity a otevřít jim širší perspektivu života v evropském a mezinárodním prostoru. Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu jsou začleněny především do předmětů **obraz světa, dějepis, výchova k občanství a zeměpis** a částečně též do předmětů **hudební výchova, výtvarná výchova, český jazyk, komunikace a sloh, literatura, anglický jazyk, německý jazyk** a to formou:

- zařazování informací z obsahu okruhů Evropa a svět nás zajímá, Objevujeme Evropu a svět a částečně, věkově úměrně i z okruhu Jsme Evropané do souvisejících témat výuky předmětu obraz světa a výchova k občanství a příležitostně zařazování výše uvedených obsahů v kontextu aktuálních událostí dle zájmu žáků,
- v předmětech obraz světa, hudební výchova a výtvarná výchova zařazováním poznávání některých kulturních zvyků a tradic evropských zemí i vybraných zemí světa či světových uměleckých děl, příležitostně také zařazováním prezentací konkrétních jednotlivých zvyků v souvislosti se zahraničními svátky významnými pro žáky jiných národností,
- v předmětu obraz světa a komunikace a sloh sdílením rodinných příběhů, zážitků a zkušeností z Evropy a světa či z návštěv souvisejících míst, událostí či expozic a výstav (slovní sdílení formou vyprávění, referáty, prezentace, besedy s rodinnými příslušníky jiných národností apod.) a v předmětu obraz světa a literatura seznamováním se s vybranou literaturou pocházející od našich nejbližších evropských sousedů,
- v předmětu anglický jazyk a německý jazyk v přiměřené úrovni náročnosti zařazováním zeměpisné společenské témat zahrnujících informace o zemích Evropy či jiných zemích světa a různé formy poznávání zemí daného jazyka a jejich kultury a tradic,
- využití lektorů z cizích zemí pro poznávání jejich země a kultury tak, že je jednou ročně zorganizován tematický týden (japonský týden, argentinský týden...) a žáci jsou seznámeni s hudbou, historií, tradicemi, uměním, typickou kuchyní apod.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	OS	KS	ČJ	LIT	AJ	NJ	M	PR	D	VO	PŘ	Z	FY	CH	HV	VV	TV
Evropa a svět nás zajímá	X	X		X	X	X	X		X	X		X			X	X	
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X	X	X	X			X	X	X	X			X	X	
Jsme Evropané	X	X		X	X	X		X	X	X		X			X	X	

3.5.4 MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

Multikulturní výchova žáky seznamuje s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami, a tím je vede k jejich chápání a oceňování prostřednictvím vnímání jejich přínosů, k respektování a toleranci prostřednictvím nacházení společných bodů a možností spolupráce a vzájemného obohacování i k uvědomování si vlastní kulturní identity ve světě sociokulturní rozmanitosti. Všechny tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu se nejvýrazněji projevují v předmětech **komunikace a sloh**, případně **anglický jazyk a německý jazyk** (jazyk jako prostředek poznávání kultury, komunikace a socializace) a v předmětech **obraz světa, dějepis, zeměpis, výchova k občanství a hudební a výtvarná výchova** (přímé začlenění témat směřujících k poznávání různých kultur), nicméně svou podstatou a souvislostí s obecnými tématy prostředí, v němž se žáci pohybují a z něhož vycházejí, ať už jde o prostředí školy, rodiny či prostředí širší, jsou přirozeně začleněny do téměř všech předmětů, a to především formou:

- vytváření a podporování vstřícné, tolerantní a spolupracující atmosféry ve škole, mezi učiteli a žáky i mezi žáky navzájem, ve vztazích s rodiči i místní komunitou, otevřené všem odlišnostem, nejen kulturním, ale i osobnostním, zájmovým, sociálním, náboženským a jiným, a motivováním k vzájemné podpoře a pomoci,
- poskytování prostoru pro vyjadřování pocitů a názorů, hodnot a postojů osobních i rodinných a pro sdílení zvyků a tradic, zážitků a zkušeností i sdílení výsledků vlastní práce či originálních nápadů, vedoucí

k poznávání osobní i kulturní jedinečnosti každého člověka (diskuze, kruhy, komunitní kruhy, narozeninové kruhy, besedy s rodiči žáků cizinců, tematické referáty a prezentace žáků apod.),

- zařazování základních, věkově úměrných informací z obsahů všech okruhů do souvisejících témat výuky předmětu obraz světa, zeměpis, dějepis, výchova k občanství a příležitostného zařazování výše uvedených obsahů v kontextu aktuálních událostí dle zájmu žáků,
- poznávání umění různých kultur či etnik a jeho souvislostí s národními či etnickými specifiky, tradicemi a hodnotami v předmětech výtvarná a hudební výchova,
- v předmětech komunikace a sloh, anglický a německý jazyk poznáváním jiných kultur a etnik prostřednictvím setkávání a komunikace s cizinci, sdílením osobních zkušeností, organizací tematických týdnů podle rodné země lektorů, prostřednictvím vhodné literatury, příležitostnými návštěvami kulturních akcí v multikulturním duchu a zařazováním zkoumání jazyků jako odrazů kulturních základů národa,
- v předmětu obraz světa v rámci výuky užívání ICT jako informačních zdrojů sledováním postojů a názorů prezentovaných v různých zdrojích s cílem vnímat a reflektovat případné projevy diskriminace a rasové či jakékoli jiné nesnášenlivosti.

Multikulturní výchova	O S	K S	Č J	L I	A J	N J	M	PR	D	VO	P Ř	Z	FY	C H	H V	V V	T V
Kulturní difference	X	X		X	X	X			X	X		X			X	X	
Lidské vztahy	X	X		X	X	X		X	X	X	X	X			X	X	
Etnický původ	X	X		X	X	X			X	X	X	X			X	X	
Multikulturalita	X	X		X	X	X			X	X		X			X	X	
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X			X	X		X	X	X		X			X	X	X

3.5.5 ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Environmentální výchova vede žáky ke komplexnímu a do souvislostí propojenému poznávání a chápání vztahů lidí a životního prostředí, ke zkoumání vlivů člověka a dopadů lidského jednání na proměňování prostředí z různých pohledů (ekologických, ekonomických, vědecko-technických, politických a občanských, z pohledu dlouhodobé budoucnosti, z hlediska lokálního, regionálního i globálního významu). Cílem je rozvíjení vědomého zodpovědného přístupu směřujícího k udržitelnému rozvoji. Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu jsou vzhledem k přirozeným přímým souvislostem s obsahy oblastí Člověk a jeho svět a Člověk a svět práce začleněny do předmětů **obraz světa, zapojení do práce a fungování skupiny, výchova k občanství, dějepis, zeměpis, přírodopis, chemie a fyzika**, a to formou:

- zařazování základních, věkově úměrných informací z obsahů všech okruhů do souvisejících témat výuky (především velké příběhy zahrnující informace o příčinách a motivech vývoje civilizace a jeho pozitivních i negativních dopadech),
- příležitostného zařazování některých obsahů do kontextu aktuálních událostí či svátků (např. Světový den vody, Den Země, Mezinárodní den čistého ovzduší, apod.),
- příležitostné spolupráce s ekologicky orientovanými organizacemi a institucemi (exkurze, výlety, školy v přírodě...),

- vlastního příkladu a vedení ke každodenním praktickým činnostem a návykům podporujícím péči o prostředí a udržitelný rozvoj (třídění odpadu, úsporné zacházení s vodou, energiemi, materiály apod.).

Environmentální výchova	O S	K S	Č J T	L I T	A J	N J	M	P R	D	V O	P Ř	Z	F Y	C H	H V	V V	T V
Ekosystémy	X							X		X	X	X	X	X			
Základní podmínky života	X							X	X	X	X	X	X	X			X
Lidské aktivity a problémy ŽP	X							X		X	X	X	X	X			
Vztah člověka k prostředí	X	X		X				X	X	X	X	X	X	X			

3.5.6 MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Mediální výchova vede žáky k získávání základní mediální gramotnosti potřebné k tomu, aby se dokázali svobodně, aktivně a zodpovědně pohybovat v dnešním informacemi přehlčeném světě, a to jak v roli příjemců informací, tak i v roli tvůrců a komunikátorů sdělení. Prostřednictvím mediální výchovy žáci získávají základní poznatky o rolích a fungování médií, osvojují si dovednosti analyzovat a kriticky hodnotit mediální sdělení, posuzovat jejich věrohodnost, rozpoznávat manipulaci a také schopnost pracovat s vlastními sděleními a volit vhodné prostředky pro komunikaci. Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu jsou přímo začleněny do obsahu předmětu **obraz světa, komunikace a sloh, hudební výchova, výtvarná výchova**, částečně pak i do dalších předmětů, a to formou:

- v rámci předmětu obraz světa a komunikace a sloh používáním principů metody Kritického čtení obecně při výuce čtení a při jakékoliv práci s informacemi a různými informačními zdroji, dále také zařazováním skupinových dílen kritického čtení, přímo zaměřených na kritickou analýzu, třídění a hodnocení informací z různých textů, včetně článků z vybraných médií či audiovizuálních sdělení (orientační prvky, rozlišování bulvárních a reklamních prvků, chápání podstaty sdělení, cílů a pravidel), na 2. stupni základní práci s interpretací vztahu mediálních sdělení a reality na konkrétních příkladech ze školní práce či běžného života a zkoumáním stavby věkově úměrných mediálních sdělení a postojů a názorů autora v rámci čtenářských dílen,
- používáním principů kritického čtení a kritického myšlení i v ostatních předmětech, v nichž žáci pracují s informacemi z různých zdrojů,
- v předmětech obraz světa, výchova k občanství, dějepis a výtvarná výchova a hudební výchova v rámci probíraných konkrétních témat dále také zkoumáním vlivu médií na související společenské jevy, postoje a názory jednotlivců či skupin,
- v předmětu obraz světa při práci s různými elektronickými informačními zdroji zejména identifikováním reklamních sdělení a rozlišováním věrohodných a nevěrohodných zdrojů,
- tvorby školního časopisu s redakčním týmem a příležitostnými přispěvateli dle aktuálních možností, zájmu a inspirace ze všech ročníků.

Mediální výchova	O S	K S	Č J	L T	A J	N J	M	PR	D	V O	PŘ	Z	FY	C H	H V	V V	TV
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X	X	X				X	X	X	X			X	X	
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti	X	X													X	X	
Tvorba mediálního sdělení	X	X													X	X	
Práce v realizačním týmu	X	X													X	X	

4. UČEBNÍ PLÁN

„Učit podrobnosti znamená vnášet zmatek, určovat vztahy mezi věcmi znamená předávat vědomosti.“⁹

4.1 POZNÁMKY K UČEBNÍMU PLÁNU

Obsah vyučovacích předmětů je patrný z tabulky, níže vysvětlujeme především mezipředmětové vztahy, věkově heterogenní vzdělávání, učební plán v Montessori školách pro dospívající a organizační podmínky vzdělávání.

4.1.1 MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY A VĚKOVĚ HETEROGENNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Spolupráce mezi žáky od 6 do 12 let a od 12 do 15 let je přínosná pro vývoj celé osobnosti. Díky věkově smíšeným třídám a díky spojování tříd v rámci rozvrhu probíhá velmi hladce integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami i žáků mimořádně nadaných, ať už jsou nadaní jen v jedné oblasti, či celkově. Propojení 1.-6. ročníku a 7.-9. ročníku podporuje sociální učení, žáci jsou motivováni k práci, proto je učební plán uzpůsoben tak, aby bylo propojování ročníků co nejsnazší.

Od 1. do 6. ročníku díky Montessori kurikulu propojujeme výuku všech vzdělávacích oblastí. Jedna klíčová lekce je často zaměřena na rozvoj několika oblastí současně. Proto využíváme podobně jako jiné Montessori školy možnost sloučit vzdělávací oblasti do jednoho vyučovacího předmětu obraz světa, s výjimkou v 6. ročníku v oblasti jazyk a jazyková komunikace. V 7.-9. ročníku probíhá výuka také propojeně, v učebním plánu jsou však předměty rozděleny a to ze dvou důvodů. Přestože výuka probíhá především projektově, propojením učiva a očekávaných výstupů z několika vzdělávacích oblastí současně, rozvrh hodin určuje přímou pedagogickou činnost učitelů jednotlivých předmětů, učitelů je zejména v 7.-9. ročníku více s ohledem na jejich specializaci. Druhým důvodem je, že sumativní hodnocení na vysvědčení v rámci jednotlivých předmětů je srozumitelnější pro střední školy, proto využíváme běžně srozumitelné názvy vyučovacích předmětů, nikoli názvy předmětů tak, jak je to v souladu s Montessori kurikulem.

4.1.2 UČEBNÍ PLÁN V MONTESSORI ŠKOLÁCH PRO DOSPÍVAJÍCÍ

Maria Montessori popisuje v příloze B knihy *Od dětství k dospívání* učební plán pro období dospívání, tj. od 12 do 18 let, rozdělený na čtyři hlavní oblasti: etická výchova a tělesná péče, možnosti sebevyjádření, výchova v souvislosti s duševním vývojem, vzdělání jako příprava na dospělost.

V našem vzdělávacím programu propojujeme Montessori vzdělávání s rámcovým vzdělávacím programem tímto způsobem:

⁹ Montessori, M.: *Od dětství k dospívání*. Triton, Praha 2011, s. 76. ISBN: 978-80-7387-478-0.

Oblast Montessori kurikula	Vyučovací předmět	Zahrnuté vzdělávací obory
Výchova ke zdraví a tělesná výchova	Výchova ke zdraví a tělesná výchova	Výchova ke zdraví Tělesná výchova
Možnosti sebevyjádření	Hudební výchova	Hudební výchova
	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova
	Komunikace a sloh	Český jazyk a literatura – komunikační a slohová výchova
	Literatura	Český jazyk a literatura – literární výchova
Výchova v souvislosti s duševním vývojem	Výchova k občanství	Výchova k občanství
	Matematika	Matematika a její aplikace
	Český jazyk	Český jazyk a literatura – jazyková výchova
	Anglický jazyk	Cizí jazyk
	Německý jazyk	Další cizí jazyk
Vzdělání jako příprava na dospělost – studium Země a živých tvorů	Přírodopis	Přírodopis
	Zeměpis	Zeměpis
	Zapojení do práce a fungování skupiny	Člověk a svět práce
Vzdělání jako příprava na dospělost – studium vývoje lidstva a budování civilizace	Fyzika	Fyzika
	Chemie	Chemie
Vzdělání jako příprava na dospělost – studium dějin lidstva	Dějepis	Dějepis

4.1.3 ORGANIZAČNÍ PODMÍNKY

Vzdělávání probíhá v naprosté většině případů v pracovních cyklech. Pracovní cyklus vysvětlujeme již výše. Pracovní cyklus je organizační forma, vědecky ověřená doktorkou Montessori i později, vědecká ověření souhrnně popisuje Angeline Stoll Lillard ve své knize, Montessori: The Science Behind the Genius.

Maria Montessori zjistila, že žák pracuje neefektivněji, pokud si vybere produktivní a náročnou práci, soustředí se na úkol, dokončí práci, odpočine si bez vyrušování ostatních. M. Montessori uvádí, že pro to, aby se to všechno stalo, jsou nezbytné minimálně tři hodiny nepřetržitého času. Doktorka Montessori vysvětluje tuto problematiku v knize The Advanced Montessori Method, sv. I. Bylo provedeno velké množství zajímavých výzkumů v otázce změny činnosti se stejnými výsledky - konkrétně, že častá změna činností způsobuje větší únavu než nepřetržitá práce jednoho druhu a že náhlé přerušení je únavnější než vytrvalá práce. Pokud se sami rozhodneme, kdy si uděláme přestávky, pak nám přestávky prospívají, ale pokud je načasování uloženo externě, přestávky mohou narušovat koncentraci.

V rámci tohoto přibližně tříhodinového pracovního cyklu žáci dostávají klíčové lekce, vybírají si materiály pro práci, dělají si přestávky, pracují svým vlastním tempem, mají možnost volby.

V rozvrhu hodin jsou předměty rozděleny do vyučovacích hodin, aby byla zřejmá souvislost mezi rozvrhem hodin a učebním plánem.

4.2 TABULACE UČEBNÍHO PLÁNU

Vzdělávací oblasti	Vzdělávací obory	Název části vzdělávacího oboru	Vyučovací předmět	Zkratka vyučovacího předmětu	1. stupeň							2. stupeň								
					1.	2.	3.	4.	5.	1.-5. ročník		6.	7.	8.	9.	6.-9. ročník				
					Naše časová dotace					Naše časová dotace součet	Min. čas. Dotace stanovená RUP	Naše časová dotace					Naše časová dotace součet	Min. čas. Dotace stanovená RUP		
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura		Obraz světa	OS	8	8	7	6	6	35	35	33	2	x	x	x	2	19	15	
		Komunikační a slohová výchova	Komunikace a sloh	KS	x	x	x	x	x	x			1	2	2	1	6			
		Jazyková výchova	Český jazyk	ČJ	x	x	x	x	x	x			2	2	2	2	8			
		Literární výchova	Literatura	LIT	x	x	x	x	x	x			x	1	1	1	3			
	Cizí jazyk		Obraz světa	OS	1	1	3	3	3	11	11	9	3	x	x	x	3	12	12	
			Anglický jazyk	AJ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	3	3	3	9			
	Další cizí jazyk			Německý jazyk	NJ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	3	3	3	9	9	6
	Matematika a její aplikace			Obraz světa	OS	5	5	5	5	5	25	25	20	5	x	x	x	5	17	15
			Matematika	M	x	x	x	x	x	x	x	x	x	4	4	4	12			
Informační a komunikační technologie			Obraz světa	OS	x	x	x	x	1	1	1	1	1	x	x	x	1	1	1	
Člověk a jeho svět			Obraz světa	OS	2	2	2	4	4	14	14	12	x	x	x	x	x	x	x	

Člověk a svět práce			Obraz světa	OS	2	2	1	3	2	10	10	5	1	x	x	x	1		
			Zapojení do práce fungování skupiny	PR	x	x	x	x	x	x	X	x	x	2	2	2	6	7	3
Člověk a společnost	Dějepis		Obraz světa	OS	x	x	x	x	x	x	X	x	2	x	x	x	2	15	11
	Dějepis		Dějepis	D	x	x	x	x	x	x	X	x	x	2	2	3	7		
	Výchova občanství	k	Výchova občanství	VO	x	x	x	x	x	x	X	x	x	2	2	2	6		
Člověk a příroda	Přírodopis		Obraz světa	OS	x	x	x	x	x	x	X	x	2	x	x	x	2	22	21
	Přírodopis		Přírodopis	PŘ	x	x	x	x	x	x	X	x	x	2	2	2	6		
	Zeměpis		Obraz světa	OS	x	x	x	x	x	x	X	x	2	x	x	x	2		
	Zeměpis		Zeměpis	Z	x	x	x	x	x	x	X	x	x	2	2	2	6		
	Fyzika		Fyzika	FY	x	x	x	x	x	x	X	x	x	1	1	1	3		
	Chemie		Chemie	CH	x	x	x	x	x	x	X	x	x	x	1	2	3		
Umění a kultura	Hudební výchova, výtvarná výchova		Obraz světa	OS	2	2	2	3	3	12	12	12	4	x	x	x	4	10	10
	Hudební výchova		Hudební výchova	HV	x	x	x	x	x	x	X	x	x	1	1	1	3		
	Výtvarná výchova		Výtvarná výchova	VV	x	x	x	x	x	x	X	x	x	1	1	1	3		
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví a tělesná výchova	ke	Obraz světa	OS	2	2	2	2	2	10	10	10	4	x	x	x	4	10	10
	Výchova ke zdraví a tělesná výchova	ke	Výchova ke zdraví a tělesná výchova	TV	x	x	x	x	x	x	X	x	x	2	2	2	6		
Celková časová dotace					22	22	22	26	26	118	118	102	29	30	31	32	122	122	104

5. UČEBNÍ OSNOVY

5.1 SPOLEČNÉ VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PRO VÝUKU V 1.-6. ROČNÍKU

Vzdělávací strategie pro výuku žáků 1.- 6. ročníku vycházejí z charakteristik druhého vývojového období i ze základních potřeb dětí v tomto věku (fyzilogických a psychologických) popsanych Marií Montessori a jsou plně v souladu s rámcovým vzdělávacím program pro základní vzdělávání.

Období od 6 do 12 let je klidným obdobím stability a kontinuálního růstu, které je ideální pro učení se nových věcí. Dítě v tomto věku...

- má jasný intelekt a užívá logické uvažování
- rozvíjí schopnost zdůvodňování
- používá kreativní představivost
- zkoumá kulturní svět
- zkoumá společnost skrze skupinu svých spolužáků
- rozvíjí smysl pro morálku
- tíhne ke sdružování do skupin
- obdivuje hrdiny a má potřebu následovat lídry

„Přechod k druhému stupni vzdělávání je přechodem od smyslového, materiálního k abstraktnímu. Potřeba abstrakce a intelektuální činnosti začíná být pocítována kolem sedmého roku věku.“

Od dětství k dospívání, str. 5.

5.1.1 VĚKOVĚ SMÍŠENÁ STUDIJNÍ SKUPINA

Ve skupině žáků od 1. do 6. ročníku využíváme principu práce ve věkově smíšených skupinách, které odpovídají přirozeným populačním a kulturním skupinám. Žáci 1. až 6. ročníku pracují společně v pracovních koutcích ve velké učebně, která je zařízena tak, aby tvořila připravené prostředí vyhovující všem žákům ve druhém vývojovém období, tj. věku 6-12 let. Zde žáci využívají specifické učební koutky pro studium učiva z různých vzdělávacích oblastí.

Učitel plánuje lekce pro různé skupiny žáků, připravuje také lekce pro skupiny žáků napříč ročníky. Při plánování vychází ze svých záznamů, pozorování a dobré znalosti schopností jednotlivých žáků. Tento přístup podporuje maximální individualizaci výuky. Díky svobodné volbě tvorby skupin pro samostatnou práci se mnoho spontánních činností ve třídě děje také přirozeně ve věkově smíšených skupinách. Starší žáci se učí být mladším nápomocni, mladší žáci získávají ve starších své vzory, které ochotně následují.

Tento přístup umožňuje efektivní učení vedené vnitřní motivací žáků a je plně inkluzivní.

5.1.2 TŘÍHODINOVÝ PRACOVNÍ CYKLUS

Pro zachování efektivního učení tak, jak bylo vypořádáno a popsáno Marií Montessori, využíváme práce v tříhodinových pracovních cyklech. Každý den jsou realizovány dva pracovní cykly, dopolední a odpolední. Během dopoledního pracovního cyklu jsou zařazovány převážně lekce vzdělávací se zaměřením na koncentrovanou práci, kdy se každý žák může plně soustředit, během odpoledního pracovního cyklu je zařazováno větší množství lekcí pro větší skupiny žáků, např. komunitní kruhy, poslech hlasitého čtení, lekce

kreativního tvoření, hra na hudební nástroje, společný zpěv, pracovní a úklidové činnosti. Činnosti odpoledního pracovního cyklu dále přecházejí do programu odpolední družiny.

V průběhu pracovních cyklů mají žáci možnost odcházet na toaletu, v průběhu dopoledne i odpoledne se nasvačit, odpočinout si v rámci domluvených pravidel (např. tichou četbou z knih, relaxačními cvičeními, úklidovými činnostmi apod.). Všechny tyto činnosti si žák může volit pouze v případě, že nezasahují do přímého výukového procesu.

Tříhodinový pracovní cyklus tedy integruje vyučovací hodiny a individuální přestávky. V jednu chvíli skupina žáků ve třídě pracuje s učitelem, další část žáků pracuje samostatně a někteří svačí. Před obědem mají žáci v rozvrhu volno tak, aby se mohli proběhnout venku a pohnat si na čerstvém vzduchu.

5.1.3 PŘIPRAVENÉ PROSTŘEDÍ

Pedagogové v Montessori Kampusu připravují a udržují vhodné prostředí pro práci věkově smíšené skupiny žáků od 6 do 12 let. Základem připraveného prostředí jsou speciálně navržené Montessori pomůcky uspořádané ve třídě v učebních koutcích, učebna je vybavena velkým množstvím literatury, beletrie i odborných knih dostupných žákům pro samostatné studium. Prostředí takto připravené třídy inspiruje žáky ke zkoumání vnějšího světa.

Výuka se často odehrává mimo budovu školy, jak v okolí blízkém (školní zahrada, další pozemky v okolí školy, les, Vrbenské rybníky), tak širším (knihovna, muzeum, galerie a kulturní a vzdělávací instituce v blízkém i vzdáleném okolí). Žáci samostatně plánují výpravy za poznáním, organizují sportovní akce, turistické výlety apod.

„Jestliže člověk přemýšlí o tom, jak děti připravit, aby mohly vystoupit z uzavřeného prostředí, kde je dospělí vychovávají do věku sedmi let, napadají je široké možnosti. Vyjít ze třídy a vstoupit do okolního světa, který obsahuje všechno, samozřejmě znamená otevřít širokánské dveře různým metodám vyučování. Tento případ je srovnatelný s událostí, kdy se v dějinách pedagogiky objevil spis J. A. Komenského Orbis sensualium pictus (Svět smyslných věcí namalovaných).“

Od dětství k dospívání str. 31

5.1.4 PRÁCE V UČEBNÍCH KOUTCÍCH

Pomůcky a výukové materiály jsou ve třídě rozděleny dle vzdělávacích oblastí do učebních koutků, proto mohou ve třídě paralelně v průběhu pracovního cyklu ve stejnou dobu probíhat různé činnosti.

V jednom okamžiku může situace ve třídě vypadat například takto: Skupina žáků pracuje s jedním z učitelů s pomůckou z českého jazyka, druhý učitel vysvětluje násobení s pomůckou z matematiky, anglicky mluvící učitel se skupinou žáků vytleskává rytmické vzorce, jiní žáci si samostatně vyberou práci s procvičovacím pracovním sešitem z českého jazyka, další studují podrobnosti z časové přímky vývoje života na Zemi, někteří si tiše čtou.

„Předměty obsažené v různých pomůckách byly navrženy, sesbírány, seřazeny a umístěny ve třídě nebo v prostředí dítěte z určitého důvodu a s cíleným záměrem. Plán, struktura a obsah dobré Montessori předškolní třídy jsou založeny na znalostech vývojových potřeb v různých fázích dětství.“

What You Should Know about Your Child p. 98 (Co byste měli vědět o svém dítěti)

5.1.5 VYUŽITÍ MONTESSORI POMŮCEK

Žáci ve třídě pracují s Montessori pomůckami několika typů.

- **Montessori pomůcky** jsou ve třídě k dispozici na otevřených policích v jednotlivých učebních koutcích, s jejich využitím jsou žákům vysvětlovány základní koncepty i pokročilé učivo. Práci s pomůckou představuje nejprve učitel, žáci dále pracují nejprve na úrovni smyslové, následují postupy prezentované učitelem, později s pomůckami odvozují písemné postupy. Opakovaná práce s pomůckami vede k pamětnému nácviku, při odvozování postupů žáci aktivně využívají abstraktní zdůvodňující mysl, jejíž zapojení v procesu myšlení je pro věk 6-12 let charakteristické.

„Toto je přechod k abstrakci, přechod od pomůcek k papíru v provádění matematických operací. Po nějaké době dítě opustí pomůcky a vyřeší daný problém přímo na papíře. (...) Nejdříve musíme celou myšlenku představit dítěti s pomocí konkrétní pomůcky, a následně mu pomoci se svobodně posunout směrem k abstrakci.“

Tvořivý vývoj v dětství, Sv. 2, str.154-155

- **Časové přímký** pomáhají žákům utvářet si představu o světě jako celku, seznamují žáky se vznikem a vývojem života na Zemi, s vývojem lidských kultur i s historií českých zemí.
- **Specifické impresionistické plakáty** podporují představivost dětí při vysvětlování faktů, které nevidíme a nemůžeme si je prohlédnout (např. fotosyntéza, vrstvy Země, vliv slunečních paprsků na život na Zemi apod.). Pomocí těchto plakátů jsou představovány mnohá fakta z oblasti Montessori kurikula Kosmická výchova, která odpovídá dle RVP ZV vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Kosmická výchova navíc využívá principu propojování jednotlivých faktů do velkého celku a utváření souvislostí.
- **Další materiály** zaměřující se na jednotlivé koncepty a představující tematické okruhy základů přírodních a společenských věd.

„Rozum dítěte v tomto věku pracuje v abstraktní rovině. Nespokojuje se s pouhou sbírkou faktů; snaží se přijít na kloub příčinám. Tohoto psychologického stavu je nutné využívat. Dovoluje totiž na věci názírat v plném rozsahu a upozorňuje, že všechno se vším na světě souvisí.“

Od dětství k dospívání, str. 34

5.1.6 SVOBODA A DISCIPLÍNA

Žáci mají ve třídě v rámci třídních pravidel a limitů velkou míru **svobody v rozhodování**. Žáci si v rámci domluvených pravidel svobodně volí práci, s kým a kde ve třídě chtějí pracovat, volí si dobu přestávky na svačinu a čas, kdy si chtějí dojít na toaletu. Možnost samostatně se rozhodovat v případech, kdy je to jen trochu možné, podporuje rozvoj samostatnosti a seberegulace žáků, vede k sebeutváření osobnosti a formování individuality přirozeným způsobem, jak to popisuje v odborné literatuře Marie Montessori. Žáci dodržují délku doby pro práci a pro odpočinek stanovenou rozvrhem hodin.

„Práce je základním kamenem svobody. Svoboda našich dětí má jako své omezení společnost, protože svoboda neznamená, že si někdo bude dělat, co chce, ale to, že člověk dokáže ovládnout sám sebe.“

Základní myšlenky Montessori vzdělávací teorie, str. 36

Disciplína je v pedagogice Marie Montessori chápána jako praxe v nácviku toho, aby lidé dodržovali určitá pravidla a pravidla slušného chování a kontrolované chování vycházející z tohoto návyku. Proto jsou zároveň

se svobodami ve třídě jasně **definovaná pravidla**, která souvisí se třemi oblastmi společného soužití ve třídě. Třída je....

- místo pro práci
- místo, kde se vzájemně respektujeme
- místo, kde pečujeme o společné prostředí

Průběžně s žáky pravidla konkretizujeme, vysvětlujeme si konkrétní dopady těchto pravidel při každodenních běžných situacích i v komunitních kruzích. Tento přístup si klade za cíl podpořit sociální rozvoj žáků.

5.1.7 SOCIÁLNÍ A MORÁLNÍ ROZVOJ

Sociální rozvoj, kterým procházejí žáci v období 6-12 let, si klade tyto cíle: pracovat na sobě, být nápomocný druhým a naučit se vhodně chovat ve společnosti věkově smíšené třídy. V Montessori Kampusu aktivně pracujeme s vnitřní motivací žáků. Vnitřní motivace pro práci je větší v případech, pokud si žák může činnost samostatně zvolit. Možnost volby a samostatného rozhodování vede k rozvoji zodpovědnosti žáků. Učitelé pak dále individuálně podporují žáky, kteří mají míru vnitřní motivace pro práci méně rozvinutou, a k samostatné práci potřebují větší míru podpory dospělého. Společně budujeme pracovní rituály, návyky, čímž napomáháme zvnitřnění a pochopení toho, že práce je klíčem k zajištění úspěchu žáka.

Důležitou charakteristikou druhého věkového období je intenzivní morální rozvoj. Při běžných každodenních situacích mezi spolužáky, při skupinových činnostech ve třídě i společných hrách venku mají žáci možnost neustále analyzovat sociální situace, ke kterým dochází. Žákům je dáván prostor pro co největší míru samostatného řešení situací, ať už jde o plánování a přípravu školní akce, návrhy zlepšení stávajících pravidel či řešení konfliktních situací mezi spolužáky. Dospělá osoba v tomto procesu působí jako poradce, naslouchá názorům žáků, nechává je aktivně hledat vlastní řešení vznikajících situací, případně předkládající vhodné možnosti řešení. Utvářením si vlastního názoru, co je správné a co ne, v závislosti na zpětné vazbě okolí, si děti postupně budují vlastní žebříček hodnot.

„Je to ve 2. fázi vývoje, od 6 do 12 let, kdy si dítě začíná uvědomovat dobro a zlo, a to nejen ve vztahu k vlastním činům, ale také ve vztahu k jiným lidem. Problémy související s dobrem a zlem jsou pro tento věk charakteristické; formuje se morální uvědomění, což později vede k vývoji sociálního cítění.“

Absorbující mysl, str. 177

5.1.8 JAK SE DĚTI VE VĚKU 6-12 LET UČÍ

Výuka žáků ve věku 6-12 let se opírá o několik základních pilířů. Jsou to zejména tyto:

- **Velké příběhy** jsou základem veškeré práce v Montessori základní škole. Pět velkých příběhů seznamuje postupně žáky se vznikem vesmíru, Země, vznikem a vývojem života na Zemi, historií prvních lidí a s počátky komunikace pomocí jazyka a čísel. Od těchto příběhů se odvíjí studium všech vzdělávacích oblastí. Velké příběhy jsou vyprávěny všem novým dětem ve třídě vždy v průběhu prvních týdnů v každém školním roce. Starší žáci se zapojují při naslouchání, plánování doplňkových exkurzí, přípravě prezentačních pokusů apod.
- **Klíčové lekce** každému jednotlivému žákovi otevírají nové studijní oblasti, pomáhají mu osvojit si konkrétní učivo či překonat obtíže. Pro různé žáky se tedy seznam prezentovaných klíčových lekcí může lišit, stejně tak se u jednotlivých žáků může lišit úroveň osvojení učiva. Tyto odlišnosti vycházejí z individuálních rozdílů mezi jednotlivými žáky jak na úrovni intelektuální, osobnostní, tak zájmové.

- **Samostatná práce žáků** je základem učení a sebeutváření osobnosti. Nejde o to jen plnit zadané úkoly, ale umět si smysluplně vybrat činnost, která žákům pomůže posunout se v určité oblasti. Samostatná práce žáků ve třídě probíhá procvičováním s pomůckami a pracovními listy, procvičováním angličtiny pomocí výukového programu, čtením knih ze školní knihovničky, procvičováním psaní s písmenky a gramatiky s pracovním sešitem. Dále žáci samostatně zpracovávají rozpracované projekty (studium konkrétních podrobností z časových přímek, rozpracovávání informací z výukových plakátů), plánují výpravy za poznáním aj. K samostatné práci žáci ve třídě využívají odbornou literaturu, internet, další technologické vybavení třídy, prostory zahrady a dalších pozemků školy. Samostatnou každodenní prací je i péče o prostory třídy, probíhající nejen v předem stanoveném čase na konci pracovního cyklu, ale také v průběhu pracovního cyklu.

„....přechod od jedné fáze k druhé vždy následuje za prací, která byla udělána rukama s pomocí skutečných věcí, prací, která byla doprovázena duševním soustředěním.“

Absorbující mysl, str. 213

- Žáci plánují a připravují **výpravy za poznáním**. Tyto výpravy vycházejí ze zájmu žáků dozvědět se více k vybraným tématům, vyjít z omezeného prostředí třídy do světa. Jde jak o výlety nebo exkurze, návštěvy muzeí, knihoven, tak o návštěvy odborníků z praxe v jejich prostředí apod.

„Jakmile totiž vyjde z budovy, svět se mu otevírá sám od sebe. Vezměme je ven a ukažme mu realitu, místo abychom vyráběli předměty, které představují myšlenky, a zavírali je do skříní. (...) Znalost světa si osvojujeme psychologicky pomocí obrazotvornosti. Podrobně zkoumáme realitu a potom si představujeme celek. (...) Je zcela zřejmé, že kontakt s realitou s sebou přináší především značné množství znalostí. Takto probuzená inspirace posiluje inteligenci, což byl záměr.“

Od dětství k dospívání, str. 32-33

5.1.9 ZAPOJENÍ ŽÁKŮ 6. ROČNÍKU DO VĚKOVĚ SMÍŠENÉ SKUPINY ŽÁKŮ 1. AŽ 5. ROČNÍKU

V Montessori Kampusu probíhá výuka žáků 6. ročníku v interakci s žáky prvního stupně. Propojení všech žáků v druhém vývojovém období do věkově smíšené skupiny ve věku 6-12 let je jedním ze základních konceptů Montessori pedagogiky vyplývajících z věkových charakteristik jednotlivých vývojových období a umožňuje žákům 6. ročníku nejefektivnější učení a osvojování si nových dovedností.

Žáci 6. ročníku stále ještě procházejí druhým vývojovým obdobím, obdobím stabilního vývoje vedeném logickou zdůvodňující myslí, která žáky motivuje hledat odpovědi na otázky. Mohou ještě plně využívat benefitu práce s pomůckami ve vhodně připraveném prostředí, rozšiřují si celkovou představu o fungování světa jako celku. K dalšímu samostatnému studiu, vycházejícímu často z jejich zájmu, využívají informačních zdrojů jak ve třídě, tak mimo školu. Žáci 6. ročníku už zpravidla mají velmi dobře osvojené dovednosti efektivního studia, proto se často pouštějí do velkých studijních projektů a nebojí se výzev.

Mezi 5. a 6. ročníkem je plynulý přechod. V průběhu 6. ročníku si žáci převážně prohlubují stávající znalosti a těží z výhod práce s pomůckami. Pomocí specifických pomůcek se mohou lehce seznámit nejen se základními koncepty a učivem, ale i se složitějšími koncepty, které lze v mnoha případech označit jako rozšiřující učivo. Každý žák však pracuje dle svých možností, úroveň osvojení rozšiřujících znalostí je individuální a u různých žáků se liší.

Vzhledem ke každodenním možnostem morálního a sociálního rozvoje v průběhu uplynulých pěti let se žáci 6. ročníku často stávají přirozenými vůdci ve věkově smíšené skupině, jsou průvodci a pomocníky mladším dětem, jsou jim příkladem. Dokáží být velmi nápomocni při stanovování pravidel, při dohledu nad jejich dodržováním, při řešení konfliktů mezi mladšími dětmi. Podnětně přispívají do společných diskuzí při komunitních kruzích. Fungování komunity studijní skupiny dětí ve věku 6-12 let dobře rozumí díky uplynulým létům, která zde strávili. Velmi aktivně se zapojují do pořádání společných školních akcí a záleží jim na fungování třídy i školy jako celku.

Při samostatném studiu žáci intenzivně pracují s různými informačními zdroji. Ke studiu využívají odbornou literaturu, případně internet. Práce s odbornou literaturou vede ke zvyšování čtenářské gramotnosti, porozumění a pochopení textu, umožňuje studovat konkrétní témata v rozsahu, který si žák zvolí, a zcela nahrazuje práci s učebnicemi. V případě zájmu o některou oblast studia žáci samostatně plánují výpravy za poznáním mimo budovu školy, např. do knihoven, muzeí, na výstavy, domlouvají návštěvy specificky zaměřených firem apod. Tyto výpravy jsou důležitou součástí vzdělávání a žáci 6. ročníku bývají v samostatném plánování těchto akcí velmi aktivní.

Předěl mezi druhým a třetím vývojovým obdobím u žáků nastává okolo věku 12 let, v průběhu 6. ročníku. Proto se žáci 6. ročníku v Kampusu připojují také ke studijní skupině žáků 7.-9. ročníku, při společných lekcích nebo projektech. Znaky adolescence a přechodu do třetího vývojového období se u žáků 6. ročníku začínají objevovat většinou individuálně v průběhu školního roku. Postupně si tedy uvědomují, že s přechodem do 7. ročníku se jejich život a způsob studia velmi změní. Na konci 6. ročníku už jsou všichni na tuto velkou změnu připraveni.

5.1.10 ROZDĚLENÍ VZDĚLÁVACÍHO OBSAHU DO VYUČOVACÍCH PŘEDMĚTŮ

Pro plné propojení vzdělávacího obsahu všech vzdělávacích oblastí do jednoho smysluplného celku je v Kampusu vytvořen pro práci v 1.-6. ročníku jeden integrovaný předmět nazvaný obraz světa.

Pro 1. až 5. ročník je obsah předmětu obraz světa tvořen obsahem všech vzdělávacích oblastí (oborů) stanovených v učebním plánu.

Z důvodu co největších možností propojení žáků ve věku 6-12 let je i v 6. ročníku převážná část vzdělávacího obsahu předávána ve vyučovacím předmětu obraz světa. V 6. ročníku jsou navíc zařazeny předměty komunikace a sloh a český jazyk, které jsou realizovány ve věkově smíšené studijní skupině žáků 6. a 7. ročníku.

Přestože jsou vzdělávací oblasti integrovány do vyučovacího předmětu obraz světa, je možné v rámci tohoto předmětu popsat dosahování výstupů a osvojování učiva v rámci jednotlivých oblastí.

5.2 OBRAZ SVĚTA

Název vyučovacího předmětu: obraz světa

5.2.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět je realizován v pracovních cyklech v duchu Montessori pedagogiky, zahrnuje jednak výuku částí jazykových oborů, matematiky, informatiky a digitálních technologií, zároveň propojuje témata z oblasti společenských a přírodních věd, v návaznosti na manuální práci a pohyb. Vzdělávací obsah není roztříštěn na jednotlivá témata jako v případě běžně vyučovaných předmětů, ale umožňuje žákům poznávat a učit se v souvislostech.

Obsahové vymezení

Pro 1.-5. ročník je obsah tohoto vyučovacího předmětu tvořen obsahem všech vzdělávacích oblastí a oborů stanovených v učebním plánu: Jazyk a jazyková komunikace (český jazyk a literatura, cizí jazyk), matematika a její aplikace, informatika , člověk a jeho svět, umění a kultura (výtvarná výchova, hudební výchova) a člověk a zdraví (výchova ke zdraví a tělesná výchova).

Pro 6. ročník je obsah tohoto vyučovacího předmětu tvořen vzdělávacím obsahem těchto vzdělávacích oblastí a oborů: jazyk a jazyková komunikace – literární výchova, cizí jazyk, matematika a její aplikace, informatika , člověk a svět práce, člověk a společnost (dějepis), člověk a příroda (přírodopis, zeměpis), umění a kultura (výtvarná výchova, hudební výchova) a člověk a zdraví (výchova ke zdraví a tělesná výchova).

Pro 6. ročník je z obsahu předmětu obraz světa vyjmut obsah části vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura, konkrétně komunikační a slohová výchova a jazyková výchova. Výuka těchto oborů (předmětů komunikace a sloh a český jazyk) pro žáky 6. ročníků probíhá ve věkově smíšené studijní skupině žáků 6. a 7. ročníku.

V rámci předmětu jsou zařazeny tematické okruhy všech průřezových témat, jak formou integrace do vzdělávacího obsahu, tak speciálními projekty.

Časové vymezení

1.-5. ročník

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
22	22	22	26	26

6. ročník

6. ročník
26

Organizační vymezení

Společná práce žáků od 6 do 12 let je základním principem, díky kterému se děti efektivně učí, výuka probíhá v učebních koutcích v jedné společné učebně. Rozdělení do učebních koutků odpovídá vymezení vzdělávacích oblastí dle RVP ZV, respektive rozdělení do vědních disciplín (v případě přírodopisu, dějepisu apod.).

Pomocí úvodní prezentace je žák uveden do tématu. Následně se tématu dále věnuje, buď pomocí pomůcek, s využitím vlastních příkladů, procvičovacích cvičení, pracovních listů, odborné literatury apod. Jde o práci buď samostatnou, skupinovou nebo pod vedením pedagoga. V oblastech studia kosmické výchovy (oblast Montessori kurikula propojující společenské a přírodní vědy, v návaznosti na umění a kulturu) si žák na základě úvodní prezentace vybírá oblast, které se bude věnovat hlouběji. Následně téma zpracovává, prohlubuje poznatky o něm, případně je předává ostatním. Ke své práci má možnost využít všechny dostupné didaktické pomůcky, literaturu, modely, počítače apod. Průběh, dokončení práce a dodržování stanovených termínů je průběžně konzultováno a zaznamenáváno učitelem.

Vzdělávací obsah je propojován tak, aby umožnil žákovi poznávat a učit se v souvislostech. V rámci vyučování jsou přirozeně integrována témata z oblasti matematiky, přírodovědy, fyziky, chemie, zeměpisu i historie,

také výtvarné a hudební výchovy do výuky prvního cizího jazyka, tedy angličtiny, s využitím metody CLIL. Anglicky mluvící pedagog s Montessori pedagogickým vzděláním vede ve třídě lekce Montessori kurikula v anglickém jazyce.

Představujeme žákům koncepty i náročnějšího charakteru, což nemusí nutně znamenat jejich plné pochopení, jde v těchto případech o postupné seznamování se s problematikou s praktickým využitím benefitů Montessori pomůcek a dalších výukových materiálů, jako jsou výukové plakáty, časové přímky, odborná literatura, pracovní listy, počítač s připojením na internet apod. Výuka předmětu není omezena jen na prostory třídy a školy. Zařazovány jsou poznávací exkurze, besedy, práce v terénu, práce na projektech, výroba pomůcek, příprava jídla a vaření, sportovní aktivity apod.

Žáci si o své školní práci vedou záznamy ve školním deníku, učí se svou práci samostatně plánovat, zhodnocovat úroveň osvojení daného tématu. Materiály, které žáci v návaznosti na lekce nebo samostatně vytvářejí, si zakládají do svého portfolia. Portfolio slouží jako jeden z dokladů pokroku každého žáka. Při vedení portfolia se žáci učí třídit a zakládat své pracovní materiály. Portfolio je součástí podkladů pro slovní hodnocení školní práce žáků. Tyto výstupy své školní práce žáci prezentují při pravidelných tripartitních konzultacích rodičům.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Zajišťujeme připravené prostředí se specifickým materiálem, který žák používá v rámci svých individuálních možností a potřeb. (KU, KŘP, KSP, KO)
- Vzdělávací obsah nepředkládáme jako celek, ale dělíme jej na dílčí kroky podle individuálních potřeb žáka. (KU, KŘP, KSP, KO)
- Žákovi předkládáme vzdělávací obsah v celé jeho komplexnosti. Nezaměřujeme se pouze na jediný obor, ale dbáme o smysluplné prolínání s ostatními oblastmi i předměty. (KU, KSP, KŘP, KP)
- Poskytujeme žákům možnost volby. Volbu respektujeme a k jejímu respektování vedeme ostatní žáky. Zároveň vedeme žáky k porozumění, že každá volba má své důsledky. (KO, KŘP, KK)
- Plně respektujeme možnost výběru místa a spolupráce dětí. (KU, KO, KSP, KŘP, KP)
- Výuku neomezujeme pouze na prostory učebny, ale necháváme žáky vybrat si pro ně vhodné pracovní místo. Mimo to realizujeme exkurze, výlety, návštěvy akcí souvisejících s probíraným tématem. (KU, KP, KŘP, KSP)
- Ve výuce využíváme různorodé metody a způsoby práce. (KU, KK, KSP, KŘP, KO)
- Ve výuce pravidelně využíváme komunitní kruh. (KU, KK, KSP, KŘP, KO)
- Využíváme práci s chybou. (KU, KŘP, KP)
- Na výuce předmětu se podílí více učitelů, kteří jsou spolu v neustálém kontaktu. Žák tak může získat komplexnější pohled na probíranou problematiku. (KU, KK, KŘP, KP, KSP, KO)
- Pravidelně žákům nabízíme společné aktivizující práce k uvedení do tématu i v rámci něj. (KU, KK, KSP, KŘP)
- Pravidelně žákům nabízíme společné aktivizující práce ke čtení, psaní, práci s textem, sebevyjádření, rozvíjení slovní zásoby a komunikačních dovedností. (KU, KK, KSP, KŘP)
- Při práci žákům běžně nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, slovníky, pravidla českého pravopisu, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků. (KSP, KK)
- Podporujeme rozvoj schopností dětí řešit samostatně běžné konfliktní situace. Především tím, že při jejich výskytu se učitel staví do role moderátora, nikoliv soudce. (KŘP, KO, KSP, KK)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. (KO, KU)
- Umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. (KO, KU)
- Součástí výuky je možnost individuálních konzultací nad jakoukoliv problematikou. (KU, KŘP, KSP)
- Klademe důraz na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny. (KO, KSP, KP)

- Průběžně motivujeme žáky ke komunikaci v cizím jazyce – poskytujeme příležitosti ke čtení cizojazyčné literatury, časopisů, zahraniční návštěvy, výukové programy. (KO, KŘP, KU)
- U cizího jazyka klademe rovnoměrný důraz na porozumění a vlastní vyjádření, interakci, poskytujeme dostatek příležitostí k samostatnému projevu. (KU, KŘP)
- Podporujeme prolínání anglického jazyka do všech oblastí vzdělávacího obsahu. (KU, KŘP, KO, KP)
- Pohybové aktivity nabízíme žákům v takové podobě, aby nebyli stresováni porovnáváním a poměřováním svých výsledků s ostatními. Sport je tak vnímán zejména jako zábava a příjemná relaxace, nikoliv stres z toho, kdo je lepší. (KO, KSP)
- Pro pohybové aktivity nabízíme různá místa, neomezujeme se pouze na sportoviště a tělocvičnu. Ukazujeme tak žákům, že pohyb je spjatý především s běžným životem. (KU, KSP)
- Osobním příkladem a pozitivním přístupem vedeme žáky k přijetí a realizaci myšlenky fair play. (KO, KŘP)

5.2.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Integrovaný vzdělávací předmět **obraz světa** obsahově pokrývá vzdělávací obsah více vzdělávacích oblastí.

Pro každou konkrétní oblast (obor) je pro přehlednost na úvod vždy uvedena charakteristika dané oblasti (oboru), s ohledem na převažující způsob předávání vzdělávacího obsahu této oblasti (oboru) v Montessori třídě, ohledem na žáky 1.-5. ročníku nebo 6. ročníku.

Následuje přehled očekávaných výstupů a učiva (přehledu lekcí) v návaznosti na ročníky, ve kterých se zpravidla předávání učiva realizuje.

Přehled učiva navazuje na očekávané výstupy. Přehled učiva je uveden jako přehled lekcí. Každou lekci je možné individuálně upravit tak, aby u daného dítěte, respektive skupinky dětí, vedla k získání dovedností uvedených mezi očekávanými výstupy.

Přehled lekcí je s očekávanými výstupy přímo spjat, pro přehlednost je uveden až za nimi, nikoli v jedné tabulce, neboť lekcí je významně větší množství než očekávaných výstupů.

Doporučené lekce jsou integrací z učiva vycházejícího z RVP, tak z kurikula AMI společnosti (Association Montessori Internationale). Vzhledem k mezinárodnímu charakteru Montessori kurikula zachováváme typická pojmenování Montessori lekcí. Názvy těchto lekcí jsou plně srozumitelné i v mezinárodním měřítku pedagogům, kteří absolvovali diplomový kurz AMI společnosti pro věk 6-12 let. Kurikulum AMI společnosti zahrnuje také velkou část rozšiřujícího učiva, které je v běžných školách zpravidla předáváno žákům ve vyšších ročnících. Plánování lekcí i jejich podoba jsou individuální.

Při plánování lekcí vycházíme z Montessori principu předávání „klíčových lekcí“. To znamená, že ne všechny lekce jsou pro žáky povinné. Klíčovou lekcí je pro každého žáka ta, která mu otevírá nové studijní oblasti a pomáhá mu osvojit si konkrétní učivo. Pro různé žáky se seznam prezentovaných klíčových lekcí může lišit, stejně tak se u jednotlivých žáků může lišit úroveň osvojení učiva. Tyto odlišnosti vycházejí z individuálních rozdílů mezi jednotlivými žáky, jak na úrovni intelektuální, osobnostní, tak zájmové.

Na seznam lekcí uvedených ve školním vzdělávacím programu přímo navazuje seznam lekcí, se kterým denně pracují pedagogové ve třídě. Je možné tedy v každém okamžiku sledovat postup každého žáka kurikulem školního vzdělávacího programu.

5.2.3 VZDĚLÁVACÍ OBSAH PRO 1. AŽ 5. ROČNÍK

Na následujících stránkách je rozpracován vzdělávací obsah vyučovacího předmětu obraz světa, zpracovaný jako přehled očekávaných výstupů pro 5. ročník, které vycházejí z RVP ZV. Následuje přehled učiva pro 1.-5. ročník zpracován jako seznam doporučených lekcí pro 1.-5. ročník.

Charakteristika vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor Český jazyk a literatura

Vyučovací předmět Český jazyk vychází ze vzdělávacího oboru *Český jazyk a literatura*. Hlavním cílem vyučovacího předmětu je vést žáka k získání dobré úrovně jazykové kultury a mateřského jazyka, které patří k podstatným znakům všeobecné vyspělosti absolventa základního vzdělání a vybavit žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání. Dále vytvořit předpoklady k efektivní mezilidské komunikaci tím, že se žáci učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedly pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sebe sama.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Český jazyk má komplexní charakter, ale pro přehlednost je rozdělen do specifických složek: čtení a literární výchova, sloh, mluvnice, psaní. Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých specifických složek vzájemně prolíná.

Ve *slohu* se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, zároveň se učí vyjádřit svoje myšlenky, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu vztahujícího se k nejrůznějším situacím, analyzovat jej a kriticky posoudit jeho obsah. Ve vyšších ročnících se učí posuzovat také formální stránku textu a jeho výstavbu.

V *mluvnici* žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Mluvnice vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování. Při rozvoji potřebných znalostí a dovedností se uplatňují i jejich obecné intelektové dovednosti, např. dovednosti porovnávat různé jevy, jejich shody a odlišnosti, třídit je podle určitých hledisek a dospívat k zobecnění. Český jazyk se od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem získávání většiny informací, ale předmětem poznávání.

Ve *čtení a literární výchově* žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora a formulovat vlastní názory o přečteném díle. Učí se také rozlišovat literární fikci od skutečnosti. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a produkce literárního textu. Žáci dospívají k takovým poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jejich postoje, životní hodnotové orientace a obohatit jejich duchovní život.

Psaní je prolno všemi složkami českého jazyka.

Aktivně ve výuce využíváme také metody kritického myšlení.

Komunikační výchova umožňuje žákům orientovat se v prostředí třídy a být jeho součástí. Při práci s různými pomůckami v Montessori třídě je nejdůležitější dovedností čtení. Proto klademe velký důraz na to, aby se žáci v průběhu prvních ročníků naučili co nejdříve číst. Ve třídě jsou jim představovány aktivity a pomůcky pro zlepšení techniky čtení, dále jsou vysvětlovány koncepty práce s fonogramy (hláskovými skupinami, které se jinak píšou a jinak čtou). Je pak důležité, aby žáci samostatně pravidelně aktivity opakovali. Montessori třída využívá výhody skupinových činností, individuální práce dospělého s dítětem je ve třídě spíše výjimečná (probíhá většinou jako forma podpory dětí se speciálními potřebami). Proto je pravidelné hlasité čtení důležitou domácí prací hlavně u žáků, kteří potřebují techniku čtení dále zlepšovat. Dovednost samostatně číst a orientovat se v textech je klíčová pro vlastní učení žáků, tento fakt komunikujeme intenzivně také

s rodiči žáků. Průběžně individuálně usměrňujeme žáky v jednotlivých krocích v nábídku správné techniky čtení, konzultujeme téma s rodiči při pravidelných společných schůzkách a dále pomáháme žákům a rodičům vybírat vhodný typ knih pro domácí procvičování čtení. Při všech aktivitách plně respektujeme individuální schopnosti a tempo žáků.

Se zlepšováním čtenářské gramotnosti úzce souvisí práce s literárními texty. Každodenní společnou aktivitou je pravidelné čtení a naslouchání čtenému textu. Dále se žáci v průběhu pracovních cyklů samostatně věnují tiché četbě knih nebo předčítají hlasitě svým spolužákům či dětem ze školky. Knihy beletrie a poezie jsou ve třídě zařazeny do čtenářského koutku. Zde jsou žákům k dispozici knihy různých literárních druhů a žánrů, pro různě pokročilé čtenáře. Během lekcí literární výchovy jsou žáci seznamováni s různými literárními druhy a žánry, jsou motivováni k vlastní četbě. Seznamují se se způsoby prezentace své četby a možnostmi vedení záznamů své četby.

Odborné knihy žáci ve třídě najdou v daných učebních koutcích (historie, geografie, biologie, pokusy, hudba, výtvarné umění, sport). Z těchto knih žáci čerpají informace při studiu. Během lekcí jsou žákům prezentovány různé způsoby zpracovávání zjištěných informací a využití odborných knih.

Pravidelně navštěvujeme také vědeckou knihovnu v Českých Budějovicích. Účastníme se tematicky zaměřených programů v knihovně, dále si žáci knihy prohlížejí a vypůjčují dle vlastního zájmu.

Naslouchání a vyjadřování v mluveném projevu žáci v ZŠ Montessori Kampusu trénují při mnoha příležitostech. Komunikace je součástí skupinové práce, řešení konfliktů, plánování svých činností jak s dospělým, tak se spolužáky. Pravidelné komunitní kruhy zase umožňují trénink zdvořilého naslouchání a vyjadřování svých názorů a postřehů.

V písemném projevu je základem vázané psací písmo, individuálně převážně u starších žáků, kteří do Kampusu přestoupili z jiných typů škol, nebo u žáků se specifickými potřebami domlouváme jiné způsoby písemného projevu. Při nábídku psacího písma jsou žákům zároveň předávána základní gramatická pravidla, např. pravidla pro psaní vět, vlastních jmen, fonogramů aj. Žáky v Montessori motivujeme k využívání psacího písma v průběhu celého prvního stupně, obzvláště pak v případech, kdy je písemný projev žáků stále ještě obtížně čitelný a nepřehledný.

Nové učivo z jazykové výchovy je předáváno pomocí lekcí založených většinou na pomůckách. Většina učiva má ve třídě svůj set pomůcek, pomocí kterých žáci pochopí základní koncepty, odvodí si obecná pravidla, procvičí představovanou problematiku. Pro úplné zautomatizování gramatických pravidel a jejich používání dále následuje samostatná práce žáků s procvičovacím pracovním sešitem podle domluvených pravidel.

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

ČJL-3-1-04	pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
ČJL-3-1-08	zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním
ČJL-3-1-09	píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev
ČJL-5-1-01	čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
ČJL-5-1-02	rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává
ČJL-5-1-03	posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení
ČJL-5-1-04	reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
ČJL-5-1-05	vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku
ČJL-5-1-06	rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě
ČJL-5-1-07	volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
ČJL-5-1-08	rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace
ČJL-5-1-09	píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
ČJL-5-1-10	sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržením časové posloupnosti

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

ČJL-3-1-04-6p	dbá na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání
ČJL-3-1-09p	píše písmena a číslice – dodržuje správný poměr výšky písmen ve slově, velikost, sklon a správné tvary písmen
ČJL-3-1-09p	spojuje písmena a slabiky
ČJL-3-1-09p	převádí slova z mluvené do psané podoby
ČJL-3-1-09p	dodržuje správné pořadí písmen ve slově a jejich úplnost
ČJL-5-1-05p	vypráví vlastní zážitky, jednoduchý příběh podle přečtené předlohy nebo ilustrací a domluví se v běžných situacích
ČJL-5-1-10p	domluví se v běžných situacích
ČJL-5-1-05p	má odpovídající slovní zásobu k souvislému vyjadřování
ČJL-5-1-07p	v mluveném projevu volí správnou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo řeči
ČJL-5-1-09p	popíše jednoduché předměty, činnosti a děje
ČJL-5-1-09p	opisuje a přepisuje jednoduché texty
ČJL-5-1-09p	píše správně a přehledně jednoduchá sdělení
ČJL-5-1-09p	píše čitelně a úpravně, dodržuje mezery mezi slovy
ČJL-5-1-09p	ovládá hůlkové písmo
-	tvoří otázky a odpovídá na ně

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Český jazyk a literatura	
Příběhy	
Velký příběh o vzniku písma	
Příběh o vzniku českého jazyka	
Komunikační a slohová výchova	

Čtení Abeceda Pohyblivá abeceda tiskací - malá a velká písmena Kniha: Abeceda - kreslení obrázků Zpaměti abeceda Vytvoření vlastního abecedního slovníku Řazení slov podle abecedy Hlásková analýza a syntéza - pomůcky pro trénink čtení Psaní písmo – hmatové karty Pohyblivá abeceda – tiskací a psací písmo Knihy - s fonogramy (ch, dě, tě, ně, di, ti, ni, bě, pě, vě) Přidávání písmen ke skupině - tvoření slabik (s pohyblivou abecedou) Čtení příkazů - úkoly ve třídě Karty s názvy věcí ve třídě Čtení jednoslabičných slov (karty se slovy) Čtení slov - 2 otevřené slabiky (karty se slovy) Čtení slov - uzavřené slabiky (karty se slovy) Čtení slov - shluky souhlásek (karty se slovy) Pomůcky na skládání hlásek do slabik Pomůcky k rozlišování krátkých a dlouhých hlásek Slabikář Karty s krátkými a dlouhými samohláskami Fonogramové knížečky (booklety) Fonogramové knížečky (booklety) - úvod Slova s dě, tě, ně Slova s bě, pě, vě Slova s mě Slova s di, ti, ni Slova se znělými a neznělými souhláskami Slova s ch Hledání slov s fonogramy v knihách Rozdělení slov ve větě práce s beletrií – skládání rozstříhané věty opsané z knihy Pořádek vět v příběhu 1. text s obrázky 2. text bez obrázků Vymýšlení vlastních příběhů s ilustracemi Vytvoření časové přímky z přečteného příběhu Čtení delšího textu Skupiny slov Velká písmena na začátku věty Definiční knížky - booklety Čte básně Čte dětské knížky Čte beletrii	1.-5. 1.-5.

Čtení pozorné Čtení plynulé Hlasité čtení textu při prezentacích Hlasité čtení ostatním Nahrávání četby na diktafon	
Orientační prvky v textu Nadpis Odstavec Kapitola Obsah	
Věcné čtení Čtení informací z encyklopedií Čtení vyhledávací Klíčová slova Práce s abecedním rejstříkem	
Čtení s porozuměním Kniha: Čtení s porozuměním 1 Kniha: Čtení s porozuměním 2 Kniha: Čtení s porozuměním 3 Kniha: Čtení s porozuměním 4	
Naslouchání	1.-5.
Praktické naslouchání Zdvořilé naslouchání Vyjádření kontaktu s partnerem	
Věcné naslouchání Pozorné, soustředěné a aktivní Zaznamenání slyšeného a reakce otázkami	
Mluvený projev	
Základy techniky mluveného projevu Dýchání Tvoření hlasu Výslovnost Vyjadřování závislé na komunikační situaci	
Komunikační žánry Pozdrav Oslovení Omluva Prosba Vzkaz Zpráva Oznámení Vypravování Vyprávím spolužákům reálnou příhodu Dialog Ústní prezentace práce	1.-5.
Základní komunikační pravidla	

Oslovení Zahájení dialogu Ukončení dialogu Střídání rolí mluvčího a posluchače Zdvořilé vystupování Mimojazykové prostředky řeči Mimika Gesta	
Písemný projev	
Základní hygienické návyky Správné sezení Správné držení psacího náčiní Hygiena zraku Zacházení s grafickým materiálem	
Pohyblivá abeceda Pohyblivá abeceda psací - volné psaní Posazení pohyblivé abecedy na linku	
Kroky v psaní rukou Grafomotorická cvičení - uvolňovací cviky na tabuli Básnička Semínko (uvolnění paže)	
Grafomotorika - linky Grafomotorika - křivky Grafomotorika - tečky Píše křídou na tabulku Píše fixem na papír bez linek Píše tužkou do linek Píše perem	1.-5.
Psaní malých psacích písmen Třídění malých psacích písmen podle tvarů Tvary malých psacích písmen - tabulka a, c, d, g, o, q e, l, h, b, k, f i, j, p, r, s, t, u, x, z m, n, v, w, y Navázání a (c, d, g, q, e, f...) - slovo máma Navázání s + Navázání o + Navázání b + Navázání v, w +	
Psaní velkých psacích písmen Třídění velkých psacích písmen podle tvarů A, C, E, G, Q, O B, P, R, F, T D, L, S, Z H, I, J, K M, N, U, V, W, X, Y	1.-5.
Další aktivity	

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

ČJL-3-2-01	rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky
ČJL-3-2-02	porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souhrnná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná
ČJL-3-2-03	porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost
ČJL-3-2-05	užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
ČJL-3-2-07	rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky
ČJL-3-2-08	odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě – mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování
ČJL-5-2-01	porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová
ČJL-5-2-02	rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku
ČJL-5-2-03	určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu
ČJL-5-2-04	rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary
ČJL-5-2-05	vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty
ČJL-5-2-06	odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změni větu jednoduchou v souvětí
ČJL-5-2-07	užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
ČJL-5-2-08	píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách
ČJL-5-2-09	zvládá základní příklady syntaktického pravopisu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

ČJL-3-2-01p	rozlišuje všechna písmena malé a velké abecedy
ČJL-3-2-01p	rozeznává samohlásky (odlišuje jejich délku) a souhlásky
ČJL-3-2-01p	tvoří slabiky
ČJL-3-2-01p	rozlišuje věty, slova, slabiky, hlásky
ČJL-3-2-08p	píše velká písmena na začátku věty a ve vlastních jménech
ČJL-5-2-03p	pozná podstatná jména a slovesa
ČJL-5-2-06p	dodržuje pořádek slov ve větě, pozná a určí druhy vět podle postoje mluvčího
ČJL-5-2-08p	rozlišuje tvrdé, měkké a obojetné souhlásky a ovládá pravopis měkkých a tvrdých slabik
-	určuje samohlásky a souhlásky
-	seřadí slova podle abecedy
-	správně vyslovuje a píše slova se skupinami hlásek dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě, mně
-	správně vyslovuje a píše znělé a neznělé souhlásky

ČESKÝ JAZYK – 1. ročník

KONKRETIZOVANÝ VÝSTUP	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	NÁSTROJE HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHY
Žák: - skládá a rozkládá slova podle sluchu - pozná jednotlivá písmena ve vztahu k jim odpovídajícím hláskám, rozlišuje písmo tiskací a psací - skládá a čte všechny druhy slabik - skládá a čte všechny druhy slov - respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru - pečlivě vyslovuje a opravuje výslovnost - plynule čte slova ve větách, rozlišuje je sluchem i zrakem - správně řadí slova ve větě, slabiky ve slově a hlásky ve slabice - používá znaménka ve slovech i větách - čte správně dlouhé a krátké samohlásky - správně odpovídá na kontrolní otázky - rozpozná členění textů - naslouchá pohádkám, příběhům, vypráví podle obrázkové osnovy, dramatizuje - recituje básničky, zná říkadla, rozpočítadla - rozumí mluveným pokynům přiměřené složitosti - v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči	Čtení a literární výchova: - rozvoj fonetického sluchu, sluchová syntéza, analýza - písmena malá, velká, tiskací, psací - slabiky otevřené, zavřené, trojpísmenné - slova – čtení otevřených slabik ve slovech, čtení zavřených slabik na konci slov, slova se skupinou dvou souhlásek, čtení slov se slabikotvornými souhláskami, slova s písmenem ě, se skupinami di, ti, ni a se shluky souhlásek - hlasité čtení jednoduchých vět se správnou intonací - uspořádání slov ve větě - interpunkční znaménka - délka samohlásek - porozumění přečteným větám - nadpis, článek, řádek, odstavec - poslech, vyprávění, dramatizace - recitace - prosba, poděkování, omluva, blahopřání, pozdrav, oslovení	Ústní zkoušení, vyprávění, praktické předvedení.	OVO: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.7, 1.8, 1.9 3.1, 3.2 U: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.1, 3.2

Žák: - uvolňuje si ruku, nacvičuje správné držení těla, držení psacího náčiní - píše čáry, oblouky, zátrhy, vlnovky - rozlišuje písmo psací a tiskací - píše správné tvary písmen, spojuje písmena a slabiky, píše interpunkční znaménka - dodržuje správné pořadí písmen, píše podle diktátu slova a jednoduché věty - píše velká písmena u vlastních jmen osob a na počátku věty - dodržuje úhlednost písma a zachovává hygienické a pracovní návyky	Psaní: - příprava na psaní - psaní prvků písmen a číslic - písmo psací a tiskací - diktát slov, jednoduchých vět - velké počáteční písmeno u vlastních jmen osob a prvního slova věty	Diktát, test praktické předvedení.	(viz výše)

ČESKÝ JAZYK – 2. ROČNÍK

KONKRETIZOVANÝ VÝSTUP	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	NÁSTROJE HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHY
Žák: - vyjadřuje se ústně i písemně, tvoří krátké souvislé projevy, píše jednoduché věty - rozlišuje věty oznamovací, tážací, rozkazovací a přací - řadí věty podle děje - určí nadřazenost a podřazenost slov - vyhledává slova souznačná a protikladná - řadí slova ve větě tak, aby věta dávala smysl - rozlišuje hlásky, výslovnost krátkých a dlouhých samohlásek, psaní i/y po měkkých a tvrdých souhláskách - vyjmenuje řadu písmen jdoucích po sobě, řadí slova podle abecedy - zdůvodňuje a správně píše znělé a neznělé souhlásky uvnitř a na konci slov: b-p, d-t, d'-ť, z- s, ž-š, v-f, h-ch - dělí slova na konci řádku podle stavby slova - aplikuje v praxi výslovnost a psaní slov se skupinami dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě - vyjmenuje slovní druhy, pozná podstatná jména, slovesa, předložky a spojky v textu - rozlišuje obecná a vlastní jména, dodržuje pravidla psaní vlastních jmen osob a zvířat	Mluvnice: - věta jednoduchá a souvětí - druhy vět - pořadí vět v textu - věta, slovo – slovo souřadné, nadřazené, podřazené, synonyma, opozita - pořádek slov ve větě - slovo, slabika, hláska, písmeno, rozdělení hlásek - abeceda - znělé a neznělé souhlásky na konci a uvnitř slov - význam slabiky pro dělení slov - písmeno ě ve slovech - slovní druhy: podstatná jména, slovesa, předložky, spojky - vlastní jména osob a zvířat	Diktát, doplňovací cvičení, praktické předvedení, ústní ověření znalostí.	OVO: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 2.1, 2.2, 2.4, 2.7, 2.8, 3.1, 3.2, 3.3 U: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 3.1, 3.2, 3.3

Žák: - užívá slušné oslovení, prosbu a poděkování - pojmenuje předměty a popíše jejich vlastnosti - píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení, dodržuje posloupnost děje - plynule (bez slabikování) přečte jednoduchý text - užívá správný slovní přízvuk - čte s porozuměním nahlas i potichu - soustředěně naslouchá čtenému textu - spojuje obsah textu s ilustrací - vypráví, dramatizuje a domýšlí příběhy - recituje básně - čte pohádky, knihy o přírodě, věcech, vypráví o nich - píše písmena a číslice podle normy psaní - správně spojuje písmena a slabiky - používá znaménka ve slovech i větách - opisuje a přepisuje jednoduché texty, užívá velká písmena ve slovech i větě	Sloh: - základní formy společenského styku - jednoduchý popis - děj – základ vypravování Čtení a literární výchova: - plynulé čtení jednoduchých textů - slovní přízvuk - čtení hlasitě a tiše - soustředěný poslech čtených textů, poezie a prózy - text a ilustrace - vyprávění, dramatizace pohádek a povídek - báseň, verš, rým - individuální četba Psaní: - tvary písmen abecedy - spojování písmen, slabik - umísťování diakritických znamének - opis, přepis	Vyprávění, ústní ověření znalostí, praktické předvedení. Vyprávění, praktické předvedení. Praktické předvedení, test.	(viz výše)

ČESKÝ JAZYK – 3. ročník

KONKRETOZIVANÝ VÝSTUP	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	NÁSTROJE HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHY
Žák: - rozliší věty a souvětí - spojuje věty, doplňuje souvětí - určí počet vět v souvětí - vyhledá ve větách základní skladební dvojice - třídí slova podle významu - rozlišuje slabiky, hlásky, určuje počet slabik - vyslovuje slova se správným přízvukem - vyjmenuje vyjmenovaná slova, používá jejich znalost v praktických cvičeních - určí ve větě podstatná jména, přídavná jména, zájmena, číslovky, slovesa, předložky, spojky - skloňuje podstatná jména, rozlišuje číslo jednotné a množné, rod mužský, ženský a střední - při psaní jmen měst, vesnic, hor, řek dodržuje pravidla pravopisu - určí osobu, číslo a čas, časuje slovesa v čase přítomném, minulém a budoucím	Mluvnice: - věta jednoduchá a souvětí - věta jednoduchá a její stavba - základní skladební dvojice - nauka o slově – slovo a skutečnost, slova příbuzná - hláskosloví - stavba slova - vyjmenovaná slova po b, f, l, m, p, s, v, z - slovní druhy – ohebné, neohebné - podstatná jména - vlastní jména měst, vesnic, hor a řek - slovesa – pojmenování děje, tvary sloves, časování Sloh: - stylizace a kompozice - členění jazykového projevu - souvislé jazykové projevy - otázky a odpovědi - vypravování	Diktát, doplňovací cvičení, praktické předvedení, ústní ověření znalostí.	OVO: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 1.10, 1.11, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 U: 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.3, 3.4

- tvoří otázky - vypravuje podle obrázků - popisuje ústně i písemně jednoduché předměty a činnosti - vytvoří a použije jednoduchou osnovu - požádá o informaci, podá stručné informace (i telefonicky), uvítá návštěvu a rozloučí se, sděluje přání, pozdravy, píše pohlednice, dopis	- popis - osnova - společenský styk a jeho formy		
- čte plynule věty a souvětí, člení text - čte rychle, s porozuměním, předčítá, využívá čtenářské dovednosti - používá četbu jako zdroj informací - vypráví pohádky, povídky, dramatizuje, domýšlí příběhy, vyjadřuje své postoje k přečtenému - orientuje se v textu dětských knih, charakterizuje literární postavy, vyjadřuje své postoje ke knize - pracuje s chybou, v chybně napsaném textu opraví chyby (tvary písmen, pravopis, interpunkční znaménka) - píše čitelně, úhledně, přiměřeně rychle	Čtení a literární výchova: - plynulé čtení, členění textu - rychlé čtení, tiché a hlasité - četba jako zdroj poznatku o přírodě, současnosti a minulosti - práce s literárním textem - besedy o knihách - základy literatury - využití poezie, prózy, divadla, literatury, umělecké a dětské, výtvarného doprovodu i ilustrací Psaní: - tvary písmen - úprava zápisu - kontrola vlastního projevu - dopis, adresa - vyplňování formulářů	Ústní ověření znalostí, vyprávění, test, praktické předvedení. Test, praktické předvedení.	(viz výše)

- provádí průběžnou i závěrečnou kontrolu vlastního písemného projevu - napíše krátký dopis, adresu - vyplní podací lístek			

ČESKÝ JAZYK – 4. ročník

KONKRETOZIVANÝ VÝSTUP	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	NÁSTROJE HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHY
Žák: - užívá různé podoby slova, rozlišuje slova podle významu, rozpozná slova spisovná a nespisovná, poznává slova citově zabarvená – slova mazlivá a hanlivá - rozlišuje část předponovou, příponovou - rozpoznává předpony a předložky, pravopis jejich psaní - uvědoměle používá i-y po obojetných souhláskách uvnitř slov u vyjmenovaných a příbuzných slov - poznává slovní druhy neohebné - skloňuje podstatná jména - vyhledává infinitiv v textu, určuje osobu číslo a čas, časuje slovesa v oznamovacím způsobu - rozlišuje způsob oznamovací, rozkazovací a podmiňovací - určuje větu jednoduchou a souvětí, spojuje jednoduché věty v souvětí spojovacími výrazy - určuje podmět a přísudek - píše správně i-y v přičestí minulém - ovládá pravopis vlastních jmen, států, ulic, zeměpisných názvů	Mluvnice: - nauka o slově, hlásková podoba slova, význam slova, slova jednoznačná, mnohoznačná, slova spisovná a nespisovná, slova citově zabarvená - stavba slova – kořen, předpona a přípona - předložky - vyjmenovaná slova po b, f, l, m, p, s, v, z - slovní druhy – ohebné, neohebné - vzory podstatných jmen - infinitiv sloves, určité slovesné tvary - slovesné způsoby - stavba věty - podmět a přísudek - shoda podmětu s přísudkem - vlastní jména – zeměpisné názvy, jména ulic a jména států – jednoslovná	Doplňovací cvičení, diktát, test, praktické předvedení.	OVO: 1.12, 1.13, 1.14, 1.15, 1.16, 1.19, 1.21, 2.9, 2.10, 2.11, 2.12, 2.13, 2.14, 2.15, 2.16, 3.5, 3.6, 3.7, 3.8 U: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4
- užívá vhodných jazykových prostředků - sestavuje osnovu, tvoří nadpisy, člení text na odstavce	Sloh: - stylizace a kompozice - osnova, nadpis, členění projevu - vypravování	Slohový útvar, praktické předvedení, modelování situace.	

- dodržuje následnost dějové složky - vypracuje popis rostliny, zvířete, věci - napíše dopis (včetně adresy), SMS zprávu - předvede telefonování v modelových situacích	- popis rostlin, zvířat a věcí - formy společenského styku		
- čte správně, uvědoměle, plynule a dostatečně rychle, přirozeně intonuje, používá správný přízvuk slovní i větný, člení věty, frázuje, dbá na barvu a sílu hlasu - vyhledává informace v učebnicích, encyklopediích a slovnících, využívá poznatků z četby v další školní činnosti - čte potichu další texty, reprodukuje obsah těchto textů - dramatizuje, domýšlí literární příběhy - vyjadřuje své pocity z četby - využívá školní a obecní knihovnu - navštěvuje divadelní a filmová představení, beseduje o nich - objasní zadané literární pojmy	Čtení a literární výchova: - rozvoj techniky čtení - čtení textů uměleckých a populárně naučných - tiché čtení s porozuměním - tvořivá práce s literárním textem - práce s dětskou knihou - výběr četby podle osobního zájmu - divadelní a filmová představení - základy literatury - poezie: lyrika, epika, rytmus - próza: pověst, povídka - rozhovory o knihách, besedy o ilustracích	Ústní ověření znalostí, praktické předvedení.	(viz výše)

ČESKÝ JAZYK – 5. ročník

KONKRETOZIVANÝ VÝSTUP	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	NÁSTROJE HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHY
Žák: - používá český jazyk jako nástroj dorozumívání - určuje kořen, předponu a příponu, vyznačuje slovotvorné základy, jak byla slova odvozena, dodržuje pravopis – užívá správné koncovky - doplňuje předpony a přípony podle smyslu - používá odůvodnění pravopisu s přihlédnutím ke tvoření slov, osvojuje si spisovnou výslovnost a pravopis souhláskových skupin - rozlišuje základní význam předpon - používá předložky v praxi - v praxi rozlišuje skupiny bě-bje, vě-vje, pě,mě-mně - využívá znalost vyjmenovaných slov v praktických cvičeních - píše pravopisně správně vlastní jména - rozlišuje a určuje slovní druhy - určuje pád, číslo, rod, vzor, skloňuje podle vzoru - rozpozná druhy přídavných jmen - rozezná mluvnické kategorie sloves - používá správné tvary podmiňovacího způsobu - nahrazuje podstatná jména zájmeny, vyhledá je v textu - rozlišuje číslovky v textu	Mluvnice: - mateřský jazyk – prostředek dorozumívání - stavba slova – odvozování slov předponami a příponami, části slova, kořen – společný pro všechna příbuzná slova - souhláskové skupiny na styku předpony nebo přípony a kořene - přídavná jména odvozená od podstatných jmen zakončená na s – ský – ští - zdvojené souhlásky – předpony s, z, vz - předložky s, z - skupiny bě-bje, vě-vje, pě, mě-mně (bje, vje – tam, kde se setká předpona ob, v s kořenem na je) - dělení slov na konci řádků - pravopis i-y po obojetných souhláskách (mimo koncovku) - vlastní jména – víceslovné názvy států, jména národností, názvy uměleckých děl, novin a časopisů - tvarosloví – slovní druhy - mluvnické kategorie podstatných jmen - přídavná jména - slovesa - podmiňovací způsob - zájmena – jejich druhy	Doplňovací cvičení, diktát, test, ústní ověření znalostí, praktické předvedení.	OVO: 1.12, 1.13, 1.14, 1.15, 1.16, 1.17, 1.18, 1.18, 1.19, 1.20, 1.21, 2.10, 2.11, 2.13, 2.14, 2.15, 2.16, 2.17, 3.5, 3.6, 3.7, 3.8 U: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4

- skloňuje číslovky základní - určuje základní větné členy, rozvíjející skladební dvojice - vyhledá různé podměty - užívá několikanásobných podmětů ve větách - píše správně i-y v koncovkách přič. minulého - určuje věty jednoduché, spojuje věty v souvětí - píše správně věty uvozovací, užívá interpunkci v přímé řeči - užívá vhodných spojovacích výrazů	- zájmena osobní - číslovky - skladba – základní a rozvíjející větné členy - podmět vyjádřený a nevyjádřený - podmět několikanásobný - přísudek slovesný, shoda podmětu s přísudkem - věta jednoduchá a souvětí - přímá řeč – nepřímá řeč		
- sestavuje osnovu textů, odlišuje tvrzení od mínění - předvede dovednost vypravovat - popíše předmět, děj, pracovní postup, vlastní osobu - napíše dopis (ve správném sledu jeho částí) - sestaví SMS zprávu a e-mailovou zprávu na základech stručnosti a výstižnosti textu - používá tiskopisy a dokáže je vyplnit - kultivovaně se dorozumívá ve škole i mimo školu - čte plynule s porozuměním, nahlas i potichu přiměřeně náročné texty, vyjádří své pocity z přečteného textu a názory o něm - čte procítěně s prvky uměleckého přednesu - předčítá texty, recituje básně, vyhledává a vymýšlí rýmy	Sloh: - reprodukce jednoduchých textů - vypravování - popis předmětu, děje, pracovního postupu - dopis - SMS zpráva, e-mail - tiskopisy: poštovní poukázky, podací lístky - vyjadřování v běžných komunikačních situacích Čtení a literární výchova: - výrazné hlasité čtení uměleckých i naučných textů - výrazné čtení s prvky uměleckého přednesu - předčítání textu, recitace – rým, verš, sloka	Ústní ověření znalostí, slohový útvar, praktické předvedení. Ústní ověření znalostí, vyprávění, praktické předvedení, čtenářský deník. (viz výše)	(viz výše) (viz výše)

- rozumí přiměřeně složitému sdělení, zapamatuje si jeho smysl, reprodukuje text, rozlišuje podstatné od méně podstatného, vyjadřuje své názory, tvoří literární text na dané téma - zaznamenává zajímavé myšlenka, vymýšlí texty, - dramaturgizuje povídky, pohádky, loutky - orientuje se v dětské literatuře, zaujímá postoj - k literárním postavám, pozná záměr autora a hlavní myšlenku a porovnává ilustrace výtvarníků - navštěvuje divadelní a filmová představení, beseduje o nich, hodnotí je - orientuje se v odborných textech, včetně tabulek a grafů, využívá různých zdrojů informací, slovníky, encyklopedie, katalogy, internet - při jednoduché analýze literárních textů používá elementární literární pojmy	- volná reprodukce přečteného textu - zápis textu, tvorba vlastních textů - dramaturgizace, scénky - besedy o knihách - divadelní a filmová představení, televizní tvorba - porozumění různým druhům textů věcné i odborné literatury - základy literatury - poezie: lyrika, epika, přenesení významů, přirovnání - próza: čas a prostředí děje, hlavní a vedlejší postavy, řeč		

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Jazyková výchova	
Zvuková stránka jazyka (fonetika)	
Sluchové rozlišení hlásek - hlásková analýza	
Hlásková hra 1 - jeden předmět	
Hlásková hra 2 - výběr předmětů	
Hlásková hra: 3 - předmět někde ve třídě	
Hlásková hra 4 - první a poslední hláska	
Hlásková hra 4B - poslední hláska	
Hlásková hra 5 - všechny hlásky ve slově	

Hlásková hra 6 - hláska kdekoli ve slově Hlásková analýza - pozná první hlásku ve slově Hlásková analýza - pozná poslední hlásku ve slově Hlásková analýza - pozná všechny hlásky ve slově Hlásková stavba slov <u>Pomůcka:</u> kartičky s hláskami 1. Rozliší hlásky na souhlásky a samohlásky 2. Vyjmenuje samohlásky 3. Rozliší samohlásky dlouhé, krátké a dvojhlásky <u>Pomůcka:</u> houba a kámen 1. Rozliší souhlásky na měkké, tvrdé, obojetné 2. Vyjmenuje tvrdé souhlásky 3. Vyjmenuje měkké souhlásky <u>Pomůcka:</u> (křížky a kolečka) 1. Slova se souhláskami a samohláskami 2. Slabikotvorné r, l 3. Výjimky: ou, ch 4. Výjimky: ě Výslovnost hlásek Samohlásky krátké a dlouhé Booklety ú/ů (čtení, opis, diktát) Dvojhlásky Souhlásky Booklet ch (čtení, opis, diktát) Výslovnost souhláskových skupin Zdvojené souhlásky Asimilace (spodoba) a ztráta znělosti Alternace - hláskové změny v kořeni slova Výslovnost fonogramů Booklety dě, tě, ně (čtení, opis, diktát) Booklety di, ti, ni (čtení, opis, diktát) Booklety bě, pě, vě (čtení, opis, diktát) Booklet mě (čtení, opis, diktát) Slova lišící se délkou samohlásek K obrázku vymyslí slova s jinou délkou samohlásky Tvoří vlastní dvojice slov, které odlišuje délka samohlásek Kniha krátké a dlouhé samohlásky Použije slova s různou délkou samohlásek ve větách Modulace souvislé řeči Tempo Intonace Přízvuk Slovní zásoba a význam slov Slovo - definice Pojem (koncept) - definice Slova jednoznačná Slova mnohoznačná	1.-5. 1.-5. 1.-5.

Slova významově nadřazená, podřazená a souřadná <u>Pomůcka:</u> Slova nadřazená, podřazená a souřadná Vytvoří vlastní plakát Antonyma - opozita 1. Představení slov opačného významu 2. Pomůcka- přiřazování antonym 3. Vlastní slova a použití ve větách/obrázky Synonyma - slova souznačná <u>Pomůcka:</u> OBRÁZKY - úvod 1. Najít k obrázkům synonyma 2. Rozdělit na slova neutrální, hanlivá a lichotná <u>Pomůcka:</u> Kartičky se slovy - úvod Práce se slovníkem synonym Homonyma - slova souzvučná Spojování slov a obrázků (malé kartičky) Slova neutrální a citově zabarvená Přehledová karta	
Tvoření slov (lexikologie) Stavba slova <u>Pomůcka:</u> Kořen slov Slova odvozená příponami Slovo odvozená předponami Slova složená Slova příbuzná Tvoření slov příbuzných <u>Pomůcka:</u> kořeny "ryb, div, vod, pis" + tvoření slov příbuzných pomocí předpon a přípon Slova příbuzná vs. jiný tvar slova <u>Pomůcka:</u> Slovo tvorba (s obrázky) - úvod 1. Pojmenovat části slov 2. Tvar slova vs. slova příbuzná s obrázkem 3. Tvar slova vs. slova příbuzná bez obrázku Slovo tvorba <u>Pomůcka:</u> BAREVNÉ KARTIČKY PÍSMEN Vysvětlí pojmy kořen, část příponová, předponová a koncovka Skládání a zkracování slov Skládání slov - s obrázky Skládání slov - šedé karty Slova složená Zkratky - pomůcka	1.-5.
Tvarosloví (morfologie) Úvod ke slovním druhům - funkce slov Příběh o slovních druzích Představení tácu se symboly Karty s otázkami pro zjištění slovních druhů <u>Pomůcka:</u> 1. Sestavení podle kontrolní karty	1.-5.

2. Sestavení bez kontrolní karty 3. Přiřazení slov k jednotlivým slovním druhům Vytvoření vlastní knihy slovních druhů <u>Pomůcka:</u> Krabice se symboly - psaní vlastních vět a přiřazování symbolů Určování slovních druhů v textu <u>Pomůcka:</u> Báseň - určení slovních druhů <u>Pomůcka:</u> Báseň - určení slovních druhů Slovní druhy ohebné a neohebné Plakát "SLUNCE" a trojúhelníky - ohebné slovní druhy Plakát "MAMINKA" - slovní druhy, které skloňujeme Podstatná jména - úvod Všechno má své jméno "Přines mi..." Význam mého jména a příjmení Příběh: O různosti Příběh: Jména jsou velmi stará (pyramida a koule) Podstatné jméno – symbol a pojem Podstatná jména - krabička s příklady Knížka podstatných jmen Podstatná jména - vlastní a obecná <u>Pomůcka:</u> Obrázky a názvy + kontrola Hra s pohyblivou abecedou (tvorba vlastních jmen) Druhy podstatných jmen <u>Pomůcka:</u> Konkrétní a abstraktní <u>Pomůcka:</u> Pomnožná, hromadná, látková Podstatná jména - číslo, rod, životnost <u>Pomůcka:</u> - úvod 1. rozdělit karty na číslo jednotné/množné (kontrola: říct v množném/jednotném čísle) 2. rozdělit jednotná čísla na rod ženský/mužský/střední (kontrola: říct v množném čísle) 3. rozdělit mužský rod jednotné číslo na životný/neživotný, kontrola: množné číslo TI/TY Určování u vlastních slov písemně: číslo (jedn., mn.), rod (ž., m., stř.) a životnost (neživ., živ.) Podstatná jména - pády <u>Pomůcka:</u> Představení pádů - skloňování <u>Pomůcka:</u> Tabulka s pády Vyjmenuje pádové otázky Podstatná jména - vzory <u>Pomůcka:</u> Vzor "žena" - kořen + koncovky Skloňování žena/růže/píseň/kost <u>Pomůcka:</u> Vzor "předseda" - kořen + koncovky Skloňování pán/hrad/muž/stroj/př./soud. <u>Pomůcka:</u> Vzor "město" - kořen + koncovky Skloňování město, moře, kuře, stavení Knížka s úkoly k procvičování Přehled klasifikace podstatných jmen Plakát L - třídění podstatných jmen Přídavná jména - úvod Úvod - přines mi knihu / pastelku (jakou?) Logická hra s přídavnými jmény	1.-5. 1.-5.

Gramatická krabička Gramatická krabička, transpozice Krabička s příkazy Plakát "Maminka" rodina jmen Plakát "Slunce" se třemi trojúhelníky Druhy a vzory přídavných jmen Přivlastňovací - úvod, hra s předměty dětí Seznámení s druhy - karta s přehledem <u>Pomůcka</u>: obrázky zvířat - přiřadit podstatné jméno v rodě m./ž./s. <u>Pomůcka</u>: druhy přídavných jmen Skloňování mladý/jarní Vzor šťasten/mlád Vyjmenuje vzory přídavných jmen Stupňování přídavných jmen Doplňování 2. a 3. stupně k základnímu tvaru Kategorie hláskových změn - přiřazení kartiček Přehled klasifikace přídavných jmen Chart L - klasifikace (vzory) Slovesa - úvod Úvod, zavedení symbolu (učitel píše příkazy) <u>Pomůcka</u>: 1. karty s infinitivy- časování sloves 2. Rozdělení sloves podle času 3. Slovesa dokonavé a nedokonavé Zápis časování do sešitu (představení zkratk) Gramatická krabička Krabička s příkazy Určení osoby - plakáty s paprsky od mluvčího <u>Pomůcka</u>: karty s infinitivy 1. Čas přítomný/minulý/budoucí 2. Tvar jednoduchý a složený 3. Zvratná slovesa 4. Způsob oznamovací/rozkazovací/podmiňovací <u>Pomůcka</u>: Sady kartiček se slovesy 1. Doplnění do tabulky podle kontroly 2. Práce bez kontroly Zvratná slovesa - vysvětlení Slovesa způsobová - vysvětlení <u>Pomůcka</u>: Slovesný tvar jednoduchý/složený (kartičky) <u>Pomůcka</u>: Slovesný tvar určitý a neurčitý (kartičky) Slovesné třídy - přehledová tabule Vid - ústní úvod (rozroluje - roluje - sroluje - roluje) Vysvětlení vid dokonavý/nedokonavý Rod činný/trpný Příčestí trpné Tabulka třídění slovesných tvarů - kompletní (běžové)	1.-5. 1.-5.

Hledá v textu slovesa, určuje mluvnické kategorie Přehled klasifikace sloves Box1 - slovesný čas - číst/malovat Box2 - kreslit Box3 - jít Box4 - být Box5 - zvrtné sloveso - dívat se Box6 - chtít Box7 - způsob oznamovací/rozkazovací/podmiňovací - psát Box8 - rod trpný/činný - chválit Předložky Úvod s geometrickými tělesy, zavedení symbolu Gramatická krabička Krabička s příkazy <u>Pomůcka:</u> Předložky vs. předpony Dělení předložek podle pádů, ke kterým se váží Čtení předložek spolu s podstatnými jmény Příslovce Úvod - uč. píše příkazy, zavedení symbolu Logická hra s příslovci 1 (hledám slova, ke kterým příslovce patří) Logická hra s příslovci 2 (příslovce ve sloupci, slovo posouvám) Příslovce odvozené od přídavných jmen (karty s obličejí) Gramatická krabička Krabička s příkazy Plakát "RAKETA" Zájmena Zájmena - úvod ústně/chodím okolo lavice, zavedení symbolu Gramatická krabička Krabička s příkazy <u>Pomůcka:</u> Třídění zájmen Osobní zájmena - plakáty s chapadly Skloňování "já" Skloňování "náš/váš/její/jeho" Přehled klasifikace zájmen Chart - druhy zájmen Číslovky Číslovky - úvod ústně Gramatická krabička Krabička s příkazy <u>Pomůcka:</u> Druhy číslovek (kartičky) 1. rozdělení kartiček k šipkám (určité x neurčité) 2. vkládání kartiček do tabulky Pravopis základních číslovek - stíratelná tabulka Pravopis řadových číslovek Skloňování "dva, tři, čtyři" Přehled klasifikace číslovek (Box I a II) Spojky Úvodní hra	1.-5. 1.-5.

Gramatická krabička Krabička s příkazy Cítoslovce Cítoslovce - úvod ústně Gramatická krabička Krabička s příkazy Částice Částice - úvod ústně Gramatická krabička Krabička s příkazy Definice věty - samostatná myšlenka, většinou obsahuje přísudek Rozvíjení jednoduché věty pomocí otázek Přestavení přísudku (plakát "Slunce") Základní skladební dvojice: podmět a přísudek Přísudek a podmět holý x rozvitý Věta jednoduchá a souvětí <u>Pomůcka</u>: dělení vět na věty jednoduché a souvětí Věta jednoduchá vs. souvětí: vysvětlení Druhy vět podle postoje mluvčího <u>Pomůcka</u>: dělení vět na oznamovací, tážací a rozkazovací Pravidla pro psaní vět - velké písmeno na začátku a interpunkční znaménko na konci Definice typů vět + interpunkční znaménka Vymyslí a píše vlastní věty oznamovací/ tážací/přací/rozkazovací <u>Pomůcka</u>: Druhy vět, věty a znaménka - procvičování a třídění vět Větné členy <u>Pomůcka</u>: vybrané věty z literatury: podmět a přísudek (1) Rozbor věty jednoduché Pravopis Pravopis ú, ů Pomůcka - odvození pravidla Pomůcka - výjimky Vytvoří vlastní knížku slov s u, ú, ů včetně výjimek Měkké a tvrdé souhlásky Houba a kámen - představení 1. pomůcka (Z,S,Č,Ř,C,J - H,CH,K,R) Di, ti, ni - dy, ty, ny 2. pomůcka (DI, TI, NI - DY, TY, NY) - rozlišování Booklety - di/ti/ni, dy/ty/ny Hledá tvrdé a měkké souhlásky v beletrii Vyjmenuje měkké/tvrdé souhlásky Po tvrdých souhláskách píše y, po měkkých i (diktát) Párové souhlásky Pomůcka s obrázky - tvořit dvojice Booklety s/z,p/b, ch/h, f/v, t/d, ř/d, k/g, š/ž (čtení, opis, diktát) Vymýšlí věty s těmito i dalšími slovy Cvičení v složce na polici Vyjmenovaná slova	1.-5. 1.-5.

<u>Pomůcka</u>: plakáty s vyjmenovanými slovy – první seznámení se Tvorba knih Vyjmenuje obojetné souhlásky <u>Pomůcka</u>: sada k doplnění i/y Procvičovací knihy a cvičení na polici Opisuje vyjmenovaná slova psacím Tvoří knihu vyjmenovaných slov Tvoří plakát z vyjmenovaných slov Slova příbuzná k vyjmenovaným <u>Pomůcka</u>: konfliktní dvojice – přiřadí význam a určí i/y <u>Pomůcka</u>: odvozená slova od jednotlivých vyjmenovaných slov Slova přejatá Slova příbuzná od BÝT <u>Pomůcka</u>: Skládání slov z písmen 1. Tvoření vlastních jmen 2. Tvoření nezvyklých slov Hledání i/y v textu (beletrii) Zvládnutí vyjmenovaných slov z paměti Vyjmenovaná slova po b z paměti Vyjmenovaná slova po l z paměti Vyjmenovaná slova po m z paměti Vyjmenovaná slova po p z paměti Vyjmenovaná slova po s z paměti Vyjmenovaná slova po v z paměti Vyjmenovaná slova po z z paměti Doplňovačky vyjmenovaná slova: Psaní je/ě <u>Pomůcka</u>: Kořen "jev" - vytvořit slova pomocí předpon a přípon, kontrola Vytvořit slova odvozená ke kořenům – cvičení na procvičení ve složce na polici Psaní bě/bje, pě, vě/vje <u>Pomůcka</u>: Kořeny "běh, věř" - vytvořit slova pomocí předpon a přípon, kontrola Vytvořit sl. odvozená ke kořenům "věř, věd, věz, věs, obět, oběť, oběd, větr, běž, věr" <u>Pomůcka</u>: Obrázky obětí/objetí + vymyslet věty Pravidlo pro psaní "pě", vymyslet slova s "pě" Psaní mě/mně <u>Pomůcka</u>: kartičky + kontrola Pročíst souhrnná pravidla pro" bě, pě, vě, mě, mně" Předpony Z/S/VZ <u>Pomůcka S/Z</u>: Obrázky se slovy - hledání dvojic, vysvětlování významu Rozdělení obrázků na S/Z (vynechaná písmena) Karty s vysvětlením pravidla S/Z/VZ Rozdělení sady podle směru Rozdělení sady podle směru Píše vlastní věty s předponami s/z/vz Souhláskové skupiny - předpona/kořen Předpony od-, roz-, nej-, pod- a kořen Předpony ne-, pode- a kořen Souhláskové skupiny - n/nn	1.-5. 1.-5.

NN u přídavných jmen odvozených příponou -ní, -ný od podstatných jmen, jejichž kořen končí na -n, -ň a ve slovech od nich odvozených N u příd. jmen odvozených příponou -ní, -ný od jmen zvířat, jejichž kořen končí na -n N ve slovech odvozených příponami -ík, -ice, -ina, -ěný Syntaktický pravopis - shoda přísudku s podmětem <u>Pomůcka:</u> LI/LY/LA tabulka + věty (úvod) 1. Doplní tabulku - odvodí pravidlo 2. Výjimky z pravidla Shoda přísudku s holým podmětem Zná pravidlo	1.-5. 1.-5.

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

- ČJL-3-3-01 čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku
ČJL-3-3-04 pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností
ČJL-5-3-01 vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
ČJL-5-3-02 volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma
- ČJL-5-3-03 rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů
ČJL-5-3-04 při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- ČJL-3-3-01p pamatuje si a reprodukuje jednoduché říkanky a dětské básně
ČJL-5-3-01,2p dramatizuje jednoduchý příběh
ČJL-5-3-01,2p vypráví děj zhlédnutého filmového nebo divadelního představení podle daných otázek
- ČJL-5-3-02p čte krátké texty s porozuměním a reprodukuje je podle jednoduché osnovy
ČJL-5-3-02p určí v přečteném textu hlavní postavy a jejich vlastnosti
ČJL-5-3-04p rozlišuje prózu a verše
- rozlišuje pohádkové prostředí od reálného
  - ovládá tiché čtení a orientuje se ve čteném textu

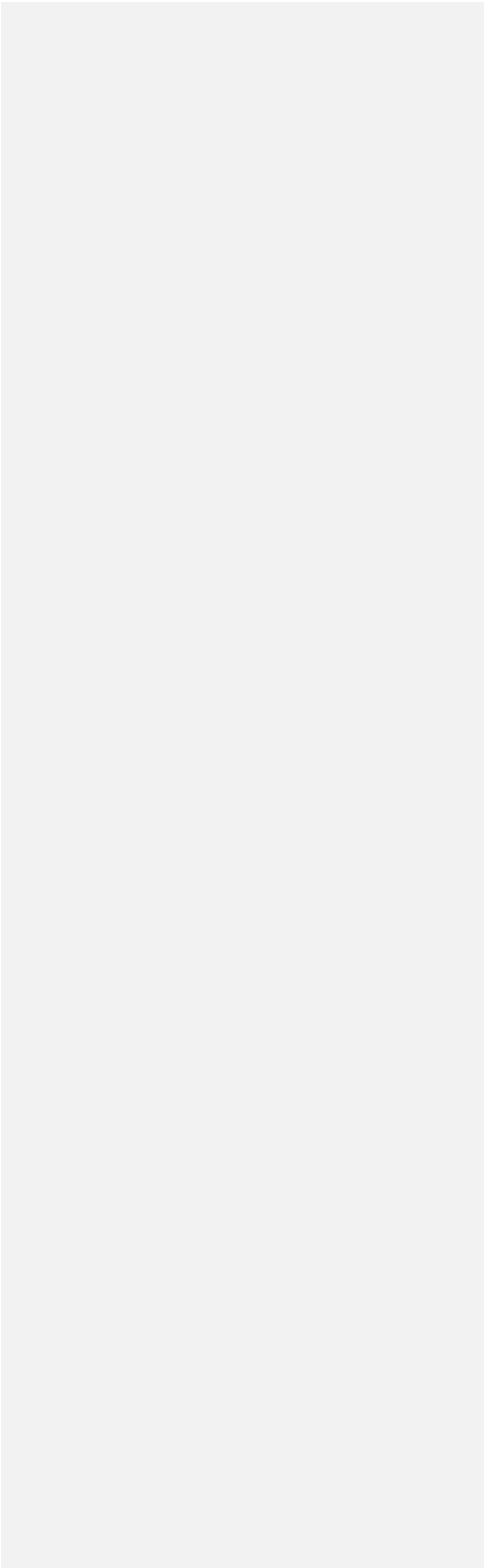
Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Literární výchova		
Základní literární pojmy		
Spisovatel	1.-5.	
Kniha		
Čtenář		
Literární druhy a žánry		
Přirovnání	1.-5.	
Hádanka		
Říkanka		
Pohádka - odvození znaků		
Pohádka - vymýšlení a představení vlastní pohádky		
Pověst, báje - odvození znaků		
Bajka - odvození znaků		
Povídka - odvození znaků		
Básně		
Básník		
Verš		
Rým - domino s rýmy		
Opis básně - různé formáty		
Vlastní ilustrace básně		
Představení poezie v knihovničce		

Zpracování básně pětístkem Recituje báseň Dramatizace Divadelní představení Herec Režisér Scénář/scénárista Kulisy/kulisák <u>Pomůcka:</u> Drama (František Hrubín: Špalíček pohádek) Tvořivé činnosti s literárním textem Volná reprodukce slyšeného textu Interpretace textu Volná reprodukce přečteného textu Výtvarné zpracování textu Tvoření písničky Zaznamenávání a prezentace vlastní četby Povídání o knize - představení knihy Výtvarné zpracování knihy Čtenářský deník	
Poslech literárních textů Zážitkové čtení a naslouchání Pravidelné hlasité čtení beletrie (pro čtenáře i pro nečtenáře) Čtení textů z historických období + navazující výtvarné aktivity Představení významných autorů Představení literárních žánrů Hádanka Říkanka (např. Pes nám spadla) Pověst (např. Staré pověsti české) Báje (např. Staré řecké báje a pověsti) Bajka (např. Ezopovy bajky) Povídka (např. Karel Čapek) Fantasy (např. Letopisy Narnie) Pohádky Indiánské pohádky Slovanské pohádky České pohádky Japonské pohádky Čtení s předvídáním Čtenářské dílny Návštěvy Jihočeské knihovny v Českých Budějovicích Seznámení s organizací knihovny Pravidelné půjčování knih	1.-5. 1.-5.

Vzdělávací obor Cizí jazyk

První cizí jazyk vyučovaný v Montessori Kampusu je angličtina. Výuka angličtiny je automaticky propojována s nejjazykovými oblastmi a je pro žáky ve věku 6-12 let realizována několika různými způsoby.

Anglicky mluvící učitel vede v angličtině lekce zaměřené převážně na čtení, komunikaci, psaní a osvojování si aktivních jazykových dovedností. Český učitel, který absolvoval montessori výcvik, propojuje jazykové dovednosti s montessori kurikulem a využívá angličtinu při prezentacích, čímž rozšiřuje slovní zásobu. Při tomto mezioborovém propojení je využívána metoda CLIL, která se soustředí na integraci jiných vzdělávacích oblastí a výuku anglického jazyka, na chápání vzájemných souvislostí a na propojení s běžným životem. Paralelně jsou tedy žáci seznamováni se stejnou problematikou z různých předmětů studia jak v českém jazyce, tak v anglickém. Tímto si osvojují slovní zásobu, zároveň procvičují práci s pomůckami a výukovými materiály.

Dále anglicky mluvící učitel zařazuje také čistě jazykové lekce, seznamující žáky s gramatickou stavbou anglického jazyka. Anglicky mluvící učitel výuku plánuje společně s český mluvícím učitelem a učí významnou část hodin, což podporuje schopnosti žáků naslouchat, porozumět a komunikovat v angličtině v každodenních běžných situacích.

Většinou díky externím lektorům je výuka metodou CLIL doplňována o konverzační lekce s rodilým mluvčím. Jde o lekce, jejichž hlavním cílem je trénink naslouchání a procvičování správné výslovnosti, vedoucí k lepšímu porozumění anglickému mluvenému i psanému textu. Součástí lekcí je také osvojování základních gramatických pravidel, memorování slovní zásoby z různých tematických oblastí, také čtení a psaní anglicky psaného textu.

Hlavní výukovou metodou je Jolly phonics, při které si děti postupně osvojují fonémy a příslušné grafémy, metoda dále poskytuje širokou škálu materiálu na další procvičení čtenářských dovedností a s tím i postupně budování slovní zásoby. K polici jsou rovněž i montessori pomůcky, na kterých si děti osvojují gramatické jevy. K dispozici jsou i anglické odborné knihy pro děti, které lze využít k rozšíření slovní zásoby, propojení s probíraným učivem v češtině.

Záměrem školy je navázat spolupráci s dalšími školami ze zahraničí a tím umožnit dětem aktivně využít více jazykových dovedností, seznámit se s kulturou jiných států.

Díky tomuto systému výuky žáci v Kampusu nepracují ve skupinách podle ročníku, ale podle úrovně svých jazykových znalostí. Žáci jsou na různé činnosti rozděleni dle úrovně svých znalostí do skupin. Uvedené doporučené očekávané výstupy žáků jsou stanoveny tak, aby je zvládli i ti žáci 5. ročníku, kteří s angličtinou začínají až po nástupu do základní školy Montessori Kampus a dříve nepřišli s anglickým jazykem do žádného kontaktu.

CIZÍ JAZYK

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- CJ-3-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele a reaguje na ně verbálně i neverbálně
- CJ-3-1-02 zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal
- CJ-3-1-05 přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení
- CJ-3-1-06 píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

CJ-3-1-01p je seznámen se zvukovou podobou cizího jazyka

POSLECH S POROZUMĚNÍM

- CJ-5-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností
- CJ-5-1-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu
- CJ-5-1-03 rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- CJ-3-1-01p je seznámen se zvukovou podobou cizího jazyka
- CJ-5-1-01p rozumí jednoduchým pokynům učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností
- CJ-5-1-02p rozumí slovům a frázím, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)
- rozumí výrazům pro pozdrav a poděkování

MLUVENÍ

- CJ-5-2-01 se zapojí do jednoduchých rozhovorů
- CJ-5-2-02 sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat
- CJ-5-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- CJ-5-2-01p pozdraví a poděkuje
- CJ-5-2-02p sdělí své jméno a věk
- CJ-5-2-03p vyjádří souhlas či nesouhlas, reaguje na jednoduché otázky (zejména pokud má k dispozici vizuální oporu)

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

- CJ-5-3-01 vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům
- CJ-5-3-02 rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- CJ-5-3-02p rozumí slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)

PSANÍ

- CJ-5-4-01 napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života
- CJ-5-4-02 vyplní osobní údaje do formuláře

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- je seznámen s grafickou podobou cizího jazyka

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Cizí jazyk - angličtina	
Zvuková a grafická podoba jazyka	
Fonetické znaky	
Základní výslovnostní návyky	
Vztah mezi zvukovou a grafickou podobou slov	
Slovní zásoba v komunikačních situacích tematických okruhů	
Práce se slovníkem	
Pozdravy, zdvořilostní slovní zásoba	
Domov	1.-5.
Rodina	
Škola	
Volný čas	
Povolání	
Lidské tělo	
Jídlo	
Oblékání	
Nákupy	
Bydliště	
Dopravní prostředky	
Kalendářní rok - svátky, roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny	
Zvířata	
Příroda	
Počasí	
Mluvnice	
Základní gramatické struktury a typy vět	
Řečové dovednosti	
Opakování nových slov představované slovní zásoby	
Používání nové slovní zásoby daného tematického okruhu	
Párování obrázků a slov daného tematického okruhu	1.-5.
Poslech s porozuměním	
Práce s poslechovými cvičeními – spolupráce s Britskou radou v Českých Budějovicích	
Pracuje podle pokynů anglicky mluvícího učitele	
Rozumí a reaguje na otázky anglicky mluvícího učitele	
Rozumí jednoduchému textu s vizuální oporou	
Rozumí jednoduchému textu bez vizuální opory	
Mluvení	
Odpovídá na otázky anglicky mluvícího učitele	
Zapojuje se do jednoduchých rozhovorů	
Vypráví o sobě v jednoduchých větách	
Vypráví o své rodině v jednoduchých větách	
Popíše své koníčky a trávení volného času	
Pokládá jednoduché otázky	
Čtení s porozuměním	
Porozumění krátkému textu s vizuální oporou	
Porozumění krátkému textu bez vizuální opory	
Porozumění delšímu textu bez vizuální opory	

Vyhledání potřebné informace v jednoduchém textu	
Psaní	
Psaní slov	
Psaní krátkých vět	
Napište krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení	
Popište sebe a svou rodinu	
Popište své koníčky a záliby	
Popište každodenní činnosti	

Charakteristika vzdělávacího oblasti Matematika a její aplikace

Předávání obsahu vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace je postaveno na práci s přesně navrženými Montessori pomůckami, hlavně v tematických okruzích **Číslo a početní operace** a **Geometrie v rovině a prostoru**. S každou pomůckou se pracuje na několika úrovních. Nejprve jsou představovány základní koncepty, dále se postupuje od jednoduššího využití (např. představení práce s jednoduchými početními operacemi) po složitější využití (složitější početní operace). Dále jsou s pomůckami odvozovány písemné algoritmy a představovány vztahy a aplikace v jiných oblastech.

Před postoupením ke složitější fázi využití pomůcky učitel vždy u žáků ověřuje míru pochopení a osvojení předchozích lekcí. Pokud žák neprokáže dostatečné pochopení předchozích témat, vrací se k opakování předchozích aktivit. Po prezentaci práce s pomůckou následuje samostatná práce skupiny žáků. Učitel průběžně ověřuje, zda žáci všechny kroky práce s materiálem plně ovládají. Učitel při představování nových věcí postupuje tempem přiměřeným pro všechny, respektuje individuální intelektuální tempo a obratnost každého dítěte.

Kontrola chyby při následných činnostech je obsažena jak v pomůcce, tak ve vrstevnické skupině (žáci se vzájemně kontrolují, zároveň se podporují při překonávání drobných obtíží). Při mnohých činnostech nejde ani tak o správný výsledek, ale spíše o plné pochopení postupů práce a procvičování probíhající v průběhu práce.

Tematický okruh **Závislosti, vztahy a práce s daty** umožňuje dětem používat analytickou zdůvodňující mysl v běžných problémech a využívat matematiku jako nástroje pro uvádění věcí do souvislostí. V průběhu lekcí jsou žáci seznamováni s různými možnostmi sběru, třídění a analýzy dat. Samostatným tématem je měření a práce s různými fyzikálními veličinami (s využitím různých základních jednotek pro různé veličiny a používáním stejných předpon pro odvozené jednotky). Lidé už od pradávna měli a dodnes mají potřebu svět okolo sebe zkoumat a uvádět do souvislostí. Díky této lidské tendenci se neustále prohlubuje lidské poznání a žáci se mohou do tohoto procesu aktivně zapojit.

Nestandardní aplikační úlohy a problémy jsou ve škole zařazeny formou netradičních pomůcek (např. Logické slovní úlohy, šachy apod.). Samostatné kreativní myšlení, zapojení žáků a aplikace osvojených znalostí je potřeba při řešení konkrétních reálných situací, které v běžném životě školy vznikají. Dále využíváme možnosti zapojovat se do celostátních soutěží, kde si děti řešení netradičních problémů trénují (Matematické olympiády). K rozvoji logického myšlení a kognitivních schopností velkou měrou přispívají také lekce Feuersteinova instrumentálního obohacování, během kterých žáci v průběhu 3.-6. ročníku procházejí různě zaměřenými instrumenty (uspořádání bodů, orientace v prostoru, porovnávání, analytické vnímání, kategorizace).

Matematika a její aplikace jsou pro žáky nástrojem pro zkoumání světa okolo nás a základem pro studium v jiných vzdělávacích oblastech.

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

- M-3-1-03 užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose
- M-5-1-01 využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení
- M-5-1-02 provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel
- M-5-1-03 zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel
- M-5-1-04 řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel

- M-5-1-05 modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku
M-5-1-06 porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel
M-5-1-07 přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty
M-5-1-08 porozumí významu znaku „-“ pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- M-5-1-02p čte, píše a porovnává čísla v oboru do 100 i na číselné ose, numerace do 1000
M-5-1-02p sčítá a odčítá z paměti i písemně dvouciferná čísla
M-5-1-02p zvládne s názorem řady násobků čísel 2 až 10 do 100
M-5-1-03p zaokrouhluje čísla na desítky i na stovky s využitím ve slovních úlohách
M-5-1-03p tvoří a zapisuje příklady na násobení a dělení v oboru do 100
M-5-1-04p zapíše a řeší jednoduché slovní úlohy
M-5-1-04p rozeznává sudá a lichá čísla
- používá kalkulátor

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Matematika	
Příběh	
Příběh o vzniku čísel	
Další studium různých typů čísl	
Převody římské/arabské číslice	
Pravidlo	
Pomůcka (karty)	
Desítková soustava	
Tabule soustav a zlatý perlový materiál	1.-5.
Představení tabule soustav	
Seznámení s tabulí soustav	
Tvoření čísel	
Zápis čísel	
Sčítání	
Princip sčítání	
Sčítání 1ciferných čísel	
Sčítání 4ciferných čísel	
Bez přechodu přes desítku	
S přechodem přes desítku	
Bez přechodu písemně	
S přechodem písemně	
Odčítání	
Princip odčítání	
Odčítání 1ciferného čísla	
Odčítání 4ciferných čísel	
Bez přechodu přes desítku	
S přechodem přes desítku	

Bez přechodu písemně S přechodem písemně Násobení Opakované sčítání Násobení 1ciferným číslem 4ciferný činitel Dělení se zlatými perlami a figurkami Princip dělení Dělení 2cif. číslem Dva typy dělení Známková hra Sčítání Sčítání bez výměny Sčítání s výměnou Zápis sčítání pod sebe Písemný algoritmus Odčítání Odčítání bez výměny Odčítání s výměnou Zápis odčítání pod sebe Písemný algoritmus Násobení Princip násobení - sčítání několika stejných čísel Zápis násobení pod sebe Zápis násobení vedle sebe Dělení Princip dělení rozdělováním Zápis dělení vedle sebe Základ čísel Hierarchie čísel Představení hierarchie čísel Tvary a třídění do rodin Představení symbolů Párování symbolů a množství Názvy anglicky Čísla v symbolech od 1 do 10 od 10 do 20 do 100 do 9999 neomezeně Psaní číslic Čtení a zápis množství do 10 do 20 do 100 neomezeně	1.-5. 1.-5.

Číselná řada (osa)	
do 10	
do 20	
do 100	
do 9999	
neomezeně	1.-5.
Sudá a lichá čísla	
Představení pravidla	
Procvičování s pomůckou	
Porovnávání čísel: < > =	
do 10	
do 100	
neomezeně	
Zaokrouhlování čísel	
Seznámení s pravidlem	
Zaokrouhlování na celé desítky	
Zaokrouhlování na celé stovky	
Zaokrouhlování na celé tisíce	
Zaokrouhlování na vyšší řády	
Učení se nazpaměť	
Rozklad čísel – barevné tyčinky	
Karty k memorování - sčítání	
Karty k memorování - odčítání	
Karty k memorování - násobení	
Karty k memorování - dělení	
Kartičky s malou násobilkou	1.-5.
Násobilka zpaměti	
násobilka 2	
násobilka 3	
násobilka 4	
násobilka 5	
násobilka 6	
násobilka 7	
násobilka 8	
násobilka 9	
násobilka 10	
velká násobilka - pomůcka	
Procvičování násobení	
Násobky a dělitelé	
Násobky	
Koncept nás. (řetěz)	
Násobky s dlouhými řetězy	
Nás. s bar. tyčinkami	
Koncept spol. nás. (tyčinky)	
Stovkový papír	
Stovkový papír kombinovaný	
Kniha násobků	

Násobky – tabulka A a B Nejmenší společný násobek Koncept NSN s kuličkovou tabulkou NSN nad 30	1.-5.
Dělitelé Rozdělení čísla do skupin beze zbytku Koncept dělitele s kuličkovou tabulkou Největší společný dělitel Koncept společného dělitele Koncept NDS s kuličkovou tabulkou	
Početní operace Názvy členů početních operací Sčítanec + sčítanec = součet Menšenec - menšitel = rozdíl Činitel x činitel = součin Dělenec : dělitel = podíl	
Přednosti početních operací x , : má přednost před + , - Čísla v závorkách Hád početních operací	
Komutativní a distributivní zákon Komutativní zákon platí pro sčítání Komutativní zákon neplatí pro odčítání Komutativní zákon platí pro násobení Komutativní zákon neplatí pro dělení 1ciferné číslo x 1ciferné číslo	
Velké počítadlo Tvoření čísel Tvoření čísel (bez zápisu) Diktovací hra Zápis počítání bez nul Zápis počítání s nulami Tvoření víceciferných čísel (zápis) Sčítání Slovník (sčítanec) Vodorovné sčítání bez přechodu Vodorovné sčítání s přechodem Svislé sčítání bez přechodu Svislé sčítání s přechodem Bodová hra- vodorovná Bodová hra- svislá Odčítání Slovník (menšenec - menšitel = rozdíl) Odčítání bez výměny Odčítání s výměnou Kontrola (rozdíl + menšitel)	1.-5.

Násobení Násobení jednociferným číslem Slovník (činitel x činitel = součin) Násobení 2ciferným číslem – jenom výsledek Násobení 2ciferným číslem – mezisoučet Násobení 2ciferným číslem - písemně Násobení 3ciferným číslem Násobení - Šachovnice Úvod do jednoduchého násobení Čtení čísel Násobení 1ciferným číslem Násobení vícemístným číslem na šachovnici S šachovnicí bez zápisu S šachovnicí a zápisem Zápis mezisoučtu Písemně Křížové násobení Násobení - Zlaté počítadlo 2ciferným číslem - jenom výsledek 4ciferným číslem - jenom výsledek 2-4ciferným číslem - mezisoučet na papír - s počítadlem na papír - bez počítadla Násobení - Bankovní hra násobení 1ciferným číslem násobení 2ciferným číslem násobení 3ciferným číslem Geometrické násobení Jednociferná čísla Víceciferná čísla Písemné násobení Písemné násobení 1ciferným číslem Písemné násobení víceciferným číslem Velké dělení - Dělení rozdělováním Zápis operace a samotný výsledek Prezentace pomůcky Srovnání kategorií s hierarchií čísel Dělenec : dělitel = podíl (zbytek) Dělení 1ciferným číslem Dělení 2-4ciferným číslem Zápisy Zápis dělené částky Zápis s mezi výpočty - podrobný Zápis s mezi výpočty - zkrácený Písemný algoritmus Velké dělení s nulou	1.-5. 1.-5.

S nulou uprostřed dělitele	1.-5.
S nulou na konci dělitele	
Známková hra - Dělení tvořením skupin	1.-5.
Dva způsoby dělení	
Úvod - dělení rozdělováním	1.-5.
Úvod – dělení tvořením skupin	
Dělení smyslové	1.-5.
Jednoduché dělení bez výměny	
Jednoduché dělení s výměnou	1.-5.
Dělení 2ciferným číslem	
Dělení 3ciferným číslem	1.-5.
S nulou v dělenci	
S nulou v děliteli	1.-5.
S nulou ve výsledku	
Písemný algoritmus	1.-5.
Podrobná prezentace algoritmu	
Prezentace zkráceného algoritmu	1.-5.
Zlomky	
Koncept a ekvivalence zlomků	1.-5.
Zlomky – množství a názvy	
Zlomky – symboly, zápis	1.-5.
Názvy anglicky	
Další kovový materiál	1.-5.
Zlomek jako část celku	
Zlomky - porovnávání	1.-5.
Zlomky – ekvivalence	
Zlomky – krácení	1.-5.
Operace – jednoduché příklady	
Sčítání - stejný jmenovatel	1.-5.
Odčítání – stejný jmenovatel	
Násobení celým číslem	1.-5.
Dělení celým číslem bez výměny	
Příklady k procvičování	1.-5.
Desetinná čísla	
Úvod do množství a názvosloví	1.-5.
Skládání čísel a způsob čtení	
Psaní	1.-5.
Porovnávání	
Desetinná a setinová kružnice	1.-5.
Slovní úlohy	
Úlohy typu I: vzdálenost/rychlost/čas	1.-5.
Hledám vzdálenost	
Hledám vzdálenost - smyslově	1.-5.
Hledám vzdálenost - analýza	
Hledám vzdálenost - vzorec	1.-5.
Hledám rychlost	
Hledám rychlost - smyslově	1.-5.

Hledám rychlost - analýza	1.-5.
Hledám rychlost - vzorec	
Hledám čas	
Hledám čas - smyslově	
Hledám čas - analýza	
Hledám čas - vzorec	
Řešení slovních úloh	
Slovní úlohy - hodiny a čas	
Jednoduché slovní úlohy	
Představení schématu/zápisu	
Zápis do sešitu	1.-5.
Složené slovní úlohy	
Představení schématu	
Vlastní zápis řešení	
Kompletní zápis a řešení úlohy	

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

- M-3-2-01 orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času
- M-3-2-02 popisuje jednoduché závislosti z praktického života
- M-5-2-01 vyhledává, sbírá a třídí data
- M-5-2-02 čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- M-3-2-02p modeluje jednoduché situace podle pokynů a s využitím pomůcek
  - zvládá orientaci v prostoru a používá výrazy vpravo, vlevo, pod, nad, před, za, nahoře, dole, vpředu, vzadu
- M-5-2-02p vyhledá a roztřídí jednoduchá data (údaje, pojmy apod.) podle návodu
- M-5-2-01p orientuje se a čte v jednoduché tabulce
  - určí čas s přesností na čtvrt hodiny, převádí jednotky času v běžných situacích
  - provádí jednoduché převody jednotek délky, hmotnosti a času
  - uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s penězi

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Závislosti, vztahy a práce s daty	
Diagramy, grafy, tabulky	
Cílený sběr dat	
Zpracování dat do tabulky/grafu	
Orientace v tabulce/grafu	
Graf lineární - na papíře (zaznamenávání denních teplot)	
Graf lineární - elektronicky	
Graf sloupcový - na papíře (makroekonomie - produkce a spotřeba)	
Graf sloupcový - elektronicky	
Graf kruhový - na papíře (procenta - činnosti ve škole)	1.-5.
Graf kruhový - elektronicky	
Jízdní řády	
Tištěný jízdní řád	
Vyhledání spojení elektronicky	
Měření	
Příběh o měření (stopa)	
Délka (m)	
Historie měření délky	
Metrický systém - desetinný	
Měření s metrovou tyčí	
dm, cm, mm	
Převody jednotek	
Objem (l)	
Úvod - litr z dm krychle	
Méně než litr - dl, cl, ml	
Odměrný válec	
Převody jednotek	
Teplota (°C)	
Představení teploměru	
Měření teploty	1.-5.
Zápis a čtení teploty	
Hmotnost (g)	
Úvod - gram z centimetrové krychle	
Představení dg, mg, kg, t	
Váhy - kalibrace, části, závaží	
Měření poměřováním	
Převody jednotek	
Čas (h)	
Historie měření času	
Velká ručička	
Malá ručička	
Analogie se zlomky	
Dopoledne vs. odpoledne	
Digitální hodiny	
Čtení napsaného času	
Razítka	
Jednotky času	

Peníze	1.-5.
Nakupování	
Nákupy jízdenek v automatu	
Kapesné při školních akcích	
Vztahy mezi jednotkami metrického systému	
Jednotky délky na desetinné tabuli	
Přehled předpon	
Převody jednotek délky na des. tabuli	
Převody jednotek délky pomocí převodního formuláře	
Formulář - hmotnost	
Formuláře - plocha, objem	

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

- M-5-3-01 narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce
- M-5-3-02 sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran
- M-5-3-03 sestrojí rovnoběžky a kolmice
- M-5-3-04 určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu
- M-5-3-05 rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- M-5-3-01p znázorní, narýsuje a označí základní rovinné útvary
- M-5-3-02p měří a porovnává délku úsečky
vypočítá obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran
- M-5-3-03 sestrojí rovnoběžky a kolmice
- M-5-3-05p určí osu souměrnosti překládáním papíru
- pozná základní tělesa

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

GEOMETRIE	1.-5.
Příběh	
Příběh „O Původu slova geometrie“	
Základní prvky geometrie	
Základní koncept	
Z tělesa k bodu	
Z bodu k tělesu	
Přímky	
Přímka, polopřímka, úsečka	

Vodorovná, svislá, šikmá č. Hledá je v prostředí Lomená, přímá, křivá čára Hledá je v prostředí Mnohoúhelník z lomených čar Design z křivých, přímých čar Vztahy mezi přímkami Rovnoběžné, sbíhavé, rozbíhavé Typy sbíhavých přímek Protínající se přímky, průsečík Kolmice Mnohoúhelníky Úvod do mnohoúhelníků Pojem: rovina, plocha Odvození názvů mnohoúhelníků Části obecného mnohoúhelníků Úhlopříčky mnohoúhelníků Obvod Kruhy Kruh je pravidelný mnohoúhelník Rovinné uzavřené křivky Části kruhu - lineární Obvod: sensoricky (provázek) Rozměry a měření geometrických útvarů Koncept dimenzí Měření geometrických útvarů Koncept plochy - žluté destičky Měření rovinných útvarů Jednotka měření Obsah obdélníku: vzorec Další procvičování s výpočtem obsahu Výpočet obvodu a obsahu vlastních tvarů Výpočet plochy (např. třídy, školy, zahrady) Vztahy mezi geometrickými tvary Shodnost, podobnost, shodnost obsahem Shodnost a podobnost Shodnost obsahem Představení symbolů Vlastní tvary podobné, shodné a shodné obsahem Zkoumání konstruktivních trojúhelníků Obsahově shodné tvary - smyslová práce Dělené kovové čtverce Obrazce s kovovým materiálem Tangrami Hra s dlaždicemi Smyslové zkoumání Představení tvarů	1.-5.

Ano- a Ne-tvary Různé způsoby skládání Ano-tvarů Kombinace Ano-tvarů	
Tělesa	
Koncept vzniku tělesa Názvosloví těles Části těles Vrchol, hlavní vrchol, stěna, hrana Karty s úkoly k procvičování Vytváření těles z plášťů	
Rýsování pravítkem a kružítkem	
Bod: rýsování a zápis A náleží p, B nenáleží p Úsečka: měření, rýsování, zápis Přímka a polopřímka Rýsování pomocných a zvýrazněných čar Kružnice k (S, r) Grafický součet úseček Grafický rozdíl úseček Rozdělení úseku na dvě poloviny Protínající se přímky Rýsování kolmice Rýsování rovnoběžek Rýsování kruhu Rozdělení kruhu na 6 částí	1.-5.
Další konstrukční úlohy - karty 1. Kopírování úsečky 2. Grafický součet úseček 3. Kolmice v bodu na přímce 4. Rovnoběžky 5. Rovnoběžka s přímkou v daném bodě	1.-5.
Symetrie: reprodukce tvaru do mřížky	
Osová symetrie - pojem Hledání os symetrie ve tvarech geometrické komody Překreslení tvarů podle osy symetrie Středová symetrie - pojem Hledání středu symetrie ve tvarech geometrické komody Překreslení tvarů podle středu symetrie	

NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

M-5-4- řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky

01

	NÁSTROJE HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHOVÁNÍ
přes	Ústní ověření znalostí, praktické předvedení, modelování situace.	OVO: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, U:1.1, 1.2,
	Ústní ověření znalostí, problémové úlohy, praktické předvedení, modelování situace.	OVO: 2.2 3.1, 3.2, U:3.1, 3.2

MATEMATIKA – 2. ročník

KONKRETIZOVANÝ VÝSTUP	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	NÁSTROJE HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHY
Žák: - sčítá a odčítá do 20 s přechodem přes desítku (8+6, 16-9, ...) - spočítá prvky souboru do 100 (včetně) - vytvoří konkrétní soubory (na počítadle, penězi, ve čtvercové síti), s daným počtem prvků do 100 - porovná čísla do 100, používá symboly $>$ $<$ $=$ - zaokrouhlí dané číslo na desítky - orientuje se na číselné ose - sčítá a odčítá dvojciferné a jednociferné čísla v oboru do 100 s přechodem přes desítku - užívání sčítání a odčítání při řešení praktických úloh - řeší slovní úlohy s porovnáváním čísel do 100 - řeší slovní úlohy vedoucí ke sčítání a odčítání při řešení praktických úloh - řeší slovní úlohy s využitím vztahů $o x - \text{více}$, $o x - \text{méně}$, v oboru do 100 - užívá spoje násobek 2,3,4,5,6,7,8,9,10 - dělí v oboru násobek 2,3,4,5,6,7,8,9,10 - řeší slovní úlohy na násobení a dělení - řeší slovní úlohy se dvěma početními výkony (např. násobení, sčítání) - řeší jednoduché slovní úlohy se vztahy x-krát více, x-krát méně - rozezná časové jednotky hodina, minuta, sekunda - čte časové údaje na různých typech hodin (i digitálních), sleduje např. délku vyučovací hodiny, přestávky, dobu snídane, oběda, večeře, délku	Číselný obor 0-100 - čísla 0-100, orientace na číselné ose, čtení a zápis čísel, počítání po jedné, po desítkách do 100 - řešení a vytváření slovních úloh na porovnávání čísel - zaokrouhlování čísel na desítky - součet a rozdíl čísel - počítání s použitím závorek - sčítání a odčítání s přechodem přes desítku v oboru do 100 - sčítání a odčítání násobků deseti - řešení a tvoření slovních úloh na sčítání a odčítání - počítání s penězi, seznámení s bankovkami a mincemi do stokoruny - rozlišování sudých a lichých čísel - názorné zavedení násobení a dělení na souborech různých předmětů - násobení jako opakované sčítání - násobek, činitel, záměna činitelů - násobilky 2,3,4,5,6,7,8,9,10, automatizace násobek, řada násobků daného čísla, dělení v oboru těchto násobek - vztahy mezi násobením a dělením, automatizace dělení v oboru malé násobilky - řešení a vytváření slovních úloh na násobení a dělení v oboru malé násobilky - řešení a vytváření slovních úloh s využitím vztahů x-krát více, x-krát méně - orientace v čase, den – 24 hodin, 1 hodina = 60 minut, 1 minuta = 60 sekund	Test, praktické předvedení, ústní ověření znalostí, problémové úlohy, modelování situace, písemná práce.	OVO: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 U: 1.1, 1.2, 1.3

spánku apod			
- kreslí křivé a rovné čáry - změří délku úsečky (m, dm, cm) - označí bod a krajní body úsečky - rozezná geometrická tělesa v praxi sestrojí model krychle, kvádrů, koule, válce	Geometrie - práce s pravítkem - úsečka, lomená čára, křivá čára, kreslení rovných a křivých čar - rýsování úseček - jednotky centimetr, decimetr, metr - délka úsečky, měření délky úsečky - označení bodů a úseček - modelování těles, užití pomůcek ke stavbám s tělesy	Praktické předvedení, modelování situace.	OVO: 2.1 3.1, 3.2 U: 3.1, 3.2, 3.3

KONKRETIZOVANÝ VÝSTUP	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	NÁSTROJE HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHY
Žák - čte a píše trojciferná čísla - vytvoří soubor s daným počtem prvků do 1000, vyznačí čísla na řádovém počítadle - zakreslí obraz daného čísla na číselné ose - porovná čísla do 1000 (porovnání typu 764 a 768, 764 a 784, 768 a 864) - používá sčítání a odčítání v oboru do 1000 při řešení praktických úloh - písemně sčítá a odčítá dvě trojciferná čísla, provádí kontrolu svého výpočtu - řeší slovní úlohy na porovnání dvou trojciferných čísel, sčítání a odčítání dvou trojciferných čísel, na vztahy $o \times - \text{více}$, $o \times - \text{méně}$, užívá jednoduché rovnice - užívá spoje všech násobílek malé násobilky - násobí z paměti dvojciferné číslo jednociferným v jednoduchých případech (15x3, 2x16, ...) - dělí dvojciferné číslo jednociferným mimo obor násobílek, určí neúplný podíl a zbytek (17:5, 58:6, ...) - řeší slovní úlohy vedoucí k násobení dvojciferného čísla jednociferným a dělení dvojciferného čísla jednociferným - odhadne výsledek, řeší slovní úlohy vedoucí k užití vztahů $x - \text{krát více}$, $x - \text{krát méně}$	Číselný obor 0-1000 - číselná řada, zápis čísel, číselná osa, počítání po stovkách, desítkách a jednotkách - znázornění trojciferných čísel na číselné ose, čtení a zápisy trojciferných čísel - porovnávání čísel, porovnávání čísel pomocí číselné osy - řešení úloh na porovnávání trojciferných čísel - zaokrouhlování čísel na stovky a desítky - rozklad čísla v desítkové soustavě - součet a rozdíl čísel - sestavení jednoduchých rovnic - sčítání a odčítání násobků sta - písemné algoritmy sčítání a odčítání - sčítání a odčítání bez přechodu násobků sta - sčítání a odčítání čísel s přechodem násobků sta - písemné sčítání dvou sčítanců, kontrola výsledku záměnou sčítanců - písemné odčítání, kontrola výsledků sčítáním - řešení a tvoření slovních úloh na sčítání a odčítání, užití jednoduchých rovnic - odhad a kontrola výsledku - automatizace všech spojů násobení a dělení v oboru násobílek - násobení a dělení dvojciferných čísel jednociferným - dělení se zbytkem - součin, podíl, zbytek - pamětné násobení dvojciferného čísla jednociferným mimo obor násobílek - násobení a dělení součtu nebo rozdílu dvou čísel užití závorek - řešení a vytváření slovních úloh se dvěma	Písemné i ústní ověření znalostí, problémové úlohy, praktické předvedení, modelování situace.	OVO: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.2, 2.3 U: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5

	různými početními výkony		
- označí bod, krajní body úsečky, průsečík dvou přímek - změří délku úsečky s přesností na milimetry - sestrojí úsečku dané délky s užitím jednotky milimetr - provede odhad délky vzdálenosti - určí obvod jednoduchého obrazce (trojúhelník, čtverec, obdélník) sečtením délek jeho stran - převede jednotky délky km na m m na dm, cm, mm dm na cm, mm cm na mm - narýsuje kružnici s daným středem a daným poloměrem - pomocí stavebnice (dostupných materiálů) sestrojí modely staveb tvaru kvádru, krychle apod.	Geometrie - přímka, polopřímka, vzájemná poloha dvou přímek. různoběžky, rovnoběžky - rovinné obrazce: trojúhelník, čtyřúhelník, čtverec, obdélník, - strana rovinného obrazce, obvod - rýsování přímek, označování průsečíku různoběžek - vyznačování polopřímek - kreslení a rýsování rovinných obrazců ve čtvercové síti - jednotky délky: milimetr, kilometr, - měření úseček s přesností na milimetry, odhad délky úsečky - rýsování úsečky dané délky, např. v centimetrech a milimetrech - měření délek stran rovinných obrazců, převody jednotek délky - výpočet obvodu rovinného obrazce sečtením délek jeho stran - provádění odhadu délek různých úseček a vzdáleností - kružnice, kruh, střed a poloměr kružnice, rýsování kružnice s daným středem a s daným poloměrem - modelování staveb tvaru kvádru, krychle, apod. (užívání Montessori pomůcek	Ústní ověření znalostí, praktické předvedení, problémové úlohy, modelování situace.	OVO: 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 U: 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5 .

MATEMATIKA – 4. ročník

KONKRETIZOVANÝ VÝSTUP	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	NÁSTROJE HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHY
Žák: - počítá do 1 000 000 po statisících, desetitisících, tisících - porovná čísla do 1 000 000 a řeší nerovnice - typu 452 620 je menší než m je menší než 553 000 - zaokrouhlí čísla na statisíce, desetitisíce, - tisíce, sta, desítky - rozkládá čísla v desítkové soustavě např. $3757 = 3 \times 1000 + 7 \times 100 + 5 \times 10 + 7 \times 1$ - pamětně sčítá a odčítá čísla, která mají nejvýše dvě číslice různé od 0, např. $8400 - 6200, 900\,000 - 740\,000$ - písemně sčítá a odčítá (sčítá alespoň tři čísla, - odčítá od jednoho čísla dvě čísla, od součtu - dvou čísel jedno číslo) - pamětně násobí a dělí čísla do 1 000 000 - jednociferným číslem - písemně násobí jedno a dvojciferným - činitelem - písemně dělí jednociferným dělitelem,	Číselný obor 0 – 1 000 000 - čtení a zápis čísel, číselná osa - zápis čísel v desítkové soustavě, počítání po statisících, desetitisících, tisících - porovnávání čísel do 1 000 000, řešení jednoduchých nerovnic - zaokrouhlování čísel na statisíce, desetitisíce, tisíce, sta, desítky - sčítání a odčítání čísel v daném oboru, sčítání a odčítání z paměti pouze čísla, která mají nejvýše dvě číslice různé od 0 např. $2\,700 + 4\,600$ - vztahy mezi sčítáním a odčítáním - násobení a dělení čísel v daném oboru, vztahy mezi násobením a dělením - pamětné násobení a dělení jednociferným číslem - písemné násobení jednociferným a dvojciferným činitelem, kontrola výpočtu - práce s kalkulačkou, provádění kontroly - písemné dělení jednociferným dělitelem, - kontrola násobením - pořadí početních výkonů	Test, ústní ověření znalostí, problémové úlohy, praktické předvedení, modelování situace.	OVO: 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 2.5 U: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.2

provádí odhad a kontrolu svého výpočtu - provádí kontrolu pomocí kalkulačky - zjistí údaje z diagramu, sestaví jednoduchý diagram - řeší slovní úlohy vedoucí k porovnávání čísel, provádí početní výkony s čísly v daném oboru, řeší slovní úlohy se vztahy o x – více (méně), x – krát více (méně) - řeší slovní úlohy na 2 až 3 početní výkony - zapíše pomocí římských čísel 1, 5, 10, 50, 100, 500, 1000 - názorně vyznačí polovinu, čtvrtinu celku - řeší jednoduché slovní úlohy na určení poloviny, třetiny, čtvrtiny, pětiny, desetiny z daného celku - modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku	- slovní úlohy na porovnání čísel, na početní výkony, na vztahy o x – více, méně, x – krát více, méně - užívání závorek - římské číslice - diagram, zjišťování údajů z diagramu, - sestavení jednoduchého diagramu - celek, část, zlomek - polovina, čtvrtina, pětina, desetina, pomocí obrázků určovat části celku - řešení a vytváření slovních úloh k určování poloviny, třetiny, čtvrtiny, pětiny, desetiny z celku - vytvoření celku z jeho dané poloviny, třetiny, čtvrtiny, pětiny, desetiny - jednoduché případy sčítání a odčítání zlomků se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel		
Žák: - určí vzájemnou polohu dvou přímek - sestrojí rovnoběžku s danou přímkou - sestrojí kolmici pomocí trojúhelníku s ryskou k dané přímce - pozná souměrný útvar - nakreslí souměrný útvar	Geometrie - vzájemná poloha přímek v rovině, rovnoběžky, různoběžky, průsečík, kreslení a rýsování rovnoběžek a různoběžek, vyznačování průsečíku - kolmice, kolmost, rýsování kolmice pomocí trojúhelníku s ryskou	Ústní ověření znalostí, problémové úlohy, praktické předvedení, modelování situace.	OVO: 3.4, 3.5, 3.6, 3.7, 3.8 U:

- určí osu souměrnosti překládáním - určí obsah čtverce a obdélníku pomocí čtvercové sítě - nakreslí síť kvádrů a krychle - vymodeluje kvádr a krychli z dané sítě	- osa souměrnosti, určování os souměrnosti, překládání papíru na obrázcích, souměrné tvary - rovnoramenný trojúhelník, rovnostranný trojúhelník - souměrné útvary ve čtvercové síti, konstrukce souměrného útvaru ve čtvercové síti - síť kvádrů a krychle, modelování kvádrů a krychle ze sítě, síť kvádrů a krychle rozložením krabíčky - jednotky obsahu: m², dm², cm², mm²,		3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6

MATEMATIKA – 5. ročník

KONKRETIZOVANÝ VÝSTUP	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	NÁSTROJE HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHY
Žák: - porovná přirozená čísla do miliard a zobrazí je na číselné ose - porozumí významu znaku „-“ pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose - řeší jednoduché nerovnice v oboru do miliard - zaokrouhluje přirozená čísla na miliony,	Číselný obor 0-1 000 000 000, desetinná čísla, tabulky, grafy, diagramy - posloupnost přirozených čísel, číselná osa - zápis přirozeného čísla v desítkové soustavě - čtení a zápis čísel do miliardy, zobrazování na číselné ose - zápis kladných a záporných čísel - porovnávání přirozených čísel, řešení jednoduchých nerovnic	Test, ústní ověření znalostí, problémové úlohy, praktické předvedení, modelování situace.	OVO: 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 2.3, 2.4, 2.5 U: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5,

statisíce, desetitisíce, tisíce, sta, desítky - sčítá a odčítá přirozená čísla z paměti (příklady typu $6\,200 + 7\,300\,000$, $3\,200\,000 - 6\,000$) - písemné sčítá tři až čtyři přirozená čísla - písemně násobí až čtyřciferným činitelem - písemně dělí jedno a dvojciferným dělitelem, provádí kontrolu násobením i na kalkulačce - řeší jednoduché a složené slovní úlohy, řešené jednou nebo dvěma početními operacemi - odhadne výsledek, posoudí jeho reálnost - přepíše a přečte větší čísla zapsaná římskými číslicemi a naopak - doplní řady čísel, tabulky - čte a sestaví sloupkový diagram - sestrojí a čte jednoduché grafy v soustavě souřadnic - zapíše a přečte desetinné číslo, řádu desetin a setin, zobrazí desetinné číslo na číselné ose - zaokrouhlí desetinné číslo (řádu desetin) na celé číslo - písemně sečte a odečte desetinné číslo řádu desetin a setin - užívá desetinné číslo v praktických situacích	- zaokrouhlování přirozených čísel na miliony, statisíce, tisíce, sta, desítky - pamětné sčítání a odčítání přirozených čísel - pamětné násobení a dělení přirozených čísel - písemné sčítání tři až čtyř přirozených čísel - písemné odčítání dvou přirozených čísel - písemné násobení až čtyřciferným činitelem - písemné dělení jednociferným a dvojciferným dělitelem - řešení slovních úloh na jeden až dva početní výkony - odhad a kontrola výpočtů, práce s kalkulačkou, posouzení reálnosti výsledku - užití vlastností početních výkonů (komutativnost, asociativnost, distributivnost) - římské číslice, přepis větších čísel zapsaných arabskými číslicemi - grafy, soustava souřadnic, doplňování tabulek, čtení a sestrojování sloupkového diagramu - orientace v jednoduchých situacích, vyjádření části celku, zlomky se jmenovatelem 10, 100 a jejich zápis desetinným číslem, desetina, setina - vyjádření setiny: zlomkem a desetinným číslem - praktické modely desetinných čísel (peníze) - písemné sčítání a odčítání desetinných čísel řádu desetin a setin		2.1, 2.2

- vyjádří setinu zlomkem a desetinným číslem	Geometrie - konstrukce obdélníku a čtverce - výpočty obvodu a obsahu obdélníka a čtverce - další jednotky obsahu: a, ha, km², - rýsování rovnoběžek a kolmic daným bodem - rýsování pravoúhlého, rovnostranného a rovnoramenného trojúhelníku - výpočet povrchu krychle a kvádra sečtením obsahů jejich podstav a stěn Nestandardní aplikované úlohy a problémy - slovní úlohy - číselné a obrázkové řady - prostorová představivost	Test, ústní ověření znalostí, praktické předvedení, modelování situace.	OVO: 3.4, 3.5, 3.6, 3.7, 3.8 U: 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6
- narýsuje obdélník, čtverec, pravoúhlý trojúhelník - vypočítá obvod a obsah obdélníků a čtverce - převádí jednotky obsahu m², dm², cm², mm² - vypočítá povrch kvádra a krychle sečtením obsahů jejich podstav a stěn - řeší úlohy z praxe na výpočty obsahů obdélníku, čtverce, povrchu kvádra a krychle - doplní číselnou a obrázkovou řadu a určí	Nestandardní aplikované úlohy a problémy - slovní úlohy - číselné a obrázkové řady - prostorová představivost	Test, ústní ověření znalostí, praktické předvedení, modelování situace.	OVO: 3.4, 3.5, 3.6, 3.7, 3.8 U: 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6

krok, který řadu doplňuje - doplní početní tabulky, čtverce a hvězdice - rozdělí daný geometrický útvar na jiné, - jejichž vlastnosti jsou dány - řeší slovní úlohy úsudkem a logikou				

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

M-5-4-

01p řeší jednoduché praktické slovní úlohy, jejichž řešení nemusí být závislé na matematických postupech

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Řešení netradičních slovních úloh	
Nestandardní aplikační úlohy a problémy Logické úlohy Číselné řady Obrázkové řady Magické čtverce Prostorová představivost Úlohy Matematického klokana Úlohy Logické olympiády Úlohy Pythagoriády	1.-5.

Charakteristika vzdělávací oblasti informatika

Vzdělávací obsah této oblasti je v Montessori Kampusu plně integrován do studia všech vzdělávacích oblastí. Je předáván také formálními lekcemi, které umožňují žákům získat základní dovednosti v ovládání výpočetní techniky a digitálních technologií. Bezpečná, šetrná a smysluplná práce s mobilními zařízeními, které jsou žákům ve třídě k dispozici, je základem pro různé možnosti využívání technologií nejen ve škole, ale i v běžném životě. K formálním lekcím a představování nových pokročilých aplikací zveme do výuky také odborníky na výpočetní techniku. Nezbytnou součástí výuky v této oblasti jsou lekce týkající se zásad bezpečného využívání digitálních technologií.

V Montessori Kampusu ukazujeme žákům různé možnosti smysluplného využívání technologií, dle domluvených pravidel žáci dále technologie využívají k samostatnému studiu. Přístup k výpočetní technice dává žákům neomezené možnosti učit se orientovat ve světě informací, jednoduše a rychle vyhledávat a zpracovávat potřebné informace. Při těchto činnostech se žáci učí kriticky pracovat s texty, třídit a hodnotit získané informace apod.

Pravidelně žáci využívají technologie k plánování výletů, exkurzí, výprav za poznáním. Jsou velmi dobře zorientováni ve vyhledávacích aplikacích pro jízdní řády a plánují trasy podle map. Komunikace pomocí e-mailu je běžnou součástí práce ve škole. Žáci ve svých e-mailových účtech připravují informační e-maily pro rodiče o plánovaných výpravách, komunikují s učiteli, odesílají vypracované výstupy práce apod.

Dalším běžným využitím technologií jsou aktivity spojené s prací v textových, grafických, tabulkových a prezentačních editorech. Pravidelně žáci také samostatně používají školní digitální fotoaparát, stahují a ukládají fotografie. Připravují a zpracovávají příspěvky a fotografie do školního časopisu v programu Publisher.

Informační gramotnost rozvíjíme u žáků od prvního ročníku jako součást jiných vzdělávacích oblastí, v učebním plánu je zařazena oblast informatika ve 4., 5. a 6. ročníku.

Okomentoval(a): [KM1]: Žádný takový nemáme, ale založit???

Informatika

ZÁKLADY PRÁCE S POČÍTAČEM

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

- ICT-5-1-01 využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie
- ICT-5-1-02 respektuje pravidla bezpečné práce s hardwarem i softwarem a postupuje poučeně v případě jejich závady
- ICT-5-1-03 chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- ICT-5-1-01p ovládá základní obsluhu počítače
- ICT-5-1-02p dodržuje pravidla bezpečné a zdravotně nezávadné práce s výpočetní technikou

VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

- ICT-5-2-01 při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty
- ICT-5-2-02 vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích
- ICT-5-2-03 komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- ICT-5-2-03 komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení

ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ INFORMACÍ

Očekávané výstupy po 2. období: žák....

ICT-5-3-01 pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

ICT-5-3-01p pracuje s výukovými a zábavními programy podle pokynu

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Informatika	
Základní pojmy informační činnosti	
Informace	
Informační zdroje	
Informační instituce	
Základy práce s počítačem	
Co je počítač?	
Vysvětlení obecné definice počítačů	
Struktura počítače	1.-5.
Popis počítače	
Software vs. hardware	
Funkce počítače	
Periferní zařízení	
Paměťová média	
Software počítače (systémy, aplikace)	
Přídavná zařízení počítače - struktura, funkce a popis	
Klávesnice - typy klávesnic	
Práce s myší, touchpadem, touchscreenem	
Monitor - zapojení, vypínání a zapínání	
Sluchátka - zapojení, použití a ohleduplná manipulace	
Tiskárna - tisk dokumentu, náhled tisku	
Operační systémy a jejich základní funkce	
Funkce operačních systémů	
Microsoft Windows	
Mobilní zařízení - Android	
Seznámení s formáty souborů	
doc	
gif	
jpeg	
Bezpečná manipulace a údržba počítače	
Jednoduchá údržba počítače	
Postupy při běžných problémech a hardwarem a softwarem	
Zapnutí počítače	1.-5.
Bezpečné vypnutí počítače	
Restartování	
Multimediální využití počítače	
Funkční focení	

Funkce digitálního fotoaparátu Textový editor - Word Práce s textem Formátování obrázku a textu Velikost a styl písma Vložení obrázku Grafické editory Úprava obrázků Uložení obrázků na disk Malování 3D Základní operace - kreslení čáry, čtverce, výplň, změna barvy, tloušťka čáry 2D a 3D obrázky a práce s nimi	
Vyhledávání informací	
Společenský tok informací Vznik a přenos informací Úprava a transformace informací Zpracování Distribuce informací Metody a nástroje vyhledávání informací Kniha - orientace v obsahu, rejstříku Vyhledávání v databázi, kartotéce Internetové portály - katalogy odkazů	
Internet	
Úvod do světa internetu Využití internetu v praktických životních situacích Co je na Internetu dobré znát Na co si dát pozor Hledání na internetu Hledá informace na internetu Google - vyhledávání Vyhledávací atributy - klíčová slova Idos - hledá vhodná spojení Hledání svého jména na webu	1.-5.
Základní způsoby komunikace	
E-mail Založení e-mailového účtu Napsání a odeslání mailu Přijetí a přečtení mailu Chat Whats Up Messenger Bezpečnost při chatování Telefonování Zásady telefonování Komunikace s veřejnými institucemi	1.-5.
Mapy	

Princip mapy/typy map (mapa krajiny, obce, místnosti)	
Hledání objektů v obci podle mapy	
Seznámení se způsobem tvorby mapy	
Tvoření mapy (plán místnosti)	
Hledání v mapě	
Nalezení lokality na mapě (Google Maps a Street View)	
Měření vzdáleností	
Bezpečnost práce a prevence rizik spojených s dlouhodobým využíváním výpočetní techniky	
Ochrana zdraví při dlouhodobém užívání IT	
Ochrana soukromých dat při práci na sdílených PC	
Kyberšikana	
Nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií	
Bezpečné využívání sociálních sítí	
Bezpečnost na internetu	

Charakteristika vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět

V Montessori pedagogickém systému je tato oblast naprosto stěžejní, propojená úzce s ostatními vzdělávacími obory, a užívá se pro ni specifický název **Kosmická výchova**. Základem pro studium Kosmické výchovy je vyprávění propracovaných příběhů (pět Velkých příběhů a mnoho dalších doplňkových příběhů), které žákům otevírají další oblasti studia a seznamují je s rozmanitostí celého světa. V prvním období nižšího stupně základní školy jsou v návaznosti na tyto příběhy předávány lekce pro získávání studijních dovedností (základy počítání, logického myšlení, psaní, čtení s porozuměním, orientace v textu, zpracovávání informací do vlastních výstupů apod.), ve druhém období žáci aktivně využívají studijní dovednosti pro samostatné studium. Jazyk a matematika jsou v pojetí Montessori pedagogiky vnímány jako nástroje pro zkoumání světa a jsou nedílně integrovány do studia kosmické výchovy.

Zároveň s vyprávěním příběhů jsou žákům předávány sociální hodnoty. Všechny příběhy mají společný základ. Každý element světa, neživé částice i živé organismy mají na ve vesmíru i na Zemi svůj účel, svůj „kosmický úkol“. Toto pochopení vede žáky k úvahám, jaký je vlastně úkol a smysl lidské kultury i jednotlivce v pojetí celého světa a vesmíru. Hlavní myšlenkou kosmické výchovy je neustálá práce všech elementů světa na základě jejich „kosmického úkolu“ (přírodní fyzikální zákony, kterými se řídí neživé částice, struktura a stavba organismu slouží k určitému účelu apod.). Důraz je tedy kladen na význam práce pro fungování celku, tudíž motivuje žáky k aktivní práci na sobě. Při výuce základů různých studijních oborů využívá Montessori pedagogika princip předávání detailů a jejich propojování do celků, s využitím představivosti žáků a podpory abstraktního logického uvažování.

„Ale všechno se vším souvisí. A zajímavé je umět se v těchto vzájemných vztazích orientovat. Předkládat izolované poznatky znamená vnášet zmatek. Musíme vymezovat vazby, které mezi nimi panují. Až určíme vzájemné vztahy mezi jednotlivými pojmy, které jsou již propojeny, může se přejít na podrobnosti těchto vazeb. Vědomí je uspokojeno a vzniká touha pokračovat v bádání.

Tím, že dítěti určíme vzájemné vztahy mezi dílčími poznatky, čímž vyslyšíme základní pud lidského vědomí, mu vytváříme náhled na svět.“

Od dětství k dospívání, str. 76

Předáváním mnoha příběhů majících základ v lidské historii se žáci dozvídají o práci lidí a přínosech jednotlivců pro celou společnost (vynálezci, objevitelé, státníci, významné historické osobnosti a události). Jednou z typických charakteristik druhého věkového období je vzhlížení k hrdinům. Vyprávění příběhů historických osobností a národů podporuje tendenci žáků hledat si pozitivní vzory v lidech, kteří v historii něco velkého dokázali, a snažit se o jejich následování.

K předávání obsahu tohoto vzdělávacího oboru slouží kromě již zmíněných velkých příběhů také mnohé další typické Montessori pomůcky. Historie Země a lidstva je dále rozpracovávána pomocí časových přímek. Dále jsou využívány výukové plakáty, prezentovány experimenty (představující základní fyzikální zákony, podnebné jevy, životní potřeby rostlin aj.), využívány výukové přehledové booklety (definiční knížky). Ke studiu je ve třídě k dispozici odborná literatura, počítače s připojením na internet, přenositelná IT mobilní zařízení aj. Výuka probíhá jak ve třídě, tak velmi často mimo budovu v přirozeném přírodním prostředí či při výpravách za poznáním.

Základem studia humanitních věd jsou výukové plakáty seznamující žáky se základními lidskými potřebami. V Montessori vzdělávání je kladen důraz na uvědomění si skutečnosti, že všichni lidé na světě (ať už v historii, tak dnes) mají stejné lidské potřeby. Mění se pouze způsob jejich uspokojování. Tento koncept je součástí nejen studia historie (různé způsoby uspokojování základních potřeb v historii), ale zasahuje do mnoha jiných

oblastí studia, např. biologie, geografie, sociologie, filozofie (rozdílné životní podmínky v různých částech Země související s různými způsoby uspokojování životních potřeb). Cílem je představit žákům kulturní rozmanitost světa, učit je chápat a respektovat odlišnosti různých lidí.

Ve výuce této oblasti pravidelně zařazujeme mezipředmětové projekty, exkurze, návštěvy muzeí, výstav a další. Při představování podrobností vycházíme ze zájmu žáků. Znamená to, že všichni žáci se seznámí se základy všech vzdělávacích oborů a aktivně podporujeme zájem jednotlivých žáků o hlubší studium detailů z jednotlivých oborů. Díky tomuto postupu je výsledná úroveň osvojení znalostí individuální, u různých žáků se může lišit. Odlišnosti vycházejí převážně ze zájmu žáků, z rozdílného zapojení do dobrovolných poznávacích výprav, exkurzí a dalšího samostatného podrobného studia určitých témat.

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

ČJS-3-1-01	vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí
ČJS-3-1-02	začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)
ČJS-3-1-03	rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost
ČJS-5-1-01	určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
ČJS-5-1-02	určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
ČJS-5-1-03	rozlišuje mezi náčrtý plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli
ČJS-5-1-04	vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického
ČJS-5-1-05	zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích
ČJS-5-1-06	rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

ČJS-3-1-01p	popíše a zvládne cestu do školy
ČJS-3-1-03p	uvede nejvýznamnější místa v okolí svého bydliště a školy
ČJS-5-1-01p	popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje
ČJS-5-1-01,2p	orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany
ČJS-5-1-02p	řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
ČJS-5-1-03p	má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě
ČJS-5-1-04p	uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí
ČJS-5-1-05p	sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest
ČJS-5-1-06p	pozná státní symboly České republiky

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Kosmická výchova	
Geografie	
Příběh	
Velký příběh o vzniku světa	
Plakát 1a, 3a, 4a, 5a	
Povaha věcí	
Činnosti navazující na příběh	
Odstředivé a dostředivé síly	
Bydlím ve Vesmíru	
Lunární cyklus	1.-5.
Lunární cyklus – zaznamenávání pozorování	
Voda a život na Zemi	
Lidé v různých klimatických pásmech	
Umístění měst v Evropě	
Zeměpisné názvosloví - práce s booklety	
Útvary pevniny a vody	
Hora - z modelíny	
Příběh o horách	
Části hory	
Booklety (definiční knížky) a doplňkové karty	
Čtení bookletu	
Aktivita 1: přiřazení obrázku k úplné definici	
Aktivita 2: přiřazení obrázku k neúplné definici	
Aktivita 3: nákres vlastního obrázku k úplné definici	
Aktivita 4: doplnění termínu do neúplné definice	1.-5.
Orientace v mapě	
Směrová růžice	
Hlavní světové strany	
Kompas + práce s mapou	
Výškové stupně pevniny	
Nadmořská výška	
Náčrty a plány	
Základní typy map	
Kreslení vlastní mapy	
Politický zeměpis	
Zeměpisné mapy kontinentů	
Evropa	
Práce s kontrolou	
Slepá mapa - vodstvo	
Slepá mapa - státy	
Slepá mapa - hlavní města	

Slepá mapa - vlajky	
Afrika	
Práce s kontrolou	
Asie	
Práce s kontrolou	1.-5.
Severní Amerika	
Práce s kontrolou	
Jižní Amerika	
Práce s kontrolou	
Oceánie	
Práce s kontrolou	
Svět	
Papírová mapa - vodstvo	
Papírová mapa - politická	
Zvířata na kontinentech	
Práce s náповědou	
Kreslení vlastních map	
Česká republika	
Zeměpisné mapy České republiky - zapichovací	
Řeky a jezera	
Pohoří a nížiny	
Města	
Hrady a zámky	1.-5.
Zeměpisné mapy České republiky - papírové	
Řeky a jezera	
Pohoří a nížiny	
Města	
Kraje	
Slepá mapa	
Doplňující materiál k mapám - karty s popisem a obrázky	
Řeky a jezera	
Pohoří a nížiny	
Města	
Hrady a zámky	
Kraje České republiky - mapa	
Práce s mapou	
Kreslení vlastní mapy	
Papírová mapa s kraji ČR	
Samostatné studium krajů	
Místo, kde žijeme	
Domov a škola	
Prostředí domova	
Orientace v místě bydliště	
Moje adresa - z paměti	
Prostředí a okolí školy	
Činnosti ve škole	
Pravidla práce ve škole	

ČJS-5-2-05 poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města).

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- ČJS-3-2-01p rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy
- ČJS-3-2-01p dodržuje základní pravidla společenského chování
- ČJS-3-2-01p při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně
- ČJS-3-2-01p projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům
- ČJS-3-2-02p pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti
- ČJS-5-2-01,2p dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)
- ČJS-5-2-03p rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých
- ČJS-5-2-03p uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy
- ČJS-5-2-04p používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené peníze
- ČJS-5-2-04p porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uvede příklady rizik půjčování peněz
- ČJS-5-2-04p sestaví jednoduchý osobní/rodinný rozpočet, uvede příklady základních příjmů

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Kosmická výchova	
Voda a život na Zemi	
Lidé v různých klimatických pásmech	
Umístění měst v Evropě	
Hospodářský zeměpis	
Vzájemné závislosti (mikroekonomie)	
Odkud získáváme naše jídlo a oblečení?	
Co produkuje zemědělec?	
Koho potřebuje zemědělec?	
Koho potřebuje řemeslník?	
Tok zboží	
Daně - společné investice	
Stěhování národů	
Migrace - úvod	
Lovec	
Ledovce	
Pouště	
Kácení - plakát H6	
Migrace skrze námořní cesty	
Biblické příběhy	
Noemova archa - vyprávění, zpěv písně	
Vánoční svátky - historie, tradice	

1.-5.

Původ Velikonoc - čtení příběhu z Egypta Velikonoční svátky - historie, tradice David a Goliáš - čtení, písnička	1.-5.
Rodina	
Členové rodiny - stáří Život dítěte Průběh lidského života Postavení jedince v rodině Role členů rodiny, vztahy v rodině Příbuzenské a mezigenerační vztahy Život a funkce rodiny	1.-5.
Zaměstnání Zaměstnání - představení různých povolání Fyzická a duševní práce	
Soužití lidí Mezilidské vztahy Komunikace Principy demokracie Politické strany Obchod Firmy Zájmové spolky Církev Pomoc nemocným, sociálně slabým Společný "evropský dům"	1.-5.
Chování lidí Vlastnosti lidí Pravidla slušného chování Ohleduplnost Etické zásady	
Zvládání vlastní emocionality Rizikové situace Rizikové chování Předcházení konfliktům Práce se vztekem - typické situace Druhy emocí	1.-5.
Právo a spravedlnost Základní lidská práva a práva dítěte Práva a povinnosti žáků školy Protiprávní jednání a korupce Právní ochrana občanů a majetku Nárok na reklamaci Ochrana soukromého vlastnictví a duševních hodnot	
Vlastnictví Soukromé vs. veřejné Osobní vs. společné Hmotný a nehmotný majetek	

Rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti Hotovostní a bezhotovostní forma peněz Způsoby placení Banka jako správce peněz Úspory Půjčky	
Finanční gramotnost	1.-5.
Nakupování a placení Používání hotových, případně bezhotovostních peněz Odhad a kontrola ceny nákupu a dokladu, případně vrácené hotovosti Srovnání ceny zboží při nákupu, podle ceny či jednotkové ceny	
Hospodaření domácnosti Porovnání svých potřeb a přání s finančními možnostmi Sestavení jednoduchého rozpočtu Rozlišení vyrovnaného, přebytkového a schodkového rozpočtu Příklady zvýšení příjmů a snížení výdajů	
Přebytek rozpočtu domácnosti Proč a jak spořit Příklady spoření	
Schodek rozpočtu domácnosti Vznik dluhů Nutnost placení dluhů Rizika půjček Kdy je vhodné si půjčit Jak si půjčit	
Kultura	1.-5.
Podoby a projevy kultury -vzájemné vztahy Kulturní instituce Masová kultura - Chart Migrace Subkultura - Chart Migrace	
Základní globální problémy Významné sociální problémy Problémy konzumní společnosti Nesnášenlivost mezi lidmi - Chart "Prolomení zdi" Globální problémy přírodního prostředí	
Osobnostní rozvoj Vztahy ve třídě Osobnosti ve třídě (např. dotazník Hádej kdo?) Aktivity zaměřené na spolupráci a komunikaci (např. projekt zahrada)	
Mezigenerační program	

LIDÉ A ČAS

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

ČJS-3-3-01 využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti

ČJS-5-3-01	pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
ČJS-5-3-02	využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek
ČJS-5-3-03	rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik
ČJS-5-3-04	srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik
ČJS-5-3-05	objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

ČJS-3-3-01p	pozná, kolik je hodin; orientuje se v čase
ČJS-3-3-01p	zná rozvržení svých denních činností
ČJS-5-3-03,4p	rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách
ČJS-5-3-03,4p	uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji
ČJS-5-3-03,4p	vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Kosmická výchova	
Příběhy	1.-5.
Velký příběh o vzniku světa	
Velký příběh o vzniku života	
Velký příběh lidstva	
Měření	
Čas (h)	
Historie měření času	
Velká ručička	
Malá ručička	
Dopoledne vs. odpoledne	
Digitální hodiny	
Čtení napsaného času	
Razítka	
Jednotky času	
Historie	
Historie přírody	
Příběh	
Černá stuha	
Časová přímka vzniku života	
Úvod	
Přiřazování obrázků a názvů	

Hodiny ér (Geologický čas) Úvod S legendou Kreslení vlastního plakátu	
Historie lidstva	
Základní potřeby člověka	1.-5.
Plakát 1	
Plakát 2	
Tvoří vlastní plakát	
Dějepisné karty a booklety	
Úvod k práci s booklety	1.-5.
Představení karet	
Historie bydlení	
Historie oblékání	
Historie vodní dopravy	
Historie letecké dopravy	
Historie svícení	
Vertikální studium historie	
Horizontální studium historie	
Časové přímky vývoje člověka	
Čas. př. vývoje člověka I (500000 let)	
Čas. př. vývoje člověka II (23000 let)	
Časová přímka s rukou	
Prezentace časové přímky s rukou	
Časová přímka s letopočty	
Čas. př. 3000 př.n.l.-n.l.	
Přiřazování dějepisných karet	
Časová přímka České historie	
Prezentace časové přímky- úvod	
Konstrukce časové přímky	
Úvod, jak ji vyrobit	
Tři etapy historie	
Etapa "nomádů"	
Etapa "zemědělství"	
Etapa "urbanizace"	
Stěhování národů	
Migrace - úvod	
Lovec	
Ledovce	
Pouště	
Kácení - plakát H6	
Migrace skrze námořní cesty	
Studium historických období	
Plakáty s historickými otázkami	
Úvod	
Keltové - třídění karet	

Studium dalších skupin	
Projekt Století	
Původ století - vysvětlení počítání letopočtů	1.-5.
Římský oblouk (skládání, kresba)	
Legendy a pověsti (např. Pověst o Orloji)	
Významné osobnosti a události Českých dějin	
Karel IV.	
Husité (např. debata "Poslední slovo patří mně")	
Jan Hus	
Zámořské plavby (např. čtení, debata)	
Rudolf II	
Dějiny udatného národa českého	
Témata ke státním svátkům	
Státní svátky a významné dny	1.-5.
Znáte naše svátky (pomůcka)	
2. světová válka - vzpomínky (pomůcka)	
28. říjen - původ a význam	
28. září - sv. Václav (pomůcka)	
28. říjen - Vznik samostatného Československa	
17. listopad - Den boje za svobodu a demokracii	
8. května - konec 2. světové války	
1. května - svátek práce	
Státní symboly	
Státní symboly	1.-5.
Státní vlajka	
Státní znak	
Státní hymna	
Koncepce času	
Orientace v čase	
Čas jako fyzikální veličina (viz. M-5-2)	
Celé hodiny	
Půl, čtvrt a třičtvrtě hodiny	
Minuty	
Psaní přesného času	1.-5.
Dopoledne a odpoledne	
Přesné vyjádření času (24 hodin)	
Digitální hodiny	
Časový řád	
Rok, měsíc, týden	
Původ roku	
Oběh kolem Slunce	
Časová přímka před a po Kristu	
Původ století	
Původ měsíce (oběh Měsíce)	1.-5.
Lunární cyklus	

Počet dnů v každém měsíci Týden Původ týdne Původ názvů dnů Původ názvů měsíců Kalendáře Denní kalendář v mojí třídě Měsíční kalendář k doplnění Tvoření vlastního kalendáře Zpaměti Dny v týdnu Kalendářní měsíce Roční období Začátky ročních období Rovnodennosti - data Slunovraty - data	1.-5.
Lidé a čas - historie kraje a předků Příběh historie Českých Budějovic a jeho okolí Minulost a současnost obce (města) Báje, mýty a pověsti rodného kraje Regionální památky Památky v okolí školy a domova Péče o památky Lidé a obory zkoumající minulost	
Lidé kolem nás Rodina Členové rodiny - stáří Život dítěte Časová přímka rodiny Časová přímka mého života (letopočty) Průběh lidského života	
Příběh Velký příběh o vzniku života Představení Časové přímky života Další detaily - dílčí prezentace Časová přímka bez obrázků Další samostatné studium období	1.-5.

ROZMANITOST PŘÍRODY

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

ČJS-3-4-01 pozoruje, popisuje a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích

- ČJS-5-4-01 objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka
- ČJS-5-4-02 vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období
- ČJS-5-4-03 zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí
- ČJS-5-4-04 porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy
- ČJS-5-4-05 zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat
- ČJS-5-4-06 stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí; v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit
- ČJS-5-4-07 založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- ČJS-3-4-01p pozoruje a na základě toho popíše některé viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích
- ČJS-5-4-01p na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody
- ČJS-5-4-02p popíše střídání ročních období
- ČJS-5-4-03p zkoumá základní společenstva vyskytující se v nejbližším okolí a pozoruje přizpůsobení organismů prostředí
- ČJS-5-4-05p zvládá péči o pokojové rostliny a zná způsob péče o drobná domácí zvířata
- ČJS-5-4-05p chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí
- ČJS-5-4-05p popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují
- ČJS-5-4-06p reaguje vhodným způsobem na pokyny dospělých při mimořádných událostech
- ČJS-5-4-07p provádí jednoduché pokusy se známými látkami

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Kosmická výchova	
Příběh	
Velký příběh o vzniku světa	
Chart 1a, 3a, 4a, 5a	
Povaha věcí	
Částice - zůstat smíšené, nebo se oddělit	
Papírky na vodě - pokus	
Směs	
Emulze	
Roztok nebo sraženina	
Chemická reakce - produkt	
Rozpouštění hmoty (závislost na teplotě)	

1.-5.

Rozpouštění	1.-5.
Nasyčený roztok	
Krystalizace	
Skupenství	
Skupenství - úvod	
Vlastnosti pevného skupenství	
Vlastnosti kapaliny	
Vlastnosti plynu	
Závislost na teplotě	
Rozpouštění a tuhnutí	
Přitažlivá síla a gravitace	1.-5.
Magnetická síla	
Přitažlivost a gravitace	
Uspořádání částic podle hmotnosti	
Slunce a Země	
Účinky rotace	
Velikost Země a Slunce	
Dva pohyby Země - klubíčka	
Jen malá část sl. en. dosahuje Zemi	
Účinky rotace	
Části dne	
Účinky oběhu kolem slunce	1.-5.
Země je koule - špejle, rovina, koule	
Úhle dopadu - baterka	
Úhel dopadu paprsků	
Roční období	
Slunovrat a rovnodennost	
Práce vzduchu	
Přípravné pokusy	
Vzduch zabírá místo	
Ohřátý vzduch expanduje, je lehčí a stoupá	
Studený vzduch zabere jeho místo	
Vzduch je lehčí než voda	
Systém větrů na světě	1.-5.
Vzduch izoluje	
Vzduch cirkuluje	
Vítr a déšť	
Vznik deště - pokus	
Vypařování, pára, kondenzace	
Vítr a voda - oceánské proudy	
Vítr pohne vodou - piliny na vodě, brčko	
Teplá voda stoupá vzhůru	
Studená voda klesá ke dnu	
Vítr a horniny - větrná eroze	
Větrná eroze	
Práce vody	

Řeka Řeka (model) Části řeky Řeky tečou do údolí Řeky Evropy Řeky světa Poslech: Vltava (B. Smetana) Vodní eroze - zvětrávání Říční eroze Vznik údolí (déšť a řeka) Vznik kaňonů Dešťová eroze - pokus (konev) Dešťová eroze Eroze mořskými vlnami - pokus Ledovcová eroze - pokus Ledovcová eroze - plakáty Ledovcová údolí - kary Koloběh vody Koloběh vody Vlastní plakát Voda a život na Zemi Vegetační pásy Lidé v různých klimatických pásmech Umístění měst v Evropě Další aktivity Podnebí a počasí Dlouhodobé zaznamenávání teplot a počasí	1.-5.
Nerosty a horniny, půda Některé významné horniny a nerosty Zvětrávání hornin Vznik půdy Význam půdy	
Úvod do studia fyziky a chemie Karty s pokusy Samostatnost při práci Samostatně provádí pokusy podle návodu	
Další lekce Historie přírody Příběh Velký příběh o vzniku života Černá stuha Časová přímka vzniku života Úvod Přiřazování obrázků a názvů Hodiny éru (Geologický čas) Úvod k práci s plakátem	1.-5.

Práce s vysvětlivkami k časovým obdobím Kreslení vlastního plakátu	
BIOLOGIE	
Příběh Velký příběh o vzniku života Představení Časové přímky života Další detaily - dílčí prezentace Časová přímka bez obrázků Další samostatné studium období	1.-5.
Klasifikace živých organismů Znaky života Království živých organismů	
Mikroskopování Práce s mikroskopem Příprava mikroskopických preparátů Pozorování rostlinných buněk Pozorování živočišných buněk - prvoci	
Botanika	
Příběh rostlin Životní potřeby rostlin Rostliny potřebují vodu, teplo a světlo - experiment Semena potřebují vodu, teplo a světlo - experiment Rostliny rostlou směrem ke světlu - experiment Rostliny potřebují minerály - experiment Shrnutí základních potřeb Části rostlin a jejich funkce Části rostliny (booklet PL1) Rostliny - karty	
Vegetativní části rostlin	
List Výroba jídla - Chart B Rostou ke světlu Uspořádání listů ke světlu Chart C Listy potřebují oporu - Chart O, N Listy vstřebávají oxid uhličitý Listy vylučují kyslík Listy produkují vlhkost	1.-5.
Kořen Funkce Kořeny rostou při setkání s vodou Kořeny a listy spolupracují Kořeny drží rostlinu pevně na zemi Kořeny musí chránit půdu před erozí Pokus: tužka a provázky - experiment	
Stonek Funkce	

části hub význam hub obrázky z výtrusů pracovní list	
Ekologie	
Rovnováha v přírodě Vztahy v přírodě - Chart Živá a neživá příroda - funkce a význam Závislosti mezi elementy „Supranatura“ Kosmická práce (diagram vzájemných závislostí)	1.-5.
Vzájemné vztahy mezi organismy Producenti x konzumenti Symbióza Parazitismus	
Ekosystémy - společenstva Úvod - ekosystém oceán Vlastní plakát ekosystému Ekosystémy přirozené a umělé Studium různých ekosystémů	
Osmisměrky - ekosystémy S názvy zvířat a rostlin Bez názvů	
Ochrana přírody	
Tvorba životního prostředí Ochrana životního prostředí Odpovědnost lidí - Co můžu udělat já? Úklid prostředí v okolí školy Ochrana rostlin a živočichů Třídění odpadků Likvidace odpadků	1.-5.
Další ekologická témata Živelné pohromy - charakteristika Zemětřesení Tsunami Výbuch sopky Ekologické katastrofy	
Rizika v přírodě a ochrana před nimi Rizika spojená s ročními obdobími a sezonními činnostmi Mimořádné události způsobené přírodními vlivy Ochrana před mimořádnými přírodními jevy Bouřky Krupobití Povodně Sesuv půdy Lesní požár Sněhová kalamita	

Lavina	1.-5.
Učíme se venku	
Rok v lese	
Rok na louce	
Pupeny	
Pozorování vodních ptáků (Vrbenské rybníky)	
Třídění odpadu	
Sběr tříděného odpadu z budovy	
Vynášení odpadu do kontejnerů	
Kompostování	

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

- ČJS-3-5-03 chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepřijemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek
- ČJS-5-5-01 využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a k podpoře vlastního zdravého způsobu života
- ČJS-5-5-02 rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození
- ČJS-5-5-03 účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob
- ČJS-5-5-04 uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista
- ČJS-5-5-05 předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- ČJS-5-5-06 uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou
- ČJS-5-5-07 rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc
- ČJS-5-5-08 uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- ČJS-3-5-03p chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek
- ČJS-5-5-01p uplatňuje základní znalosti, dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu
- ČJS-5-5-02p rozlišuje jednotlivé etapy lidského života
- ČJS-5-5-04p uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události
- ČJS-5-5-04p uplatňuje základní pravidla silničního provozu pro cyklisty; správně vyhodnotí jednoduchou dopravní situaci na hřišti
- ČJS-5-5-05p odmítá návykové látky

- ČJS-5-5-07p ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc
- ČJS-5-5-08 uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Kosmická výchova Lidé kolem nás Rodina	
Postavení jedince v rodině Role členů rodiny, vztahy v rodině Život a funkce rodiny Manželství, partnerství, rodičovství Partnerské vztahy Osobní vztahy Manželství vs. partnerství Etická stránka vztahů Etická stránka sexuality	1.-5.
Lidské tělo	
Příběh: „O velké řece“ Člověk je savec Krycí soustava Opěrná a pohybová soustava - kostra a svaly Trávicí soustava Dýchací soustava Cévní a oběhová soustava - srdce, cévy Nervový soustava - mozek Smyslové orgány Imunitní systém Zuby - mléčný a trvalý chrup Kostra Kostra - pomůcka s kontrolou Kostra - pomůcka bez kontroly Hledá kosti na svém těle Model kostry - hledá a pojmenovává kosti	
Vnitřní stavba těla člověka	
Torzo lidského těla - smyslové skládání Přiřazování karet s názvy	1.-5.
Základy lidské reprodukce	
Pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou Biologické a psychické změny v dospívání Menstruační cyklus a oplodnění Model oplození (Fertilization) Základy sexuální výchovy	

Průběh těhotenství, např. video: Museum of Science and Industry - pregnancy Průběh těhotenství, např. video: Life in the womb 9 months in 4 minutes Byl jednou jeden život: zrození	
Lidské zdraví a jeho ochrana	
Zdravý životní styl Denní režim Správná výživa Vhodná skladba stravy Výběr a způsoby uchovávání potravin Pitný režim Technika správného čištění zubů, např. program Veselé zoubky Ovoce do škol - servírování a příprava ovoce	
Nemoci a úrazy Přenosné a nepřenosné nemoci Ochrana před infekcemi přenosnými krví (HIV/AIDS, hepatitida) Drobné úrazy a poranění Prevence nemocí a úrazů První pomoc při drobných poraněních Osobní, intimní a duševní hygiena	1.-5.
Návykové látky, závislosti a zdraví Návykové látky - nikotin, alkohol, drogy Hrací automaty a počítače Závislost Odmítání návykových látek	
Osobní bezpečí, krizové situace Vhodná a nevhodná místa pro hru Bezpečné chování v rizikovém prostředí Označování nebezpečných látek Šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání Brutalita a jiné formy násilí v médiích Bezpečné chování v silničním provozu Dopravní značky - pomůcky ve třídě Předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích Bezpečnostní reflexní prvky	
Dopravní výchova –(např. program BeSiP) Teorie - přednáška Teorie test Praktická část - jízdy na hřišti Praktický test na dopravním hřišti	
Přivolání pomoci v případě ohrožení Služby odborné pomoci Čísla tísňového volání Správný způsob volání na tísňovou linku	1.-5.
Mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená Postup v případě ohrožení Varovný signál Evakuace	

Zkouška sirén	
Požár - příčiny a prevence vzniku	
Požár - ochrana a evakuace	
Integrovaný záchranný systém	

Charakteristika vzdělávací oblasti Umění a kultura

Umění a kultura patří mezi základní lidské potřeby, potřeby duchovní. V Montessori pedagogickém systému hrají významnou roli. Vyprávění mnoha příběhů představuje žákům náš svět jako soubor přírodních podmínek a kulturního prostředí jednotlivých národů, zároveň klade důraz na vzájemné obohacování jednotlivých kultur sdílením znalostí a vědomostí, cílem je propojováním společnosti do jednoho celku. Toto propojení Marie Montessori nazývá „Supranatura“ a je základem filozofie společného vytváření kulturního prostředí společenství lidí na Zemi a péče o něj. Žáci poznávají při mnoha lekcích rozmanitost světa, nejen rozmanitost podmínek života na různých místech na Zemi, ale také s tím související rozmanitost lidských kultur. Tuto rozmanitost ve škole žákům zprostředkováváme nejen pasivně, ale také aktivně, setkáváním se s lidmi z různých kulturních prostředí. Zahraniční lektori Montessori Kampusu připravují tematické přednášky nebo speciální „kulturní týdny“, během kterých mají žáci možnost se seznámit s životem, tradicemi a kulturními zvyklostmi obyvatel různých zemí a oblastí. Také zapojením do mezinárodních projektů žáci porovnávají odlišnosti života v jiných zemích a získávají tak představu o pestrosti života na Zemi.

Vzdělávací obor Hudební výchova:

Vyprávěním úvodního příběhu o hudbě se dostáváme k zásadní otázce: „Proč máme hudbu?“ Společně s žáky hledáme odpovědi. Hudba je součástí lidské přirozenosti, součástí našeho celkového povědomí o tom, co jsme. Je to základní lidská potřeba, potřeba duševní a jeden z oborů lidského tvoření a studia. Žákům ve třetí fázi vývoje umožňuje růst intelektu v propojení s citěním, a to vše se děje prostřednictvím zpěvu, poslechu nebo hraní na nástroje. Hudba má na lidi obecně mnoho blahodárných účinků. Uklidňuje, spojuje lidi do komunity. Lidé, kteří rádi poslouchají stejný typ hudby, případně ji vytváří, chtějí být spolu a společným sdílením se cítí dobře. Hudba také dokáže vyvolávat nejrůznější emoce. Prostřednictvím hudby můžeme mnohé z emocí žákům představovat a mluvit o nich. Hudba stimuluje pohyb, jak rytmický a kontrolovaný, tak i volný improvizovaný. Naším cílem je jednak předávat žákům základní hudební dovednosti, také se snažíme vyvolat u nich aktivní zájem o hudbu, inspirovat je k samostatným hudebním činnostem. Cílem lekcí je také v žácích vyvolat obdiv k druhým lidem, například při představování práce slavných skladatelů, neboť obdivování a následování vzorů je charakteristické právě pro žáky ve druhém vývojovém období 6-12 let.

Hudební aktivity jsou skupinové, podporují spolupráci a sounáležitost, žáci se vzájemně inspiroují. Při vokálních činnostech se žáci učí pracovat s hlasem, rozvíjí svůj pěvecký potenciál. Při společném zpěvu využíváme jak doprovod hudebních nástrojů, tak reproduované hudby. Základní pomůckou pro většinu teoretických hudebních lekcí vedoucích k osvojení základů hudební nauky je metalofon (tónové hranoly). V průběhu lekcí jsou žákům předávány znalosti o práci s rytmem, tóny, hudebními formami a styly, zápisem hudby, hudebním taktem, délkou hudebních dob aj. Poslechové činnosti propojují hudbu s historií, smyslovým vnímáním, citěním a vyjadřováním.

Vzdělávací obor Výtvarná výchova

Cílem lekcí výtvarné výchovy je žákům představit základní tvořivé dovednosti v souladu s podporou jejich vlastní kreativity. Ve výtvarném tvoření nalézáme přirozené lidské tendence k pořádku, přesnosti, preciznosti, také zkoumání a objevování, komunikaci, sebevyjádření a seberealizaci. Proto jsou výtvarné techniky v Montessori třídě úzce propojeny se studiem jiných vzdělávacích oblastí, například výzdoba pracovních listů barevnými ornamenty, výtvarně zpracované geometrické designy, tvorba vlastních knih se speciálními typy vazeb z učiva z nejrůznějších oblastí (biologie, historie, jazyka apod.). Čistě výtvarné lekce seznamují žáky s vlastnostmi použitých materiálů, barev a médií. Součástí každé lekce je vždy také technická část zaměřená na péči o pomůcky, které jsou při aktivitě používány (např. správná manipulace s výtvarnými potřebami, příprava a úklid). Toto vše vede žáky k samostatnosti při následné práci v připraveném prostředí třídy.

Při lekcích předvádí učitel (nebo starší zkušený spolužák) jednotlivé kroky práce, žáci postup následují s využitím své představivosti. Učitel pracuje společně s žáky, věnuje svůj čas dokončení díla, aby žáci viděli výsledek a snažili se také dotáhnout svou práci do konce. Žáci práci věnují tolik času, kolik k dokončení

potřebují, u různých žáků se čas práce a výsledné výstupy velmi liší. Pravidelně v Kampusu zařazujeme také návštěvy galerií, muzeí umění, divadelních a filmových představení, s důrazem na individuální seznámení se s různými typy obrazně vizuálních vyjádření. Žáci se učí vytvářet si vlastní názor a hledat vlastní směr tvorby.

UMĚNÍ A KULTURA

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

- HV-3-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální
- HV-5-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlase v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti
- HV-5-1-02 realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not
- HV-5-1-03 využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní
- HV-5-1-04 rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby
- HV-5-1-05 vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace
- HV-5-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny
- HV-5-1-07 ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- HV-5-1-01p zpívá písně v přiměřeném rozsahu k individuálním schopnostem
- HV-5-1-02,7p propojí vlastní pohyb s hudbou
- HV-5-1-03p doprovodí spolužáky na rytmické hudební nástroje
- HV-5-1-06p odliší tóny podle výšky, síly a barvy
- pozorně vnímá znějící hudbu různých skladeb
- správně hospodáří s dechem při interpretaci písní – frázování

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

HUDEBNÍ VÝCHOVA	
Příběh	1.-5.
Příběh: "O hudbě"	
Vokální činnosti	
Pěvecký a mluvní projev	
Trénink pěveckých dovedností	

Dýchání Výslovnost Nasazení a tvorba tónů Dynamicky odlišený zpěv Hlasová hygiena Rozšiřování hlasového rozsahu Hudební rytmus Realizace písní ve 2/4 taktu Realizace písní ve 3/4 taktu Realizace písní ve 4/4 taktu Intonace Diatonické postupy v durových a molových tóninách - vzestup a sestup po stupnici po sousedních tónech Vokální improvizace - hudební hry Ozvěny Jména dětí Otázka a odpověď Společný a sólový zpěv Společný zpěv písní Sólový zpěv písně Zpěv s hudebním doprovodem Vnitřní poslech Jednohlasý a vícehlasý zpěv Jednohlasý zpěv Písně s prodlevou Dvojhlas - kánon Lidový dvojhlas Záznam vokální hudby Zachycení melodie písně pomocí jednoduchého grafického vyjádření (linka) Nota jako grafický znak pro tón Zápis rytmu jednoduché písně Notový zápis jako opora při realizaci písně - zpěv podle not	1.-5.
Instrumentální činnosti Rytmizace, melodizace a stylizace Tvorba předeher, meziher a doher s využitím tónového materiálu písně Hudební doprovod (těžká doba v hudebním doprovodu, ostinato, prodleva) Hudební improvizace Hudební hry (ozvěna, otázka-odpověď) Jednodílná písňová forma (a-b) Záznam instrumentální melodie Čtení a zápis rytmického schématu jednoduchého motivu či tématu instrumentální skladby Využití notačních programů	1.-5.
Hra na hudební nástroje Reprodukce motivů, témata, jednoduchých skladbiček pomocí jednoduchých hudebních nástrojů Flétna Držení flétny	

Hraní tónů Vázané tóny Dvojhlas Hraní písní Rytmické nástroje Techniky hraní Piano, klávesy Hra na piano Kytara, ukulele Hra na kytaru Hra na ukulele Ozvučené trubice Hraní stupnice Hraní jednoduchých písní Tónové hranoly - metalofon Držení paličky, rozezvučení hranolu Hra na tónové hranoly Hrát notu, zpívat tón Hraní písní podle číselného vzoru	1.-5.
Záznam hudby - notový zápis Příprava na notový zápis Dupání dob Cítění těžkých dob Vytleskávání rytmu slov Tleskání s ozvěnou Disková hra 4: dupání dob nebo tleskání rytmu Dupání dob a tleskání rytmu Tleskání rytmu beze zpěvu Disková hra 5: zpívání nebo tleskání rytmu Notový zápis s pomůckou Notová osnova - zelená deska Nota jako grafický znak pro tón Zápis not - disky na zelené desce Práce s různými stupnicemi Mollová stupnice	
Rythmus Tleskání podle vzorců Opakování tleskání rytmů - senzoricky Představení rytmických vzorců Vytleskávání jmen - senzoricky Vytleskávání jmen - přiřazení ke vzorci Pohyb při rytmickém tleskání - podle vzorců Tvoření vzorců z volných karet Vytvoření vzorce na základě poslechu Hádání rytmických vzorců v hudbě Rytmické říkanky Představení zápisu rytmických vzorců	1.-5.

Doba čtvrtřová Doba půlová Doba celá Doba osminová Doba šestnáctinová Pomlky čtvrtřové Pomlky půlové Pomlky celé Taktování Takt dvoudobý Takt třídobý Takt čtyřdobý Zápis rytmu Notové nožičky - rytmus Značení rytmu - dřívka Značení rytmu - notový papír Takt a metrum Zkušenost Stálý rytmus Rytmus slov Rytmus slov a stálý rytmus Vnitřní citění	1.-5.
Další hudebně pohybové činnosti	
Pohybový doprovod znějící hudby Taneční hry se zpěvem Jednoduché lidové tance Pohybové vyjádření hudby a reakce na změny v proudu znějící hudby Pantomima a pohybová improvizace s využitím tanečních kroků Orientace v prostoru Utváření pohybové paměti Reprodukce pohybů prováděných při tanci či pohybových hrách	
Poslechové činnosti	
Interpretace hudby - slovní vyjádření Jaká je to hudba a proč je taková Kvality tónů Délka, síla, barva, výška Vztahy mezi tóny Souzvuk Akord Hudební výrazové prostředky Rytmus, melodie, harmonie, barva, kontrast Hudební prvky s výrazným sémantickým (významovým) nábojem Gradace Pohyb melodie (vzestupná a sestupná) Zvukomalba Změny v hudebním proudu (metrické, rytmické, dynamické a harmonické) Typy hudby Vokální	1.-5.

Instrumentální	1.-5.
Vokálně instrumentální	
Lidský hlas a hudební nástroj	
Hudební styly a žánry	
Hudba taneční	
Hudba pochodová	
Ukolébavka	
Hudební formy	
Malá písňová forma	
Velká písňová forma	
Rondo	
Variace	
Vědecké zkoumání zvuků - experimenty	
Úder - práce s ladičkou	
Hlazení - rozeznění křišťálové sklenice	
Foukání - brčka neboli Pannovy flétny	

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

- VV-3-1-03 vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky
- VV-5-1-01 při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné)
- VV-5-1-02 užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a sochařské postupy; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model
- VV-5-1-03 při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy
- VV-5-1-04 nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě
- VV-5-1-05 osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)
- VV-5-1-06 porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace
- VV-5-1-07 nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- VV-5-1-01-7p uplatňuje základní dovednosti pro vlastní tvorbu, realizuje svůj tvůrčí záměr

- VV-5-1-01,2p rozlišuje, porovnává, třídí a pojmenovává linie, barvy, tvary, objekty, rozpoznává jejich základní vlastnosti a vztahy (kontrasty – velikost, barevný kontrast), uplatňuje je podle svých schopností při vlastní tvorbě, při vnímání tvorby ostatních i umělecké produkce i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)
- VV-5-1-03,4p při tvorbě vychází ze svých zrakových, hmatových i sluchových vjemů, vlastních prožitků, zkušeností a fantazie
- VV-5-1-06p vyjádří (slovně, mimoslovně, graficky) pocit z vnímání tvůrčí činnosti vlastní, ostatních i uměleckého díla

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

VÝTVARNÁ VÝCHOVA	
Elementy uměleckého tvoření	
Plošné vyjádření - čáry a tvary (2D) Linie - horizontální, vertikální, rovné, lomené, zahnuté, tenké, tlusté Rodina čar, kruhů a teček Tvary - designy z tvarů shodných obsahem Zdobené okraje pomocí opakujících písmen, číslic, čar, kruhů a teček Kresba obrysů Využití linií a barevných ploch Geometrické designy	1.-5.
Objemy - forma (3D) Forma pozitivní a negativní Perspektiva Modelování Skulpturní postup Keramické výrobky	
Prostorové vyjádření Uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu Uspořádání prvků v nezávislý prostorový model	
Barevné kvality Primární a sekundární barvy - úvod Primární a sekundární barvy - kombinace s čarami Barevný kruh - primární a sekundární barvy Barevný kruh - terciální barvy Barevný kruh - světlé a tmavé odstíny Míchání barev dle barev přírody Míchání barev pomocí pastelek	
Světlostní kvality - objem Stříhání, mačkané umění Míchání barev od bílé po černou Vytváření světlejší/tmavší barvy Barvy silně a slabě - intenzita Voda může udělat barvu slabší	1.-5.

Stínování - škála černo-bílá Stínování - škála barevná Stínování geometrických těles Stínování objektů z prostředí Komplementární barvy Hledání komplementárních barev Barvy se ovlivňují navzájem Koláž z komplementárních barev Černé linie a komplementární barvy Teplé a studené barvy Představení teplých a studených barev Vytváření teplejší/chladnější barvy Více typů jedné barvy Koláž z teplých a studených barev Textura - struktura Představení pomoci smyslového zážitku Frotáž Přenesení struktury do podoby malby	1.-5.
Principy uměleckého tvoření Vyváženost Rytmus Opakování - vzorec Harmonie - jednota Variace Kontrast Role Důraz Proporce Vzájemné postavení - pozadí x popředí (např. viry) Statické a dynamické vyjádření - pohyb Nákres ve 30 sekundách Realita a abstrakce Kompozice a hloubka Překrývání vytváří hloubku Pozice objektu a jeho měřítko velikosti vytváří hloubku a je vodítkem pro vzdálenost Stínování a hloubka Perspektiva - atmosférická a lineární (úběžníková) Prolomení zákonů perspektivy Matematika a výtvarné umění Od tečky k tečce (protínající čáry vytváří tvary) Tvořivé zlomky Tvorba bordur z kruhových razítek Linie, úhly a mnohoúhelníky Bláznivá stvoření z mnohoúhelníků Pohyblivé umění (z kruhů) Koláže z tvarů Textura krajiny	1.-5.

Legrační stvoření z číslic Motiv šilenství (hra s tvary) Symetrický design Reflexe a vztahy zrakového vnímání ke vnímání ostatními smysly Vizuálně obrazná vyjádření podnětů hmatových, sluchových, pohybových a chuťových Vyjádření vizuálních podnětů prostředky vnímatelnými ostatními smysly Smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření Umělecká výtvarná tvorba Fotografie Film Tiskoviny Televize Elektronická média Reklama	1.-5.
Uplatňování subjektivity Prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností Manipulace s objekty Pohyb těla Umístění těla v prostoru Akční tvar malby a kresby Typy vizuálně obrazných vyjádření Jejich rozlišení, výběr a uplatnění Hračky Objekty Ilustrace textů Volná malba Skulptura Plastika Animovaný film Komiks Fotografie Elektronický obraz Reklama Přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením Hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické) Hledisko jejich motivace (fantazijní, založené na smyslovém vnímání)	
Ověřování komunikačních účinků Osobní postoj v komunikaci Jeho utváření a zdůvodňování Odlišné interpretace obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin Jejich porovnávání s vlastní interpretací Komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření V komunikaci se spolužáky, rodinnými příslušníky a v rámci skupin (ve škole i mimo školu) - výroba přání Vysvětlování výsledků tvorby podle svých schopností a zaměření Proměny komunikačního obsahu	1.-5.

Záměry tvorby vlastních vizuálně obrazných vyjádření	
Proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření	
Záměry tvorby děl výtvarného umění	
Proměny obsahu děl výtvarného umění	
Výtvarné techniky	
Kresba	
Kresba tužkou	
Práce se sadou uměleckých tužek	
Kresba podle předlohy	
Volná kresba	
Kresba suchými pastely + způsob fixace	
Kresba uhlím (např. imitace jeskynních maleb)	
Kresba ovoce	
Kresba hrnkové květiny a další květinová zátěží	
Kresba zvířat (základní tvary, relativní velikost, stavba těla, pohyb, stáří a pohlaví)	1.-5.
Figura - stick figure	
Kresba gest	
Kresba obličeje	
Malba vodovými barvami	
Úvod, práce se štětcem	
Vodovky + sůl	
Vodovky + tuš	
Teplé a studené barvy	
Barevné lepidlo + nalepování	
Rozpouštění vodovek	
Malba temperovými/akrylovými barvami	
Úvod, práce se štětcem	
Nanášení tempery špachtlí	
Nanášení tempery válečkem	
Míchání barev	
Obtisk obrázku	
Frotáž	
Kresba a malba	
Obrysy	
Gesta	
Figura	
Portrét	
Překreslování pomocí mřížky	
Kresba vzorků z přírody	
Perspektiva	
Další výtvarné techniky	1.-5.
Frotáž (otisky) - přírodní materiály	
Písmomalířství	
Šitá vazba knih - jednoduchá	
Malování na led	
Obkreslování přes průhledný papír	
Vyškrabávání: voskovky překryté tuší	

Reprodukce - portrét	1.-5.
Reprodukce - krajina	
Práce s papírem	
Výroba 3D předmětů z papíru	
Záložky	
Mozaika	
Koláž z papíru	
Stříhání vloček	
Papírové proplétání	
Quilling	
Origami	
Tangrami	
Výroba ručního papíru	
Práce s textiliemi	
Tkaní	
Přišití knoflíku	1.-5.
Šití kostýmu	
Výroba piliňáků	
Pletení šály na stavu	
Bambule z vlny	
Háčkování - řetízek	
Malování pomocí příze (Huichol art)	
Plstění	
Uzlíková technika	
Práce s hlinou	
Nepravé zkameněliny - otisky	
Výroba korálků	
Modelování nádob - vytlačování	
Kachlíky	
Sochařství - subtraktivní a aditivní	
Lidové tradice	
Vánoční ozdoby	
Pletení pomlázek	
Zdobení velikonočních vajíček	
Loutkové divadlo	
Třídění loutek	
Masopustní masky + karneval	

Charakteristika vzdělávací oblasti Člověk a zdraví

Aktivita vzdělávací oblasti Člověk a zdraví jsou v Montessori Kampusu zařazovány jak průřezově v průběhu každého dne, tak formou pravidelných kurzů pod vedením odborných lektorů. Každodenní pohybové aktivity zahrnují relaxační, protahovací a jednoduché gymnastické cviky, které lze v průběhu pracovních cyklů provozovat ve třídě. Venkovní pohybové aktivity probíhají během pobytu žáků na zahradě, na školních pozemcích a v blízkém okolí.

Na školní zahradě žáci pravidelně k pohybovým aktivitám využívají hrazdy, pingpongový stůl a travnaté hřiště pro míčové kolektivní hry. Další prostory zahrady a okolí školy jsou využívány k pohybovým aktivitám podporujícím zlepšení koordinace pohybů žáků. Často jsou zařazovány procházky, výlety a cyklovýlety do blízkého i vzdálenějšího okolí školy. V zimě zařazujeme také výuku běžeckého lyžování, plavání a trénink bruslení.

Pravidelné kurzy na specializovaných sportovištích jsou realizovány jako bloky několika lekcí vždy v několika po sobě jdoucích týdnech. Jde o kurzy plavání (žáci 1.-4. ročníku), bruslení (žáci 3.-5. ročníku). Výuka lyžování pro 1.-3. ročník probíhá v době vhodných sněhových podmínek. Pokud je to možné (pro školu realizačně, pro rodiče finančně), pořádáme týdenní pobytový lyžařský kurz. Výuka v průběhu všech těchto kurzů probíhá pod vedením odborných lektorů.

Při představování všech nových sportovních aktivit jsou vždy na úvod zařazovány organizační pokyny a činnosti ovlivňující zdraví (příprava organismu, hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech, uklidnění po zátěži apod.). Vlastní pohybové aktivity přispívají u žáků k rozvíjení různých forem rychlosti a obratnosti. Významnou roli při pohybových aktivitách hraje komunikace – při domlouvání základních smluvených povelů a signálů, při používání správného názvosloví učitelem, při vlastním plánování a domlouvání pravidel her samotnými žáky. Žáci aktivně diskutují nad pravidly zjednodušených osvojovaných činností, případně si pravidla po společné dohodě upravují tak, aby byla pro všechny smysluplná. Důležitá je vždy dohoda všech zúčastněných. Dospělý je připraven do diskuse vstoupit stanovením jasných zásad bezpečnosti, bývá nápomocen pro stanovení zásad fair play nových her, závodů a soutěží.

Při aktivitách, které vyžadují měření a porovnávání výkonů žáků, komunikujeme smysl porovnávání se svým výkonem, ne s výkony ostatních. Žáci, kteří dosahují lepších výkonů, o svých přednostech vědí a užívají si svůj úspěch. Ti, kterým se výkonnostně příliš nedařilo, nejsou v danou chvíli v centru pozornosti, mají možnost přemýšlet nad tím, co mohou udělat proto, aby se do příště zlepšili. Podporujeme jejich vnitřní motivaci ke stálému zlepšování se a překonávání sebe sama.

Při definování pravidel bezpečnosti a komunikaci při pohybových a sportovních aktivitách hrají důležitou roli starší žáci ve třídě, kteří jsou aktivně zapojeni do shrnování pravidel konkrétních pohybových činností. Každý rok se pravidla a organizace připomíná znovu. Proto jsou starší žáci již velmi zdatní a dokáží mladším být aktivní podporou při aplikaci pravidel v konkrétních situacích. Velmi často se starší děti aktivně zapojují do organizace a příprav her, soutěží a závodů pro mladší spolužáky.

VÝCHOVA KE ZDRAVÍ ATĚLESNÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy po 2. období: žák...

TV-3-1-02	zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení
TV-3-1-03	spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích
TV-3-1-05	reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci
TV-5-1-01	podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti

TV-5-1-02	zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením
TV-5-1-03	zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her
TV-5-1-04	uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka
TV-5-1-05	jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti
TV-5-1-06	jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví
TV-5-1-07	užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví; cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení
TV-5-1-08	organizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěže na úrovni třídy
TV-5-1-09	změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky
TV-5-1-10	orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace
TV-5-1-11	adaptuje se na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání, zvládá v souladu s individuálními předpoklady plavecké dovednosti
TV-5-1-12	zvládá v souladu s individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchrany a bezpečnosti

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

TV-3-1-05p	reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti
TV-5-1-01p	chápe význam tělesné zdatnosti pro zdraví a začleňuje pohyb do denního režimu
TV-5-1-02p	zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení v souvislosti s vlastním svalovým oslabením
TV-5-1-03p	zdokonaluje základní pohybové dovednosti podle svých pohybových možností a schopností
TV-5-1-04p	uplatňuje hygienické a bezpečnostní zásady pro provádění zdravotně vhodné a bezpečné pohybové činnosti
TV-5-1-05p	reaguje na pokyny k provádění vlastní pohybové činnosti
TV-5-1-06p	dodržuje pravidla her a jedná v duchu fair play
-	zlepšuje svou tělesnou kondici, pohybový projev a správné držení těla
-	zvládá podle pokynu základní přípravu organismu před pohybovou činností i uklidnění organismu po ukončení činnosti a umí využívat cviky na odstranění únavy

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Tělesná výchova	
Bezpečnost a hygiena při pohybových činnostech ve škole	
Bezpečná příprava a ukládání cvičebního nářadí, náčiní a pomůcek	
První pomoc při pohybových činnostech	
Význam pohybu pro zdraví	
Pohybový režim žáků	

Délka a intenzita pohybu Rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti a koordinace pohybů Zdravotně zaměřené činnosti Správné držení těla Správné zvedání zátěže Průpravná, kompenzační, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení a jejich praktické využití Jóga Cvičí samostatně podle cviků v knize Pohybové sportovní hry na zahradě Průpravné hry Spolupráce ve hře Utkání podle zjednodušených pravidel minisportů Hra na honěnou Mrazík Míčové hry Vybíjená Další obměny kolektivních her s míčem Fotbal Badminton Ping pong Florbal Probíhání pod roztočeným lanem Využití hrazd na zahradě Průpravné úpoly - přetahy a přetlaky Využití hraček a netradičního náčiní při cvičení Pohybová tvořivost Základy gymnastiky Spolupráce se sdružením Hluboká v pohybu Hygiena pohybových činností gymnastiky a cvičebního prostředí tělocvičny Vhodné oblečení a obutí pro gymnastiku Organizace a bezpečnost cvičebního prostoru lekcí gymnastiky Bezpečnost v šatnách a umývárkách Příprava organismu před gymnastikou Napínací a protahovací cvičení Pohybové gymnastické aktivity Průpravná cvičení Akrobacie Kotoul vpřed Kotoul vzad Kotoul letmo Cvičení s náčiním a na nářadí Kladina Trampolína (odraz, doskok, skrčka, salto, kotoul letmo) Bradla - ručkování s přehmatem Hrazda (ručkování, vis, výmyk) Šplh (na tyči, na laně)	1.-5. 1.-5.

Žebřiny - stojka	
Základy atletiky	
Atletický kurz Říčany	
Organizace a bezpečnost při lekcích atletiky	
Vhodné oblečení a obutí pro atletiku	
Příprava organismu před atletikou	1.-5.
Běžecská abeceda	
Polohové starty	
Rychlý běh	
Běh přes překážky	
Štafeta	
Skok do dálky	
Hod do dálky	
Běh v okolí školy	
Naplňuje samostatně pro ostatní trasy závodů	
Plavání - plavecká škola v Českých Budějovicích	
Hygiena plavání a prostředí plaveckého areálu	
Vhodné oblečení a obutí pro plavání	
Organizace plavání a bezpečnost v plaveckém areálu	
Bezpečnost v šatnách a umývárkách	
Příprava organismu před plaváním	
Uklidnění po zátěži - pobyt v páře	
Adaptace na vodní prostředí	
Prvky sebezáchrany a bezpečnosti	1.-5.
Základní plavecké dovednosti	
Splývá na břiše	
Splývá na zádech	
Potápí hlavu	
Plave v mělkém bazénu	
Plave s pomůckami v hlubokém bazénu	
Plave bez pomůcek v hlubokém bazénu	
Skoky z velkého můstku - po nohou	
Skoky z velkého můstku - šipka	
Kraul	
Znak	
Jízda na kole	
Bezpečné chování v silničním provozu i v terénu	
Vhodné vybavení pro cyklistiku	
Jízda po silnici	
Jízda v terénu	
Turistika a pohyb v přírodě	
Přesun do terénu	
Chování v dopravních prostředcích při přesunu do/z terénu	
Chůze v terénu	
Ochrana přírody	
Táboření	
Zimní sporty	

Hry na sněhu na školní zahradě	1.-5.
Bobování	
Bruslení - kurz bruslení	
Sjezdové lyžování	
Snowboarding	
Běžecské lyžování	
Pohyb s hudebním doprovodem	
Kondiční cvičení s hudbou nebo rytmičným doprovodem	
Pochod, chůze	
Cval, skákání	
Klidná chůze	
Základy estetického pohybu	1.-5.
Dramatické ztvárnění	
Vyjádření melodie a rytmu pohybem	
Volný tanec	
Tanec	
Lidové tance (např. mazurka, valčík, polka)	
Klasické tance (waltz)	
Latinskoamerické tance (cha-cha, jive, rumba)	
Představení dalších netradičních sportů	
Literatura a další aktivity se sportovní tematikou	
Historie fotbalu	1.-5.
Olympijské hry	
Historie olympijských her	
Olympijské ideály a symboly	
Fair play	

5.2.5 VZDĚLÁVACÍ OBSAH PRO 6. ROČNÍK

Na následujících stránkách je rozpracován vzdělávací obsah vyučovacího předmětu obraz světa, zpracovaný jako přehled očekávaných výstupů a základního učiva pro 6. ročník, které vycházejí z RVP ZV. Následuje přehled doporučených lekcí pro 6. ročník dle AMI Montessori kurikula pro žáky ve věku 6-12 let, který dále propojuje očekávané výstupy a učivo.

Některé z uvedených Montessori lekcí, doporučených pro 6. ročník, mohou být žákům prezentovány i v průběhu dřívějších ročníků. Zároveň lze mnohé z nich označit jako učivo rozšiřující, které značně přesahuje vzdělávací obsah běžně předávaný žákům v 6. ročníku. Přesto jsou tyto lekce součástí Montessori kurikula a využívají se při nich speciálně navržené Montessori pomůcky. Cílem lekcí není u všech žáků úplné seznámení s předkládaným obsahem, ale pochopení na té úrovni, které je žák v dané chvíli schopen.

Charakteristika vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor literární výchova

Ve studijní skupině žáků ve věku 6-12 let se předávání obsahu tohoto oboru realizuje prací s beletrií, poezií i odbornými texty. Během lekcí literární výchovy jsou žáci seznamováni s různými literárními druhy a žánry, jsou motivováni k vlastní četbě. Seznamují se se způsoby prezentace četby a možnostmi záznamů své četby.

Knihy beletrie a poezie jsou ve třídě zařazeny do speciálního čtenářského koutku. Zde jsou žákům k dispozici knihy různých literárních druhů a žánrů, pro různě pokročilé čtenáře.

Odborná literatura je každodenním studijním materiálem při zpracovávání vlastních projektů žáky. Práce s touto literaturou navazuje na lekce ze všech ostatních studijních oborů. Během lekcí jsou žákům prezentovány také různé způsoby zpracovávání zjištěných informací a využití odborných knih. Ve třídě jsou k dispozici odborné knihy ze všech oblastí, jsou zařazeny do studijních koutků konkrétních studijních oblastí.

Očekávané výstupy (Žák ...)	Učivo	Ročník
LITERÁRNÍ VÝCHOVA		
• formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby		
• uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla	volná reprodukce textu záznam a reprodukce hlavních myšlenek	6.

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Literární výchova Literární druhy a žánry Literární druhy: poezie, próza, drama Literární žánry: epické, lyrické, dramatické <u>Pomůcka:</u> Literární druhy a žánry (třídění karet + kontrola) Básně Recituje báseň	6.

Dramatizace Příprava divadelního představení Herec Režisér Scénář/scénárista Kulisy/kulisák Tvořivé činnosti s literárním textem Volná reprodukce slyšeného textu Interpretace textu Volná reprodukce přečteného textu Zaznamenávání a prezentace vlastní četby Povídání o knize - představení knihy Čtenářský deník Poslech literárních textů Zážitkové čtení a naslouchání Představení autorů Představení literárních žánrů	6.

Vzdělávací obor Cizí jazyk

Cizím jazykem pro žáky 6. ročníku je angličtina. Výuka cizího jazyka pro žáky 6. ročníku je založena na stejném principu, jako je výuka dětí na nižším stupni. Je realizována několika různými způsoby.

Anglicky mluvící učitel vede v angličtině Montessori lekce metodou CLIL. Paralelně jsou tedy žáci seznamováni se stejnou problematikou z různých předmětů studia jak v českém jazyce, tak v anglickém. Tímto si žáci osvojují slovní zásobu, zároveň procvičují práci s pomůckami a výukovými materiály. Anglicky mluvící učitel díky znalosti Montessori pedagogiky zařazuje také čistě jazykové lekce, seznamující žáky s gramatickou stavbou anglického jazyka. Anglicky mluvící učitel komunikuje s žáky anglicky i v běžných každodenních situacích. Schopnost naslouchat, porozumět a komunikovat v angličtině se tímto prohlubuje každodenním kontaktem v běžných situacích.

Druhým typem lekcí jsou konverzační lekce s rodilým mluvčím, většinou externistou. Jde o lekce, jejichž hlavním cílem je trénink naslouchání a procvičování správné výslovnosti, vedoucí k lepšímu porozumění anglickému mluvenému i psanému textu. Součástí lekcí je také osvojování základních gramatických pravidel, memorování slovní zásoby z různých tematických oblastí, také čtení a psaní anglicky psaného textu.

Škola se zapojuje do mezinárodních projektů (například Erasmus+, spolupráce s Mezinárodním Montessori Institutem Praha, zapojení do sítě AMI škol apod).

Díky tomuto systému výuky žáci v Montessori Kampusu nepracují ve skupinách podle ročníků, ale podle úrovně svých jazykových znalostí. Uvedené doporučené očekávané výstupy žáků jsou stanoveny podle úrovně, které dosahují žáci 6. ročníku, kteří s angličtinou začínají až po nástupu do základní školy Montessori Kampus a dříve nepřišli s anglickým jazykem do žádného kontaktu.

Očekávané výstupy (Žák ...)

Učivo

Ročník

CIZÍ JAZYK

POSLECH S POROZUMĚNÍM

- rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat

porozumění textu psanému i slyšenému

MLUVENÍ

- zeptá se na základní informace v běžných situacích
- mluví o své rodině, kamarádech, volném čase a dalších osvojovaných tématech

zvuková a grafická podoba jazyka – rozvíjení dostatečně srozumitelné výslovnosti a schopnosti rozlišovat sluchem prvky fonologického systému jazyka, slovní a větný přízvuk, intonace, ovládání pravopisu slov osvojené slovní zásoby 6.

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

- rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace
- vyplní základní údaje o sobě ve formuláři

slovní zásoba – rozvíjení dostačující slovní zásoby k ústní i písemné komunikaci vztahující se k probíraným tematickým okruhům s cílem vést každodenní konverzaci

PSANÍ

- napiše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, volného času a dalších osvojovaných témat
- reaguje na jednoduché písemné sdělení

práce se slovníkem

mluvnice – rozvíjení používání gramatických jevů k realizaci komunikačního záměru žáka (jsou tolerovány elementární chyby, které nenarušují smysl sdělení a porozumění)

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Cizí jazyk - angličtina	
Zvuková a grafická podoba jazyka Rozvíjí srozumitelnou výslovnost Rozvíjí schopnost rozlišovat sluchem prvky jazyka Slovní zásoba v komunikačních situacích tematických okruhů Práce se slovníkem Domov Rodina Volný čas Počasí Sport Pocity a nálady Mluvnice Základní gramatické struktury a typy vět Použití základních gramatických struktur v konverzaci	6.
Řečové dovednosti Práce s anglickými knihami – beletrie i odborné Používání nové slovní zásoby daného tematického okruhu	

Poslech s porozuměním	6.
Poslechy uzpůsobené úrovni z fondu knihovny Britské rady v Českých Budějovicích	
Rozumí obsahu promluvy a konverzace	
Mluvení	
Zeptá se na základní informace	
Reaguje v běžných neformálních situacích	
Mluví o své rodině a volném čase	
Vypráví jednoduchou událost	
Čtení s porozuměním	
Rozumí krátkým a jednoduchým textům	
Hledá informace v krátkých a jednoduchých textech	
Napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny a volného času	
Vyplní základní údaje o sobě ve formuláři	

Charakteristika vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace

Výuka matematiky v 6. ročníku vychází z principu dalšího prohlubování znalostí s využitím Montessori pomůcek. Kromě učiva 6. Ročníku se žáci v průběhu 6. ročníku (někdy i dříve) seznamují s mnoha pokročilejšími koncepty. Principy a koncepty jsou předávány smyslově pomocí pokročilých Montessori pomůcek. Práce s těmito pomůckami vede k širší představě o práci s čísly i proměnnými, samostatnému odvozování a zdůvodňování postupů, k prohlubování logického a analytického myšlení. Součástí vzdělávání v oblasti matematiky v 6. ročníku je také další procvičování písemných postupů pro individuální zrychlení a zpřesnění výpočtů, stejně tak jako využití matematických a logických postupů pro řešení slovních úloh navázaných na situace z běžného života.

Pokročilé lekce s Montessori pomůckami z geometrie umožňují žákům s využitím představivosti a abstrakce vnímat logická propojení geometrických objektů, které nás obklopují. Zároveň jsou lekce z geometrie v Montessori pedagogice úzce spojeny s estetikou. Práce s tvary a tělesy začíná smyslovou prací s pomůckami, kdy se žáci učí pojmenovávat geometrické útvary, jejich části, rýsovat jejich konstrukce. Následuje hledání vzájemných vztahů mezi objekty. Velkým tematickým celkem je práce s tvary shodnými obsahem. Žáci 6. ročníku se při práci s pomůckami dostávají do úrovně zdůvodňování jednotlivých kroků, čehož se využívá při odvozování obecných vzorců pro různé výpočty (obsahy a objemy různých geometrických tvarů, Pythagorova a Euklidova věta).

Přestože mnohé z představovaných lekcí nejsou v běžných školách obsahem učiva prvního stupně ani 6. ročníku, považujeme je za důležité pro rozvoj logického uvažování a abstraktního myšlení. Žákům tyto principy a koncepty představujeme s využitím Montessori pomůcek, díky kterým jsou lehce uchopitelné. Plně respektujeme individuální rozdíly v úrovni pochopení a případného osvojení si základních poznatků u jednotlivých žáků.

Očekávané výstupy (Žák ...)	Učivo	Ročník
MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE		
ČÍSLO A PROMĚNNÁ • provádí početní operace v oboru celých a desetinných čísel • zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor • modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel • užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek – část (přirozeným číslem, desetinným číslem) • analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a desetinných čísel	porovnávání a zaokrouhlování přirozených a desetinných čísel umístění přirozených a desetinných čísel na ose sčítání, odčítání, násobení, dělení v oboru přirozených a desetinných čísel převody jednotek hmotnosti, času dělitelnost přirozených čísel (násobek, dělitel, prvočíslo, složené číslo, prvočíselný rozklad, společný násobek a dělitel) interpretace dat z grafu a tabulky	
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY • vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data • porovnává soubory dat	sestavování grafů a tabulek, schémat, nákresů aritmetický průměr	6.
GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU • zdůvodňuje a používá základní polohové vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku	bod, přímka, polopřímka, úsečka vzájemná poloha bodů, přímk a kružnic v rovině	

- charakterizuje a třídí základní rovinné útvary
  - určuje velikost úhlu měřením a výpočtem
  - odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů
  - načrtne a sestrojí rovinné útvary
  - načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru v osové souměrnosti, určí osově souměrný útvar
  - určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa)
  - odhaduje a vypočítá objem a povrch těles
  - načrtne a sestrojí síť základních těles
- NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY**
- užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů
  - řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje poznatky z různých tematických a vzdělávacích oblastí

čtverec, obdélník, trojúhelník, čtyřúhelník, mnohoúhelník, kruh (konstrukce, základní vlastnosti, trojúhelníková nerovnost)

úhel (druhy, velikost úhlu, sčítání, odčítání, násobení úhlů)

osová souměrnost (vlastnosti, osově souměrné útvary, konstrukce)

shodnost (úsečky, trojúhelníku, úhlu)

kvádr, krychle (vlastnosti, síť, výpočet povrchu a objemu)

jednotky délky, obsahu a objemu a jejich převody

logické a netradiční geometrické úlohy

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Matematika Násobky a dělitele	
Prvočísla – tabulka C Koncept prvočísel - stovkový papír Nejmenší společný násobek NSN s rozkladem na prvočísla (tabulka C) NSN s rozkladem prvočísla na papíře	6.
Dělitele Rozklad na prvočísla s kolíčkovou tabulkou Prvočíselný rozklad písemně Největší společný dělitel NSD s rozkladem na prvočísla (tabulka C) NSD s rozkladem na prvočísla na papíře	
Dělitelnost 2, 5 a 25 Dělitelnost 2 Dělitelnost 5 Dělitelnost 25 4 a 8 Dělitelnost 4 Dělitelnost 8 3, 6 a 9 Dělitelnost 3 Dělitelnost 6 Dělitelnost 9	6.

Dělení 1ciferným číslem	
Násobení desetinnými čísly	
Barevné filcové čtverce	
Násobení s desetinnou šachovnicí	
Násobení na desetinné tabulce	
Algoritmus násobení	
Násobení - relativní velikost výsledku	
Dělení desetinnými čísly	
S figurkami a známkovou hrou	
Algoritmus dělení	
Dělení - relativní velikost výsledku	
Procenta, zaokrouhlování, převody zlomků a desetinných čísel	
Úvod do procent, setinová kružnice	
Zaokrouhlování desetinných čísel	
Převody: zlomek na desetinné číslo	
Převody: desetinné číslo na zlomek	
Mocniny čísel	
Koncept druhé a třetí mocniny	
Koncept čtverce (řetěz)	
Koncept krychle (řetěz)	
Hodnota pyramidy ze čtverců	6.
Hodnota "šperkové věže"	
Druhé mocniny ve čtverečkovaném papíře	
Početní operace s mocninami	
Dekanom z tyčinek	
Číselný dekanom	
Z dekanomu z tyčinek na šperkovou věž	
Druhé mocniny: čtvercové polynomy	
Aritmetické případy	
Z desítkového čtverce na binomický	
Z desítkového čtverce na trinomický a polynomický čtverce	
Papírové desítkové čtverce na polynomické	
Z jiného čtverce na binomický	
Velký čtverec z malého	
Druhé mocniny součtu	
Druhé mocniny 1ciferných čísel (úvod s kolíčkovou tabulkou)	
Mocniny čísel do 30 (kolíčková tabulka)	6.
Se zlatým perlovým materiálem (čísla do 99)	
Pomocné čtverce - úvod	
Druhé mocniny 3ciferných čísel	
Druhé mocniny 4ciferných čísel	
Vzorce pro polynomické čtverce	
Přechod k algebře	
Druhé mocniny algebraického dvojčlenu	
Druhé mocniny algebraického trojčlenu	
Třetí mocniny: polynomické krychle	
Senzorická práce s polynomickými krychlemi	

Karty k binomické krychli Karty k trinomické krychli Aritmetické případy Vytvoření následující krychle Z jedné krychle ke druhé - ne následující Vytvoření třetí mocniny 1ciferného čísla, od čtverce Vytvoření třetí mocniny 1ciferného čísla, od první krychle Přechod k algebře Algebraická krychle, dřevěný mocninový materiál, barevné tyčinky Binomická krychle – vzorec Trinomická krychle – vzorec Aplikace v desítkové soustavě Historie 3 králů 3 králové – desítkové a algebraické karty 3 králové – výpočet desítkové hodnoty 3 králové – aritmetická krychle Třetí mocnina 3ciferného čísla Druhá odmocnina Senzoricky Pojem, význam a zápis Druhá odmocnina 1ciferných čísel Druhá odmocnina 2 ciferných čísel Zlatý perlový materiál Tabulka N–N2 Kolíčková tabulka Analýza - zápis Druhá odmocnina 3 a více ciferných čísel Odmocnina 3 a 4ciferných čísel Odmocnina větších čísel Krok zpět S nulou uprostřed odmocniny S nulou na konci odmocniny Přechod k abstrakci Převedení algoritmu na papír Rozšířený algoritmus Zkrácený algoritmus Výpočet jen písemně Odvození pravidla Třetí odmocnina Senzoricky Pojem, název, zápis S malými krychlemi 1ciferná odmocnina – tabulka NN2N3 Třetí odmocnina víceciferných čísel 2ciferná odmocnina – dřevěný konstrukční materiál 3ciferná odmocnina - aritmetická krychle 3ciferná odmocnina - krok zpět	6. 6.

S nulou uprostřed	
S nulou na konci	
Přechod k abstrakci	
Algoritmus	
Odvození pravidla	
Další mocniny čísel	
Mocniny čísla 2	6.
Mocniny čísla 3	
Mocniny čísla 10 s DHM	
Mocniny čísla - operace	
Aplikace mocnin v desítkové soustavě	
Mocniny v desítkové soustavě	
Rozšířený zápis čísel	
Rozšířený mocninový zápis čísel	
Mocniny 10 – záporné	
Operace s mocninovým zápisem	
Celá čísla	
Úvod - znázornění na číselné ose	
Využití v běžném životě	
Operace s mocninovým zápisem	
Sčítání - časová osa	
Sčítání - s pomůckou (tyčinky)	
Sčítání - pravidlo	
Odčítání - s pomůckou (tyčinky)	6.
Odčítání - pravidlo	
Násobení - s pomůckou (tyčinky)	
Násobení - pravidlo	
Dělení - s pomůckou (tyčinky, figurky)	
Dělení - pravidlo	
Slovní úlohy	
Číselné soustavy	
Počítání v pětkové soustavě	
Počítání ve dvanáctkové soustavě	
Tvoření tabulek pro jiné soustavy	
Operace v jiných soustavách	
Převody zápisu mezi soustavami - tyčinky	
Převody zápisu mezi soustavami - mocninový zápis	
Algoritmus převodů	
Odvození pravidla	
Pětková soustava - představení operací	
Sčítací tabulka	
Odčítací tabulka	
Násobící tabulka	
Násobení na šachovnici	
Dělicí tabulka	
Poměr a přímá úměra, průměr	
Poměr - koncept, zápis	

Vyjádření zlomkem Rovnost - stejný reduk. zlomek Přímá úměra - koncept Přímá úměra - operace Slovní úlohy Násobení do kříže Aritmetický průměr Aritmetický průměr - koncept Algebra Koncept rovnice Představení řešení rovnice Formulace pravidla Pravidlo inverzních operací Rovnice s jednou neznámou Algebraické cvičení Vyjádření úlohy rovnicí Algebraické vyjádření grafem Lineární funkce Kvadratická funkce Výpočet procent Slovní úlohy Úlohy typu II: kapitál/úrok/čas/úroková sazba Hledám vklad smyslově analýza vzorec Hledám výnos smyslově analýza vzorec Hledám čas smyslově analýza vzorec Hledám úrokovou sazbu smyslově analýza vzorec Závislosti, vztahy a práce s daty Měření Objem (l) Úvod - litr z dm krychle Méně než litr - dl, cl, ml Odměrný válec Převody jednotek Teplota (°C)	6. 6.

Typy teploměrů Jiné jednotky Převody jednotek Teplo vs. teplota Síla S (N) Úvod - jednotka síly (Newton) Siloměr Přitažlivost (gravitace) - cesta na Měsíc Hustota Objekty s různou hustotou Porovnávání hmotnosti a objemu GEOMETRIE Úhly Koncepce a názvosloví Přímý a celý úhel Pravý (měřicí), ostrý, tupý úhel Hledání úhlů v prostředí Části úhlů Úhly v trojúhelnících z geometrické komody Vytváření trojúhelníků podle úhlů s tyčinkami Pojmenovávání trojúhelníků podle úhlu a délky stran Vztahy mezi dvěma úhly Úhly vytvořené příčně Měření úhlů Příběh o Babyloňanech Montessori úhelník Představení úhelníku Zlomky Zápis měření úhlu Vkládací tvary Sčítání úhlů Odčítání úhlů Písemné sčítání a odčítání úhlů Převody: úhly a minuty Klasický úhelník Představení úhelníku Měření úhlů Tvoření úhlů Mnohoúhelníky Součet vnitřních úhlů Počet uhlopříček závisí na počtu úhlů Typy mnohoúhelníků Části pravidelného mnohoúhelníku Základna, poloměr, výška trojúhelníku Trojúhelníky Části: základna, výška Měření výšky	6. 6.

Klasifikace podle stran Klasifikace podle úhlů Tabulka klasifikace Součet vnitřních úhlů Pravoúhlé trojúhelníky Části pravoúhlého trojúhelníku Čtyřúhelníky Typy čtyřúhelníků: názvy Části čtyřúhelníků Uhlopříčky (hlavní, vedlejší) Základna (hlavní, vedlejší) Výška Dělení podle počtu rovnoběžných stran Součet vnitřních úhlů Pěti a víceúhelníky Pěti a vícestranné mnohoúhelníky Součet úhlů mnohoúhelníku	
Kruhy Části kruhu - rovinné Obvod: odvození vzorce Vzájemná poloha kružnice a přímka Vzájemná poloha dvou kružnic	6.
Výpočet obsahu geometrických tvarů Obsah kosodélníku: vzorec Obsah trojúhelníku s kov. mat.: vzorec Rovnoramenný ostroúhlý trojúhelník Zdvojnásobená plocha Poloviční výška Poloviční základna Rovnoramenný pravoúhlý trojúhelník Zdvojnásobená plocha Poloviční výška Poloviční základna Obecný tupoúhlý trojúhelník Zdvojnásobená plocha Poloviční výška Poloviční základna Další aktivity Trojúhelníková nerovnost Práce s trojúhelníky ve čtverečkovém papíře Obsah kruhu - papírový materiál Dlouhý obdélník (2 kruhy) Krátký obdélník (1 kruh) Odvození vzorce Pruhy pro znázornění π Obsah kruhové výseče Obsah kruhové úseče	6.

Shodnost obsahem s děleným kovovým materiálem: přesunem na obdélník Trojúhelník Kosočtverec Lichoběžník Desetiúhelník I. Desetiúhelník II. Shodnost obsahem s děleným kovovým materiálem: zdůvodněním vztahů Trojúhelník Kosočtverec Lichoběžník Desetiúhelník I. Desetiúhelník II.	
Pythagoras, Euklid Trojúhelníky se stejnou základnou a výškou jsou ekvivalentní - kovový materiál Příběh o Pythagorovi Pythagorovy trojice Pythagoras - seznámení (karty) Pythagorova věta Tác 1 Tác 2 Karty: studium čísel Pythagoras - seznámení (karty) Euklidova věta Tác 3 (II): důkaz Euklidovy věty Analytické zkoumání Proč Ano- nebo Ne- (zkoumání úhlů) Objevování speciálních tvarů Výpočet plochy tvarů Výpočet plochy mezer Pláště těles Boční plášť, plášť Výška, stěnová výška Tvoření pláště obkreslováním První klasifikace Mnohostěny (tělesa ohraničená mnohoúhelníky) Rotační tělesa	6.
Odvození vzorců pro výpočet pláště tělesa Kvádr Trojboký hranol Čtyřboký jehlan Válec Kužel Koule Objemy Koncept měření objemu Vývoj vzorce pro výpočet objemu Jednotky měření objemu	6.

Tvoření těles z jednotkových krychlí Objem pravoúhlého kváдру Objem pravoúhlých hranolů s nepravidelnou základnou Čtyřboký kosočtverečný hranol Trojboký hranol Šestiboký hranol Objem mnohostěnů Čtyřboký jehlan - písek Objem rotačních těles Válec Kužel Koule Rýsování pravítkem a kružítkem Kopírování úhlu Rozdělení úhlu na dva - osa úhlu Rozdělení kruhu na $1/2, 1/3, \dots, 1/10$ Kolmice na p v bodu A (A náleží přímce) Kolmice na p z bodu A (A nenáleží přímce) Rovnoběžka s p procházející A Konstrukce trojúhelníků Konstrukce trojúhelníku SSS Konstrukce trojúhelníku SUS Konstrukce trojúhelníku USU Konstrukce trojúhelníku SSU Konstrukce trojúhelníku UUS Části trojúhelníků Střed vepsané kružnice Střed opsané kružnice Střed trojúhelníku Těžiště Výška trojúhelníku Střední příčka Další techniky Konstrukce čtverce Rozdělení čtverce úhlopříčkami Kružnice opsaná čtverci Kružnice vepsaná čtverci Rýsování šestiúhelníku Rýsování dvanáctiúhelníku Kružnice opsaná/vepsaná šestiúhelníku Geometrické designy Obrazce z čar - předloha A Obrazce z čar - předloha B Geometrické designy z kružnic a čar Jednoduché konstrukční úlohy Další konstrukční úlohy – karty s pokyny 3. kopírování úhlu	6. 6.

4. grafický součet úhlů 5. rozpůlení úsečky 6. rozpůlení úhlu 9. osa úhlu trojúhelníku 10. těžnice trojúhelníku 11. výška trojúhelníku 13. rozdělení úsečky na několik stejných částí 14. konstrukce trojúhelníku SSS 15. konstrukce trojúhelníku SUS 16. konstrukce trojúhelníku USU 17. konstrukce úhlu o velikosti 60° 18. tečna ke kružnici v daném bodě na kružnici 19. tečny ke kružnici z bodu ležícího mimo kružnici 20. hledání středu kružnice 21. kružnice opsaná trojúhelníku 22. kružnice vepsaná trojúhelníku 23. sestrojení čtvrté úsečky úměrné ke třem daným úsečkám 24. rozdělení dané úsečky v poměru délek daných úseček 25. sestrojení podobného trojúhelníku 26. sestrojení geometrického průměru dvou daných úseček 27. sestrojení čtverce vepsaného do kružnice 28. sestrojení rovnostr. troj. opsaného dané kružnici 29. sestrojení vepsaného rovnostr. troj. do dané kružnice 30. sestrojení čtverce opsaného dané kružnici 31. sestrojení ekvivalentních troj. se stejnou základnou 32. sestrojení troj. ekvivalentního s daným pětiúhelníkem 33. sestrojení obdélníku ekvivalentního s daným kosodélníkem 34. sestrojení čtverce ekvivalentního s daným trojúhelníkem	6.

Charakteristika vzdělávací oblasti informatika

Ve třídě studijní skupiny ve věku 6-12 let je k dispozici několik počítačů s připojením na internet, projektor, zesilovač a další mediálně technické vybavení. V průběhu let se žáci učí vybavení bezpečně používat a zdokonalují se ve schopnosti je ovládat. V průběhu lekcí jsou jim představovány základní funkce mobilních zařízení, programů a editorů, a žáci se učí smysluplně techniku využívat. Velká většina lekcí z této oblasti je dále integrována do mezipředmětových aktivit samostatného studia (zpracování výstupů práce, projektů a výzkumů v elektronické formě v programech Word, Excel a PowerPoint, příprava školního časopisu v programu Publisher, pravidelné focení, stahování a ukládání fotografií, plánování exkurzí a výletů apod.).

V Kampusu jsou i děti sobě navzájem učiteli. Žáci 6. ročníku bývají ti nejzdatnější v činnostech souvisejících s informačními technologiemi, proto jsou často přizývaní mladšími spolužáky k řešení technických problémů. Bývají přirozeními rádci při vysvětlování funkce nových představovaných aplikací. Zapojují se do péče o technické vybavení třídy.

Nezbytnou součástí výuky v této oblasti jsou lekce týkající se zásad bezpečného využívání digitálních technologií. Tyto lekce jsou zvláště pro žáky 6. ročníku velmi důležité, vzhledem k tomu, že technologie jsou každodenní součástí jejich životů, žáci je považují za zcela přirozené a možná rizika mají tendenci podceňovat.

Očekávané výstupy (Žák ...)	Učivo	Ročník
INFORMATIKA		
- ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a vzájemnou návaznost - ovládá práci s textovými a grafickými editory i tabulkovými editory a využívá vhodných aplikací - uplatňuje základní estetická a typografická pravidla pro práci s textem a obrazem - pracuje s informacemi v souladu se zákony o duševním vlastnictví - používá informace z různých informačních zdrojů a vyhodnocuje jednoduché vztahy mezi údaji - zpracuje a prezentuje na uživatelské úrovni informace v textové, grafické a multimediální formě	- vývojové trendy informačních technologií, hodnota a relevance informací a informačních zdrojů, metody a nástroje jejich ověřování internet - počítačová grafika - tabulkový editor - prezentace informací (webové stránky, prezentační programy, multimedia) - copyright, informační etika	6.

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

informatika Základy práce s počítačem Co je počítač? Šablony Cloudová úložiště Typy počítačů dle užitku	6.

Typy použití počítačů Vize budoucnosti s počítači Jak si vybrat počítač Správa počítače Vytváření účtu a instalace aplikací Multimediální využití počítače Tvorba a stříhání videí Stříhání zvuku (např. Audacity) Funkční focení Funkce digitálního fotoaparátu Focení v přírodě Umístění fotky na mapy.cz Stažení fotografií Stažení fotky z foťáku Uložení fotky z karty foťáku na photos Google Získá odkaz pro sdílení Malování - úprava obrázků Prezentační editor - Power Point Vložení textu a obrázku Animace Vytvoří prezentaci Publisher Jeho možnosti Vytvoření časopisu Tabulkový editor - Excel Aritmetické operace Tvorba grafů Tabulkový kalkulátor Aplikace Google sheets Vytvoření prázdného dokumentu Použití jednoduché kalkulačky Pojem buňka a tabulka Tvorba jednoduché kalkulačky Grafické editory Hledání digitálních omalovánek na internetu Úprava obrázků Uložení obrázků na disk Počítačová grafika - rozšíření (Pixlr) Ořezání Změna kontrastu Aplikace filtru Vložení a formátování textu Mapy Hledání v mapě Nalezení lokality na mapě (Google Maps a Street View) Měření vzdáleností Hledání v mapě, plánování trasy a výletu	6. 6.

Kde se ubytujeme Jak se tam dostaneme Kde je nejbližší turistická zajímavost Plán okružního pěšího výletu	
Další aktivity	
Google Docs Spuštění aplikace Google Docs Vytvoření prázdného dokumentu Formátování textu v dokumentu Úprava Google Doc Vložení obrázku do dokumentu Nastavení sdílení dokumentu Princip sdílení jednoho dokumentu mezi více uživateli Pravidla editace dokumentu Zpracovává informace v dokumentu	6.
Programování studio.code.org - Mine craft studio.code.org - Star wars	
Web design Příprava designu Základní layout Úprava layoutu - obrázků, text	
Šifrování Princip a účel šifrování Principy jednoduchých šifer Šifrování/dešifrování jednoduchých zpráv Dešifrování delší zprávy	6.
Další programy	

Charakteristika vzdělávací oblasti Člověk a svět práce

Výuka v Kampusu je úzce propojena s manuální prací. Žáci aktivně pečují o prostředí školy, třídy i zahrady. Pečují o prostředí třídy, udržují v pořádku police s pomůckami a učí se udržovat v pořádku a organizovat si vlastní osobní věci. Každodenní péče o prostředí třídy zahrnuje jak pravidelný úklid, tak každodenní přípravu a úklid po obědě.

Žáci se podílí také na péči o další prostory školy a zahrady. Péče o zahradu je pravidelnou součástí pracovních cyklů. Žáci s podporou pedagogů udržují stávající vybavení a prvky na zahradě, navrhuji a spoluvytvářejí nové. Organizují a udržují úložné prostory pro pracovní nářadí.

Většina žáků 6. ročníku je schopna zcela samostatně vykonávat i náročnější úkoly, být při těchto aktivitách nápomocna mladším spolužákům, ať už s usměrňováním jejich činnosti, tak s předáváním důležitých instruktážních pokynů. Žáci 6. ročníku jsou často zapojováni ke studijní skupině žáků 7.-9. ročníku při organizaci celoškolských akcí, ať už pravidelných nebo mimořádných.

Očekávané výstupy (Žák ...)	Učivo	Ročník
ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE		
PĚSTITELSKÉ PRÁCE		
- volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin - pěstuje a využívá květiny pro výzdobu	- jednoduché pracovní operace a postupy organizace práce - sestavení nábytku podle návodu - péče o zahradu	
PŘÍPRAVA POKRMŮ		
- používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče - připraví jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy - dodržuje základní principy stolování, společenského chování a obsluhy u stolu ve společnosti - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni	- pěstování plodin - potraviny – výběr, nákup, skladování, skupiny potravin, sestavování jídelníčku - příprava pokrmů - úprava stolu a stolování	6.

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Člověk a svět práce Péče o prostory školy Pravidelné každodenní činnosti Péče o police s pomůckami - utírání prachu, úklid pomůcek Utírání stolů - červený a bílý hadřík Zametání podlahy Použití smetáčku a lopatky	

Vytírání podlahy mopem Vytírání podlahy hadrem Čištění umyvadla Zametání pavučin Práce na zahradě Vrby stříhání - letní Vrby stříhání - zimní Hrabání listí Hrabání sena nebo posečené trávy Přehazování kompostu Péče o slepice Krmení Čištění Obracení, hrabání a sušení sena	6.
Úklidové skupiny	
2. Kuchyňka ve třídě Mytí dlaždic Vynášení koše a výměna pytle Úklid okolo koše 3. Příprava oběda Prostření stolů před obědem 4. Úklid po obědě Úklid stolů 5. Luxování Luxování koberců Výměna pytle 6. Praní a žehlení Manipulace s pračkou Manipulace se sušičkou Skládání ručníků a hadříků Žehlení utěrek Žehlení plášťů 7. Hala, šatna, terasa Mytí oken jarem a leštidle Mytí oken leštidle Vytírání botníku	

Charakteristika vzdělávací oblasti člověk a společnost

Vzdělávací obor dějepis

Studium dějepisu navazuje na vyprávění Velkých příběhů (o vzniku Země, života na zemi, příchodu prvních lidí, vývoji jazyka a čísel). Výuka probíhá pomocí Montessori materiálů dostupných ve třídě. Žáci využívají dvě časové přímky vývoje člověka, jako základ pro studium pravěkých a starověkých období. Časová přímka s letopočty od 3000 př.n.l. do současnosti je využívána pro přiřazování důležitých historických událostí do správného období. Pomocí časové přímky české historie se žáci seznamují s důležitými událostmi naší historie. Pomocí těchto časových přímek získávají ucelenou představu o historickém vývoji Země a lidstva na zemi, a tyto přímký jsou výchozím bodem pro další studium jednotlivých období.

Důležitým Montessori materiálem pro studium historie a také základů společenských věd jsou plakáty představující základní lidské potřeby. V Montessori vzdělávání je kladen důraz na uvědomění si skutečnosti, že všichni lidé na světě (ať už v historii, tak dnes) mají stejné lidské potřeby. Mění se pouze způsob jejich uspokojování. Tento koncept je přítomný nejen ve studiu historie, ale mezipředmětově zasahuje do jiných oblastí studia, např. biologie, geografie. Pomocí pomůcek se žáci seznamují s jednotlivými historickými obdobími s ohledem na různé způsoby uspokojování základních lidských potřeb (období nomádů, zemědělství a urbanizace), také se základními důvody migrace národů v historii.

Žáci se s pomůckami seznamují s různými způsoby studia historie. Učí se zpracovávat studovaná témata chronologicky v čase horizontálním studiem historie (např. vývoj oblékání) nebo zkoumat určité období v historii podrobně vertikálním studiem historie (například období starověkého Říma ze všech ohledů uspokojování lidských potřeb). Zařazovány jsou exkurze, návštěvy muzeí, výstav, historických objektů.

Na konci 6. ročníku žáci získávají celkovou představu o vývoji Země, lidstva a důležitých historických obdobích. Úroveň osvojení znalostí je individuální, u různých žáků se může lišit. Odlišnostivychází převážně ze zájmu žáků, z rozdílného zapojení do dobrovolných poznávacích výprav, exkurzí a dalšího samostatného podrobného studia určitých témat.

Očekávané výstupy (Žák ...)

Učivo

Ročník

DĚJEPIS

ČLOVĚK V DĚJINÁCH

- uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány
- orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu

význam zkoumání dějin, historické prameny
uspokojování lidských potřeb v různých obdobích historie
vertikální a horizontální studium dějin
časová přímka České historie

POČÁTKY LIDSKÉ SPOLEČNOSTI

6.

- uvede příklady archeologických kultur na našem území
- objasní význam zemědělství, dobytčáctví a zpracování kovů pro lidskou společnost
- charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu

člověk a lidská společnost v pravěku
3. kosmický příběh (Fylogenetický vývoj člověka)

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Historie	
Historie lidstva	
Časové přímký vývoje člověka Čas. př. vývoje člověka I (500000 let) Čas. př. vývoje člověka II (23000 let)	6.
Časová přímka s letopočty Čas. př. 3000 př.n.l.-n.l.	
Časová přímka České historie Prezentace časové přímký- úvod	
Panovníci Českých zemí Pomůcka	
Konstrukce časové přímký Úvod, jak ji vyrobit	
Tři etapy historie Etapa "nomádů" Etapa "zemědělství" Etapa "urbanizace"	
Stěhování národů Migrace - úvod Migrace "Biliard" - plakát H7 Prasknutí stěn -plakát H8 Hordy Nomádů - H7 - uprostřed Infiltrace skupin H7 - dole Migrace skrze námořní cesty Politická x ekonomická migrace	6.
Civilizace Úvod - co je to civilizace Civilizace řek Přímký civilizací Velká období	
Dějiny udatného národa českého ČESKÉ ZÁZRAKY - dokumentární filmy	

Charakteristika vzdělávací oblasti člověk a příroda

Vzdělávací obor přírodopis

Vzdělávací obsah tohoto oboru je žákům 6. ročníku předáván pomocí Montessori pomůcek. Studium vychází z použití základních Montessori pomůcek dostupných ve třídě. Základem studia biologie je představení všech organismů, včetně jejich vývoje, pomocí časové přímky vývoje života na Zemi. Další rozšiřující materiály slepá časová přímka vývoje života umožňují žákům blíže studovat jednotlivá období, skupiny organismů či konkrétní organismy. Při tomto rozšiřujícím studiu respektujeme zájem žáků a jejich výběr.

Ve věku 6-12 let se dále žáci podrobně seznamují s rostlinami a živočichy, a to jak s vnější stavbou těla, tak se stavbou a funkcí jednotlivých orgánů. Studium botaniky vychází z experimentálního vyvození základních potřeb rostlin. Dále jsou žákům pomoci plakátů, experimentů a prací s živým biologickým materiálem prezentovány jednotlivé části rostlin, jejich funkce, charakteristiky a variety. Základní části těla živočichů, jejich stavba a funkce jsou žákům představovány pomocí speciálních výukových knih, tzv. bookletů. Při práci s tímto materiálem žáci srovnávají různé skupiny živočichů, seznamují se s vývojovými kroky od nejjednodušších organismů po nejsložitější. Studium organismů je završeno komplexním představením klasifikace říše rostlin a živočichů.

Studium lidského těla vychází primárně z práce s modely (např. model kostry, torzo lidského těla), následované rozšiřujícími prezentacemi a dalším samostatným studiem. Studium fylogeneze člověka pak vychází ze zkoumání časových přímků vývoje člověka. Ekologická témata zahrnují studium vztahů mezi organismy, jednotlivých ekosystémů, možnosti ochrany životního prostředí apod.

Výuka probíhá z velké části mimo prostory třídy, využíváme pro bližší studium školní zahradu, ekosystémy v okolí školy, plánujeme exkurze do vědeckých institucí. K podrobnému studiu jednotlivých organismů žáci využívají převážně odbornou literaturu a další informační zdroje.

Očekávané výstupy (Žák ...)

Učivo

Ročník

PŘÍRODOPIS

OBECNÁ BIOLOGIE A GENETIKA

- rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů
- rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů (orgánových soustav) rostlin i živočichů
- třídí organismy a zařadí vybrané organismy do říší a nižších taxonomických jednotek

2. kosmický příběh (Vznik života na Zemi)
– názory na vznik života, vývoj organismů
podmínky života (výživa, dýchání, růst, rozmnožování, vývin, reakce na podněty)
struktura života (buňka, pletivo, tkáň, orgány, orgánové soustavy)
význam a zásady třídění organismů

6.

BIOLOGIE HUB

- rozpozná naše nejnámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků

houby s plodnicemi (stavba, výskyt, význam, zásady sběru, konzumace a první pomoc při otravě houbami)

BIOLOGIE ROSTLIN

- porovná vnější stavbu jednotlivých rostlinných orgánů a uvede praktické příklady jejich funkcí a vztahů v rostlině jako celku

anatomie a morfologie rostlin (stavba rostlin, funkce jednotlivých orgánů - kořen, stonek, list, květ, semeno, plod)

6.

- odvodí na základě pozorování přírody závislost a přizpůsobení některých rostlin podmínkám prostředí

fyziologie rostlin (fotosyntéza, dýchání, růst, rozmnožování)
význam rostlin a jejich ochrana

BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ

- porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů
- rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů

organismy jednobuněčné a mnohobuněčné
stavba těla, stavba a funkce jednotlivých částí těla (orgány a orgánové soustavy)
vývoj a vývin živočichů, významní zástupci jednotlivých skupin živočichů

BIOLOGIE ČLOVĚKA

- určí polohu a objasní funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla
- orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka

3. kosmický příběh (Vývoj člověka na Zemi), fylogeneze člověka
1. kosmický příběh (Vznik a vývoj vesmíru a Země)

NEŽIVÁ PŘÍRODA

- objasní vliv jednotlivých sfér Země na vznik a trvání života
- rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických jevů
- rozlišuje jednotlivá geologická období podle charakteristických znaků

2. kosmický příběh (Vznik života na Zemi)
– jednotlivá vývojová období, organismy typické pro jednotlivá vývojová období, geologické změny

6.

PRAKTICKÉ POZNÁVÁNÍ PŘÍRODY

- aplikuje praktické metody poznávání přírody

praktické metody poznávání přírody – pozorování lupou a mikroskopem (případně dalekohledem), jednoduché rozčleňování rostlin a živočichů

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

BIOLOGIE	
Buněčná biologie	6.
Viry	
Stavba buňky	
Prokaryota (bakterie) x eukaryota	
Rostlinná buňka x živočišná buňka	
Mikroskopování	
Práce s mikroskopem	
Příprava mikroskopických preparátů	
Pozorování rostlinných buněk	
Pozorování živočišných buněk - prvoci	
Botanika	6.
Životní potřeby rostlin	

Vegetativní části rostlin	
List Výroba jídla - Chart B Fotosyntéza Rostou ke světlu Uspořádání listů ke světlu Chart C Listy potřebují oporu - Chart O, N Listy vstřebávají oxid uhličitý Listy vylučují kyslík Listy produkují vlhkost Rozmanitost listů Části listu FE1 Části řapíku FE2 Žilnatina FE3/typy žilnatiny Tvary listů FE4 Dispozice, složení listů FE5 Složené listy FE6 Druhy okrajů listů FE7 Okraje listů celokrajné FE8 Okraje listů zubaté FE9 Přisedlost listů na stonku Kořen Funkce Kořeny rostou při setkání s vodou Kořeny a listy spolupracují Kořeny drží rostlinu pevně na zemi Kořeny musí chránit půdu před erozí Pokus: tužka a provázky - exp. Rozmanitost kořenů Části kořenů Rt1 Typy kořenů Tvary kořenů Stonek Funkce Pokus: nasávání obarvené vody Stonek drží listy, aby se obrátily k světlu - Chart C Stonek musí přinést cukr každé části rostliny Stonek musí přinést vodu listům - pumpa Rozmanitost stonků Části stonku TG1 Části dřevnatého stonku Typy stonků TG2 Dužnaté stonky TG3 Oddenek TG4 Části pupenu TG5 Rozmnožovací části rostliny Květ	6. 6.

Příběh květu Jak si květiny zajistí opylování? Části živého květu - různé druhy Rozmanitost květů Části květu FL1 Variace květu FL2 Symetrie květu FL3 Tvary částí květu FL4 Tvary koruny volnolupenné FL5 Části koruny srostlolupenné FL6 Tvary koruny srostlolupenné FL7 Zvláštní květy FL8 Tyčinky, části FL9 Druhy tyčinek FL10 Pestík, části FL11 Poloha blizny FL12 Druhy květů FL13 Části květenství FL14 Typy květenství FL15 Plod Funkce plodu Části plodu Rozmanitost plodů Klasifikace podle blizny FR2 Třídění podle oplodí FR2 Typy dužinatého plodu FR3 Typy suchého plodu FR4, FR5, FR6 Druhy dehiscentního suchého plodu FR5 Druhy indehiscentního suchého plodu FR6 Semeno Příběh: „O funkci semínka“ Způsoby šíření semen Části semena Rozmanitost semen Semena jednoděložných/dvouděložných Pohyby rostlin - tropismy Geotropismus Hydrotropismus Fototropismus Klasifikace rostlinné říše Prezentace karek obilovin Strom rostlinné říše Dřeviny x byliny Nižší rostliny x vyšší rostliny Výtrusné x semenné Nahosemenné x krytosemenné Jehličnaté x listnaté rostliny	6. 6.

Zoologie	
Pomůcka - otázky a odpovědi	
Rozdělení obratlovců x bezobratlí	
Rozdělení obratlovců do tříd	
Životní funkce obratlovců	
Porovnání životních funkcí obratlovců	
Pojmenovávání životních funkcí	
Rozmnožování	
Dýchání	6.
Trávení	
Cirkulace - oběh	
Pohyb	
Ochrana	
Další studium obratlovců	
Savci	
Ptáci	
Plazi	
Obojživelníci	
Ryby	
Klasifikace živočišné říše	
Úvod do klasifikace obratlovců	
Strom říše zvířat	
Houby	
Části hub	
Význam hub	
Mykorrhiza	6.
Lidské tělo	
Krycí soustava	
Opěrná a pohybová soustava - kostra a svaly	
Trávicí soustava	
Dýchací soustava	
Cévní a oběhová soustava - srdce, cévy	
Nervová soustava - mozek	
Smyslové orgány	
Dědičnost	
Imunitní systém	
Další studium soustav	
Zuby - mléčný a trvalý chrup	
Kostra	
Model kostry - hledá a pojmenovává kosti	
Vnitřní stavba těla člověka	
Přiřazování karet s názvy	
Základy lidské reprodukce	
Pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou	
Biologické a psychické změny v dospívání	
Menstruační cyklus a oplodnění	

Model oplození (Fertilization) Video: Museum of Science and Industry - pregnancy Video: Life in the womb 9 months in 4 minutes Byl jednou jeden život: zrození	
Lidské zdraví a jeho ochrana	
Ekologie	
Rovnováha v přírodě Vztahy v přírodě - Plakát Živá a neživá příroda - funkce a význam Závislosti mezi elementy Supranatura Kosmická práce (diagram vzájemných závislostí)	6.
Vzájemné vztahy mezi organismy Producenti x konzumenti Autotrofní x heterotrofní Destruenti - rozkladači Symbióza Mutualismus Komensalismus Amenzalismus Parazitismus	6.
Ekosystémy - společenstva Studium různých ekosystémů	

Vzdělávací obor Zeměpis

Vzdělávací obsah tohoto oboru je žákům 6. ročníku předáván pomocí Montessori pomůcek. Ve výuce jsou využívány výukové plakáty a prezentovány jednoduché experimenty představující základní fyzikální zákony, pomocí kterých se žáci seznamují se zákonitostmi ovlivňujícími přírodní podmínky na Zemi (Slunce a Země, stavba Země, práce vody, práce vzduchu). Při těchto lekcích jsou žákům také mezipředmětově předávány základy fyziky a chemie. Dále se žáci učí chápat život na Zemi v návaznosti na polohu Země ve Sluneční soustavě, také zdůvodňovat rozdíly v životních podmínkách v různých částech Země.

Ke studiu jednotlivých oblastí na Zemi jsou žákům k dispozici podrobné mapy různého typu (např. Montessori zapichovací mapy, papírové slepé mapy, a jiné). K podrobnému studiu slouží atlasy a odborná literatura. Samostatným tématem je studium České republiky a jejích jednotlivých oblastí.

Součástí studia zeměpisu dle Montessori kurikula je také studium vztahů mezi lidmi, s jednoduchými prezentacemi se žáci seznámí s mikroekonomickými i makroekonomickými vztahy mezi populacemi. Zároveň je žákům představován koncept propojenosti neživé, živé přírody i lidských kultur obývajících a ovlivňujících planetu Zemi.

Očekávané výstupy (Žák ...)

Učivo
ZEMĚPIS

Ročník

GEOGRAFICKÉ INFORMACE, ZDROJE DAT, KARTOGRAFIE A TOPOGRAFIE

- organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů
  - používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii
- komunikační geografický a kartografický jazyk
základní topografické útvary
hlavní kartografické produkty (mapa, plán)

PŘÍRODNÍ OBRAZ ZEMĚ

- zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy
  - prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů
  - rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu
- Země jako vesmírné těleso – tvar, velikost a pohyby Země, střídání dne a noci, střídání ročních období, světový čas, časová pásma
6.
systém přírodní sféry na planetární úrovni – geografické pásy, geografická (šířková) pásma, výškové stupně

REGIONY SVĚTA

- rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa
  - lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zadaných kritérií
- světadíly, oceány
makroregiony světa (přírodní oblasti, podnebné oblasti)

ČESKÁ REPUBLIKA

- vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy
  - lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky
  - uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států
- místní region – zeměpisná poloha, základní přírodní a socioekonomické charakteristiky s důrazem na specifiku regionu
regiony České republiky – krajská členění, kraj místního regionu
zeměpisná poloha, hospodářské a politické postavení České republiky v Evropě a světě

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Geografie	
Povaha věcí	
Činnosti navazující na příběh	
Planety Sluneční soustavy	

Odstředivé a dostředivé síly Lunární cyklus Částice - zůstat smíšené, nebo se oddělit Papírky na vodě - pokus Směs Emulze Roztok nebo sraženina Chemická reakce - produkt Vytvoření tepla, plynu Plyn (láhve a míček) Barvy (Slunce, slunečnice) Rozpouštění hmoty (závislost na teplotě) Rozpouštění Nasycený roztok Přesycený roztok Krystalizace Rozdělení roztoků Skupenství Závislost na teplotě Rozpouštění a tuhnutí V jakém směru se rozpíná V jakém směru se rozpíná pevné skupenství V jakém směru se rozpíná kapalné skupenství V jakém směru se rozpíná plynné skupenství Další vlastnosti látek v různých skupenstvích Tekutina, viskozita Tuhý, pružný Přitažlivá síla a gravitace Magnetická síla Přitažlivost a gravitace Uspořádání částic podle hmotnosti Struktura Země Barysféra + pokus (kapal.) Vrstvy Země, funkce Relativní tloušťka vrstev Vnitřní vrstvy Země Kontinenty a podloží Izostatické pohyby Kontinentální posun Tvoření hor -filcy Poruchy Tektonické desky Sopky - stavba Vrstvy atmosféry Složení vzduchu Slunce a Země Účinky rotace	6. 6. 6.

Velikost Země a Slunce Jen malá část sl. en. dosahuje Zemi Účinky rotace Teploty v různých částech dne Svislé a šikmé paprsky Obratník Raka a Kozoroha Zeměpisná délka, zeměpisná šířka, rovník Časová pásma - časové zóny Časová pásma - východ a západ slunce Příběh o Magellenovi Účinky oběhu kolem slunce Země je koule - špejle, rovina, koule Úhly dopadu - baterka Úhel dopadu paprsků Změna délky dne - globus s provázky Den a noc na pólech Roční období na jižní polokouli Úhel osy země Teploty (pohyb slunce) Klimatické/podnebné pásy - představení Klimatické pásy - procvičování GW5 Teploty v různých podnebných pásách GW4 Roční období v různých podnebných pásách GW5 Práce vzduchu Systém větrů na světě Vzduch cirkuluje Pohyb vzduchu na rovníku Nízký a vysoký tlak Globální větry Coriolisův efekt Přehled, názvy globálních větrů Vítr a ohřívání pevniny a oceánů Písek a voda - zahřívání a ochlazování Mořská, zemská bríza (vánek) Změna větru v ročních obdobích Směry proudění větrů - procvičování GW5 Vítr a dešť Vznik deště - pokus Vypařování, pára, kondenzace Sezónní deště Místní dešťové podmínky Vítr a voda - oceánské proudy Vítr pohne vodou - piliny na vodě, brčko Teplá voda stoupá vzhůru Studená voda klesá ke dnu Oceánské proudy Golfský proud	6. 6.

Vítr a horniny - větrná eroze	
Větrná eroze	
Práce vody	
Řeka	
Řeka (model)	
Části řeky	
Řeky tečou do údolí	
Řeky Evropy	
Řeky světa	
Poslech: Vltava (B. Smetana)	
Zeměpisné názvosloví - práce s booklety	
Pohoří Evropy	
Hory/pohoří Evropy + papírové modely	
Papírové modely + slepé mapy	6.
Studium nejvyšších hor	
Orientace v mapě	
Hlavní světové strany	
Vedlejší světové strany	
Kompas + práce s mapou	
Výškové stupně pevniny	
Nadmořská výška	
Překreslení mapy v měřítku	
Hospodářský zeměpis	
Vzájemné závislosti (mikroekonomie)	
Tok zboží	
Daně - společné investice	
Makroekonomie	
Co je produkováno a kde? - mapa + razítka	
Kolik je produkováno? - grafy	
Kolik spotřebováváme? - grafy	
Dovoz a vývoz	
Světový obchod	
Obchodní rovnováha, tok peněz	
Politický zeměpis	
Zeměpisné mapy kontinentů	
Evropa	
Práce s kontrolou	
Práce bez kontrolní mapy	
Slepá mapa - vodstvo	
Slepá mapa - státy	
Slepá mapa - hlavní města	
Slepá mapa - vlajky	
Slepá mapa	
Afrika	6.
Asie	
Severní Amerika	

Jižní Amerika Oceánie Svět Papírová mapa - vodstvo Papírová mapa - politická Slepá mapa Česká republika Zeměpisné mapy České republiky - papírové Řeky a jezera Pohoří a nížiny Města Kraje Slepá mapa Doplňující materiál k mapám - karty s popisem a obrázky Řeky a jezera Pohoří a nížiny Města Hrady a zámky Vodstvo České republiky Úmoří ČR (karty) Úvod do studia fyziky a chemie Karty s pokusy 1. Pevné látky, kapaliny, plyny 2. Kapaliny (I) 3. Kapaliny (II) 4. Plyny 5. Zkapalnění, ztuhnutí 6. Tekutost, viskozita 7. Změna pevné látky na kapalinu a na plyn 8. Pružnost, tvárnost, pevnost 9. Pružnost (I) 10. Pružnost (II) 11. Rychlost ochlazování závisí na velikosti hmoty 12. Různé látky mění skupenství při různých teplotách 13. Krystalizace – odpařením kap. získáme p. látku 14. Rychlé odpařování 15. Tlak vzduchu 16. Eroze 17. Proudění 18. Šíření tepla prouděním 19. Vznik pohoří 20. Rozpínavost 21. Částice, které se rády a nerady spojují 22. Rozptýlení a usazení (I) 23. Rozptýlení a usazení (II) 24. Emulze 25. Nasycený roztok	6. 6.

26. Přesycený roztok 27. Krystalizace (I) 28. Krystalizace (II) 29. Roztok, rozpouštědlo, rozpuštěná látka 30. Vzájemná přitažlivost částic Další pokusy Viskozita Chemická reakce soda + ocet Tání ledu se solí a bez soli Hasící přístroj (příprava a vlastnosti oxidu uhličitého) Sopka na stole (ocet + soda) Samostatnost při práci Samostatně provádí pokusy podle návodu Samostatně připravuje ukázky pro ostatní Další lekce Čisté látky a směsi Směsi stejnorodé a různorodé Typy směsí Emulze Suspenze Periodická tabulka prvků Stavba atomu VIDEO: Badatelna VIDEO: Nezkreslená věda Radioaktivita Izotopy uhlíku - datování uhlíkovou metodou	6.

Charakteristika vzdělávací oblasti Umění a kultura

Vzdělávací obor Hudební výchova

Vzdělávací obsah oboru hudební výchova pro žáky 6. ročníku pokrývají jak pravidelné skupinové pěvecké, rytmické a poslechové aktivity, tak lekce z hudební teorie. Při společném zpěvu žáci procvičují práci s hlasem, jsou seznamováni s různými typy skladeb, písní apod.

Velmi oblíbenými samostatnými aktivitami žáků ve třídě je hra na hudební nástroje (piano, ukulele, flétna, metalofon, zvukové trubice a další). Hra na nástroje ve třídě probíhá zpravidla v průběhu odpoledního pracovního cyklu. Hudební nástroje jsou ve třídě volně přístupné všem žákům. Někteří se učí základy hry pod vedením dospělého nebo zkušenějších spolužáků, jiní samostatně procvičují a jejich hra představuje zvukovou kulisu při práci ostatních dětí. Tímto se hudba stává neustálou součástí prostředí třídy, zároveň se žáci vzájemně inspirují. Pro výuku hry na netradiční nástroje (např. ukulele) do třídy přicházejí externí odborníci v rámci mezigeneračního programu.

Součástí hudebních aktivit ve třídě jsou také lekce z hudební teorie, které probíhají prostřednictvím Montessori pomůcky tónové hranoly (metalofon) a dalších doplňkových materiálů. Žáci jsou seznamováni s hrou na tónové hranoly, s pojmenováváním jednotlivých tónů, se zápisem hudby, různými stupnicemi, jejich transpozicí apod. Velká část doporučených lekcí z oblasti hudební teorie je učivem rozšiřujícím. Tyto rozšiřující lekce jsou představovány převážně dětem, které se aktivně hře na hudební nástroje věnují i mimo školní prostředí.

Poslechové aktivity zařazujeme do výuky často mezipředmětově. Například zařazujeme poslech hudby typických historických období nebo specifických regionálních kultur v souvislosti s historickými nebo geografickými projekty.

Očekávané výstupy (žák ...)	Učivo	Ročník
HUDEBNÍ VÝCHOVA		
• využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách	hlasová hygiena, intonační, rytmická, dechová cvičení	6.
• reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb	zpěv či hra vybrané lidové a umělé písně v jednohlasu i dvojhlasu	
• realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů	orientace v notovém zápise (délkové hodnoty not a pomlky, takt, výška tónu, dynamika)	
	poslech skladeb typických pro jednotlivá hudební období	
	pohybová improvizace, vyjádření hudby pohybem	

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

HUDEBNÍ VÝCHOVA	

Instrumentální činnosti	
Hudební nástroje - pomůcka k představení nástrojů Prezentace pomůcky Základní dělení Hudební nástroje v orchestru Poslech - hledání nástrojů v hudbě Další studium hudebních nástrojů Prezentace vlastního hudebního nástroje	
Hra na hudební nástroje	
Tónové hranoly - metalofon Půl krok/celý krok, půl tón/celý tón Vzorec durové stupnice Transpozice durové stupnice Vzorce dalších stupnic Transpozice písní Použití pentatoniky ke zpěvu intervalů Označení tónů jmény - bílé hranoly Označení tónů jmény - černé hranoly	6.
Záznam hudby - notový zápis	
Notový zápis s pomůckou Zápis tónů do notové osnovy - bílé disky Zápis zvýšených a snížených tónů - černé disky Čtení hudby Diktát not	
Zápis hudebního rytmu Takt 2/4 - dvoudobý Takt 4/4 - čtyřdobý Takt 3/4 - třídobý	
Zápis not Celé a půlové noty Čtvrtové a osminové noty Karty se zápisem not k procvičování	
Další hudební znaménka Pomlky Houslový klíč Basový klíč Předznamování Označení durové stupnice	6.
Zápis stupnic a hudby na papír Notový papír Zápis různých durových stupnic Cesta snížených tónů Cesta zvýšených tónů Kvintový kruh	
Práce s různými stupnicemi Další stupnice	

Modální stupnice Tvoření vzorců z volných karet Vytvoření vzorce na základě poslechu Hádání rytmických vzorců v hudbě Představení zápisu rytmických vzorců Doba čtvrtová Doba půlová Doba celá Doba osminová Doba šestnáctinová Pomlky čtvrtové Pomlky půlové Pomlky celé Zápis rytmu Notové nožičky - rytmus Značení rytmu - dřívka Značení rytmu - notový papír Takt a metrum Zkušenost Stálý rytmus Rytmus slov Rytmus slov a stálý rytmus Vnitřní citění	6.
Poslechové činnosti Hudební koncepty hlasitý x tichý rychlý x pomalý vysoký x nízký kombinace Vědecké zkoumání zvuků - experimenty Úder - práce s ladičkou Hlazení - rozeznění křišťálové sklenice Foukání - brčka neboli Pannovy flétny Historie hudby Nejslavnější skladatelé a jejich díla Ukázky hudby - poslech	6.

Vzdělávací obor Výtvarná výchova

Ve studijní skupině žáků nižšího stupně a žáků 6. ročníku pracujeme s propojováním výtvarného umění s ostatními oblastmi studia. Velmi úzce je výtvarné umění propojeno s geometrií, proto je v Montessori kurikulu věnována celá kapitola propojení matematiky s uměním. V této kapitole jsou představovány základní elementy výtvarného umění (jak plošné, tak prostorové). Zároveň jsou také žákům předávány samostatné výtvarné lekce pro bližší seznámení s dalšími prvky výtvarného tvoření (např. světlostní, barevné, objemové kvality apod.).

Samostatnou kapitolou výtvarného umění je studium významných děl a seznamování se s významnými autory. Klasifikace výtvarného umění žákům umožňuje rozšířit si své představy o různých možnostech obrazně smyslového vyjádření. Studium těchto teoretických témat se žáci učí výtvarná díla interpretovat,

také vytvářet si vlastní názor. Součástí výuky výtvarné výchovy je předávání různých výtvarných a tvořivých technik s využitím různých materiálů. Při předávání technik dbáme na osvojování postupů práce při využití různých materiálů, a také na použití pomůcek potřebných k realizaci výtvarné činnosti.

Očekávané výstupy (Žák ...)	Učivo	Ročník
VÝTVARNÁ VÝCHOVA		
- užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie - užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace - vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádření	vizuálně obrazné vyjádření – linie a barva, objem, světlo; realita a abstrakce uspořádání objektů do celku v ploše, objemu, prostoru a časovém průběhu reflexe a vztahy zrakového vnímání ke 6. vnímání ostatními smysly vyjadřování pocitů, emocí, nálad, fantazie pomocí vizuální interpretace osobní postoj ke komunikaci prostřednictvím vlastního díla	6.

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

VÝTVARNÁ VÝCHOVA	
Elementy uměleckého tvoření	6.
Plošné vyjádření - čáry a tvary (2D)	
Objemy - forma (3D)	
Forma pozitivní a negativní	
Perspektiva	
Prostorové vyjádření	
Uspořádání prvků v nezávislý prostorový model	
Barevné kvality	
Barevný kruh - primární a sekundární barvy	
Barevný kruh - terciální barvy	
Barevný kruh - světlé a tmavé odstíny	
Vytváření světlejší/tmavší barvy	
Barvy silně a slabě - intenzita	
Hledání komplementárních barev	
Principy uměleckého tvoření	
Role	
Důraz	
Vzájemné postavení - pozadí x popředí	
Realita a abstrakce	

Reflexe a vztahy zrakového vnímání ke vnímání ostatními smysly Vizuálně obrazná vyjádření podnětů hmatových, sluchových, pohybových a chuťových Vyjádření vizuálních podnětů prostředky vnímatelnými ostatními smysly Smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření Umělecká výtvarná tvorba Fotografie Film Tiskoviny	
Přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením Ověřování komunikačních účinků Odlišné interpretace obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin Vysvětlování výsledků tvorby podle svých schopností a zaměření Záměry tvorby vlastních vizuálně obrazných vyjádření Záměry tvorby děl výtvarného umění	
Výtvarné techniky Tiskařské techniky Butterfly prints Jednoduchý monoprint ze skleněného povrchu Tisk z přírodnin Bublinkový tisk Tisk pomocí šňůry/příze Blokový tisk Linoryt Šablony Další výtvarné techniky Kaligrafie Akvarelové pastelky Křída: mramorování Práce s textiliemi Práce se dřevem Barvení a lakování pečlivě po létech Práce s vypalovačkou na dřevo Pletení pomlázek Zdobení velikonočních vajíček	6.
Historie výtvarného umění Klasifikace výtvarného umění Umění realistické a abstraktní Podle žánru: krajina, portrét, zátiší Podle místa původu: studium kultur (světadíly) Hledání stejných maleb Hledání podobných maleb Třídění maleb jednoho autora Seznámení s významnými díly Jména některých významných malířů Názvy některých významných výtvarných děl Umělecké školy	6.

Časové osy	6.
Pravěk	
Jeskynní malby (muchláž)	
Architektura (land art)	
Nádoby, Venuše (keramika)	
Starověký Egypt	
Hieroglyfy (keramika, rytí)	

Charakteristika vzdělávací oblasti člověk a zdraví

Vzdělávací obor výchova ke zdraví a tělesná výchova

Výchova ke zdraví a tělesná výchova pro žáky 6. ročníku v Kampusu probíhá jak v časově omezených specificky zaměřených kurzech pod vedením odborných lektorů, tak každodenními sportovními a relaxačními aktivitami v průběhu vyučování. Pro žáky 6. ročníku jsou pravidelně pořádány kurzy atletiky a bruslení. Kurzy atletiky a bruslení probíhají mimo budovu školy na specifických sportovištích, jsou vedeny odbornými lektory. Tyto kurzy jsou zpravidla realizovány během jednoho pracovního cyklu týdně, v 8-10 po sobě jdoucích týdnech. Pokud je pořádán lyžařský kurz, jde o týdenní pobyt na horách.

Pravidelné sportovní a relaxační aktivity jsou každodenní součástí vzdělávacích bloků. Během dopoledního pracovního cyklu mohou žáci využívat prostory třídy pro relaxační a protahovací cvičení, během odpoledního pracovního cyklu využívají také sportoviště školní zahrady (stolní tenis, badminton, hrazdy, hřiště pro míčové a další kolektivní hry).

Pravidelně jsou pořádány cyklistické a turistické výlety. Při těchto akcích bývají žáci 6. ročníku těmi, kteří aktivně konkrétní výlety organizují, plánují trasy, domlouvají ubytování, program apod. Škola se také každoročně zapojuje do celorepublikového T-mobile Olympijského běhu. Při vlastní organizaci běhu, plánování tras, měření a vyhodnocování výsledků se žáci 6. ročníku podílí velkou měrou také jako organizátoři.

Očekávané výstupy (Žák ...)	Učivo	Ročník
VÝCHOVA KE ZDRAVÍ A TĚLESNÁ VÝCHOVA		
• usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti, z nabídky zvolí vhodný rozvojový program • uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu • předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost • zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech • dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji • zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy, spolurozhoduje osvojované hry a soutěže • zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci	význam pohybu pro zdraví – rekreační a výkonnostní sport hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech – v nestandardním prostředí, první pomoc při TV a sportu v různém prostředí a klimatických podmínkách, atletika - běžecká abeceda, běhy (sprinty a vytrvalostní běh) bruslení a lyžování sportovní hry – vybíjená, kopaná turistika a pobyt v přírodě kommunikace v TV pravidla osvojovaných pohybových činností (her, závodů, soutěží) měření výkonů a posuzování pohybových dovedností (měření, evidence, vyhodnocování)	6.

Rozpracování učiva ve vazbě na očekávané výstupy

Provázání očekávaných výstupů a doporučeného učiva vychází z následujícího přehledu lekcí. Konkrétní tematické celky učiva z RVP ZV nalezneme v přehledu lekcí pod nadpisy, které odpovídají učivu z RVP ZV.

Tělesná výchova		
Bezpečnost a hygiena při pohybových činnostech ve škole		
První pomoc při pohybových činnostech		
Rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti a koordinace pohybů		
Průpravná, kompenzační, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení a jejich praktické využití		
Pohybové sportovní hry na zahradě		
Míčové hry		6.
Fotbal		
Badminton		
Ping pong		
Florbal		
Základy atletiky		
Atletický kurz Říčany		
Organizace a bezpečnost při lekcích atletiky		
Vhodné oblečení a obutí pro atletiku		
Příprava organismu před atletikou		
Běžecská abeceda		
Polohové starty		
Rychlý běh		
Běh přes překážky		
Štafeta		
Skok do dálky		6.
Hod do dálky		
Běh v okolí školy		
Naplňuje samostatně pro ostatní trasy závodů		
Jízda na kole		
Bezpečné chování v silničním provozu i v terénu		
Vhodné vybavení pro cyklistiku		
Jízda po silnici		
Jízda v terénu		
Turistika a pohyb v přírodě		
Naplňuje samostatně jednodenní výlet		
Naplňuje samostatně vícedenní výlet		
Zimní sporty		
Bruslení - volné bruslení na rybníce		
Bruslení - kurz bruslení		
Běžecské lyžování - základní technika (klasický běh)		6.
Literatura a pomůcky se sportovní tematikou		
Historie fotbalu		
Olympijské hry		

5.2.6 PRŮŘEZOVÁ TÉMATA V RÁMCI PŘEDMĚTU OBRAZ SVĚTA

V rámci předmětu jsou zařazeny tematické okruhy všech průřezových témat, jak formou integrace do vzdělávacího obsahu, tak speciálními projekty.

Osobnostní a sociální výchova koresponduje s věkovou charakteristikou žáků ve druhém vývojovém období, s intenzivním sociálním a morálním rozvojem. Díky velkému prostoru pro možnost vlastní volby a nastavení pravidel, která je nutno v prostředí školy i mimo ni dodržovat, dochází každodenně k situacím podporujícím osobnostní, sociální i morální rozvoj. Každodenní pracovní aktivity a následné činnosti, samostatná individuální i skupinová práce žáků, neformální setkávání žáků v průběhu dne i společné komunitní kruhy, zdvořilostní lekce, pravidelná setkávání s učitelem nad zhodnocením práce i tripartitní konzultace s rodiči jsou nástroji pro rozvoj schopnosti poznávání sebe sama i druhých lidí, prostředkem pro sebepojetí, seberegulaci a sebeorganizaci, psychohygienu i kreativitu. Velký důraz klademe na vhodnou efektivní komunikaci a spolupráci. Vyhýbáme se situacím přinášející soutěžení, při porovnávání výkonů je žák sám sobě tím, s kým je vhodné se v průběhu času srovnávat. Budování pozitivních mezilidských vztahů podporujeme také mimo školu, např. pravidelnými návštěvami domova pro seniory, návštěvami seniorů ve škole, dobrovolnickou činností v obci apod.

Tematické okruhy Výchovy demokratického občana jsou zařazovány jak pravidelně (diskuze nad školními pravidly, reflexe a úpravy pravidel v průběhu roku, spoluúčast žáků při rozhodování o věcech ovlivňujících chod třídy, školní parlament), tak příležitostně v souvislosti s aktuálními celospolečenskými tématy (volby, státní svátky a významné dny).

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech vychází ze zkušeností žáků z návštěv jiných zemí nebo z kontaktu žáků se zahraničními učiteli a návštěvníky přijíždějícími do Kampusu, zkušenosti žáků z pobytů v zahraničí. Významným prvkem jsou projektové týdny se zahraničními lektory, kdy vždy jeden z nich v rámci jednoho týdne představuje svou rodnou zemi, zvyky, kulturu, tanec a zpět, hry a podobně.

Multikulturní výchova je začleněna do všech lekcí kosmické výchovy. Úcta a obdiv k ostatním lidem jsou žákům prezentovány při velkých příbězích i mnoha dalších klíčových lekcích podporujících myšlenku jednotných lidských potřeb všech obyvatel Země a schopnosti všech lidí dokázat společně velké věci. Téma historického vývoje obyvatel na Zemi, historické důvody a dopady migrace, spolupráce a obohacování kultur společným sdílením poznání je základním principem vytvoření globálního společenství „Supranatura“ („Nadpříroda“), které bylo definováno Marií Montessori.

S tímto se velmi úzce prolíná také Environmentální výchova, jako sled lekcí a aktivit, které umožňují žákům uvědomit si, že každý může být prospěšný péči o toto společenství – historický vývoj podmínek na Zemi i jednotlivých organismů, propojenost přírodních podmínek s životem společnosti, poznání přírodního okolí školy a studium okolních ekosystémů, péče o prostředí školy i okolí, důsledné třídění odpadu, každoroční úklid lesa v okolí školy.

Mediální výchova je v rámci předmětu obraz světa výrazně zastoupena formou nepravidelného zpracovávání školního časopisu. Žáci jsou jak přispěvateli, tak editory časopisu, podílí se na tvorbě i výběru fotografií. Receptivní činnosti jsou zastoupeny při práci s mediálními sděleními na různých úrovních – práce se zdroji informací pro studium, interpretace vztahu mediálních sdělení a reality apod.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X	X	X	X
Psychohygienu	X	X	X	X	X	X

Kreativita	X	X	X	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X	X	X	X
Komunikace	X	X	X	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát	X	X	X	X	X	X
Formy participace občanů v politickém životě				X	X	X
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování				X	X	X

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X	X	X	X
Jsme Evropané	X	X	X	X	X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník
Kulturní difference	X	X	X	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X	X	X	X
Etnický původ				X	X	X
Multikulturalita	X	X	X	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity				X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník
Ekosystémy	X	X	X	X	X	X
Základní podmínky života	X	X	X	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	X	X	X	X	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník

Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X	X	X	X
Stavba mediálních sdělení	X	X	X	X	X	X
Vnímání autora mediálních sdělení				X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti				X	X	
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X	X	X	
Práce v realizačním týmu	X	X	X	X	X	

5.3 VÝCHOVA KE ZDRAVÍ A TĚLESNÁ VÝCHOVA

Název vyučovacího předmětu: výchova ke zdraví a tělesná výchova

5.3.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět je tvořen vzdělávacím obsahem oblasti Člověk a zdraví, konkrétně oboru Výchova ke zdraví a Tělesná výchova, a některými tematickými okruhy průřezových témat. Tělesná výchova vede žáky především ke zdravému životnímu stylu. Základem je tedy samozřejmě motivace žáků k pohybu, případně i sportu, dodat jim chuť se hýbat, předat jim nadšení z pohybu, podporovat v nich odvahu k různým druhům pohybových činností (i netradičním). Kromě toho jim tělesná výchova zprostředkovává i informace o zdravém stravování, učí je správné osobní hygieně a neopomíjí ani zdravé spánkové návyky, protože to všechno se zdravým pohybem (a tedy i životním stylem) úzce souvisí. Tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha). Pohybové aktivity vedou ke zlepšování tělesné zdatnosti a ke správnému držení těla a celkové pohodě (fyzické i psychické). Základní hry a herní techniky zvyšují u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také rozvíjejí jejich prostorovou orientaci a schopnost rychlého rozhodování.

Předmět Výchova ke zdraví a tělesná výchova velmi úzce souvisí s průřezovým tématem Osobnostní a sociální výchova.

Pro výuku používáme vnitřní i venkovní prostory školy, atletický stadion v Českých Budějovicích a podle možností také další sportoviště. Co nejvíce času trávíme venku, protože je to celoživotně nejpřirozenější prostor pro zdravý pohyb.

Žáci 7.-9. ročníku absolvují každý rok kurz první pomoci a přednášku o dospívání, ideálně s externími lektory, které zahrnují také výstupy a učivo tohoto vyučovacího předmětu.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
2	2	2

Výchovné a vzdělávací strategie

- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. (KO, KU)

- Poskytujeme žákům možnost volby. Volbu respektujeme a k jejímu respektování vedeme ostatní žáky. Zároveň vedeme žáky k porozumění, že každá volba má své důsledky. (KO, KŘP, KK)
- Podporujeme rozvoj schopností dětí řešit samostatně běžné konfliktní situace. Především tím, že při jejich výskytu se učitel staví do role moderátora, nikoliv soudce. (KŘP, KO, KSP, KK)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků. (KSP, KK)
- Umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO)
- Klademe důraz na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny. (KO, KSP, KP)
- Pohybové aktivity nabízíme žákům v takové podobě, aby nebyli stresováni porovnáváním a poměřováním svých výsledků s ostatními. Svůj výsledek poměřují se svým vlastním předchozím výsledkem. Sport je tak vnímán zejména jako zábava a příjemná relaxace, nikoliv stres z toho, kdo je lepší. (KO, KSP)
- Pro pohybové aktivity nabízíme různá místa,. Ukazujeme tak žákům, že pohyb je spjatý především s běžným životem. (KU, KSP)
- Osobním příkladem a pozitivním přístupem vedeme žáky k přijetí a realizaci myšlenky fair play. (KO, KŘP)
- Klademe důraz na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny. (KO, KSP, KP)

5.3.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
VZ-9-1-01	respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě	vztahy mezi lidmi a v komunitě	
VZ-9-1-02	vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví	tělesné, duševní a sociální zdraví zdraví a nemoc zdravý životní styl	
VZ-9-1-03	vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví	odpovědnost za své zdraví sexualita, erotika, morálka návykové látky – charakteristika, rizika	
VZ-9-1-04	posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví	manipulativní jednání relaxační techniky, relaxace, stres, zátěž	
VZ-9-1-05	usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví	dospívání dodržování pravidel	
VZ-9-1-06	vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí	bezpečnosti a ochrany mimořádné události	
VZ-9-1-07	dává do souvislosti složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky		7.-9.
VZ-9-1-08	uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s		

	běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc	
VZ-9-1-09	projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce	
VZ-9-1-10	samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím	
VZ-9-1-11	respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví	
VZ-9-1-12	respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování	
VZ-9-1-13	uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým	
VZ-9-1-14	vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi	
VZ-9-1-15	projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc	
VZ-9-1-16	uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí	
TV-9-1-01	aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem	pohybové hry gymnastika
TV-9-1-02	usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program	estetické a kondiční formy cvičení s hudbou a rytmickým doprovodem
TV-9-1-03	samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly	úpoly atletika

TV-9-1-04	odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění	sportovní hry turistika a pobyt v přírodě
TV-9-1-05	uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost	plavání lyžování, snowboarding, bruslení
TV-9-2-01	zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech	pravidla osvojovaných pohybových činností
TV-9-2-02	posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny	zásady jednání a chování v různém prostředí a při různých činnostech
TV-9-3-01	užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu	měření výkonů a posuzování pohybových dovedností
TV-9-3-02	naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu	
TV-9-3-03	dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji	
TV-9-3-04	rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora	
TV-9-3-05	sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí	
TV-9-3-06	zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže	
TV-9-3-07	zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci	

Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření

VZ-9-1-01p	chápe význam dobrého soužití mezi vrstevníky i členy rodiny
VZ-9-1-03p	uvědomuje si základní životní potřeby a jejich naplňování ve shodě se zdravím
VZ-9-1-04p, VZ-9-1-09p	respektuje zdravotní stav svůj i svých vrstevníků a v rámci svých možností usiluje o aktivní podporu zdraví
VZ-9-1-05p	projevuje zdravé sebevědomí a preferuje ve styku s vrstevníky pozitivní životní cíle, hodnoty a zájmy
VZ-9-1-07p	dodržuje správné stravovací návyky a v rámci svých možností uplatňuje zásady správné výživy a zdravého stravování
VZ-9-1-08p	svěří se se zdravotním problémem
VZ-9-1-13p	dává do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a provozováním hazardních her

VZ-9-1-13p	uplatňuje osvojené sociální dovednosti při kontaktu se sociálně patologickými jevy
VZ-9-1-14p	zaujímá odmítavé postoje ke všem formám brutality a násilí
VZ-9-1-15p	uplatňuje způsoby bezpečného chování v sociálním kontaktu s vrstevníky, při komunikaci s neznámými lidmi, v konfliktních a krizových situacích a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc; ví o centrech odborné pomoci, vyhledá
VZ-9-1-16p	chová se odpovědně při mimořádných událostech a prakticky využívá základní znalosti první pomoci při likvidaci následků hromadného zasažení obyvatel
TV-9-1-02p	usiluje o zlepšení a udržení úrovně pohybových schopností a o rozvoj pohybových dovedností základních sportovních odvětví včetně zdokonalování základních lokomocí
TV-9-1-03p	cíleně se připraví na pohybovou činnost a její ukončení; využívá základní kompenzační a relaxační techniky k překonání únavy
TV-9-1-04p	odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se zdravím a sportem
TV-9-1-04p	vhodně reaguje na informace o znečištění ovzduší a tomu přizpůsobuje pohybové aktivity
TV-9-1-05p	uplatňuje základní zásady poskytování první pomoci a zvládá zajištění odsunu raněného
TV-9-1-05p	uplatňuje bezpečné chování v přírodě a v silničním provozu
-	chápe zásady zatěžování; jednoduchými zadanými testy změří úroveň své tělesné zdatnosti
TV-9-2-01	zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a aplikuje je ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech
TV-9-2-02p	posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí příčiny nedostatků
TV-9-3-01p	užívá osvojovanou odbornou terminologii na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka
TV-9-3-02	naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu
TV-9-3-03	dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji
TV-9-3-04p	rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka
TV-9-3-05p	sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony a vyhodnotí je
TV-9-3-06p	spolurozhoduje osvojované hry a soutěže

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou realizovány některé tematické okruhy průřezových témat, které vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání			
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena			
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace			
Kooperace a kompetice			
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti			
Hodnoty, postoje, praktická etika			

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola			
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá			
Objevujeme Evropu a svět			
Jsme Evropané			

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference			
Lidské vztahy			
Etnický původ			
Multikulturalita			
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí			

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

5.4 HUDEBNÍ VÝCHOVA

Název vyučovacího předmětu: hudební výchova

5.4.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět je tvořen vzdělávacím obsahem části vzdělávací oblasti Umění a kultura, konkrétně vzdělávacím oborem Hudební výchova, a některými tematickými okruhy průřezových témat.

Hudební výchova přináší základní přehled o možnostech hudby. Prostřednictvím úvodu do dějin hudby, poslechu skladeb, a zejména vlastní sebe prezentací zpěvem nebo hrou na hudební nástroj, mají žáci možnost rozvíjet své individuální schopnosti, hudební citění, vyzkoušet si společnou i individuální prezentaci skladeb.

Obsah a výstupy předmětu hudební výchova se prolínají s ostatními obory vyučovanými ve škole. Propojováním jednotlivých předmětů a znalostí z různých oblastí poskytuje žákům ucelený obraz a umožňuje jim učit se v souvislostech.

Žáci mají k dispozici různé hudební nástroje, na které se učí hrát sami, vedeni učitelem nebo některým ze spolužáků. K dispozici jsou také pomůcky na seznámení s hudební teorií, příruční knihovna s odbornou literaturou, zpěvníky a výukové publikace hry na různé hudební nástroje. Žáci mohou také využít zvukovou a výpočetní techniku. Pro výuku využíváme vnitřní i venkovní prostory školy, chodíme také na výpravy za poznáním (koncerty, muzea, exkurze).

Výuka probíhá ve věkově smíšené skupině. Během výuky učitel pracuje buď s celou skupinou, s částí skupiny nebo individuálně s jednotlivými žáky. Žáci mají možnost samostatně studovat, cvičit hru na hudební nástroj a tvořit, případně se učit od sebe navzájem (např. si předávají znalosti ohledně hudební nauky nebo hry na hudební nástroj). Učitel podporuje vlastní zaměření a iniciativu žáků, při skupinové práci pomáhá každému najít způsob zapojení podle jeho možností tak, aby se každý cítil platným členem týmu a mohl si užít hudební tvoření ve skupině. Při hudební produkci se žáci učí ctít a ocenit své vlastní individuální výkony i individuální výkony ostatních.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
1	1	1

Výchovné a vzdělávací strategie

- Žákovi předkládáme vzdělávací obsah v celé jeho komplexnosti. Nezaměřujeme se pouze na jediný obor, ale dbáme o smysluplné prolínání s ostatními oblastmi i předměty. (KU, KSP, KŘP, KP)
- Ve výuce využíváme různorodé metody a způsoby práce. (KU, KK, KSP, KŘP, KO)
- Výuku neomezujeme pouze na prostory učebny, realizujeme exkurze, výlety, návštěvy akcí souvisejících s probíraným tématem. (KU, KP, KŘP, KSP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. (KO, KU)
- Poskytujeme žákům možnost volby. Volbu respektujeme a k jejímu respektování vedeme ostatní žáky. Zároveň vedeme žáky k porozumění, že každá volba má své důsledky. (KO, KŘP, KK)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků. (KSP, KK)
- Umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO)

5.4.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročník y
HV-9-1-01	využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách	hlasová hygiena, rozšiřování hlasového rozsahu zpěv jednohlasu, respekt daného žánru	
HV-9-1-02	uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého	vokální, rytmická improvizace hra na zvolený hudební nástroj sólově, ve skupině nebo jako součást doprovodu	
HV-9-1-03	reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace	orientace v notovém zápisu (délkové hodnoty not a pomlk, tempová označení, dynamická znaménka, takt) hudebně výrazové prostředky ve znějící hudbě, vytváření vlastních soudů a preferencí	
HV-9-1-04	realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů	poslech skladeb typických pro jednotlivá hudební období, analýza poslechové skladby	7.-9.
HV-9-1-05	rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu	předvedení základní figury, orientace v prostoru, reprodukce pohybů prováděných při tanci charakteristika tanců, hudby, oblečení, rozlišení baletu, lidové tance, historické, společenské a současné styly	
HV-9-1-06	orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku	vytváření vlastních soudů a preferencí v oblasti hudby	
HV-9-1-07	zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami		
HV-9-1-08	vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění		

Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření

HV-9-1-01p	doprovází písně pomocí ostinata
HV-9-1-02p,	interpretuje vybrané lidové a umělé písně
HV-9-1-03p	
HV-9-1-04p	rozeznává různé hudební žánry
	pozorně vnímá znějící hudbu skladeb většího rozsahu
	rozpozná vybrané hudební nástroje symfonického orchestru
	uveď některá jména hudebních skladatelů a název některého z jejich děl

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou realizovány formou integrace tematické okruhy průřezových témat, které vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání			
Sebezpoznání a sebezpojetí			
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena			
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace			
Kooperace a kompetice			
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti			
Hodnoty, postoje, praktická etika			

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola			
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané	X	X	X

Multikulturní výchova (Mkv)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X
Etnický původ	X	X	X
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí			

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení	X	X	X
Vnímání autora mediálních sdělení	X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti	X	X	X
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X
Práce v realizačním týmu	X	X	X

5.5 VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Název vyučovacího předmětu: Výtvarná výchova

5.5.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět je tvořen vzdělávacím obsahem části vzdělávací oblasti Umění a kultura, konkrétně vzdělávacím oborem Výtvarná výchova, a některými tematickými okruhy průřezových témat (Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Mediální výchova).

Výtvarná výchova dává prostor žákům pro sebevyjádření, které je jedním z hnacích motorů a oblastí zájmu v době dospívání. Sebevyjádření je přítomné v činnosti žáků 7.-9. ročníku téměř neustále, díky předmětu výtvarná výchova získává žák nové možnosti, dostává příležitost své vyjadřování kultivovat a obohacovat, inspirovat se.

Obsah a výstupy předmětu výtvarná výchova se prolínají s jinými obory a to se všemi, které ve škole vyučujeme. Propojení vzniká z iniciativy žáků, učitelů i ze samotné podstaty činností. Propojování znalostí a dovedností v jeden smysluplný celek umožňuje žákovi poznávat a učit se v souvislostech, podporuje celkový rozvoj osobnosti a celoživotní učení.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
1	1	1

Organizační vymezení

Výuka výtvarné výchovy probíhá ve věkově smíšené skupině. Každý se na své úrovni zapojuje do akademických i praktických činností. Učitel předává cestu ke znalostem či zkušenostem pomocí skupinových či individuálních lekcí. Žáci vyšších ročníků předávají své dovednosti žákům nižších ročníků, někdy také naopak.

Pro práci jsou ve výtvarném učebním koutku stále k dispozici výtvarné potřeby. Žáci se s nimi učí zacházet tak, aby je mohli využít i v jiných vyučovaných předmětech. K dispozici je také příruční knihovna s odbornou literaturou a výpočetní technika. Na specifické lekce (např. kreslení pravou mozkovou hemisférou) zveme do výuky odborníky. Pro výuku využíváme prostory vnitřní i venkovní prostory školy, chodíme také na výpravy za poznáním (galerie, muzea, exkurze).

Součástí výuky je také sebehodnocení a prezentace vlastní práce či prezentace znalostí či dovedností spolužákům. V rámci výuky také probíhají vzájemné workshopy, které učitel pomáhá žákům organizovat pro své spolužáky.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Žákovi předkládáme vzdělávací obsah v celé jeho komplexnosti. Nezaměřujeme se pouze na jediný obor, ale dbáme o smysluplné prolínání s ostatními oblastmi i předměty. (KU, KSP, KŘP, KP)
- Ve výuce využíváme různorodé metody a způsoby práce. (KU, KK, KSP, KŘP, KO)
- Výuku neomezujeme pouze na prostory učebny, ale necháváme žáky vybrat si pro ně vhodné pracovní místo. Mimo to realizujeme exkurze, výlety, návštěvy akcí souvisejících s probíraným tématem. (KU, KP, KŘP, KSP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. (KO, KU)

- Poskytujeme žákům možnost volby. Volbu respektujeme a k jejímu respektování vedeme ostatní žáky. Zároveň vedeme žáky k porozumění, že každá volba má své důsledky. (KO, KŘP, KK)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků. (KSP, KK)
- Umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO)
- Klademe důraz na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny. (KO, KSP, KP)

5.5.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
VV-9-1-01	vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků	vizuálně obrazné vyjádření – linie a barva, objem, světlo; realita a abstrakce uspořádání objektů do celku v ploše, objemu, prostoru a časovém průběhu	
VV-9-1-02	užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie	reflexe a vztahy zrakového vnímání ke vnímání ostatními smysly	
VV-9-1-03	užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace	kommunikační obsah vizuálně obrazových vyjádření	
VV-9-1-04	vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádření	práce s počítačovou grafikou a fotografií	7.-9.
VV-9-1-05	rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku a v rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu	rozbor uměleckého díla	
VV-9-1-06	interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků		
VV-9-1-07	porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů		
VV-9-1-08	ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci		

Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření

VV-9-1-01 až VV-9-1-08p	uplatňuje základní dovednosti při přípravě, realizaci a prezentaci vlastního tvůrčího záměru
VV-9-1-01p, VV-9-1-03p	uplatňuje linie, barvy, tvary a objekty v ploše i prostoru podle vlastního tvůrčího záměru, využívá jejich vlastnosti a vztahy; pojmenovává je ve výsledcích vlastní tvorby i tvorby ostatních; vnímá a porovnává jejich uplatnění v běžné i umělecké produkci
VV-9-1-02p	při vlastní tvorbě vychází ze svých vlastních zkušeností, představ a myšlenek, hledá a zvolí pro jejich vyjádření nejvhodnější prostředky a postupy; zhodnotí a prezentuje výsledek své tvorby, porovnává ho s výsledky ostatních
VV-9-1-06p	vnímá a porovnává výsledky běžné i umělecké produkce, slovně vyjádří své postřehy a pocity

Průřezová témata

Ve vyučovacím předmětu jsou zahrnuty tematické okruhy průřezových témat Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Mediální výchova.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání			
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena			
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace			
Kooperace a kompetice			
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti			
Hodnoty, postoje, praktická etika			

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola			
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsmo Evropané	X	X	X

Multikulturní výchova (Mkv)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X
Etnický původ	X	X	X
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí			

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení	X	X	X
Vnímání autora mediálních sdělení	X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti	X	X	X
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X
Práce v realizačním týmu	X	X	X

5.6 KOMUNIKACE A SLOH

Název vyučovacího předmětu: komunikace a sloh

5.6.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět komunikace a sloh vychází ze vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura v RVP ZV a splňuje očekávané výstupy z oddílu Komunikační a slohová výchova. Dále jsou v rámci předmětu realizovány určité tematické okruhy průřezových témat.

V rámci Montessori kurikula jde o část všeobecného vzdělání, které nabízí žákům možnosti sebevyjádření – prezentace vlastních myšlenek (až na úrovni řečnického umění), tvorbu souvislých logických textů a diskuze.

Naším cílem je vytvořit pro žáky bezpečný prostor pro ústní i písemnou seberealizaci. Jde o tvorbu na zadané téma, ale i tvořivé texty, využití metod volného psaní na jedné straně a tvorbu textů podle pravidel slohových útvarů na druhé straně. V průběhu studia na 2. stupni žák postupně kultivuje svůj projev na základě získávání znalostí, jak má tento projev (písemný či ústní) vypadat, trénováním dovedností tohoto projevu se zlepšuje pro stránce rétorické, argumentační či co se týče práce s textem a jeho strukturou.

Hlavní prostor pro průřezové téma Mediální výchova nacházíme právě v předmětu Komunikace a sloh. Jde o kritické čtení a práci s texty z hlediska příjemce i tvůrce, čistotu mediálního sdělení v textech či jiných sdělovacích prostředcích, mediální manipulaci v textech i interpretaci textu. Současným fenoménem jsou fake news, hoaxy a dezinformační weby. Práce s nimi, rozeznání tohoto typu mediálních sdělení, schopnost ověřit zdroj eliminuje negativní dopad těchto textů na čtenáře, jeho generaci a celou společnost.

Časové vymezení

6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
1	2	2	1

Organizační vymezení

Ve vyučovacím předmětu komunikace a sloh využíváme princip klíčových lekcí, s jehož výčtem učitel pracuje. Tento způsob práce umožňuje žákům jít do hloubky podle individuálních potřeb či zájmu nebo aktuální situace v životě třídy či školy. Zároveň zaručuje, že žádné klíčové téma z učiva nebude u žáka opomenuto např. v případě delší absence či „zdržení“ se u jiného tématu. Z evidence těchto témat je patrné, které učivo žákovi ještě zbývá. Pak je zajištěna individualizace výuky bez rizika opomenutí projít některými znalostmi či dovednostmi. Zároveň je možné využít kooperaci mezi mladšími a staršími žáky v této skupině dvou ročníků, kdy starší učí/jsou průvodci mladším, mladší se učí od starších.

K očekávaným výstupům závazným pro 9. ročník směřujeme průběžně tak, že umožníme žákům v průběhu celého 2. stupně projít učivem ve dvou fázích. Jinak přistoupí adekvátně svému věku, zralosti, zkušenostem a dovednostem žák 6. ročníku k práci v hodinách komunikace a slohu, pokud bude přednášet referát, řídit diskusi nebo psát popis pracovního postupu, na jiné úrovni pak bude žák 9. ročníku. Proto vytváříme příležitost pro realizaci učiva v průběhu let 6.–9. ročníku dvakrát. Žáci 7. a 8. ročníku mají jednu hodinu komunikace a slohu navíc.

Materiální podmínky

Žáci pracují s učebnicí nebo pracovními listy, k dispozici mají také počítače, knihovnu ve třídě i ve škole. Pro dílčí témata jsou vhodně vybírány jiné podnětné texty, mediální sdělení z internetu či jiných zdrojů, audiovizuální ukázky apod.

Hodnocení a zpětná vazba

Jako nástroje zpětné vazby žákům, hodnocení jejich práce a autoevaluace využíváme především

- okamžitou zpětnou vazbu vyučujícího během výuky
- okamžitou zpětnou vazbu spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- hodnocení jejich písemné či ústní tvorby
- sebehodnocení předcházející tripartitním konzultacím

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKo, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KŘP, KP)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKo, KSP, KO, KP)
- Pravidelně do výuky zařazujeme společné aktivizující práce ke čtení, psaní, práci s textem, sebevýjádření, rozvíjení slovní zásoby a komunikačních dovedností. (KU, KK, KSP, KŘP)
- Se žáky jednáme jako s partnery; respektujeme jejich individualitu. (KŘP, KKo, KSP, KO)
- Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKo, KSP, KO)
- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka ku učení, proto respektujeme princip SSSZ – smysluplnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, slovníky, pravidla českého pravopisu, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP)

5.6.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
ČJL-9-1-01	odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji	Práce s textem Práce s informacemi na internetu Zásady kultivovaného projevu	6.–9.
ČJL-9-1-04	dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci	Zvukové prostředky jazykového projevu a prostředky mimojazykové	
ČJL-9-1-06	v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči	Diskuse	
ČJL-9-1-07	zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu		

ČJL-9-1-05	odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru	Výklad, odborné názvy (termíny), práce s informačními zdroji	6.-9.
ČJL-9-1-02	rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru	Výtah Práce s internetem a dalšími informačními zdroji	
ČJL-9-1-03	rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj	Práce s texty Řečová cvičení	
ČJL-9-1-08	využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát	Úvaha Publicistický styl, publicistické útvary Mluvní cvičení	
ČJL-9-1-09	uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování	Jazykové prostředky Slohová cvičení Spisovný a nespisovný jazyk	
ČJL-9-1-10	využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů	Verbální a neverbální prostředky komunikace Proslov Pravidla dialogu Diskuse, zásady diskuse, řízení diskuse Poznámka Klíčová slova Referát Popis Charakteristika Zpráva a oznámení Výpisky Výtah Dopis Životopis Žádost Pozvánka Proslov	6.-9.

Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření

ČJL-9-1-01p	čte plynule s porozuměním; reprodukuje text
ČJL-9-1-08p	
ČJL-9-1-04p	komunikuje v běžných situacích, v komunikaci ve škole užívá spisovný jazyk
ČJL-9-1-05p	
ČJL-9-1-09p	píše běžné písemnosti; podle předlohy sestaví vlastní životopis a napíše žádost; popíše
ČJL-9-1-10p	děje, jevy, osoby, pracovní postup; vypráví podle předem připravené osnovy; s vhodnou podporou pedagogického pracovníka písemně zpracuje zadané téma

Průřezová témata

V rámci předmětu je z velké části realizováno formou integrace průřezové téma Mediální výchova a určité tematické okruhy dalších průřezových témat, které vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X	X
Psychohygiena	X	X	X	X
Kreativita	X	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X	X
Komunikace	X	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola				
Občan, občanská společnost a stát				
Formy participace občanů v politickém životě	X	X		
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	X	X		

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá				
Objevujeme Evropu a svět	X	X		
Jsme Evropané			X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference			X	X
Lidské vztahy			X	X
Etnický původ	X	X		
Multikulturalita	X	X		

Princip sociálního smíru a solidarity			X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy				
Základní podmínky života				
Lidské aktivity a problémy životního prostředí				
Vztah člověka k prostředí	x	X		

Mediální výchova (MV)

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X	X
Stavba mediálních sdělení	X	X	X	X
Vnímání autora mediálních sdělení	X	X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti	X	X	X	X
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X	X
Práce v realizačním týmu	X	X	X	X

5.7 LITERATURA

Název vyučovacího předmětu: literatura

5.7.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět literatura vychází ze vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura v RVP ZV a splňuje očekávané výstupy z oddílu Literární výchova. Dále jsou v rámci předmětu realizovány určité tematické okruhy průřezových témat.

V rámci Montessori kurikula jde o část všeobecného vzdělání, které nabízí žákům možnosti sebevyjádření – interpretaci uměleckých textů, tvorbu vlastních textů a diskuzi nad nimi.

V literatuře vytváříme pro žáky prostor pro seznámení s literárním dědictvím české i světové kultury a literární teorií. Porozumění literárním textům rozvíjí žákovu fantazii, schopnost vyjadřování, rozšiřuje slovní zásobu a je důležitým podnětem pro jeho vlastní tvůrčí psaní. Žáky podporujeme ve čtenářství a o svých přečtených knihách si vedou strukturované záznamy.

Průřezové téma Multikulturní výchova se prolíná i v ostatních předmětech ŠVP, ale jako základnu pro systematickou realizaci tohoto průřezového tématu chápeme právě literaturu. Díky vhodně zvoleným ukázkám z české i světové tvorby lze velmi přirozeně pracovat s tématem multikulturality, tolerance, předsudků, stereotypů, solidarity a lidských práv.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
1	1	1

Organizační vymezení

Ve vyučovacím předmětu literatura využíváme v 7.-9. ročníku princip tříletého cyklu. V rámci tohoto cyklu pracujeme ve věkově smíšené skupině žáků, kdy se každý rok zaměřujeme na jednu z oblastí.

Vhodně kombinujeme chronologické představení dějin české a světové literatury s tvůrčími hodinami zaměřenými na práci s textem, interpretaci a kritické čtení. Literární teorii zahrnujeme do práce nad ukázkami z literatury.

Materiální podmínky

Žáci pracují s čítankou nebo ukázkami z knih, k dispozici mají knihovnu ve třídě i ve škole. Hodiny vhodně doplňujeme audiovizuálními ukázkami.

Hodnocení a zpětná vazba

Jako nástroje zpětné vazby žákům, hodnocení jejich práce a autoevaluace využíváme především

- Okamžitou zpětnou vazbu vyučujícího během výuky
- Okamžitou zpětnou vazbu spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- Písemné zpracování dílčích témat – forma úvahy, eseje
- Hodnocení strukturovaného záznamu četby
- Sebehodnocení předcházející tripartitním konzultacím

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KSP, KŘP, KP)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP)
- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka k učení, proto respektujeme princip SSSZ – smysluplnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků, umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO, KK)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, slovníky, pravidla českého pravopisu, žakovská knihovna, internet...). (KU, KŘP)

5.7.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Očekávané výstupy

Učivo

Ročníky

ČJL-9-3-01	uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla	tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, záznam a reprodukce hlavních myšlenek, interpretace literárního textu, dramatizace, vytváření vlastních textů, vlastní výtvarný doprovod k literárním textům	7.-9.
ČJL-9-3-02	a vlastními slovy interpretuje smysl díla		
ČJL-9-3-03	rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora	způsoby interpretace literárních a jiných děl	
	formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo	základy literární teorie a historie – struktura literárního díla (námet a téma díla, literární hrdina, kompozice literárního příběhu), jazyk literárního díla (obrazná pojmenování; zvukové prostředky poezie: rým, rytmus; volný verš), literatura umělecká a věcná (populárně-naučná, literatura faktu, publicistické žánry)	
ČJL-9-3-04	tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie	literární druhy a žánry – poezie, próza, drama, žánry lyrické, epické, dramatické v proměnách času – hlavní vývojová období národní a světové literatury, typické žánry a jejich představitelé	
ČJL-9-3-05	rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty		
ČJL-9-3-06	rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele		
ČJL-9-3-07			
ČJL-9-3-08	uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře		7.-9.
	porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování		
ČJL-9-3-09	vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji		
Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření			
ČJL-9-3-01p	orientuje se v literárním textu, nachází jeho hlavní myšlenku		
ČJL-9-3-03p	ústně formuluje dojmy z četby, divadelního nebo filmového představení		

- ČJL-9-3-06p rozezná základní literární druhy a žánry
 ČJL-9-3-09p dokáže vyhledat potřebné informace v oblasti literatury
 - má pozitivní vztah k literatuře

Průřezová témata

V rámci předmětu je z velké části realizováno formou integrace průřezové téma Multikulturní výchova a určité tematické okruhy dalších průřezových témat, které vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X
Psychohygiena	X	X	X
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola			X
Občan, občanská společnost a stát			X
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			X

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané	X	X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X

Etnický původ	X	X	X
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity			

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí		X	

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

5.8 VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

Název vyučovacího předmětu: výchova k občanství

5.8.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět výchova k občanství vychází ze vzdělávacího oboru Výchova k občanství v RVP ZV. V rámci předmětu jsou realizovány určité tematické okruhy průřezových témat.

V rámci Montessori kurikula jde o část všeobecného vzdělání, které je chápáno jako výchova v souvislosti s duševním vývojem. Zahrnuje studium jak o společnosti, tak o člověku s jeho etickým potenciálem.

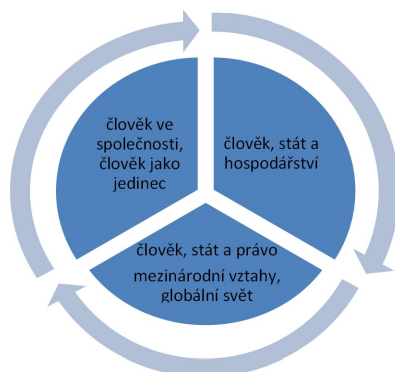
Naším cílem je zprostředkovat žákovi přehled o společenských tématech jako základ všeobecného kulturního rozhledu a první kroky v praktické orientaci v životě v demokratické společnosti, které jsou úzce spjaty s obsahem dalších předmětů, jako je zeměpis nebo český jazyk. Žák je postupně seznamován s různými životními situacemi, se kterými pravděpodobně přijde v průběhu života do styku, ať už se jedná např. o situace z oblasti práva, hospodaření, sociálních vztahů či profesních vztahů. Žák na konci 9. ročníku by se měl přiměřeně orientovat v kompetencích běžných úřadů s důrazem na region, zvládat základy hospodaření s penězi a rozumět financím, znát svoje občanská práva a povinnosti a mít přehled o tom, kam se obrátit o pomoc či radu v případě nenadálé životní situace.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
2	2	2

Organizační vymezení

Ve vyučovacím předmětu výchova k občanství využíváme princip tříletého cyklu. Skupina žáků v 7.-9. ročníku je vzdělávána společně a v průběhu tří let studia projdou všemi tematickými celky definovanými v RVP. Výhodou společného vzdělávání je spolupráce, diskuze ve skupině a vzájemné učení mladších od starších. Učitel pracuje se seznamem lekcí, se kterými by měl žák v průběhu tří let pracovat, a zaznamenává si, jestli lekci absolvoval a s jakým výsledkem či výstupem. Tím je zajištěno, že žádná lekce u každého žáka nebude vynechána např. kvůli delší absenci, na druhou stranu ale tento seznam umožňuje reagovat na aktuální situaci v životě třídy, školy nebo individuální potřebu žáka věnovat se nějakému tématu do větší hloubky, pokud např. souvisí s jeho budoucím studiem nebo dlouhodobým studijním zájmem.

Hodnocení a zpětná vazba

Jako nástroje zpětné vazby žákům, hodnocení jejich práce a autoevaluace využíváme především

- Okamžitou zpětnou vazbu vyučujícího během výuky
- Okamžitou zpětnou vazbu spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- Písemné zpracování dílčích témat – forma úvahy, eseje, testu a jejich ohodnocení na základě kritérií
- Sebehodnocení předcházející tripartitním konzultacím

Materiální podmínky

Žáci pracují s učebnicí nebo pracovními listy, k dispozici mají také počítače, knihovnu ve třídě i ve škole.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KSP, KŘP, KP)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)
- Podporujeme rozvoj schopností dětí řešit samostatně běžné konfliktní situace. Především tím, že při jejich výskytu se učitel staví do role moderátora, nikoliv soudce. (KŘP, KO, KSP, KK)
- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka k učení, proto respektujeme princip SSSZ – smysluplnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP)

5.8.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
VO-9-1-01	objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání	naše obec, region, kraj – důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice; ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku	7.-9.
VO-9-1-02	rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu	naše vlast – pojem vlasti a vlastenectví; zajímavá a památná místa, co nás proslavilo, významné osobnosti; státní symboly, státní svátky,	
VO-9-1-03	zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje	významné dny	
VO-9-1-04	zhodnotí nabídku kulturních institucí a	kulturní život – rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní	

	cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají	instituce; masová kultura, prostředky masové komunikace, masmédia	
VO-9-1-05	kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí		7.-9.
VO-9-1-06	zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu	lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti vztahy mezi lidmi – osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášlivosti zásady lidského soužití – morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování; dělba práce a činností, výhody spolupráce lidí	
VO-9-1-07	uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem		
VO-9-1-08	objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám		7.-9.
VO-9-1-09	rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášlivosti		
VO-9-1-10	posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci	naše škola – život ve škole, práva a povinnosti žáků, význam a činnost žákovské samosprávy, společná pravidla a normy; vklad vzdělání pro život	

VO-9-2-01	objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života	podobnost a odlišnost lidí – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání; osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter; vrozené předpoklady, osobní potenciál vnitřní svět člověka – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí	7.-9.
VO-9-2-02	posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek	osobní rozvoj – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji	
VO-9-2-03	rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání		
VO-9-2-04	popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru		
VO-9-3-01	rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady	majetek, vlastnictví – formy vlastnictví; hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana; hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví	
VO-9-3-02	sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného,	hospodaření – rozpočet domácnosti, úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing; rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní	7.-9.

	schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi	
VO-9-3-03	na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení	peníze – funkce a podoby peněz, formy placení; banky a jejich služby – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků
VO-9-3-04	vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využit	7.-9.
VO-9-3-05	uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu	
VO-9-3-06	na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz	výroba, obchod, služby – jejich funkce a návaznost principy tržního hospodářství – nabídka, poptávka, trh; tvorba ceny, inflace; podstata fungování trhu; nejčastější právní formy podnikání
VO-9-3-07	rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané	7.-9.

VO-9-3-08	rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti	
VO-9-4-01	rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky	právní základy státu – znaky státu, typy a formy státu; státní občanství ČR; Ústava ČR; složky státní moci, jejich orgány a instituce, obrana státu 7.-9.
VO-9-4-02	rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu	státní správa a samospráva – orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly principy demokracie – znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu; politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam; význam a formy voleb do zastupitelstev
VO-9-4-03	objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů	
VO-9-4-04	vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů	
VO-9-4-05	přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinností občana při zajišťování obrany státu	lidská práva – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana; úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech; poškozování lidských práv, šikana, diskriminace právní řád České republiky – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; právní norma, předpis, publikování právních předpisů
VO-9-4-06	objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství	7.-9.
VO-9-4-07	provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy –	protiprávní jednání – druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce, trestní postižitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví

	osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci	právo v každodenním životě – význam právních vztahů; důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající; základní práva spotřebitele; styk s úřady	
VO-9-4-08	dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování		
VO-9-4-09	rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů		7.-9.
VO-9-4-10	rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady		
VO-9-4-11	diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání		
VO-9-5-01	popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování	evropská integrace – podstata, význam, výhody; Evropská unie a ČR mezinárodní spolupráce – ekonomická, politická a bezpečnostní spolupráce mezi státy, její výhody; významné mezinárodní organizace (Rada Evropy, NATO, OSN aj.)	
VO-9-5-02	uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích		7.-9.
VO-9-5-03	uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory		
VO-9-5-04	uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní		

názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva **globalizace** – projevy, klady a zápory; významné globální problémy včetně válek a terorismu, možnosti jejich řešení

VO-9-5-05 objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu

VO-9-5-06 uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru

7.-9.

Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření

VO-9-1-03p přistupuje kriticky k projevům vandalismu
VO-9-1-06p v modelové situaci uplatní dovednosti potřebné k ochraně osob za mimořádných událostí
VO-9-1-07p respektuje mravní principy a pravidla společenského soužití
VO-9-1-07p uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišuje projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem
VO-9-1-08p rozpoznává hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi a je ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům
VO-9-1-09p je seznámen s nebezpečím rasismu a xenofobie
VO-9-1-08p respektuje kulturní zvláštnosti, názory a zájmy minoritních skupin ve společnosti
VO-9-2-01p chápe význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním
VO-9-2-04p formuluje své nejbližší plány
VO-9-3-02p stručně popíše sociální, právní a ekonomické otázky rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků
VO-9-3-02p sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi
VO-9-3-03p ukáže na příkladech vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, vysvětlí, k čemu slouží bankovní účet
VO-9-3-04p uvede příklady služeb, které banky nabízejí občanům
VO-9-3-07p uvědomuje si význam sociální péče o potřebné občany
VO-9-4-02p uvede základní prvky fungování demokratické společnosti
VO-9-4-02p chápe státoprávní uspořádání České republiky, zákonodárných orgánů a institucí státní správy

VO-9-4-02p	uvede symboly našeho státu a zná způsoby jejich užívání
VO-9-4-04p	vyjmenuje základní práva a povinnosti občanů
VO-9-4-05p	na příkladu vysvětlí, jak reklamovat výrobek nebo službu
VO-9-4-05p	uvede příklady, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele
VO-9-4-08p	uvědomuje si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání
VO-9-4-09p	uvede základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků
VO-9-4-09p	vyřizuje své osobní záležitosti včetně běžné komunikace s úřady; požádá v případě potřeby vhodným způsobem o radu
VO-9-4-10p	rozeznává nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy
VO-9-4-10p	v krizových situacích využívá služby pomáhajících organizací
VO-9-5-01p	uvede příklady základních práv občanů ČR v rámci EU a způsoby jejich uplatňování
VO-9-5-01p	uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má ČR vztah, a
VO-9-5-02p	ví o výhodách spolupráce mezi státy
VO-9-5-06p	uvede příklady mezinárodního terorismu

Průřezová témata

V průběhu celého vzdělávání na 1. i 2. stupni školy cíleně rozvíjíme osobnost žáka, jeho samostatnost a zodpovědnost za sebe i za skupinu, v předmětu výchova k občanství navíc realizujeme dvě průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova a Výchova demokratického občana, a určité tematické okruhy dalších průřezových témat, které vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah. Tematické okruhy obou témat jsou přirozeně zařazeny do výuky výchovy k občanství tam, kde se setkávají s učivem podobně zaměřeným na jedince, společnost nebo člověka jako občana státu.

Osobnostní a sociální výchova se také nabízí v každodenní úzké spolupráci žáků v programu 7.-9. ročníku, kdy žáci řeší samostatně, ve dvojici či ve skupině mnoho různorodých úkolů spjatých se školní zahradou, společným pobytem ve škole a péčí o dům. V předmětu výchova k občanství využíváme těchto přirozených situací ke komentářům, diskuzím či hledání řešení v případě konfliktů.

Při **výchově žáků jako demokratických občanů** se zaměřujeme na diskuze ohledně lidských práv, společného soužití lidí s nejrůznějšími odlišnostmi a specifiky, podporujeme v žácích toleranci a přijetí odlišností, smysl pro demokratické jednání. Každý týden probíhají organizační diskuze, tzv. meetingy, kde se setkávají žáci a učitelé, aby společně plánovali týdenní práci, hodnotili uplynulý týden a výsledky práce, pracují se zpětnou vazbou ostatním, vlastní sebereflexí, demokratickými postupy při vedení diskuze, učí se vyjádřit a prosadit svůj názor, ale respektovat rozhodnutí skupiny. Ve škole funguje žákovský parlament, kde mají žáci opět možnost zažít demokratické principy života ve společnosti.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X
Psychohygiena	X	X	X
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát	X	X	X
Formy participace občanů v politickém životě	X	X	X
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	X	X	X

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsmo Evropané	X	X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference		X	X
Lidské vztahy		X	X
Etnický původ	X		
Multikulturalita	X		
Princip sociálního smíru a solidarity		X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	X		

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

5.9 MATEMATIKA

Název vyučovacího předmětu: matematika

5.9.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

„Matematika je nezbytná, protože inteligence dnes již není přirozená, nýbrž matematická, a bez vědomostí z matematiky není možné rozumět zvláštním formám pokroku příznačným pro naši dobu ani se na nich podílet. Člověk bez matematického vzdělání je dnes jako analfabet v dobách, kdy vše záviselo na slovesné kultuře. Ale v přirozeném stavu má lidské vědomí matematický sklon, tendenci být exaktní, provádět měření, srovnávat a využívat omezených schopností k objevování podstaty různých „jevů“, které příroda člověku předkládá, a přitom mu zatajuje svět příčin. Vzhledem k tomuto obrovskému významu matematiky musejí školy přistupovat ke zvláštním metodám její srozumitelné výuky a objasňovat její základy s pomocí spousty nástrojů, které přibližují abstraktní pojmy matematiky v konkrétní podobě.“

OD DĚTSTVÍ K DOSPÍVÁNÍ, MARIE MONTESSORI, SPOLEČNOST MONTESSORI A.S. TRITON 2011, ISBN 978-80-7387-478-0

Vyučovací předmět je tvořen vzdělávacím obsahem vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace a určitými tematickými okruhy průřezových témat.

Matematické vzdělávání třídí abstraktní, kauzální, exaktní a analyticko-syntetické myšlení, logické a kritické usuzování, učí srozumitelné, přesné a věcné argumentaci. Tím dochází velmi přirozeně k rozvoji několika klíčových kompetencí, když se žák setkává se situacemi ze života, které musí umět řešit, spolupracovat na jejich řešení s ostatními, organizovat si svou práci nebo plán řešení matematického problému. Základní matematické operace, práce se vzorci či rozvoj prostorové orientace v geometrii umožňuje žákovi zažít matematický, exaktní, měřitelný pohled na svět, který stojí na jakémsi opačném pólu, než je pohled humanitní, slovesný a celkově tvořivý v jiném duchu. V humanitní části vzdělávání se žák učí argumentaci slovní, v matematice přichází na řadu argumentace číselná. Podle M. Montessori je navíc tendence k matematickému uvažování o světě přirozená, protože otevírá žákovi „svět příčin“.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
4	4	4

Organizační vymezení

Každý žák dostane na začátku školního roku v sedmém ročníku pracovní sešity pro všechny ročníky.

Pokud žák nastoupí do vzdělávacího programu Kampusu později, dostane také k dispozici pracovní sešity všech ročníků, aby se mohl k tématům vracet, popř. si látku doplnit, a měl tak ucelený přehled.

Pokud je žák nemocný nebo ve škole chybí z rodinných důvodů, měl by procvičování a pochopení látky věnovat čas v rámci domácí přípravy, pokud to situace dovolí. Domácí příprava je nedílnou součástí vzdělávání.

Učitel si vede přehled o pokroku žáků, pomáhá jim zorganizovat si čas na učení, procvičování a opakování daného učiva.

Přehled učitele obsahuje seznam všech lekcí, které zahrnují učivo 7. až 9. ročníku, a to pro každého žáka.

Při výuce matematiky se může stát, že podle potřeb vyplývajících z komunitního života nebo díky pílí či nadání se žáci nižších ročníků seznámí s učivem látky vyššího ročníku.

Také se může stát, že se žák seznámí najednou s učivem, které se prolíná několika ročníky najednou, např. rovnice (jednoduché lineární rovnice, řešení soustavy rovnic o dvou neznámých, kvadratické rovnice), úpravy výrazů (úpravy jednoduchých výrazů až po lomené výrazy), objem a povrch těles.

Konkrétní provedení

Výuka matematiky může podle platného rozvrhu probíhat i ve věkově smíšené skupině. Konkrétní provedení je uvedeno na modelovém příkladu.

Učitel na základě pozorování a testů zjistí, že klíčovou lekci může ukázat žákům několika ročníků. Pro některé se bude jednat o novou látku, pro některé o opakování/procvičování.

Ostatní žáci, kteří se v daném okamžiku výkladu učitele neúčastní, pracují samostatně na svém tématu.

Učitel může ukázat několik lekcí v rámci jedné hodiny, a to různým skupinám žáků.

Žáci devátého ročníku dostanou při výuce matematiky prostor pro přípravu na přijímací zkoušky, a to v rámci opakování látky s žáky nižších ročníků, ale také při samostatné, intenzivnější přípravě, především ve druhém pololetí.

Samostatná práce

Samostatná práce je nedílnou součástí vzdělávacího procesu.

Pro samostatnou práci mají žáci k dispozici několik zdrojů. Jedná se o pracovní sešity alespoň dvou nakladatelství (např. Fraus a Prodos) s výsledky, materiály připravené učitelem s výsledky, nebo mohou procvičovat své znalosti on-line s využitím programů na procvičování matematiky běžně dostupných na internetu.

V rámci samostatné práce je vhodné, aby se žáci mezi sebou radili a spolupracovali ve věkově smíšených skupinách. Svou práci konzultují i s učitelem.

Hodnocení a zpětná vazba

Testy

Během školního roku absolvují žáci několik testů různých úrovní.

- Test na začátku a konci školního roku. Test na konci školního roku může být nahrazen pololetní písemnou prací. Test na začátku roku obsahuje učivo předešlého ročníku, test na konci roku obsahuje učivo současného ročníku.
- Procvičovací (desetiminutové) testy – jedná se o krátké testy, které mají za úkol zjistit pochopení právě probírané látky.
- Opakovací testy – opakovací test shrnuje nově probíranou látku. Opakovací test absolvuje každý žák po každé probrané lekci.
- Pololetní práce – během školního roku žáci píší dvě pololetní práce. První shrnuje práci za první pololetí a píše se před uzavřením hodnocení za první pololetí. Druhá shrnuje práci za druhé pololetí a píše se před uzavřením hodnocení za druhé pololetí.

Pololetní práce se skládá z úloh lekcí daného ročníku a pololetí. Součástí mohou být i úlohy z lekcí, které žák zvládl probrat navíc. Tyto úlohy budou označeny hvězdičkou (*). Tento symbol znamená, že se jedná o úlohy navíc, oproti učivu, které se běžně dané pololetí probírá.

Výsledná známka na vysvědčení se skládá z výsledků všech testů během pololetí s přihlédnutím k individuálním schopnostem žáka.

Slovní hodnocení a hodnocení aktivity během hodin

Při hodinách a při tripartitních konzultacích jsou žáci hodnoceni také slovně. Slovní hodnocení se zaměřuje na ocenění dovedností a vědomostí žáka a jeho aktivitu při hodinách, s připomenutím toho, na co je potřeba se při dalším studiu zaměřit.

Sebehodnocení

Žák je svým učitelem podporován v sebehodnocení. K sebehodnocení jsou vhodné všechny druhy testů, zejména pololetní písemné práce. Žák je veden k tomu, aby sám rozpoznal, jakou látku si potřebuje procvičit a na co se má při svém studiu zaměřit.

Pracovní portfolio žáka

Každý žák je učitelem podporován v tvorbě svého pracovního portfolio v oblasti matematiky. Do portfolio žák zařazuje např. výsledky testů, na kterých je vidět pokrok žáka. Dále pololetní práce a testy opakovací. Portfolio používá žák např. při tripartitních konzultacích.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Vytváříme podnětné prostředí pro objevování matematického světa, k využívání různých způsobů a strategií k učení, zkoumání a experimentování, k hledání logických souvislostí v běžném životě. (KU, KP)
- Zasazováním osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života umožňujeme žákům budovat si základy finanční gramotnosti. (KP)
- Poskytováním zpětné vazby individuálně, při prezentacích a při společných diskuzích vedeme žáky k osvojování správných postupů práce, včetně přípravy potřebných pomůcek před jejím začátkem a uvědomělého udržování učebních prostor i učebních prostředků a vybavení v čistotě a pořádku. (KP)
- Nabízíme žákům problémové úkoly s důrazem na využití v běžném chodu studentského programu tak, aby byli přirozeně motivováni zjišťovat příčiny a výsledky matematického problému, a zároveň si vytvářeli souvislosti mezi matematickými a přírodními či společenskými zákonitostmi. (KU, KP, KŘP)
- Při samostatné nebo skupinové práci podporujeme žáky k sebehodnocení, učíme žáky pracovat s chybou jako ukazatelem cesty ke správnému výsledku, který mají možnost si sami ověřit, ideálně i v praxi. (KU, KP)
- Zařazováním úkolů různé obtížnosti vedeme žáky k plánování a časovému rozvržení vlastní práce, podporou, motivací a dostatečným časem jim umožňujeme samostatně, vytrvale řešit problémy, vyhledávat a třídit informace k řešení a hledat a zkoušet nové postupy. (KP, KŘP)
- Prostřednictvím věkově smíšeného prostředí vedeme žáky k pomoci ostatním či naopak schopnosti požádat o pomoc, umožňujeme žákům se v některých dílčích úkolech vyučovat navzájem, provázet druhé konkrétním učivem, napomáhat s dílčími úkoly, diskutovat o možných řešeních. (KPS, KK)
- Umožňujeme žákům prezentovat výsledky své práce ostatním a tím je vedeme ke srozumitelnému a výstižnému formulování svých názorů, argumentů, postupů a závěrů a současně k naslouchání a respektování druhých (KK, KSP).
- Vlastním příkladem a prezentacemi vedeme žáky ke správnému a bezpečnému používání rýsovacích potřeb a digitálních nástrojů, k systematizaci informací a aktivnímu používání osvojených termínů, znaků a symbolů. (KU, KP, KK)
- Prostřednictvím témat ze školního prostředí či každodenního života, vhodných pro statistické zpracování, zprostředkováváme žákům představu o shodných i odlišných hodnotách, přesvědčeních, zájmech a potřebách a vedeme je k toleranci vůči druhým a případně k demokratickému hledání vhodných způsobů řešení v situacích, kdy je potřebný kompromis. (KO)

- Při práci ve skupině vedeme žáky k účinné spolupráci, ke stanovení a dodržování pravidel týmové práce, k zodpovědnému přijetí své role a ke vzájemnému respektování a oceňování rolí jednotlivých členů týmu. (KO, KSP)
- Pro přehledné plánování žákovy práce mu nabízíme pečlivě propracované přehledy učiva. (KU, KŘP)
- Součástí výuky je možnost individuálních konzultací nad jakoukoliv problematikou. (KU, KŘP, KSP)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddělitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)

5.9.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
M-9-1-01 M-9-1-02 M-9-1-04	Užívá desetinná čísla ke kvantitativnímu vyjádření celek - část. Porovnává desetinná čísla. Zaokrouhluje desetinná čísla. Počítá s desetinnými čísly. Chápe zlomek jako část celku a umí ho zobrazit např. na čtverečkovaném papíru. Volí nejvhodnější způsob zápisu racionálních čísel. Znázorní racionální číslo v obou formách na číselné ose. Upravuje zlomky rozšiřováním a krácením. Používá pojmy: nepravý zlomek a smíšené číslo, společný jmenovatel, rovnost zlomků. Porovnává zlomky a uspořádá skupinu zlomků. Počítá se zlomky. Rozlišuje kladné a záporné	DESETINNÁ ČÍSLA měření délky, číselná osa, kartézská soustava - zakreslení čísel rozvinutý zápis v desítkové soustavě porovnávání desetinných čísel zobrazování desetinných čísel na číselné ose zaokrouhlování desetinných čísel sčítání a odčítání desetinných čísel násobení a dělení desetinného čísla 10, 100, 1000 násobení a dělení desetinných čísel z paměti i písemně převádění jednotek délky, obsahu, hmotnosti, objemu řešení slovních úloh ZLOMKY zlomek, desetinné číslo úpravy zlomků převrácené číslo, smíšené číslo porovnávání zlomků operace se zlomky, složený zlomek	7.-9.

	hodnoty čísel, čísla opačná. Rozumí pojmu absolutní hodnota a umí ji určit. Počítá s celými čísly. Rozumí pojmu racionální číslo; chápe, že je možné jedno racionální číslo vyjádřit nekonečně mnoha zlomky. Zapíše zlomek desetinným nebo periodickým číslem. Provádí početní operace v oboru racionálních čísel. Porovnává libovolná racionální čísla. Chápe alternativní vyjadřování části celku různými způsoby (% , desetinným číslem, zlomkem). Vypočítá 50 %, 25 %, 20 %, 10 %, 5 %, bez přechodu přes 1%. Vypočítá 1 % jako setinu celku. Vypočítá základ, je-li dána procentová část a počet procent. Vypočítá počet procent, je-li dána procentová část a základ. Určí druhou a třetí mocninu libovolného čísla. Rozumí pojmu druhá odmocnina a umí ji určit pomocí kalkulačky nebo tabulek. Využívá jednotek obsahu při výpočtech (i méně užívané jednotky: ar, hektar). Využívá jednotek objemu při výpočtech.	CELÁ ČÍSLA kladné a záporné číslo absolutní hodnota operace s celými čísly, číselná osa RACIONÁLNÍ ČÍSLA operace s racionálními čísly číselná osa PROCENTA procento promile procentová část základ počet procent MOCNINY A ODMOCNINY druhá a třetí mocnina odmocniny druhá odmocnina MOCNINA S PŘIROZENÝM MOCNITELEM mocniny s přirozeným mocnitelem operace s mocninami s přirozeným mocnitelem a jejich vlastnosti zápis čísla v desítkové soustavě pomocí mocnin deseti	7.-9. 7.-9.

	Chápe pojem mocnina s přirozeným exponentem. Sčítá, odčítá, násobí, dělí a umocňuje mocniny s přirozeným exponentem.		
M-9-1-03	Chápe pojmy násobek, dělitel, prvočíslo, číslo složené, sudé a liché číslo, společný dělitel, společný násobek, soudělnost. Rozhoduje, zda je dané číslo násobkem určitého čísla a zda je dělitelné určitým číslem na základě znaků dělitelnosti. Určí (nejmenší) společný násobek a (největší) společný dělitel. Pro nalezení nejmenšího společného násobku a největšího společného dělitele používá prvočíselný rozklad.	DĚLITELNOST násobek, dělitel znaky dělitelnosti prvočíselný rozklad společný násobek a dělitel prvočíslo a číslo složené	7.-9.
M-9-1-05	Rozumí dělení celku na části v určitém poměru, chápe poměr, měřítko zmenšení/zvětšení. Pracuje s měřítky map a plánů. Užívá poměr ke kvantitativnímu vyjádření vztahu celek - část. Chápe postupný a převrácený poměr. Zapíše a upraví daný poměr. Změní/rozdělí základ v daném poměru. Chápe úměru a rovnost, vypočítá neznámý člen úměry.	POMĚR, PŘÍMÁ A NEPŘÍMÁ ÚMĚRNOST poměr postupný poměr a převrácený poměr ÚMĚRA přímá a nepřímá úměrnost	7.-9.
M-9-1-06	Řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek). Řeší úlohy o opakovaných slevách a zdražení v procentech.	PROCENTA FINANČNÍ MATEMATIKA	

	Chápe pojmy peníze, inflace, jednoduché a složené úrokování, úrok, daň apod. a řeší úlohy s nimi.		7.-9.
M-9-1-07	Umí pracovat s číselným výrazem. Sestaví jednoduchý výraz s proměnnou a určí hodnotu výrazu pro danou proměnnou. Na konkrétních mnohočlenech s jednou proměnnou aplikuje pojmy člen, koeficient, stupeň mnohočlenu, hodnota mnohočlenu. Sčítá, odčítá, násobí mnohočleny, dělí mnohočlen jednočlenem. Umí umocnit a rozložit dvojčleny. Rozloží mnohočlen na součin vytýkáním, pomocí vzorce. Počítá s lomenými výrazy a používá dovedností získaných při práci se zlomky (společný násobek). Upravuje lomené výrazy, určuje podmínky, za kterých má výraz smysl. Krátí, rozšiřuje a provádí početní operace s výrazy.	PROMĚNNÉ A VÝRAZY číselný výraz hodnota číselného výrazu proměnná - výrazy s proměnnou dosazování do výrazů zápis slovního textu pomocí výrazů celistvý výraz mnohočleny lomené výrazy LOMENÉ VÝRAZY podmínky, za kterých má výraz smysl	7.-9.
M-9-1-08	Chápe vztah a zápis rovnosti, porušení rovnosti, vlastnosti rovnosti; význam zkoušky. Chápe pojem kořen rovnice. Využívá ekvivalentní úpravy při řešení rovnic. Vyjadřuje neznámou ze vzorce. Řeší soustavy rovnic metodou sčítací a dosazovací a chápe, že řešením je uspořádaná dvojice. Umí převést řešení soustavy	LINEÁRNÍ ROVNICE rovnost, rovnice ekvivalentní úpravy SOUSTAVY LINEÁRNÍCH ROVNIC sčítací a dosazovací metoda grafické řešení	7.-9. 7.-9.

	rovníc na řešení jedné lineární rovnice. Ve vhodných případech užívá grafické řešení. Používá soustavy rovnic k řešení slovních úloh. Převede rovnici s neznámou ve jmenovateli na rovnici lineární.	ROVNICE S NEZNÁMOU VE JMENOVATELI	
M-9-1-09	Řeší jednoduché problémy a modeluje konkrétní situace pomocí celých čísel. Řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem. Chápe trojčlenku a používá ji při řešení úloh z praxe. Matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných. Formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic.	CELÁ ČÍSLA POMĚR, PŘÍMÁ A NEPŘÍMÁ ÚMĚRNOST. PROMĚNNÉ A VÝRAZY LINEÁRNÍ ROVNICE	7.-9.
M-9-2-01 M-9-2-02	Vytváří a čte diagramy. Provádí statistické šetření, vyhledává a třídí informace, vyhodnocuje a vyvozuje závěry. Umí určit aritmetický průměr, popř. medián, modus a rozumí jejich významu. Vytváří a čte diagramy.	GRAFY čtení z grafu základní interpretace dat ÚVOD DO STATISTIKY statistický soubor statistická šetření jednotka, znak, četnost aritmetický průměr medián, modus statistické diagramy - sloupcový, kruhový, histogram standardní odchylka, rozptyl	7.-9.

M-9-2-04	Používá soustavu souřadnic k řešení úloh. Chápe funkce jako závislost proměnných. Rozpozná, zda závislost mezi dvěma veličinami je funkcí. Určí definiční obor funkce. Pro daný prvek definičního oboru určí hodnotu funkce. Určuje vlastnosti funkce (rostoucí, klesající, konstantní). Vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí a grafem. Rozpozná a používá pro řešení úloh lineární funkci (přímá úměrnost). Rozpozná a používá pro řešení úloh lineární lomenou funkci (nepřímou úměrnost). Sestrojí graf funkce zadané tabulkou. Chápe pojem orientovaný úhel a velikost tohoto úhlu v obloukové míře. Rozumí využití podobnosti pravoúhlých trojúhelníků k zavedení funkce sinus, kosinus, tangens a kotangens. Využívá vlastností goniometrických funkcí pravoúhlého trojúhelníka při řešení úloh z praxe.	FUNKCE soustava souřadnic funkce jako závislost definiční obor a obor hodnot vlastnosti funkce přímá a nepřímá úměrnost lineární funkce kvadratická funkce ve tvaru $y = ax^2$ goniometrické funkce orientovaný úhel, velikost úhlu v míře obloukové jednotkové kružnice trigonometrie pravoúhlého trojúhelníku funkce sinus, kosinus, tangens a kotangens a jejich vlastnosti vztahy mezi goniometrickými funkcemi	7.-9. 7.-9.
M-9-2-03	Prakticky používá pravoúhlou soustavu souřadnic, sestavuje grafy přímých a nepřímých úměrností.	POMĚR, PŘÍMÁ A NEPŘÍMÁ ÚMĚRNOST.	7.-9.
M-9-2-05	Řeší úlohy o slevách a zdražení v procentech. Používá různé metody řešení slovních úloh: pokus - omyl, tabulaci, modelování, jazyk algebry.	PROCENTA ROVNICE	7.-9.

M-9-3-01	Používá s porozuměním pojmy bod, přímka, polopřímka, úsečka; rozlišuje mezi pojmy přímka a úsečka a umí je určit. Charakterizuje vzájemnou polohu; tří bodů v rovině a dvou přímek v rovině. Rozumí pojmům totožnost, kolmost a rovnoběžnost dvou přímek. Zdůvodňuje a využívá polohové vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh. Chápe pojem úhel dvou přímek. Chápe vlastnosti úhlopříček, výšek, těžnic, těžiště a užívá je při řešení úloh. Chápe vztahy mezi stranami v pravoúhlém trojúhelníku a používá je při řešení úloh. Zná pojmy kruh, půlkruh, výseč, úseč, kružnice, poloměr, průměr, tečna, sečna. Chápe polohové vztahy: přímka - kružnice, kružnice - kružnice.	LINEÁRNÍ A ROVINNÉ ÚTVARY bod, přímka, polopřímka, úsečka vzájemná poloha bodů a přímek v rovině úhel ROVINNÉ ÚTVARY TROJÚHELNÍK konstrukce os vnitřních úhlů kružnice vepsaná trojúhelníku konstrukce os stran trojúhelníku kružnice opsaná trojúhelníku výšky trojúhelníku a jejich průsečíky těžnice trojúhelníku, těžiště, jeho vlastnosti střední příčky v trojúhelníku LICHOBĚŽNÍK vlastnosti lichoběžníků, druhy lichoběžníků PYTHAGOROVA VĚTA ROVINNÉ ÚTVARY kruh kružnice	7.-9. 7.-9.
M-9-3-02	Rozlišuje a charakterizuje trojúhelník ostroúhlý, pravoúhlý, tupoúhlý, rovnoramenný. Rozlišuje a charakterizuje čtverec a obdélník.	TROJÚHELNÍK vnitřní úhly v trojúhelníku, součet vnitřních úhlů v trojúhelníku trojúhelníková nerovnost rovnoramenný trojúhelník rovnostanný trojúhelník	7.-9.

		pravoúhlý trojúhelní	
M-9-3-03	Chápe pojem velikosti úhlu, umí ji určit ve stupňové míře měřením a výpočtem. Rozlišuje úhel pravý, přímý, ostrý, tupý: sčítá a odčítá úhly a jejich velikosti - ve stupňové míře i graficky.	LINEÁRNÍ A ROVINNÉ ÚTVARY druhy úhlů	7.-9.
M-9-3-04	Určuje obvody a obsahy n-úhelníků. Vypočítá délku kružnice a obsah kruhu, zná číslo π.	OBVODY A OBSAHY obvod a obsah rovnoběžníku obvod a obsah trojúhelníku obvod a obsah lichoběžníku obvod a obsah kruhu	7.-9.
M-9-3-05	Intuitivně užívá pojem množina bodů dané vlastnosti k charakteristice pojmu kruh, kružnice. Prostřednictvím řešení úloh odhaluje Thaletovu větu. Využívá poznatků o Thaletově kružnici při konstrukčních úlohách. Charakterizuje útvary pomocí množin bodů dané vlastnosti. Zná pojmy soustředné kružnice a mezikružší a umí je narýsovat. Využívá množin bodů dané vlastnosti k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh.	KRUH, KRUŽNICE THALETOVA VĚTA ROVINNÉ ÚTVARY množiny bodů dané vlastnosti pravidla přesného rýsování základní konstrukční úlohy: trojúhelníky rovnoběžníky lichoběžníky čtyřúhelníky rozbor, popis konstrukce, konstrukce, diskuze	7.-9. 7.-9.
M-9-3-06	Modeluje rovinné útvary pomocí špejlí, přehýbáním papíru. Trojúhelníky, čtyřúhelníky i mnohoúhelníky načrtává i konstruuje ve čtvercové síti i na čistém papíře.	TROJÚHELNÍKY ČTYŘÚHELNÍKY MNOHOÚHELNÍKY konstrukce (ne)pravidelných n-úhelníků (čtverec, obdélník, trojúhelník, kosočtverec, kosodélník, lichoběžník, deltoid) nekonvexní mnohoúhelníky	7.-9.
M-9-3-07	Chápe smysl vět o shodnosti	TROJÚHELNÍK	7.-9.

	těles. Znázorní tělesa ve volném rovnoběžném promítání Počítá povrchy a objemy těles. Rozlišuje rotační tělesa a chápe, jak vznikají. Vypočítá povrch a objem koule.	povrchy a objemy objem a povrch koule	
M-9-3-13	Získané poznatky používá při řešení aplikačních geometrických úloh.	ROVINNÉ A PROSTOROVÉ ÚTVARY	7.-9.
M-9-4-01	užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů	číselné a logické řady *řeší základní kombinatorické a pravděpodobnostní úlohy *seznamuje se s permutacemi, kombinacemi, variacemi	7.-9.
M-9-4-02	řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí	řeší logické a netradiční geometrické úlohy řeší komplexní úlohy aplikuje znalosti grafů lineární a kvadratické funkce	7.-9.

Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření

- M-9-1-01p písemně sčítá, odčítá, násobí a dělí vícečíslicí čísla, dělí se zbytkem
M-9-1-01p pracuje se zlomky a smíšenými čísly, používá vyjádření vztahu celek–část (zlomek, desetinné číslo, procento)
M-9-1-01p čte desetinná čísla, zná jejich zápis a provádí s nimi základní početní operace
M-9-1-02p provádí odhad výsledku, zaokrouhluje čísla
M-9-1-02p píše, čte, porovnává a zaokrouhluje čísla v oboru do 1 000 000
M-9-1-05p používá měřítko mapy a plánu
M-9-1-06p řeší jednoduché úlohy na procenta
zvládá orientaci na číselné ose
M-9-2-01p vyhledává a třídí data
M-9-2-02p porovnává data
M-9-2-04p vypracuje jednoduchou tabulku
užívá a ovládá převody jednotek délky, hmotnosti, času, obsahu, objemu
zvládá početní úkony s penězi
M-9-3-03p vyznačuje, rýsuje a měří úhly, provádí jednoduché konstrukce
M-9-3-04p vypočítá obvod a obsah trojúhelníka, čtverce, obdélníka, kruhu
M-9-3-05p provádí jednoduché konstrukce
M-9-3-06p rozeznává a rýsuje základní rovinné útvary
M-9-3-08p sestrojí základní rovinné útvary ve středové a osově souměrnosti
M-9-3-12p načrtne základní tělesa

- M-9-3-12p zobrazuje jednoduchá tělesa
M-9-3-12p zobrazuje jednoduchá tělesa
- odhaduje délku úsečky, určí délku lomené čáry, graficky sčítá a odčítá úsečky
- umí zacházet s rýsovacími pomůckami a potřebami
- používá technické písmo
- čte a rozumí jednoduchým technickým výkresům
M-9-4-01p samostatně řeší praktické úlohy
M-9-4-01p hledá různá řešení předložených situací
M-9-4-02p aplikuje poznatky a dovednosti z jiných vzdělávacích oblastí
- využívá prostředky výpočetní techniky při řešení úloh

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou formou integrace realizovány určité okruhy průřezových témat.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání			
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena			
Kreativita			
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice			
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti			
Hodnoty, postoje, praktická etika			

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané	X	X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X
Etnický původ	X	X	X
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník

Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí			

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality			
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

5.10 ČESKÝ JAZYK

Název vyučovacího předmětu: český jazyk

5.10.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět český jazyk vychází ze vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura v RVP ZV a splňuje očekávané výstupy z oddílu Jazyková výchova. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat.

V rámci Montessori kurikula jde o část všeobecného vzdělání, které je chápáno jako výchova v souvislosti s duševním vývojem, protože rozvoj jazykových schopností s sebou nese rozvoj osobnosti.

Naším cílem na 2. stupni ZŠ je rozvíjet jazykové dovednosti a znalosti žáků tak, aby v životě obstáli v různých situacích ve svém ústním či písemném projevu. Porozumění pravopisu a gramatice je základem pro důstojnou sebe prezentaci člověka. Základy lingvistiky jako oboru jsou také využitelné v cizích jazycích.

Časové vymezení

6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
2	2	2	2

Organizační vymezení

Ve vyučovacím předmětu český jazyk využíváme princip klíčových lekcí.

Výuka na 2. stupni je rozdělena do dvou základních skupin – 6.–7. ročník a 8.–9. ročník. Učitel eviduje, kterými lekcemi v průběhu výuky každý žák prošel, s jakým výstupem či výsledkem, tzn. na jaké úrovni – zda učivo zcela zvládá, či zda potřebuje ještě vysvětlení nebo procvičení.

Tento způsob práce umožňuje některým jedincům jít do hloubky podle individuálních potřeb či zájmu, či naopak určité téma vzhledem k rychlému zvládnutí snadno opustit a věnovat se tématu dalšímu. Žák, který určité učivo zvládl, může fungovat i jako poradce pro spolužáky, kteří potřebují více času nebo individuální přístup pro zvládnutí učiva. Zároveň zaručuje, že žádné klíčové téma z učiva nebude u žáka opomenuto např. v případě delší absence. Z evidence těchto témat je patrné, které učivo v tomto dvouletém období (tj. 6.–7. ročník, resp. 8.–9. ročník) žákovi ještě zbývá. Pak je zajištěna individualizace výuky bez rizika opomenutí projít některými znalostmi či dovednostmi. Zároveň je možné využít kooperaci mezi mladšími a staršími žáky v této skupině dvou ročníků.

Materiální podmínky

Žáci pracují s učebnicí nebo pracovními sešity, k dispozici mají také počítače, knihovnu ve třídě i ve škole s dostatečnou zásobou odborné literatury pro výklad i procvičení celé jazykovědy.

Hodnocení a zpětná vazba

Jako nástroje zpětné vazby žákům, hodnocení jejich práce a autoevaluace využíváme především

- Okamžitou zpětnou vazbu vyučujícího během výuky

- Okamžitou zpětnou vazbu spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- Hodnocení dílčích písemných prací, pololetních prací
- Sebehodnocení předcházející tripartitním konzultacím

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKo, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KSP, KŘP, KP)
- Při předkládání vzdělávací obsah dělíme na dílčí kroky podle individuálních potřeb žáka. (KU, KŘP, KSP, KO)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKo, KSP, KO, KP)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP)
- Součástí výuky je možnost individuálních konzultací nad jakoukoliv problematikou. (KU, KŘP, KSP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKo, KPS, KO, KU)
- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka k učení, proto respektujeme princip SSSZ – smysluplnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (slovníky, pravidla českého pravopisu, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP)

5.10.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
ČJL-9-2-03	samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami	Jazykové příručky (slovníky, pravidla) Jazyková norma a kodifikace Tvarosloví, pravopis Slovní druhy ohebné a neohebné	6.-9.
ČJL-9-2-04	správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	Pravopisná cvičení, diktáty Skladba (větné členy, větná stavba Opakování o hláskách	
ČJL-9-2-05	využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	Spisovná a nespisovná výslovnost Zvuková stránka slova a věty Slova přejatá (výslovnost, pravopis) Český jazyk, slovanské jazyky	
ČJL-9-2-01	spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova	Zvuková stránka jazyka Stavba slova	
ČJL-9-2-02	rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov,	Slovotvorba Nauka o tvoření slov	

	rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh	Odvozování, skládání, zkracování slov Přenesená pojmenování Metafora, metonymie, synonyma, antonyma, homonyma
ČJL-9-2-06	rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Práce s jazykovými příručkami, pravopis, Slovník spisovné češtiny, spisovný a nespisovný jazyk
ČJL-9-2-07	v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovoslovný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí	Skladba Větné členy Hlavní a vedlejší věta
ČJL-9-2-08	rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	Druhy vět vedlejších Pravopisná cvičení, diktáty Jazyk a jeho útvary Spisovný a nespisovný jazyk

6.-9.

Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření

ČJL-9-2-03p	orientuje se v Pravidlech českého pravopisu pozná a určí slovní druhy; skloňuje podstatná jména a přídavná jména; pozná osobní zájmena; časuje slovesa
ČJL-9-2-04p	rozezná větu jednoduchou od souvětí
ČJL-9-2-06p	správně píše slova s předponami a předložkami
ČJL-9-2-07p	ovládá pravopis vyjmenovaných slov
ČJL-9-2-07p	zvládá pravopis podle shody přísudku s podmětem

Průřezová témata

V rámci předmětu je z velké části realizováno formou integrace průřezové téma Mediální výchova a určité tematické okruhy dalších průřezových témat.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání				
Sebepoznání a sebepojetí				
Seberegulace a sebeorganizace				
Psychohygiena				
Kreativita				
Poznávání lidí				
Mezilidské vztahy				
Komunikace	X	X	X	X
Kooperace a kompetice				
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti				
Hodnoty, postoje, praktická etika				

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola				
Občan, občanská společnost a stát				
Formy participace občanů v politickém životě	X	X		
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování				

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá				
Objevujeme Evropu a svět	X	X		
Jsme Evropané				

Multikulturní výchova (MkV)

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference				
Lidské vztahy				
Etnický původ				
Multikulturalita				
Princip sociálního smíru a solidarity				

Enviromentální výchova (EV)

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy				
Základní podmínky života				
Lidské aktivity a problémy životního prostředí				
Vztah člověka k prostředí				

Mediální výchova (MV)

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality			X	X
Stavba mediálních sdělení			X	X
Vnímání autora mediálních sdělení			X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti				
Tvorba mediálního sdělení				
Práce v realizačním týmu				

5.11 ANGLICKÝ JAZYK

Název vyučovacího předmětu: anglický jazyk

5.11.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět je tvořen vzdělávacím obsahem oboru Cizí jazyk, vyučovaným jazykem je anglický jazyk. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat.

Anglický jazyk je třetím nejrozšířenějším mateřským jazykem na světě. Používá se však i mezi lidmi z různých zemí, kteří si navzájem nerozumějí, ale používají ho jako mezinárodní dorozumivací prostředek.

Marie Montessori uvádí, že: „*Rozvoj jazykových schopností je součástí rozvoje osobnosti, neboť slova jsou přirozeným prostředkem vyjadřování myšlenek a základem dorozumění mezi lidmi.*“

OD DĚTSTVÍ K DOSPÍVÁNÍ, MARIE MONTESSORI, SPOLEČNOST MONTESSORI A.S. TRITON 2011, ISBN 978-80-7387-478-0

Dnes je běžnou potřebou pasivní komunikace v několika jazycích, aktivní komunikace nejčastěji probíhá právě v angličtině.

Anglický jazyk (cizí jazyk obecně) přispívá k chápání a objevování světa a poskytuje předpoklady pro komunikaci žáků např. při spolupráci škol na mezinárodních projektech. Osvojení anglického jazyka také přispívá ke zvýšení mobility jedinců v jejich osobním životě, v dalším studiu i v pracovním uplatnění.

Důraz je při výuce kladen na komunikační schopnosti žáků. Žáci jsou postupně seznamováni s pravidly gramatiky. Předmět směřuje k tomu, aby byli žáci schopni dorozumět se s cizincem v běžných situacích a hovořit s ním o jednoduchých tématech. Žáci musí rovněž porozumět čtenému textu, který výběrem slov odpovídá jejich jazykové úrovni.

Výuka seznamuje žáky s realitami a kulturou zemí, kde se hovoří anglicky, vede žáky k toleranci k jiným rasám a národům.

Modelem je britská angličtina (výběr učebnice).

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
3	3	3

Organizační vymezení

Základním zdrojem výuky je učebnice v originálním jazyce, která zahrnuje úroveň A2/A2+ a komunikují s rodilým mluvčím anebo s lektorem, jehož dorozumivací jazyk je angličtina.

Dle možností se aktivně účastní mezinárodních projektů.

Skupina žáků 7.-9. ročníku se učí anglický jazyk společně. Práce s učebnicí je tomu přizpůsobená tak, do jaké hloubky s ní žáci pracují samostatně (cvičení v učebnici, pracovním sešitu, popř. další materiály).

Pokud je to možné, zveme do výuky rodilé mluvčí. V takovém případě vyučujeme ve dvou skupinách podle úrovně žáků. Rodilý mluvčí a vyučující anglického jazyka si skupiny žáků střídají. Rodilý mluvčí se zaměřuje na konverzaci a český učitel anglického jazyka na pochopení jazyka (např. gramatika, překlad).

Převládajícími formami výuky je konverzace, dále jsou to samostatné, párové a skupinové práce. Jsou využívány hry, písně, básně a jiný autentický materiál, který učitel přizpůsobuje úrovni žáků.

Dále se skupina žáků schází při práci nad společnými projekty, při filmových večerech věnovaných sledování filmů v anglickém originále, při hraní her, popř. při dalších činnostech.

Žáci při výuce pracují se slovníky v tištěné formě i dostupné on-line.

Hodnocení a zpětná vazba

Testy

Během školního roku absolvují žáci několik testů různých úrovní.

- Test na slovíčka – v rámci jedné lekce test na nová slovíčka.
- Gramatický test – test, který vhodnou formou testuje probíraný gramatický jev.
- Opakovací test na závěr lekce.
- Test na čtení s porozuměním a poslech je zařazen alespoň jednou za pololetí.
- Test z psaní vhodnou formou testuje úroveň psaného projevu žáka. Je zařazen alespoň jednou za pololetí.

Výsledná známka na vysvědčení se skládá z výsledků všech testů během pololetí s přihlédnutím k individuálním možnostem žáka a aktivitě v hodinách.

Slovní hodnocení a hodnocení aktivity během hodin

Slovní hodnocení se zaměřuje na ocenění kladných vědomostí žáka a jeho aktivitu při hodinách, s připomenutím toho, na co je potřeba se při dalším studiu zaměřit. Slovní hodnocení se využívá zejména při tripartitních konzultacích.

Sebehodnocení

Žák je svým učitelem podporován v sebehodnocení. K sebehodnocení jsou vhodné všechny druhy testů, zejména opakovací a písemné projevy žáka. Žák je veden k tomu, aby sám rozpoznal, jakou látku si potřebuje procvičit a na co se má při svém studiu zaměřit.

Pracovní portfolio žáka

Každý žák je učitelem podporován v tvorbě svého portfolio v oblasti anglického jazyka. Do portfolio žák zařazuje výsledky testů, opakovacích a gramatických testů, na kterých je vidět pokrok žáka. Dále žák zařazuje své písemné projevy, kde je opět patrný jeho vývoj během 7.-9. ročníku. Portfolio používá žák např. při tripartitních konzultacích.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Průběžně motivujeme žáky ke komunikaci v cizím jazyce – poskytujeme příležitosti ke čtení cizojazyčné literatury, časopisů, zahraniční návštěvy, výukové programy. (KO, KŘP, KU)
- U cizího jazyka klademe rovnoměrný důraz na porozumění a vlastní vyjádření, interakci, poskytujeme dostatek příležitostí k samostatnému projevu. (KU, KŘP)
- Podporujeme prolínání anglického jazyka do všech oblastí vzdělávacího obsahu. (KU, KŘP, KO, KP)
- Na výuce předmětu se podílí více učitelů, kteří jsou spolu v neustálém kontaktu. Žák tak může získat komplexnější pohled na probíranou problematiku. (KU, KK, KŘP, KP, KSP, KO)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, konverzační lekce, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)

- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)

5.11.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

[illegible]

- CJ-9-2-01p odpoví na jednoduché otázky, které se týkají jeho osoby
- CJ-9-3-01p rozumí slovům a jednoduchým větám, které se týkají osvojených tematických okruhů (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)
- CJ-9-4-03p reaguje na jednoduchá písemná sdělení, která se týkají jeho osoby

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou zařazovány určité tematické okruhy průřezových témat (Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Mediální výchova).

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání			
Sebezpoznání a sebezpojetí			
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena			
Kreativita			
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice			
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti			
Hodnoty, postoje, praktická etika			

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané	X	X	X

Multikulturní výchova (Mkv)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X

Etnický původ	X	X	X
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí			

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

5.12 NĚMECKÝ JAZYK

Název vyučovacího předmětu: německý jazyk

5.12.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět je tvořen vzdělávacím obsahem oboru Další cizí jazyk, vyučovaným jazykem je německý jazyk. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat.

Důraz je při výuce kladen na komunikační schopnosti žáků. Žáci jsou postupně seznamováni s pravidly gramatiky. Předmět směřuje k tomu, aby byli žáci schopni dorozumět se s cizincem v běžných situacích a hovořit s ním o jednoduchých tématech. Žáci musí rovněž porozumět čtenému textu, který výběrem slov odpovídá jejich jazykové úrovni.

Výuka seznamuje žáky s realitami a kulturou zemí, kde se hovoří německy, vede žáky k toleranci k jiným rasám a národům.

V rámci dalších aktivit školy komunikují žáci s cizinci. Tito jsou zejména učitelé jiných škol a jejich žáci.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
3	3	3

Organizační vymezení

Německý jazyk se vyučuje ve věkově smíšené skupině. Učitel předává jazykové lekce celé skupině nebo různě zvolené části skupiny podle znalostí a jazykové úrovně žáků. Pokročilejší žáci využívají lekce se začátečníky k opakování. Je podporována i možnost, kdy si učební látku vysvětlují žáci navzájem.

Výuku vede česky či německy mluvící učitel. Pokud je to organizačně možné, přizve k vedení výuky rodilého mluvčího, respektive česky mluvícího učitele a vedou lekce společně. Pokud mají možnost vést lekce společně, rozdělují si na některé aktivity žáky podle úrovně, přičemž si skupiny žáků střídají. Rodilý mluvčí se zaměřuje na konverzaci a český učitel německého jazyka na pochopení jazyka (např. gramatika, překlad). Zodpovědnost za vedení výuky spočívá na učiteli daného předmětu.

Převládajícími formami výuky jsou samostatné, párové a skupinové práce. Jsou využívány hry, písňe, básně, výuková videa a jiný autentický materiál, který učitel přizpůsobuje úrovni žáků.

Žáci při výuce pracují se slovníky v tištěné formě i dostupné on-line.

Hodnocení a zpětná vazba

Testy

Během školního roku absolvují žáci několik testů různých úrovní.

- Průřezový test – jedná se o test na začátku a konci školního roku.
- Test na slovíčka – slouží k průběžnému ověřování získaných znalostí.
- Gramatický test – test, který vhodnou formou testuje probíraný gramatický jev.
- Test na čtení s porozuměním a poslech, který bude zařazen alespoň jednou za pololetí.

- Test z psaní, který bude vhodnou formou testovat úroveň psaného projevu žáka. Bude zařazen alespoň jednou za pololetí.

Výsledná známka na vysvědčení se skládá z výsledků všech testů během pololetí s přihlédnutím k individuálním možnostem žáka a k jeho práci v hodinách.

Slovní hodnocení a hodnocení aktivity během hodin

Slovní hodnocení se zaměřuje na ocenění kladných vědomostí žáka a jeho aktivitu při hodinách, s připomenutím toho, na co je potřeba se při dalším studiu zaměřit. Slovní hodnocení se využívá zejména při tripartitních konzultacích.

Sebehodnocení

Žák je svým učitelem podporován v sebehodnocení. K sebehodnocení jsou vhodné všechny druhy testů, zejména opakovací a písemné projevy žáka. Žák je veden k tomu, aby sám rozpoznal, jakou látku si potřebuje procvičit a na co se má při svém studiu zaměřit.

Pracovní portfolio žáka

Každý žák je učitelem podporován v tvorbě svého portfolio v oblasti německého jazyka. Do portfolio žák zařazuje výsledky průřezových testů, opakovacích a gramatických testů, na kterých je vidět pokrok žáka. Dále žák zařazuje své písemné projevy, kde je opět patrný jeho vývoj během 7.-9. ročníku. Portfolio používá žák např. při tripartitních konzultacích.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Na výuce předmětu se podílí více učitelů, kteří jsou spolu v neustálém kontaktu. Žák tak může získat komplexnější pohled na probíranou problematiku. (KU, KK, KŘP, KP, KSP, KO)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddělitelnou součást procesu učení, přináší důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků, umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO, KK)
- U cizího jazyka klademe rovnoměrný důraz na porozumění a vlastní vyjádření, interakci, poskytujeme dostatek příležitostí k samostatnému projevu. (KU, KŘP)
- Průběžně motivujeme žáky ke komunikaci v cizím jazyce – poskytujeme příležitosti ke čtení cizojazyčné literatury, časopisů, zahraniční návštěvy, video programy. (KO, KŘP, KU)

5.12.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
DCJ-9-1-01	vnímá a chápe obsah sdělovaného	rozvíjení dostatečně srozumitelné výslovnosti a schopnosti rozlišovat sluchem prvky fonologického systému	7.-9.
DCJ-9-1-02	rozumí obsahu sdělovaného	jazyka	
DCJ-9-3-03		slovní a větný přízvuk intonace	

	adekvátně reaguje, používá krátké odpovědi a jednoduché věty v odpovědích vyjadřuje svůj názor	poslech učitele, spolužáků, audionahrávek, videa práce s textem, audio a videonahrávkou konverzace	7.-9.
DCJ-9-2-01 DCJ-9-2-02 DCJ-9-2-03	požádá o základní informace a sám je jednoduchou větou poskytuje opírá se o známou slovní zásobu odvozuje význam nových slov z kontextu sdělí ústně i písemně základní informace o sobě a okolním světě konverzuje v jednodušších větách s učitelem i spolužáky na dané téma vlastními slovy vyjádří podstatu textu interpretuje v přiměřeném rozsahu čtený text nebo obsah konverzace	rozvíjení dostačující slovní zásoby k ústní i písemné komunikaci vztahující se k probíraným tematickým okruhům a komunikačním situacím práce se slovníkem Tematické okruhy – domov, rodina, bydlení, škola, volný čas, povolání, lidské tělo, zdraví, jídlo, oblékání, nákupy, obec, dopravní prostředky, kalendářní rok, zvířata, příroda, počasí, realie zemí příslušných jazykových oblastí Mluvnice – NUTNO DOPLNIT	7.-9.
DCJ-9-3-01 DCJ-9-3-02 DCJ-9-3-03	čte přiměřeně obtížný text seznamuje se s fonetickými pravidly jazyka vnímá správnou intonaci vnímá obsah textu, při čtení se opírá o známou slovní zásobu, využívá případné vizuální opory chápe obsah čteného shrne v přiměřeném rozsahu čtený text nebo obsah konverzace	čtení jako zdroj informací (práce s textem v učebnici, v časopisech, v autentických materiálech) čtení pro obecné porozumění	7.-9.
CJ-9-4-01 CJ-9-4-02 CJ-9-4-03	dle potřeby vyhledává ve škole i doma neznámá slovíčka v různých typech slovníků i na Internetu zjišťuje význam slov, výslovnost, hláskování	Mluvnice – adekvátní použití probíraných gramatických jevů (jsou tolerovány elementární chyby, které nenarušují smysl sdělení a porozumění) práce se slovníkem ovládání pravopisu slov osvojené slovní zásoby	7.-9.

	používá jednoduché věty, kterými reaguje na sdělení sděluje a obhajuje svůj názor na dané téma		7.-9.

Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření

- CJ-9-1-01p rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech, které se týkají osvojených tematických okruhů
- CJ-9-1-02p rozumí jednoduchým otázkám, které se týkají jeho osoby
- CJ-9-2-01p odpoví na jednoduché otázky, které se týkají jeho osoby
- CJ-9-3-01p rozumí slovům a jednoduchým větám, které se týkají osvojených tematických okruhů (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)
- CJ-9-4-03p reaguje na jednoduchá písemná sdělení, která se týkají jeho osoby

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou formou integrace realizovány určité tematické okruhy průřezových témat, které vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání			
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena			
Kreativita			
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice			
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti			
Hodnoty, postoje, praktická etika			

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník

Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané	X	X	X

Multikulturní výchova (Mkv)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X
Etnický původ	X	X	X
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí			

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

5.13 PŘÍRODOPIS

Název vyučovacího předmětu: přírodopis

5.13.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět Přírodopis vychází ze vzdělávacího oboru Přírodopis v RVP ZV. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat. Vyučovací předmět je součástí oblasti Montessori kurikula Vzdělání jako příprava na dospělost – studium Země a živých tvorů. Náplní a cílem předmětu je poznávání přírody z pohledu živých organismů, ale také jejich spletitá síť vztahů mezi živou a neživou přírodou. Porozuměním zákonitostem v podobě vědomostí, dovedností, postojů, žák souběžně utváří a rozvíjí klíčové kompetence.

Výuka kooperuje s výchovně vzdělávacím programem Marie Montessori.

„Teorie by se měla střídat s praktickou činností, aby měla širší uplatnění a byla zajímavější.“

Montessori, M., Od dětství k dospívání, s. 95

Podporujeme žákův zájem o přírodu, proto propojujeme výuku s aktivním pobytem venku. Pozorujeme okolí školy, kde máme les i rybník. Pečujeme o školní zahradu, pěstujeme vlastní zeleninu, ovocné keře i stromy. Recyklujeme zbytky v našem kompostu. Společně zkoumáme život organismů v ekosystémech. Chováme včely a slepice, což vede k pochopení závislosti člověka na přírodních zdrojích. Umožňujeme prohlubování poznatků o živých organismech i neživé složce Země. Společně na základě získaných zkušeností samostatně hledáme řešení aktuální problematiky a hodnotíme správnost svých zvolených postupů. Upevňujeme vědomí nezbytnosti ochrany životního prostředí v každodenním životě, jako obraz vlastního zdraví. Do vyučovacích hodin pravidelně začleňujeme průřezové téma **Environmentální výchova**.

Žáci 7.-9. ročníku absolvují každý rok kurz první pomoci a přednášku o dospívání, ideálně s externími lektory, které zahrnují také výstupy a učivo tohoto vyučovacího předmětu.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
2	2	2

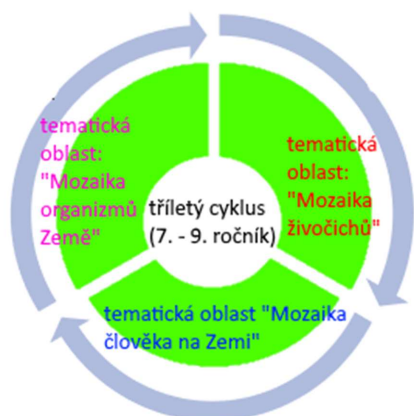
Organizační vymezení

Pro předmět přírodopis v 7.-9. ročníku jsme zvolili cyklickou formu výuky. Během tří let všichni žáci projdou daným učivem. Učivo bylo rozděleno na tři celky, tematické oblasti, a to Mozaika organismů Země; Mozaika živočichů; Mozaika člověka na Zemi. V šestém ročníku žáci prošli průřezem výběru učiva skrz všechny tematické oblasti, a to v rámci seznamu doporučených lekcí kurikula AMI Montessori pro žáky ve věku 6-12 let. Proto absolvování tříletého cyklu vede k zisku nových znalostí a dovedností, dále k upevnění, rozšíření či propojení již získaných poznatků. Tematická oblast **Mozaika organismů Země** se zaměřuje na život z pohledu zrození a rozvoje organismů virů, bakterií, sinic, hub a rostlin. **Mozaika živočichů** zahrnuje učivo zabývající se charakteristikou říše živočichové, jejich význam a důležitost existence, systematickým tříděním. **Mozaika člověka** na Zemi spojuje vzdělávací obsah člověka a neživou složku Země. Pořadí uvedených tematických oblastí odpovídá cyklu výuky během tří let.

Konkretizované učivo v ŠVP je navrženo a uspořádáno z pohledu fylogeneze neboli vědecké teorie vývoje druhů, zároveň tvoří komplexní tematické celky. Všechny tři tematické oblasti mají v názvu společné slovo „mozaika“, což představuje symbol vědomí společné spojitosti a zároveň celistvosti poznatků a dovedností.

Během absolvování tříletého cyklu může mít žák nezbytnou potřebu prolínat témata skrz všechny tematické oblasti. Strukturu plnění a držení plánu tříletého cyklu zastává přehled učiva, který žák získává na začátku školního roku.

Učitel neboli průvodce na základě širokého spektra vzdělávacích cílů volí různé vyučovací metody, například

badatelské vyučování (laboratorní práce), skupinovou práci, hry a metody aktivního vyučování, učení z textu, projekty a samostatnou práci, diskuzi, nezávislé učení, kritické myšlení, ale také exkurze či výlety po okolí.

Ze studijních pomůcek a materiálů mohou žáci využívat učebnice z Přírodopisu, odbornou literaturu, určovací atlasy a klíče ve školní knihovně, dostupné didaktické pomůcky (lupy, mikroskop, planktonní síťka atd.) či přírodniny, PC a přístup na tematické webové stránky, či dokumentární filmy.

Způsoby hodnocení a zpětné vazby

Ve výuce využíváme tyto nástroje hodnocení a zpětné vazby.

- okamžitá zpětná vazba vyučujícího během výuky
- společná reflexe samostatné práce, práce ve skupině, či projektové práce
- opakovací testy z konkrétního učiva či celku učiva
- sumativní hodnocení: porovnání znalostí tematického celku na začátku a na konci
- autoevaluace během tripartitní konzultace
- závěrečné hodnocení na vysvědčení má podobu klasifikační známky.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KSP, KŘP, KP)
- Vzdělávací obsah při předkládání dělíme na dílčí kroky podle individuálních potřeb žáka. (KU, KŘP, KSP, KO)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP)

- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP)
- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka k učení, proto respektujeme princip SSSZ – smysluplnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddělitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (interaktivní pomůcky, encyklopedie, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP)

5.13.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročník y
	MOZAIKA ORGANISMŮ ZEMĚ		
P-9-6-01	objasní vliv jednotlivých sfér Země na vznik a trvání života prostředí	HISTORIE ZEMĚ A VZNIK ŽIVOTA NA ZEMI vznik a vývoj života na Zemi periody Země a typické organismy a jejich přizpůsobování	7.-9.
P-9-6-05	rozlišuje jednotlivá geologická období podle charakteristických znaků	ORGANISMY A PROSTŘEDÍ:	
P-9-1-01	rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů	vzájemné vztahy mezi organismy (potravní řetězce), mezi organismy a prostředím	
P-9-1-02	popíše základní rozdíly mezi buňkou rostlin, živočichů a bakterií a objasní funkci základních organel	stav životního prostředí (populace, ekosystémy, společenstva)	
P-9-1-03	rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů (orgánových soustav) rostlin	ZKOUMÁNÍ PŘÍRODY významní biologové a jejich objevy pozorování lupou a mikroskopem	
P-9-1-04	třídí organismy a zařadí vybrané organismy do říší a nižších taxonomických jednotek	ZÁKLADNÍ STRUKTURA ŽIVOTA buňka (rostlinná, živočišná, bakteriální, funkce a stavba, organely a jejich funkce)	
P-9-1-05	vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti	jednobuněčné a mnohobuněčné organismy (buňka, pletivo, tkáň, orgány, orgánové soustavy)	
P-9-1-07	uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka	podmínky a projevy života význam a zásady třídění organismů	

P-9-2-01	rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků	PŘEHLED ORGANISMŮ: viry a bakterie, sinice
P-9-2-02	vysvětlí různé způsoby výživy hub a jejich význam v ekosystémech a místo v potravních řetězcích	houby (obecná charakteristika) houby bez plodnic
P-9-2-03	objasní funkci dvou organismů ve stélce lišejníků	(pozitivní a negativní vliv na člověka a živé organismy) houby s plodnicemi
P-9-3-01	odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům	(výskyt, zásady sběru, konzumace, první pomoc při otravě, určování základních druhů)
P-9-3-02	porovná vnější a vnitřní stavbu jednotlivých orgánů a uvede praktické příklady jejich funkcí a vztahů v rostlině jako celku	lišejníky (stavba, symbióza, výskyt, význam)
P-9-3-03	vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin	ROSTLINY systém rostlin řasy kapradorosty
P-9-3-04	rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné zástupce pomocí klíčů a atlasů	stavba a význam jednotlivých orgánů vyšších rostlin (kořen, stonek, list, květ, semeno, plod)
P-9-3-05	odvodí na základě pozorování přírody závislost a přizpůsobení některých rostlin podmínkám	fyzilogie rostlin (fotosyntézy, dýchání, růstu, rozmnožování) nahosemenné rostliny, (určování významných druhů dle klíče a atlasu rostlin)
P-9-7-01	uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi	krytosemenné rostliny (určování významných druhů dle klíče a atlasu rostlin)
P-9-7-02	rozlišuje a uvede příklady systémů organismů – populace, společenstva, ekosystémy; na příkladu objasní základní princip existence živých a neživých složek ekosystému	společenstva, význam a jejich ochrana
P-9-7-03	vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam	
P-9-8-01	aplikuje praktické metody poznávání přírody	
P-9-8-02	dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody	

MOZAIKA ŽIVOČICHŮ

P-9-1-03	rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů (orgánových soustav) rostlin i živočichů	ŽIVOČICHOVÉ stavba těla a funkce jednotlivých orgánů	7.-9.
P-9-1-04	třídí organismy a zařadí vybrané organismy do říší a nižších taxonomických jednotek	vývoj, vývin, rozšíření, význam, ochrana a systém prvoci	
P-9-4-01	porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů	BEZOBRATLÍ žahavci, ploštěnci, hlísti, měkkýši, kroužkovci, členovci	
P-9-4-02	rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin	STRUNATCI Paryby, ryby, obojživelníci, plazi, ptáci SAVCI	
P-9-4-03	odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí	vývoj a vývin, systém vačnatí placentálové a jejich významné řády	
P-9-4-04	zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka; uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy	hospodářsky významné druhy, chov zvířat, domestikace péče o vybrané domácí živočichy	
P-9-8-01	aplikuje praktické metody poznávání přírody	projevy chování živočichů	
P-9-8-02	dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody		

MOZAIKA ČLOVĚKA NA ZEMI

P-9-1-05	vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti	ČLOVĚK A ŽIVOTNÍ STYL fylogenetický vývoj člověka opěrná soustava	7.-9.
P-9-1-06	uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismů	pohybová soustava oběhová soustava dýchací soustava	
P-9-5-01	určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy	trávicí soustava vylučovací soustava, kůže	

P-9-5-02	orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka	nervová soustava hygiena duševní činnosti smyslová soustava – oko, ucho
P-9-5-03	objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří	pohlavní soustava ontogeneze člověka
P-9-5-04	rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby, objasní význam zdravého způsobu života	genetika (proměnlivost, dědičnost, křížení) základy první pomoci (nemoci, úrazy, prevence)
P-9-5-05	aplikuje první pomoc při poranění a jiném poškození těla	PLANETA ZEMĚ názory na vznik Vesmíru a planety Země, stavba Země
P-9-6-01	objasní vliv jednotlivých sfér Země na vznik a trvání života	geologické procesy, jejich příčiny a důsledky pohyby litosférických desek zemětřesení sopečná činnost
P-9-6-02	rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek	tektonické poruchy zemské kůry zvětrávání činnost vody
P-9-6-03	rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody	půda a její vlastnosti, půdní typy, ochrana, devastace x rekultivace
P-9-6-04	porovná význam půdotvorných činitelů pro vznik půdy, rozlišuje hlavní půdní typy a půdní druhy v naší přírodě	mineralogie = nerosty vznik, vlastnosti, krystalografie, význam a využití zástupců mineralogický systém, určování vzorků, a jejich využití)
P-9-6-06	uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi	horniny vznik, vlastnosti, význam, kvalitativní třídění, určování vzorků, a jejich využití geologický vývoj ČR, geologická mapa ČR (Český masív, Karpaty)
P-9-7-04	uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a příklady narušení rovnováhy ekosystému	podnebí a počasí ve vztahu k životu voda na Zemi vznik složení a stavba atmosféry ozonoféra

P-9-8-01	aplikuje praktické metody poznávání přírody	skleníkové plyny a globální oteplování a vlivy klimatických změn na živé organismy a člověka ochrana a využití přírodních zdrojů jako místní či globální příčiny a důsledky znečištění prostředí a jejich řešení mimořádné události způsobené přírodními vlivy
P-9-8-02	dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody	

základy ekologie

ochrana přírody a životního prostředí

Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření

P-9-1-01p	orientuje se v přehledu vývoje organismů a rozliší základní projevy a podmínky života
P-9-1-03p	zná základní funkce hlavních orgánů a orgánových soustav rostlin i živočichů
P-9-1-04p	rozpozná rozdíl mezi jednobuněčnými a mnohobuněčnými organismy
P-9-1-07p	uvede na příkladech vliv virů a bakterií v přírodě a na člověka
-	má základní vědomosti o přírodě a přírodních dějích
-	pozná význam rostlin a živočichů v přírodě i pro člověka
P-9-2-01p	rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby podle charakteristických znaků
P-9-2-03p	pozná lišejníky
P-9-3-02p	porovná vnější a vnitřní stavbu rostlinného těla a zná funkce jednotlivých částí těla rostlin
P-9-3-03p	rozlišuje základní rostlinné fyziologické procesy a jejich využití
P-9-3-03p	uvede význam hospodářsky důležitých rostlin a způsob jejich pěstování
P-9-3-04p	rozliší základní systematické skupiny rostlin a zná jejich zástupce
P-9-3-05p	popíše přizpůsobení některých rostlin podmínkám prostředí
P-9-4-01p	porovná vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů
P-9-4-02p	rozliší jednotlivé skupiny živočichů a zná jejich hlavní zástupce
P-9-4-03	odvodí na základě vlastního pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí
P-9-4-04p	ví o významu živočichů v přírodě i pro člověka a uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy
-	využívá zkušenosti s chovem vybraných domácích živočichů k zajišťování jejich životních potřeb
P-9-5-01p	popíše stavbu orgánů a orgánových soustav lidského těla a jejich funkce
P-9-5-02p	charakterizuje hlavní etapy vývoje člověka
P-9-5-03p	popíše vznik a vývin jedince
P-9-5-04p	rozliší příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby
P-9-5-05p	zná zásady poskytování první pomoci při poranění
P-9-6-01p	popíše jednotlivé vrstvy Země
P-9-6-02p	pozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny
P-9-6-03p	rozliší důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů
P-9-6-04p	rozezná některé druhy půd a objasní jejich vznik

P-9-6-06p	na příkladech uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj a udržení života na Zemi
P-9-7-01	uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi
P-9-7-02p	rozliší populace, společenstva, ekosystémy a objasní základní princip některého ekosystému
P-9-7-03p	vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech
P-9-7-04p	popíše změny v přírodě vyvolané člověkem a objasní jejich důsledky
P-9-7-04p	pozná kladný a záporný vliv člověka na životní prostředí
P-9-8-01p	využívá metody poznávání přírody osvojované v přírodopisu
P-9-8-02p	dodržuje základní pravidla bezpečného chování při poznávání přírody

Průřezová témata

V rámci předmětu je z velké části realizováno formou integrace průřezové téma Environmentální výchova, okruhy dalších průřezových témat vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah v podobě samostatných předmětů, projektů, exkurzí.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	Cyklus: Mozaika organizmů Země	Cyklus: Mozaika živočichů	Cyklus: Mozaika člověka na Zemi
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí			X
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X
Psychohygiena			X
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	Cyklus: Mozaika organizmů Země	Cyklus: Mozaika živočichů	Cyklus: Mozaika člověka na Zemi
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát	X	X	X
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	Cyklus: Mozaika organizmů Země	Cyklus: Mozaika živočichů	Cyklus: Mozaika člověka na Zemi
Evropa a svět nás zajímá			
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsmo Evropané			

Multikulturní výchova (MkV)

TO	Cyklus: Mozaika organizmů Země	Cyklus: Mozaika živočichů	Cyklus: Mozaika člověka na Zemi
Kulturní difference			X
Lidské vztahy			X
Etnický původ			X
Multikulturalita			
Princip sociálního smíru a solidarity			X

Enviromentální výchova (EV)

TO	Cyklus: Mozaika organizmů Země	Cyklus: Mozaika živočichů	Cyklus: Mozaika člověka na Zemi
Ekosystémy	X	X	X
Základní podmínky života	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	X	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	Cyklus: Mozaika organizmů Země	Cyklus: Mozaika živočichů	Cyklus: Mozaika člověka na Zemi
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení	X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

5.14 ZEMĚPIS

Název vyučovacího předmětu: zeměpis

5.14.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět Zeměpis vychází ze vzdělávacího oboru Zeměpis v RVP ZV. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat. Vyučovací předmět je součástí oblasti Montessori kurikula Vzdělání jako příprava na dospělost – studium Země a živých tvorů. Vzdělávací obsah má přírodovědný a společenskovední charakter.

Žákovi zprostředkováváme náhled na postoj lidí k jejich přírodnímu i společenskému prostředí. Rozvíjíme v něm vědomí souvislostí mezi stavem přírody a lidskou činností, závislost člověka na přírodních zdrojích a vlivy lidské činnosti v životním prostředí jako odraz na lidské zdraví. Osvětlujeme souvislosti přírodních podmínek a života lidí i jejich společenství v blízkém okolí, v regionech, na území ČR, v Evropě i ve světě a současně začleňujeme průřezová témata **Multikulturní výchovy a Environmentální výchovy**. Posilujeme rozvoj kritického myšlení na dnešní svět z pohledu ústředních otázek a aktuálních problémů lidstva. Vedeme žáky k uvažování v souvislostech, ke vzájemné spolupráci a v neposlední řadě k respektu k životu i životnímu prostředí. Podporujeme využití získaných poznatků v praxi jako soubor dovedností, které umožňují člověku řešit každodenní situace běžného života, ale také vhodně se zachovat v případě potřeby ve chvílích ohrožujících život, zdraví, majetek nebo životní prostředí.

Časové vymezení

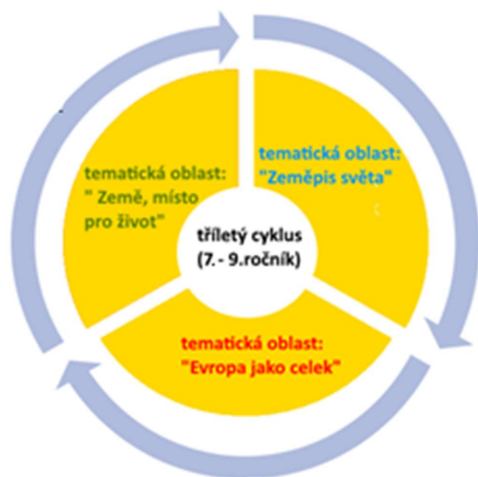
7. ročník	8. ročník	9. ročník
2	2	2

Organizační vymezení

Pro předmět Zeměpis na druhém stupni jsme zvolili cyklickou formu výuky. Během tří let všichni žáci projdou kompletním učivem v rámci RVP ZV pro 2. stupeň. Učivo bylo rozděleno na tři tematické oblasti: **Země, místo pro život; Zeměpis světa; Evropa jako celek**. Sestavení učiva do těchto oblastí je navrženo tak, aby nebylo

přímo závislé na návaznosti zkušeností a dovedností z předchozích ročníků. Pořadí uvedených tematických oblastí odpovídá cyklu výuky během tří let.

V šestém ročníku žáci prošli průřezem výběru učiva skrz všechny tematické oblasti, a to v rámci seznamu doporučených lekcí kurikula AMI Montessori pro žáky ve věku 6-12 let. Proto absolvování tříletého cyklu vede navíc k upevnění, rozšíření či propojení znalostí a dovedností.

Vzhledem k celkovému počtu žáků, kdy na celém 2. stupni máme běžně 10-15 žáků, probíhá výuka ve smíšené skupině 7. až 9. ročníku. Připravujeme vzdělávací prostředí, které žáky podporuje v rozvoji klíčových kompetencí, proto na základě širokého spektra vzdělávacích cílů volíme různé vyučovací metody. Zvláště upřednostňujeme diskuse, skupinovou práci, hry a metody aktivního vyučování, učení z textu, projekty a samostatnou práci, nezávislé učení, tzn. prostředky k uvažování v souvislostech i kritický způsob myšlení.

V úvodních hodinách žáci získávají kompletní učební plán a zároveň tematickou oblast pro aktuální školní rok. Vyučovací hodina probíhá organizovaně dle vzdělávacích potřeb žáků, kteří pracují na zadaném tématu samostatně, ve skupině nebo s učitelem. Učitel průvodce v případě potřeby vysvětluje danou problematiku či žáky pomocí vyučovacích metod směřuje ke vzdělávacímu cíli. Žákovi je během výuky ponecháván osobní prostor k samostudiu a souběžně v sobě buduje zodpovědnost za vlastní studijní vývoj. Žáci mají šanci osvojit si znalosti, a tím získat kompetence přesahující obvyklou míru.

Ze studijních pomůcek a materiálů mohou žáci využívat učebnice zeměpisu, Atlas světa, Atlas Evropy, Atlas České republiky, odbornou literaturu ve školní knihovně, nástěnné mapy, PC a přístup na tematické webové stránky či dokumentární filmy.

Způsoby hodnocení a zpětné vazby

Ve výuce jsou využity tyto nástroje:

- okamžitá zpětná vazba vyučujícího během výuky
- společná reflexe samostatné práce, práce ve skupině či projektové práce
- opakovací testy z konkrétního učiva
- sumativní hodnocení: porovnání znalostí tematického celku na začátku a na konci
- autoevaluace během tripartitní konzultace
- závěrečné hodnocení na vysvědčení má podobu klasifikační známky

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKo, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KSP, KŘP, KP)
- Vzdělávací obsah při předkládání dělíme na dílčí kroky podle individuálních potřeb žáka. (KU, KŘP, KSP, KO)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKo, KSP, KO, KP)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKo, KPS, KO, KU)
- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka k učení, proto respektujeme princip SSSZ – smysluplnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků, umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO, KK)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP)

5.14.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
ZEMĚ, MÍSTO PRO ŽIVOT			
Z-9-1-01	organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů	OBRAZY ZEMĚ glóbus mapa, vznik a práce s mapou určování zeměpisné polohy	7.-9.
Z-9-1-02	používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii	zeměpisné souřadnice výškopis, polohopis a popis krajiny	
Z-9-1-03	přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině	ZEMĚ SOUČÁSTÍ VESMÍRU vesmír stavba a rozměry Země	
Z-9-1-04	vytváří a využívá osobní myšlenkové (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a	rotační pohyby Země, čas na zeměkouli Měsíc	

	hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu	PRVKY PŘÍRODNÍ SFÉRY A PŘÍRODNÍ KRAJINY	
Z-9-2-01	zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy	litosféra a pohyby litosférických desek	
Z-9-2-02	prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů	horotvorná činnost (orogeneze) ostrovy	
Z-9-2-03	rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu	hydrosféra (voda a její význam) atmosféra (podnebí) půda	
Z-9-2-04	porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost	biosféra: přírodní krajiny (biomy): polární oblasti, tundra, tajga a lesy mírného pásma, stepi, tvrdolisté lesy, pouště, savany, tropické deštné lesy	
Z-9-4-01	posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku růstu a pohybů, zhodnotí na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa	hory a jejich krajinné stupně	
Z-9-4-02	posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel	ZEMĚ, DOMOV LIDÍ globalizace	
Z-9-4-03	zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje	obyvatelstvo světa, kulturní rozmanitost lidstva etnografie	
Z-9-4-04	porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit	náboženství migrace	
Z-9-4-05	porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků	vyspělost států (rozdíly ve vyspělosti zemí) hospodářství ve vztahu k přírodě (omezenost přírodních zdrojů a vliv na globální hospodářství)	
Z-9-5-01	porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin	obnovitelné/neobnovitelné zdroje,	
Z-9-5-02	uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)	nerostné suroviny, zemědělská výroba, půda	
Z-9-5-03	uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí	industrializace, urbanizace lidská sídla, doprava a spoje, růst sektoru služeb, rozvoj	

Z-9-7-01	ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu	cestovního ruchu, věda a výzkum globální ekologické a enviromentální problémy lidstva (přírodní katastrofy)	
Z-9-7-02	aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny		
Z-9-7-03	uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech		
EVROPA JAKO CELEK			
Z-9-1-01	organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdroj	EVROPA poloha, rozloha, povrch přírodní poměry (podnebí, vodstvo, biosféra)	7.-9.
Z-9-1-02	používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii	obyvatelstvo, kulturní vývoj a rozmanitost postavení ve světě	
Z-9-1-03	přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajině sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině	Evropská unie hospodářství REGIONÁLNÍ A POLITICKÉ ROZDĚLENÍ EVROPY:	
Z-9-1-04	vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu	Západní Evropa Severní Evropa Jižní Evropa významné evropské ostrovy	
Z-9-3-01	rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa	Východní Evropa Střední Evropa ČESKÁ REPUBLIKA	
Z-9-3-03	porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států	poloha, rozloha, postavení v Evropě povrch podnebí vodstvo	
Z-9-3-04	zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich	biosféra, ochrana přírody	

Z-9-5-03	uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí	hospodářství (přírodní zdroje, nerostné suroviny, paliva, průmysl, služby a cestovní ruch, zahraniční obchod)	
Z-9-6-02	hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům	obyvatelstvo KRAJE ČESKÉ REPUBLIKY charakteristika	
Z-9-6-03	hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu	Jihočeský kraj Jihomoravský kraj Královéhradecký kraj	
Z-9-6-04	lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit	Karlovarský kraj Liberecký kraj	
Z-9-6-05	uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států	Moravskoslezský kraj Olomoucký kraj Pardubický kraj	
Z-9-7-02	aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny	Plzeňský kraj Středočeský kraj Ústecký kraj Kraj Vysočina Zlínský kraj Hlavní město Praha	
ZEMĚPIS SVĚTA			
Z-9-1-01	organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů	ROZDĚLENÍ SVĚTA Pevniny a oceány Státy a jejich hranice, Typy států SVĚTOVÉ OCEÁNY ANTARKTIDA AFRIKA	7.-9.
Z-9-1-02	používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii	poloha, rozloha, horizontální členitost, povrch přírodní poměry (podnebí, vodstvo, biosféra, vegetace)	
Z-9-1-03	přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost,		

	rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině	obyvatelstvo (historie, rasy, jazyk, náboženství, kultura, globální problémy)
Z-9-1-04	vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu svět	africké regiony: Severní, Střední, Jižní Afrika AMERIKA poloha, rozloha, horizontální členitost, povrch přírodní poměry (podnebí, vodstvo, biosféra, vegetace)
Z-9-3-01	rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa	obyvatelstvo Ameriky (historie, rasy, jazyk, náboženství, kultura) Severní Amerika:
Z-9-3-02	lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny	USA – hospodářství, státy, města, národní parky Kanada – charakteristika a postavení ve světě (hospodářství) Střední Amerika Jižní Amerika OCEÁNIE A JEJÍ ROZDĚLENÍ Mikronésie, Melanésie, Polynésie AUSTRÁLIE
Z-9-3-03	porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států	poloha, rozloha, povrch, přírodní poměry, obyvatelstvo a historie, hospodářství ASIE
Z-9-3-04	zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich	poloha, rozloha, horizontální členitost, povrch, přírodní poměry Asie (podnebí, vodstvo, biosféra, vegetace), obyvatelstvo a osídlení ASIJSKÉ REGIONY:
Z-9-4-06	lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech	Blízký východ, Střední východ, Zakavkazsko, Střední Asie, Jižní Asie, Jihovýchodní Asie, Východní Asie, Sibiř, Dálný východ ARKTIDA
Z-9-5-03	uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí	

Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření

- Z-9-1-02p rozumí základní geografické, topografické a kartografické terminologii
- Z-9-1-04p získá osobní představu o prostředí, které nás obklopuje, umí ho popsat a určit jednoduché vazby, vyjádří, co mu prospívá a škodí
- Z-9-2-02p objasní důsledky pohybů Země
- Z-9-2-04p uvede příklady působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vlivu na přírodu a na lidskou společnost
- Z-9-2-04p uvede příklady působení přírodních vlivů na utváření zemského povrchu
- Z-9-3-02p vyhledá na mapách jednotlivé světadíly a oceány
- Z-9-3-03p rozliší zásadní přírodní a společenské znaky světových regionů
- Z-9-3-03p charakterizuje polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry vybraných světadílů, oceánů a vybraných států
- Z-9-4-02p uvede příklady, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí a rozmístěním lidských sídel
- vyhledá na mapách nejznámější oblasti cestovního ruchu a rekreace
- Z-9-5-01p umí pojmenovat různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozliší na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajiny
- Z-9-5-02p uvede příklady přírodních a kulturních krajinných složek
- Z-9-5-03 uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí
- Z-9-6-01p vymezí a lokalizuje území místní krajiny a oblasti (regionu) podle bydliště nebo školy
- Z-9-6-02p charakterizuje přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu
- Z-9-6-03p určí zeměpisnou polohu a rozlohu České republiky a její sousední státy
- Z-9-6-03p rozlišuje přírodní podmínky ČR, popíše povrch a jeho členitost
- Z-9-6-04p vyhledá na mapách jednotlivé kraje České republiky a charakterizuje hospodářské poměry, přírodní zvláštnosti a kulturní zajímavosti
- Z-9-7-01 ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu
- Z-9-7-03p uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě

Průřezová témata

V rámci předmětu začleňujeme průřezová témata skrz všechny tematické okruhy.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	Cyklus: Země, místo pro život	Cyklus: Zeměpis světa	Cyklus: Evropa jako celek
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X
Psychohygiena			
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	Cyklus: Země, místo pro život	Cyklus: Zeměpis světa	Cyklus: Evropa jako celek
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	X	X	X

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	Cyklus: Země, místo pro život	Cyklus: Zeměpis světa	Cyklus: Evropa jako celek
Evropa a svět nás zajímá			X
Objevujeme Evropu a svět			X
Jsme Evropané			X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	Cyklus: Země, místo pro život	Cyklus: Zeměpis světa	Cyklus: Evropa jako celek
Kulturní difference	X		X

Lidské vztahy	X	X	
Etnický původ	X		
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	

Enviromentální výchova (EV)

TO	Cyklus: Země, místo pro život	Cyklus: Zeměpis světa	Cyklus: Evropa jako celek
Ekosystémy	X	X	X
Základní podmínky života	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	X	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	Cyklus: Země, místo pro život	Cyklus: Zeměpis světa	Cyklus: Evropa jako celek
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

5.15 ZAPOJENÍ DO PRÁCE A FUNGOVÁNÍ SKUPINY

Název vyučovacího předmětu: zapojení do práce a fungování skupiny

5.15.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět je tvořen vzdělávacím obsahem vzdělávací oblasti Člověk a svět práce v RVP ZV, konkrétně tematickými okruhy Pěstitelské práce a chovatelství, Provoz a údržba domácnosti a Svět práce. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat. Vyučovací předmět je součástí oblasti Montessori kurikula Vzdělání jako příprava na dospělost – studium Země a živých tvorů. Vzdělávací obsah vede k získávání základních dovedností v různých oborech lidské činnosti, přispívá k rozvoji samostatnosti v péči o sebe a prostředí a vede k vytváření jak pracovních návyků pro další život, tak utváření osobnosti jako plnohodnotného člena spolupracující skupiny.

Stěžejním způsobem předávání vzdělávacího obsahu je práce na školní zahradě: péče o slepice, včely, plánování a realizace smysluplného využití školních prostor i pozemků školy, údržba školní zahrady, pěstování a zpracování produktů ze školní zahrady. Péče o prostředí i o sebe sama umožňuje žákům plně propojit osvojované učivo z různých oblastí a zasadit je do praktického a smysluplného kontextu.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
2	2	2

Organizační vymezení

Výuka probíhá ve věkově smíšené skupině, starší žáci předávají své zkušenosti mladším. Jednotlivé činnosti související s předmětem Zapojení do práce a fungování skupiny se dějí formou skupinové spolupráce. Pro každou oblast si žáci volí svého zástupce, vedoucího, který koordinuje konkrétní práce, je mluvčím skupiny pro danou oblast a nese zodpovědnost za výsledek. Tato role se nazývá rolí manažera. Zároveň jsou žáci schopni se vzájemně zastoupit a pracovat na činnostech, které jsou aktuálně potřeba. Při předávání vzdělávacího obsahu úzce spolupracují pedagogové všech předmětů tak, aby žáci získali ucelený pohled na problematiku, které se věnují. Při práci jednotlivých skupin dochází k praktickému využití znalostí získaných v jiných vyučovacích předmětech.

Tematický okruh **Pěstitelské práce a chovatelství** je realizován v prostorách školy na školní zahradě. Přípravnými aktivitami jsou návrhy a plánování využití zahrady. Žáci navrhli, postavili a udržují skleník a zvýšené záhony, pravidelně zpracovávají sezónní užitkové rostliny pro okamžitou spotřebu i k uskladnění (jablka, ořechy). Chovatelství zahrnuje péči o slepice, opět od návrhů, stavby, údržby prostor pro chov slepic, péče o slepice včetně studia možných onemocnění slepic a prevence před nimi, tak zajištění veterinární péče v případě potřeby.

Tematický okruh **Provoz a údržba domácnosti** je úzce propojen s programem Domova mládeže a zahrnuje obecnou péči o společné prostory školy.

Tematický okruh **Svět práce** je realizován v průběhu všech tří ročníků formou seznamování se s různými činnostmi, povoláními, besedami s odborníky z různých oblastí a návštěvami konkrétních pracovišť.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)

- Na výuce předmětu se podílí více učitelů, kteří jsou spolu v neustálém kontaktu. Žák tak může získat komplexnější pohled na probíranou problematiku. (KU, KK, KŘP, KP, KSP, KO)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)
- Podporujeme rozvoj schopností dětí řešit samostatně běžné konfliktní situace. Především tím, že při jejich výskytu se učitel staví do role moderátora, nikoliv soudce. (KŘP, KO, KSP, KK)
- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka k učení, proto respektujeme princip SSSZ – smysluplnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků, umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO, KK)
- Klademe důraz na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny. (KO, KSP, KP)

5.15.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
PĚSTITELSKÉ PRÁCE A CHOVATELSTVÍ			
ČSP-9-3-01	volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin	základní podmínky pro pěstování – půda a její zpracování, výživa rostlin, ochrana rostlin a půdy zelenina – osivo, sadba, výpěstky, podmínky a zásady pěstování; pěstování vybraných druhů zeleniny	7.-9.
ČSP-9-3-02	pěstuje a využívá květiny pro výzdobu	okrasné rostliny – základy ošetřování pokojových květin, pěstování vybraných okrasných dřevin a květin; květina v exteriéru a interiéru	
ČSP-9-3-03	používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu	(hydroponie, bonsaje), řez, jednoduchá vazba, úprava květin ovocné rostliny – druhy ovocných rostlin, způsob pěstování, uskladnění a zpracování	
ČSP-9-3-04	prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty	léčivé rostliny, koření – pěstování vybrané rostliny; rostliny a zdraví člověka; léčivé účinky rostlin, rostliny jedovaté; rostliny jako drogy a jejich zneužívání; alergie	
ČSP-9-3-05	dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu způsobeného zvířaty	chovatelství – chov zvířat v domácnosti, podmínky chovu, hygiena a bezpečnost chovu; kontakt se známými a neznámými zvířaty	
PROVOZ A ÚDRŽBA DOMÁCNOSTI			
ČSP-9-4-01	provádí jednoduché operace platebního styku a domácího účetnictví		7.-9.

ČSP-9-4-02	ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti a orientuje se v návodech k obsluze běžných domácích spotřebičů	finance, provoz a údržba domácnosti – rozpočet, příjmy, výdaje, platby, úspory; hotovostní a bezhotovostní platební styk, ekonomika domácnosti; údržba oděvů a textilií, úklid domácnosti, postupy, prostředky a jejich dopad na životní prostředí, odpad a jeho ekologická likvidace; spotřebiče v domácnosti	
ČSP-9-4-03	správně zachází s pomůckami, nástroji, nářadím a zařízením včetně údržby	elektrotechnika v domácnosti – elektrická instalace, elektrické spotřebiče, elektronika, sdělovací technika, funkce, ovládání a užití, ochrana, údržba, bezpečnost a ekonomika provozu, nebezpečí úrazu elektrickým proudem	
ČSP-9-4-04	dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu elektrickým proudem		
SVĚT PRÁCE			
ČSP-9-8-01	orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí	trh práce - povolání lidí, druhy pracovišť, pracovních prostředků, pracovních objektů, charakter a druhy pracovních činností; požadavky kvalifikační, zdravotní a osobnostní; rovnost příležitostí na trhu práce	7.-9.
ČSP-9-8-02	posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravě	volba profesní orientace – základní principy sebepoznávání: osobní zájmy a cíle, tělesný a zdravotní stav, osobní vlastnosti a schopnosti, sebehodnocení, vlivy na volbu profesní orientace; informační základna pro volbu povolání, práce s profesními informacemi a využívání poradenských služeb	
ČSP-9-8-03	využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání	možnosti vzdělávání – náplň učebních a studijních oborů, přijímací řízení, informace a poradenské služby	
ČSP-9-8-04	prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce	zaměstnání – pracovní příležitosti v obci (regionu), způsoby hledání zaměstnání, psaní životopisu, pohovor u zaměstnavatele, problémy nezaměstnanosti, úřady práce; práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů podnikání – druhy a struktura organizací, nejčastější formy podnikání, drobné a soukromé podnikání	
ČSP-9-3-01	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin		

ČSP-9-3-02p	pěstuje a ošetřuje květiny v interiéru a využívá je k výzdobě
ČSP-9-3-03	používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu
ČSP-9-3-04	prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty
ČSP-9-3-05p	dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu způsobeném zvířaty a při styku s jedovatými rostlinami
ČSP-9-4-01p	provádí jednoduché operace platebního styku
ČSP-9-4-02	ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti a orientuje se v návodech k obsluze běžných domácích spotřebičů
ČSP-9-4-03p	správně zachází s pomůckami, nástroji, nářadím a zařízením, provádí drobnou domácí údržbu, používá vhodné prostředky při práci v domácnosti
ČSP-9-4-04p	dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu elektrickým proudem nebo chemikálií
ČSP-9-5-01	používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče
ČSP-9-5-02p	připraví jednoduché pokrmy podle daných postupů v souladu se zásadami zdravé výživy
ČSP-9-5-03p	dodržuje základní principy stolování a obsluhy u stolu
ČSP-9-5-04	dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni
ČSP-9-8-01p	orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí, v učebních oborech a středních školách
ČSP-9-8-02p	posoudí své možnosti v oblasti profesní, případně pracovní orientace přihlédnutím k potřebám běžného života
ČSP-9-8-03p	využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného dalšího vzdělávání
ČSP-9-8-04p	prokáže v modelových situacích prezentaci své osoby při ucházení se o zaměstnání
-	byl seznámen s právy a povinnostmi zaměstnanců a zaměstnavatelů
-	byl seznámen s možnostmi využití poradenské pomoci v případě neúspěšného hledání zaměstnání

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou zařazovány tematické okruhy všech průřezových témat, formou integrace i v samostatných projektech.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X
Psychohygiena	X	X	X
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát			X
Formy participace občanů v politickém životě			X
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	X	X	X

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané			

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy			
Etnický původ			
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity			

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy	X	X	X
Základní podmínky života	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	X	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení	X	X	X
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X
Práce v realizačním týmu	X	X	X

5.16 FYZIKA

Název vyučovacího předmětu: fyzika

5.16.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět fyzika vychází ze vzdělávacího oboru Fyzika v RVP ZV. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat. V rámci Montessori kurikula jde o část všeobecného vzdělání, které je chápáno jako příprava na dospělost. Fyzika zahrnuje zkoumání přírodních jevů.

Cílem je zprostředkovat vlastnosti a projevy hmoty, vakua, přírodních sil, světla i neviditelného záření, tepla, zvuku atd. Vztahy mezi těmito objekty fyzika obvykle vyjadřuje matematickými prostředky, jde tedy o praktické využití matematických dovedností.

Klíčové je osvojit si základní přístupy fyziky jako exaktní přírodní vědy. Učí se tedy věci korektně pojmenovat, charakterizovat jejich vlastnosti pomocí fyzikálních veličin a díky porozumění teoretickému základu nacházet souvislosti se světem kolem nás. Žáci se učí porozumět souvislostem a popisovat přírodní jevy na základě fyzikálních zákonů.

Dle Montessori pedagogiky je vše viděno v souvislostech, tedy i fyzikální jevy zkoumáme včetně jejich přesahů do dalších oborů, jako jsou zejména ekologie, ekonomika, historie, chemie, biologie atd.

Ke zkoumání fyziky využíváme standardních fyzikálních učebnic i dalších zdrojů jako knihy, internet i živé experimenty.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
1	1	1

Organizační vymezení

Základním principem, díky kterému funguje práce v Montessori třídě a studentské skupině, je věkově heterogenní skupina. I ve fyzice je využito výhod věkově smíšené skupiny od 7. do 9. ročníku.

Vždy na začátku školního roku se věnujeme opakování základů, v rámci kterého se žáci 7. třídy seznamují se základními pojmy a požadavky na práci ve fyzice. Konkrétně se tedy dozvídají, co je to fyzikální veličina, co je to jednotka, jaké známe základní fyzikální veličiny, základní a odvozené fyzikální jednotky, převody mezi nimi, co je to skalár / vektor, co je to síla, čím může být síla způsobena a co může síla způsobit. Toto se nedozvídají primárně od učitele, ale zejména od žáků vyšších ročníků formou tutoringu ve skupinkách, nebo jednotlivě (s učitelskou kontrolou). Řádné osvojení si společného základu je nezbytnou součástí následného zkoumání dalších oblastí fyziky.

Dále pak zkoumáme v průběhu 3 let všechny oblasti fyziky - mechaniku, termiku, optiku, elektřinu a magnetismus atd. Způsob tříletých cyklů

Tato témata jsou probírána obvykle společně všemi studenty bez ohledu na ročník, i když se mohou vyskytnout výjimky.

Pravidelně se vracíme k tématům mechaniky a působení sil a rozšiřujeme znalosti v této oblasti. Ostatní oblasti studujeme vždy jako celek. Některá témata pak mohou být studenty s vyšším zájmem být studována individuálně, nebo ve zvolených skupinkách.

Témata jsou probírána v tříletých cyklech podle tohoto schématu

Každoročně

Pohyb tělesa, síla

Školní rok A	Látky a tělesa, plyny, veličiny a jejich měření, kapaliny, atomy a záření, světelné jevy, astronomie
Školní rok B	Práce a energie, tepelné jevy, elektrický obvod, elektrický proud
Školní rok C	Zvykové jevy, elektrické vlastnosti látek, magnetismus, elektrodynamika, elektrický proud v polovodičích

Studenti zkoumají fyzikální témata společně s učitelem i individuálně. Některé témata studují zcela samostatně a formou referátu nebo prezentace je předávají svým spolužákům. Toto probíhá obvykle s doplněním a korekcemi učitele, nicméně se tím žáci učí znalosti nejen vstřebat, ale zároveň je použít a předat dále, což je samostatná vyšší dovednost. Tuto dovednost si studenti procvičují v rámci tříletého cyklu opakovaně a mohou získávat dobré příklady od starších spolužáků a dosahovat tak významně lepších výsledků.

Vzhledem k efektivnímu využití času početně malé studentské skupiny je vždy spojení více ročníků výhodou. Učitelé díky tomu zbývá čas věnovat se žákům i individuálně dle jejich potřeb.

Hodnocení a zpětná vazba

Jako nástroje zpětné vazby žákům, hodnocení jejich práce a autoevaluace využíváme především

- Okamžitou zpětnou vazbu učitele během výuky
- Okamžitou zpětnou vazbu spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- Krátké průběžné testy a jejich hodnocení na základě kritérií
- Souhrnné pololetní testy a jejich hodnocení na základě kritérií
- Kritéria pro zpracování, přednes a hodnocení referátů
- Sebehodnocení předcházející tripartitním konzultacím

Materiální podmínky

Žáci mají ve studijním prostředí k dispozici fyzikální učebnice i cvičebnice a pomůcky pro fyzikální experimenty. Námětem zkoumání fyziky jsou přírodní jevy, které se snažíme nacházet přímo v přírodě a využíváme i sezónní vlivy např. pro zkoumání teplotních jevů, skupenských přeměn, nebo obecných vlastností kapalin, plynů, světelných jevů, nebo základních astrofyzikálních úkazů. Rozšiřujeme průběžně nabídku experimentálních pomůcek pro zkoumání konkrétních veličin vztahujících se k probíraným oblastem.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KSP, KŘP, KP)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP)
- Součástí výuky je možnost individuálních konzultací nad jakoukoliv problematikou. (KU, KŘP, KSP)

- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)
- Podporujeme rozvoj schopností dětí řešit samostatně běžné konfliktní situace. Především tím, že při jejich výskytu se učitel staví do role moderátora, nikoliv soudce. (KŘP, KO, KSP, KK)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP)

5.16.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
F-9-1-01	změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa	Látky a tělesa Skupenství a jejich charakteristiky Atomy a molekuly a jejich vlastnosti	
F-9-1-02	uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí	Plyny Atmosférický tlak Atmosféra Země a meteorologie Přetlak, podtlak, vakuum Proudění vzduchu	7.-9.
F-9-1-03	předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty	Veličiny a jejich měření Fyzikální veličiny a jejich definice Rozměr těles, délka Přesnost měření, chyba a odchylka Určení polohy, vodorovný a svislý směr Hmotnost, čas, objem Teplota a teplotní stupnice, teplotní roztažnost Hustota	
F-9-1-04	využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů		
F-9-2-01	rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu	Pohyb tělesa Posuvný a otáčivý pohyb Rychlost	
F-9-2-02	využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles	Průměrná a okamžitá rychlost Rovnoměrný a nerovnoměrný pohyb Grafy ve fyzice Dráha a trajektorie	7.-9.
F-9-2-03	změří velikost působící síly	Síla Síla a její účinky Znázornění síly Skládání sil (rovnoběžných a různoběžných)	7.
F-9-2-04	určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici		
F-9-2-05	využívá Newtonovy zákony pro objasnění či předvídání změn pohybu	Tíhová síla (1. Newtonův zákon)	

	těles při působení stálé výsledné síly v jednoduchých situacích	Těžiště Tlak a tlaková síla Setrvačnost	
F-9-2-06	aplikuje poznatky o otáčivých účincích síly při řešení praktických problémů	Síla a změna pohybu (2. Newtonův zákon) Smykové a valivé tření	
F-9-3-01	využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů	Kapaliny vlastnosti kapalin, povrchové napětí závislost hustoty na teplotě	7.-9.
F-9-3-02	předpoví z analýzy sil působících na těleso v klidné tekutině chování tělesa v ní	Kapilární jevy Hydrostatický tlak Spojené nádoby Archimédův zákon Plavání těles Pascalův zákon	
F-9-4-01	určí v jednoduchých případech práci vykonanou silou a z ní určí změnu energie tělesa	Práce a energie Práce Výkon	
F-9-4-02	využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem	Energie Polohová a pohybová energie Přeměny energie	
F-9-4-03	využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh	Účinnost a ztráty Páka a kladka Nakloněná rovina a šroub	
F-9-4-04	určí v jednoduchých případech teplo přijaté či odevzdané tělesem	Tepelné jevy Teplo Změna energie konáním práce Kalorimetrická rovnice Vedení tepla - proudění, záření Tepelné motory (parní stroj, turbína, spalovací motor) Skupenské přeměny Tání a tuhnutí Vypařování a kapalnění, var Sublimace a desublimace	7.-9.
F-9-4-05	zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí	Atomy a záření Historie objevu atomu a jeho struktury Bohrův model atomu Jádro atomu Radioaktivita a její využití Ochrana před zářením Jaderné reakce, řetězová reakce Jaderný reaktor a jaderná elektrárna	

F-9-5-01	rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku	Zvukové jevy Vlastnosti pružných těles Kmitavý pohyb Vlnění, Zvuk Šíření zvuku Ultrazvuk a infrazvuk Vnímání zvuku, hlasitost Záznam a reprodukce zvuku	
F-9-5-02	posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí		
F-9-6-01	sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu	Elektrické vlastnosti látek Elektrování třením Dva druhy elektrického náboje a souvislost se stavbou atomu Zdroje elektrického náboje Elektrické pole a tělesa v elektrickém poli	7.-9.
F-9-6-02	rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí	Elektrický výboj, blesk a ochrana proti němu	
F-9-6-03	rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností	Elektrický obvod Elektrický proud a napětí Zdroje elektrického napětí Účinky elektrického proudu Elektrické spotřebiče Schéma elektrického obvodu Bezpečnost při práci s elektřinou, zkrat	7.-9.
F-9-6-04	využívá Ohmův zákon pro část obvodu při řešení praktických problémů	Elektrický proud Elektrický náboj, elektrický proud a jeho příčiny Měření elektrického napětí a proudu Ohmův zákon, elektrický odpor Závislost odporu na teplotě Reostat, potenciometr Výkon elektrického proudu Elektrická energie Jak pracují elektrické spotřebiče? Výroba elektrické energie	
F-9-6-05	využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní	Magnetismus Magnety a jejich vlastnosti Působení magnetu na tělesa z různých látek Magnetické indukce a magnetování Magnetické pole a magnetické indukční čáry Magnetické pole Země, kompas Magnetické vlastnosti elektrického proudu, magnetické pole cívky Elektromagnet	

		Elektrodynamika Působení magnetického pole na vodič Vzájemné působení dvou vodičů Elektromagnetická indukce Generátory elektrického napětí Vlastnosti střídavého proudu Transformátory	7.-9.
F-9-6-06	zapojí správně polovodičovou diodu	Elektrický proud v polovodičích Elektrony a díry Vliv příměsí v polovodiči PN přechod Diody a světlo Využití polovodičových součástek	
F-9-6-07	využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh	Světelné jevy Přímocharé šíření světla, rychlost světla Stín a polostín Zatmění Měsíce a fáze měsíce	
F-9-6-07	rozhodne ze znalosti rychlostí světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici, či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami	Kulová zrcadla Lom světla Čočky Oko Optické klamy Rozklad světla	7.-9.
F-9-7-01	objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet	Astronomie Čím se zabývá astronomie, jednotky Slunce Kamenné planety, Plynné planety, Malá tělesa	
F-9-7-02	odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností	Vznik, vývoj a zánik hvězd, galaxie, souhvězdí	
Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření			
F-9-1-01p	změří v jednoduchých konkrétních případech vhodně zvolenými měřidly důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa – délku, hmotnost, čas		
F-9-2-01p	rozeznává, že je těleso v klidu, či pohybu vůči jinému tělesu		
F-9-2-02p	zná vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného přímočarého pohybu těles při řešení jednoduchých problémů		
F-9-2-04p	rozezná, zda na těleso v konkrétní situaci působí síla		
F-9-2-05p	předvídá změnu pohybu těles při působení síly		
F-9-2-06p	aplikuje poznatky o jednoduchých strojích při řešení jednoduchých praktických problémů		
F-9-3-01p	využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení jednoduchých praktických problémů		
F-9-4-02p	uveče vzájemný vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem (bez vzorců)		
F-9-4-03p	rozpozná vzájemné přeměny různých forem energie, jejich přenosu a využití		

- F-9-4-04p rozezná v jednoduchých příkladech teplo přijaté či odevzdané tělesem
- F-9-4-05p pojmenuje výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí
- F-9-5-01p rozpozná zdroje zvuku, jeho šíření a odraz
- F-9-5-02p posoudí vliv nadměrného hluku na životní prostředí a zdraví člověka
- F-9-6-01p sestaví podle schématu jednoduchý elektrický obvod
- F-9-6-02p vyjmenuje zdroje elektrického proudu
- F-9-6-03p rozliší vodiče od izolantů na základě jejich vlastností; zná zásady bezpečnosti při práci s elektrickými přístroji a zařízeními; zná druhy magnetů a jejich praktické využití; rozpozná, zda těleso je, či není zdrojem světla
- F-9-6-07p zná způsob šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí; rozliší spojnou čočku od rozptylky a zná jejich využití
- F-9-7-01p objasní pohyb planety Země kolem Slunce a pohyb Měsíce kolem Země
- F-9-7-02 odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností
zná planety sluneční soustavy a jejich postavení vzhledem ke Slunci
osvojí si základní vědomosti o Zemi jako vesmírném tělese a jejím postavení ve vesmíru

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou realizovány určité tematické okruhy průřezových témat, která jsou zařazena formou integrace i v samostatných projektech.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X
Psychohygiena			
Kreativita			
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace			
Kooperace a kompetice			
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika			

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola			
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá			
Objevujeme Evropu a svět			
Jsme Evropané			

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference			
Lidské vztahy			
Etnický původ			
Multikulturalita			
Princip sociálního smíru a solidarity			

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy	X	X	X
Základní podmínky života	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	X	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

5.17 CHEMIE

Název vyučovacího předmětu: chemie

5.17.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět chemie vychází ze vzdělávacího oboru Chemie v RVP ZV. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat. Vyučovací předmět je součástí oblasti Montessori kurikula Vzdělání jako příprava na dospělost – studium vývoje lidstva a budování civilizace. Cílem předmětu je zprostředkovat žákovi vědomosti, dovednosti, postoje, tím utvářet a rozvíjet klíčové kompetence. Výuka je v souladu s výchovně vzdělávacím programem Marie Montessori „Teorie by se měla střídat s praktickou činností, aby měla širší uplatnění a byla zajímavější.“ (Montessori, M., Od dětství k dospívání, s. 95)

Provázanost učiva s praktickou využitelností vede k pochopení důležitosti základních znalostí o chemických látkách a jejich reakcích. Získané poznatky v žácích rozvíjejí nezbytnou představu významu chemie jako vědy, bez které se moderní soudobá společnost neobejde v žádné oblasti své činnosti. Zvláště rozvíjíme vědomí nezbytnosti ochrany životního prostředí, vlastního zdraví a komplexní pohled na vztah mezi člověkem a přírodou.

Časové vymezení

8. ročník	9. ročník
1	2

Organizační vymezení

Předmět Chemie na druhém stupni probíhá klasickou formou výuky. Vzdělávací obsah je rozdělený na dva po sobě jdoucí navazující roky. V osmém ročníku žáci získávají znalosti a dovednosti ze základů obecné a anorganické chemie. V devátém ročníku plynule navazují chemií organickou a vzdělávacím obsahem člověk a společnost.

Ve výuce používáme dle potřeby učební metody a styly vysvětlovací, ukazovací, pokusy, badatelský způsob, skupinovou práci, hry a metody aktivního učení, samostatnou práci, diskuzi, zvláště v důležitých otázkách společnosti i kritický způsob myšlení. V úvodních hodinách žáci získávají kompletní učební plán pro aktuální školní rok. Vyučovací hodina probíhá organizovaně s učitelem, který žáka směřuje ke vzdělávacímu cíli. Žákovi je během výuky ponecháván osobní prostor k samostudiu či procvičování.

Ze studijních pomůcek a materiálů mohou žáci využívat učebnice z chemie, pracovní listy, laboratorní pomůcky, PC a přístup na tematické webové stránky.

Způsoby hodnocení a zpětné vazby

Informaci o množství získaných znalostí a dovedností poskytují žákovi opakovací testy. Finální hodnocení na konci daného pololetí má slovní charakter i známku.

Ve výuce jsou využity tyto nástroje hodnocení zpětné vazby:

- okamžitá zpětná vazba vyučujícího během výuky
- společná reflexe samostatné práce, práce ve skupině, či projektové práce
- opakovací testy z konkrétního učiva

- sumativní hodnocení: porovnání znalostí tematického celku na začátku a na konci
- autoevaluace během tripartitní konzultace
- závěrečné hodnocení na vysvědčení má podobu klasifikační známky

Výchovné a vzdělávací strategie

- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KSP, KŘP, KP)
- Vzdělávací obsah při předkládání dělíme na dílčí kroky podle individuálních potřeb žáka. (KU, KŘP, KSP, KO)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, demonstrační pokusy, laboratorní cvičení, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP)
- Součástí výuky je možnost individuálních konzultací nad jakoukoliv problematikou. (KU, KŘP, KSP)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, žákovská knihovna, **internet**...). (KU, KŘP)
- Klademe důraz na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny. (KO, KSP, KP)

5.17.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
CH-9-1-01	určí společné a rozdílné vlastnosti látek	POZOROVÁNÍ, POKUS A BEZPEČNOST PRÁCE chemie jako věda, její počátky a vývoj látky a jejich vlastnosti (hustota a skupenství, rozpustnost, tepelná a elektrická vodivost) zásady bezpečné práce v laboratoři i v běžném životě, první pomoc při úrazu (poleptání, popálení) nebezpečné látky a přípravky (H-věty, P-věty, piktogramy a jejich význam) mimořádné události (havárie chemických provozů, úniky nebezpečných látek) SMĚSI směsi (stejnorodé a různorodé: suspenze, emulze, pěna, aerosol)	8.
CH-9-1-02	pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovitost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí		
CH-9-1-03	objasní nejefektivnější jednání v modelových případech havárie s únikem nebezpečných látek		
CH-9-2-01	rozlišuje směsi a chemické látky		
CH-9-2-02	vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení		
CH-9-2-03	vysvětlí základní faktory ovlivňující rozpouštění pevných látek		
CH-9-2-04	navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém		

	složení; uveďte příklady oddělování složek v praxi	oddělování složek směsí (usazování, filtrace, sublimace, oddělování, destilace, krystalizace)	
CH-9-2-05	rozliší různé druhy vody a uveďte příklady jejich výskytu a použití	roztoky (dělení, hmotnostní zlomek, koncentrace)	
CH-9-2-06	uveďte příklady znečišťování vody a vzduchu v pracovním prostředí a domácnosti, navrhne nejvhodnější preventivní opatření a způsoby likvidace znečištění	voda (pitná, destilovaná, odpadní voda, výroba pitné vody, čistota vody) vzduch (složení vzduchu, čistota ovzduší, ozonová vrstva)	
CH-9-3-01	používá pojmy atom a molekula ve správných souvislostech	ČÁSTICOVÉ SLOŽENÍ LÁTEK A CHEMICKÉ PRVKY	
CH-9-3-02	rozlišuje chemické prvky a chemické sloučeniny a pojmy užívá ve správných souvislostech	částicové složení látek (stavba atomu) prvky (chemické značky, protonové číslo, vlastnosti, použití vybraných prvků)	
CH-9-3-03	orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti	chemické sloučeniny (chemická vazba)	
CH-9-4-01	rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uveďte příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání	CHEMICKÉ REAKCE chemická reakce (zákon zachování hmotnosti, chemické rovnice, látkové množství, molární hmotnost)	
CH-9-4-02	přečte chemické rovnice a s užitím zákona zachování hmotnosti vypočítá hmotnost výchozí látky nebo produktu	klasifikace chemických reakcí (slučování, neutralizace, reakce exotermní, endotermní)	
CH-9-4-03	aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu	faktory ovlivňující rychlost chemických reakcí (teplota, plošný obsah povrchu výchozích látek, katalýza) chemie a elektřina (výroba elektrického proudu chemickou cestou)	
CH-9-5-01	porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí	ANORGANICKÉ SLOUČENINY oxidy (názvosloví, vlastnosti, použití vybraných oxidů), sulfidy kyselost a zásaditost roztoků, pH	
CH-9-5-02	vysvětlí vznik kyselých dešťů, uveďte jejich vliv na životní prostředí a uveďte opatření, kterými jim lze předcházet	indikátory vlastnosti, názvosloví, využití hydroxidů	

CH-9-5-03	orientuje se na stupnici pH, změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi	vlastnosti, názvosloví, využití kyselin, vznik kyselých dešťů soli nekyslíkaté a kyslíkaté (vlastnosti, použití prakticky vybraných zástupců) soli a podstata neutralizace (vznik solí), chemické názvosloví solí oxidace, redukce, redoxní reakce	9.
CH-9-6-02	zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy	výroba železa a oceli, koroze endotermické a exotermické reakce, elektrolýza, chemie a elektřina ORGANICKÉ SLOUČENINY	
CH-9-6-01	rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití	PALIVA uhlí, ropa, zemní plyn, neobnovitelné a obnovitelné zdroje E UHLOVODÍKY A JEJICH VÝZNAM	
CH-9-6-03	rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití	alkany, alkeny, alkiny, areny DERIVÁTY UHLOVODÍKŮ	
CH-9-6-04	orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktech biochemického zpracování, především bílkovinách, tucích, sacharidech	Halogenderiváty, dusíkaté deriváty, alkoholy, karbonylové sloučeniny (aldehydy, ketony) karboxylové kyseliny, estery, esterifikace	
CH-9-6-05	určí podmínky postačující pro aktivní fotosyntézu	PŘÍRODNÍ LÁTKY A JEJICH CHARAKTERISTIKA sacharidy, fotosyntéza	
CH-9-6-06	uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů	tuky, bílkoviny, vitamíny, nukleové kyseliny	
CH-9-7-01	zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi	CHEMIE A SPOLEČNOST	
CH-9-7-02	aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe	chemie a zdraví (léčiva, návykové látky), chemie a průmysl (chemický průmysl v ČR)	
CH-9-7-03	orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověk	tepelně zpracované materiály (cement, vápno, sádra, keramika), chemie a zemědělství (průmyslová hnojiva, pesticidy, insekticidy), detergenty polymery (plasty a syntetická vlákna) nebezpečí chemie (význam tříd nebezpečnosti hořlavín)	

		chemie a životní prostředí (význam recyklace odpadů)	

Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření

CH-9-1-01p	rozliší společné a rozdílné vlastnosti látek
CH-9-1-02p	pracuje bezpečně s vybranými běžně používanými nebezpečnými látkami
CH-9-1-03p	reaguje na případy úniku nebezpečných látek
-	rozpozná přeměny skupenství látek
CH-9-2-01p	pozná směsi a chemické látky
CH-9-2-02p	rozezná druhy roztoků a jejich využití v běžném životě
CH-9-2-05p	rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich použití
CH-9-2-06p	uvede zdroje znečišťování vody a vzduchu ve svém nejbližším okolí
CH-9-3-02p	uvede nejobvyklejší chemické prvky a jednoduché chemické sloučeniny a jejich značky
CH-9-3-03p	rozpozná vybrané kovy a nekovy a jejich možné vlastnosti
CH-9-4-01p	pojmenuje výchozí látky a produkty nejjednodušších chemických reakcí
CH-9-5-01p	popíše vlastnosti a použití vybraných prakticky využitelných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a zná vliv těchto látek na životní prostředí
CH-9-5-03p	orientuje se na stupnici pH, změří pH roztoku univerzálním indikátorovým papírkem
-	poskytne první pomoc při zasažení pokožky kyselinou nebo hydroxidem
CH-9-6-02p	zhodnotí užívání paliv jako zdrojů energie
CH-9-6-02p	vyjmenuje některé produkty průmyslového zpracování ropy
-	uvede příklady bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů v potravě z hlediska obecně uznávaných zásad správné výživy
CH-9-7-01p	uvede příklady využívání prvotních a druhotných surovin
CH-9-7-03p	zhodnotí využívání různých látek v praxi vzhledem k životnímu prostředí a zdraví člověka

Průřezová témata

V rámci předmětu je z velké části realizováno formou integrace průřezové téma Osobnostní a sociální výchova a Environmentální výchova.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X
Sebepoznání a sebepojetí		
Seberegulace a sebeorganizace	X	X
Psychohygiena	X	X
Kreativita	X	X
Poznávání lidí		
Mezilidské vztahy		
Komunikace	X	X
Kooperace a kompetice	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola		
Občan, občanská společnost a stát		
Formy participace občanů v politickém životě		
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování		

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá		
Objevujeme Evropu a svět		
Jsmo Evropané		

Multikulturní výchova (Mkv)

TO	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference		
Lidské vztahy		
Etnický původ		
Multikulturalita		
Princip sociálního smíru a solidarity		

Enviromentální výchova (EV)

TO	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy	X	X
Základní podmínky života	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X

Vztah člověka k prostředí	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X
Stavba mediálních sdělení		
Vnímání autora mediálních sdělení		
Fungování a vliv médií ve společnosti		
Tvorba mediálního sdělení		
Práce v realizačním týmu		

5.18 DĚJEPIS

Název vyučovacího předmětu: dějepis

5.18.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět dějepis vychází ze vzdělávacího oboru Dějepis dle RVP ZV. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat. V rámci Montessori kurikula jde o část všeobecného vzdělání, které je chápáno jako příprava na dospělost. Zahrnuje vše, co se týče studia dějin lidstva.

Naším cílem je zprostředkovat žákovi přehled historie jako základ všeobecného kulturního rozhledu, který je úzce spjat s obsahem dalších předmětů, jako je zeměpis, český jazyk, občanská výchova či cizí jazyky.

Na klíčových historických etapách je možné nabídnout žákům pohled na vývoj dějin, co se týče politického uspořádání zemí a celého světa, vývoj uměleckých stylů a jejich vzájemný vliv, proměny ideologií, myšlenkový pokrok na cestě k současnosti. Žáci mají možnost uvědomit si, co všechno předcházelo jejich životu „teď a tady“ – tedy v 21. století a v místě, kde žijí, v rámci ČR, Evropy a světa.

Za důležité považujeme i regionální dějiny, protože působí konkrétněji a v příbězích jednotlivců mohou být žákům bližší. Žáci pracují samostatně na přípravě referátu na dílčí téma, které pak prezentují ostatním, pracují v menších skupinách nebo diskutují ve větší skupině.

V souladu s představou Marie Montessori, jak by se mělo ke „Studiu dějin lidstva“ přistupovat pro maximální efektivitu výuky s ohledem na věkové specifikum žáků 12-15 let (Montessori, M., Od dětství k dospívání, s. 96), je studijní prostředí pro žáky připraveno tak, aby měli dostatek historických i literárních zdrojů ke sledovaným obdobím, dostatek obrazového materiálu a samozřejmě přístup na internet pro další zdroje informací nebo k ověření zdrojů, se kterými se rozhodnou pracovat. Shodně vnímáme také pohled na člověka v průběhu zdokonalující se civilizace, pokrok lidského poznání i myšlenkového růstu člověka na cestě k mravní společnosti.

Předmět dějepis vnímáme jako základní prostor pro využití průřezového tématu **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**. Dílčí témata vhodně začleňujeme k učivu dějepisu tak, aby působily přirozeně a pomáhaly dotvářet obraz společnosti založené na společné evropské historii, hodnotách, myšlenkách, morálce a právech. Podporujeme žáky v uvědomění si života v naší vlasti v širším kontextu celého světadílu, nejen zeměpisně, ale právě i historicky, se vším kulturním a myšlenkovým dědictvím až na úroveň spolupráce mezinárodních institucí.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
2	2	3

Organizační vymezení

Základním principem, díky kterému funguje práce v Montessori třídě, je věkově heterogenní skupina. Takto různorodá skupina podporuje spolupráci a umožňuje studium do hloubky v průběhu všech ročníků. Žáci 7. ročníku se rychle seznamují s pravidly práce, učí se od starších spolužáků studijní a prezentační dovednosti. Žáci vyšších ročníků jsou motivováni předávat své dovednosti, a tím si je upevňovat.

Každý žák zpracuje během každého pololetí referát na předem zvolené téma. Cílem referátu je jednak prezentace samotného tématu ostatním, čímž si trénuje svoje prezentační dovednosti, ale také kritická práce se zdroji, výběr podstatných informací z důvěryhodných zdrojů (knižních i elektronických) a sestavení strukturovaného referátu v písemné podobě. Při této samostatné práci má žák možnost průběžně

konzultovat s učitelem svou práci na tématu, učitel žáka provází tak, aby byl stále samostatnější v práci s textem a zdroji, zlepšovalo se jeho kritické myšlení, čtenářská gramotnost a informační gramotnost.

Ve vyučovacím předmětu dějepis je žádoucí, aby žáci byli v rámci tříd spojováni a vyučováni společně tak, aby mohli tvořit studijní skupiny dle svých zájmů, aby mohli v rámci různých studijních skupin měnit své role, aby se postupně rozvíjeli v oblasti klíčových kompetencí a postupně budovali dovednosti spojené s průřezovým tématem výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

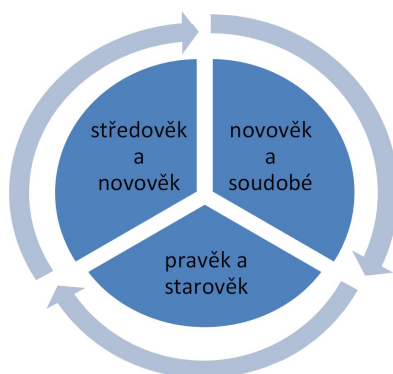
Proto jsme pro výuku dějepisu zvolili formu tříletého cyklu, díky kterému mohou všichni žáci 7.-9. ročníku studovat společně. Vzhledem k celkovému počtu žáků, kdy na celém 2. stupni máme běžně 10-15 žáků, probíhá výuka ve smíšené skupině žáků 7. až 9. ročníku. Výhodou práce s celou skupinou žáků je možnost diskuzí a efektivního rozdělení práce na tématech, kdy je možné pracovat s žáky jako skupinový průvodce při jejich zpracování dílčího tématu – např. mohou pracovat jako jednotlivci nebo menší skupina.

Každý rok je realizována 1/3 učiva 7.-9. ročníku. Celkový obraz o dějinách od vzniku vesmíru až po současnost získávají žáci již v 1.-6. ročníku. Proto mohou studovat daný cyklus bez ohledu na to, zda jsou v 7. či 9. ročníku. Respektive mohou studovat v 7. ročníku kterýkoli z cyklů, neboť chápou jeho kontext v rámci dějin lidstva.

Cyklus A: pravěk a starověk

Cyklus B: středověk a novověk

Cyklus C: soudobé dějiny

Materiální podmínky

Žáci mají ve studijním koutku knihovnu obsahující také kroniky a atlasy. Materiály ke studiu postupně rozšiřujeme tak, aby zahrnovaly kopie historických dokumentů, pravěké předměty a podobně.

Hodnocení a zpětná vazba

Jako nástroje zpětné vazby žákům, hodnocení jejich práce a autoevaluace využíváme především

- Okamžitou zpětnou vazbu vyučujícího během výuky
- Okamžitou zpětnou vazbu spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- Testy po klíčových etapách dějin a jejich vyhodnocení

- Kritéria pro zpracování, přednes a hodnocení referátů
- Kritéria pro zpracování časové osy
- Sebehodnocení předcházející tripartitním konzultacím

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKo, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí, nabízíme žákům poznání regionálních dějin a jejich propojení s dějinami obecně. (KU, KSP, KŘP, KP)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKo, KSP, KO, KP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKo, KPS, KO, KU)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, , žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP)
- Podporujeme schopnosti rozeznat důležité od podrobností, správně vyvozovat závěry, výstižně a souvisle formulovat své názory na vývoj společnosti; umět své názory obhájit (KU, KK)
- Vedeme žáky k úctě k práci předků a kulturnímu dědictví, motivujeme je k zájmu o národní dějiny, učíme respektovat sociální a etnické odlišnosti. (KP, KO)

5.18.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročník y
D-9-1-01	uvede konkrétní příklad, kdy je pro nás	pomocné historické vědy a jejich	7.-9.
D-9-1-02	dějepisná událost důležitým zdrojem informací navrhne, do jaké odborné instituce v ČR by šel pro ověření určitého poznatku (archív, ústav, muzeum)	odborná pracoviště v ČR (archívy, knihovny, ústavy)	
D-9-1-03	orientuje se na časové ose a průběžně doplňuje chronologickou časovou přímkou	časová přímka	
D-9-2-01	charakterizuje vývoj pravěkého	etapy pravěku, starší pravěk, mladší	
D-9-2-02	člověka a jeho způsob života a obživy	pravěk, vývoj člověka	
D-9-2-03	rozliší některé archeologické kultury	doba kamenná, bronzová, železná, život lidí, archeologické nálezy	

D-9-3-01	charakterizuje přírodní podmínky, se kterými souvisí vznik jednotlivých starověkých civilizací	starověké státy: Egypt, Mezopotámie, Fénicie, Izrael, Indie a Čína
D-9-3-02		
D-9-3-03	uveďte, jaký kulturní (filozofie, architektura apod.) či technický odkaz (např. vynálezy) tyto civilizace vytvořily a jsme tím ovlivněni dodnes porovná vývoj starověkého práva s tím, jak známe právo dnes popíše počátky křesťanství, souvislost s judaismem a vliv křesťanství na naši dobu	starověké Řecko a Řím
D-9-3-04	popíše rozdíly ve společnosti v jednotlivých státech, porovná formy různé formy vlády a vysvětlí podstatu demokracie	
D-9-4-01	Popíše změny na evropské půdě po zániku římské říše – změny politické, kulturní, náboženské.	Křesťanství Evropa v raném středověku – církev, feudalismus, kultura, zemědělství, řemesla, Svatá říše římská
D-9-4-02	Porovná rozdíly v tradicích a kulturách, které se na evropském kontinentu začaly setkávat a ovlivňovat.	Nová Evropa – Germáni, Frankové, Byzanc Vikingové, Anglosasové Arabové, Turci, islám
D-9-4-03	Představí okolnosti vzniku českého státu a Velké Moravy – mytické i historické, v souvislostech okolních států	Slované, Velká Morava, Cyril a Metoděj První Přemyslovci, český stát
D-9-4-04	Formuluje vliv křesťanství na celý středověk, konflikty mezi světskou a církevní mocí.	Přemyslovci, gotika
D-9-4-05	Popíše proměnu a vývoj středověké společnosti. Uvede znaky a příklady románského a gotického stylu.	křížové výpravy
D-9-5-01	Vysvětlí proměnu křesťanského kultu Krista a znovuzrození antického kultu člověka.	husitství
D-9-5-02	Porovná husitské reformní myšlenky v kontextu s dalšími reformními proudy v Evropě.	renesance reformace a Evropa
D-9-5-03	Popíše průběh a zhodnotí význam zámořských objevů.	Zámořské objevy

D-9-5-04	Zhodnotí postavení českého státu v rámci dalších evropských vztahů v 15-18. století.	Rusko, Turci
D-9-5-05	Objasní příčiny a důsledky třicetileté války pro český stát i ostatní evropské vztahy	Habsburkové 1526-1740
D-9-5-06	Uvede příklady proměny státního uspořádání v 17-19. století – od monarchie k parlamentu.	Marie Terezie a Josef II.
D-9-5-07	Definuje hlavní znaky kulturních stylů v 17-18. století, uvede příklady a hlavní představitele.	baroko
D-9-6-01	Představí podstatné příčiny vedoucí k politickým, ekonomickým i sociálním změnám v 19. stol. v celém světě.	Průmyslová revoluce a proměna Evropy v 19. stol.
D-9-6-02	Popíše události vedoucí ke změně společnosti ve Francii v 18-19. stol.	Velká francouzská revoluce a Napoleon
D-9-6-03	Porovná etapu zvanou Národní obrození s národními hnutími v okolních zemích.	České národní obrození
D-9-6-04	Popíše příčiny revolučních proměn v 19. století v Evropě.	Revoluce 1848-1849 Evropa a Rusko v 19. stol Rakousko-Uhersko
D-9-6-05	Definuje základní politické proudy a ideologie, které se podílely na utváření občanské společnosti.	Politické a myšlenkové proudy v 19. stol., kultura, věda a pokrok
D-9-6-06	Popíše proces modernizace výroby a změny ve vývoji společnosti, které vedly k jejímu k nerovnoměrnému rozvoji.	Vznik USA konflikty mezi velmocemi, kolonialismus Válka Severu proti Jihu
D-9-7-01	Prezentuje technický pokrok a jeho zneužití ve válkách ve 20. století. Chápe a zhodnotí dopad válečných konfliktů na život obyvatel.	První světová válka, příčiny, průběh, důsledky Evropa a svět po 1. válce, kultura mezi válkami

7.-9.

D-9-7-02	Zkoumá demokratické a totalitní systémy a ideologie 20. století, porovná je s ideologiemi, se kterými se setkává v současné politice.	Totalitní systémy – komunismus, fašismus, nacismus, příčiny a důsledky
D-9-7-03		
D-9-7-04	Na základě studia vývoje postojů společnosti k člověku a lidským právům zhodnotí antisemitismus a rasismus.	Druhá světová válka, příčiny, průběh, důsledky
7.-9.		
D-9-7-05	Zhodnotí vznik a vývoj v následných desetiletích samostatného Československa.	První republika ČSR 50. léta v ČR 60. léta v ČR 70. a 80. léta v ČR Rok 1989 a 1993 v ČR
D-9-8-01	Popíše poválečný vývoj ve světě, ideové rozdělení na Východ a Západ, zhodnotí důvody pro euroatlantickou hospodářskou a vojenskou spolupráci.	Studená válka a politický vývoj ve světě v 2. pol. 20. stol. Věda a kultura v 2. pol. 20. stol.
D-9-8-02		
D-9-8-03	Diskutuje a přináší argumenty k současným problémům vyspělého i rozvojového světa.	Hladomor, migrace, klimatické změny, gramotnost, totalita, věda, zdraví, sport ...
D-9-8-04		

Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření

D-9-1-01p	chápe význam dějin jako možnost poučit se z minulosti
D-9-2-01p	rozlíší základní rozdíly ve způsobu života pravěkých a současných lidí
D-9-2-01p	podle obrázků popíše pravěká zvířata, způsob jejich lovu, zbraně, předměty denní potřeby a kultovní předměty
D-9-3-01p	uvědomuje si souvislosti mezi přírodními podmínkami a vývojem starověkých států
D-9-3-03p	popíše život v době nejstarších civilizací
D-9-3-04p	
D-9-4-03p	uvede první státní útvary na našem území
D-9-4-03p	uvede základní informace z období počátků českého státu
D-9-4-04p	popíše úlohu a postavení církve ve středověké společnosti
D-9-4-04p	charakterizuje příčiny, průběh a důsledky husitského hnutí
D-9-4-05p	rozeznává období rozkvětu českého státu v době přemyslovské a lucemburské
D-9-4-05p	uvede nejvýraznější osobnosti přemyslovského a lucemburského státu
D-9-5-03p	popíše důsledky objevných cest a poznávání nových civilizací pro Evropu
D-9-5-04p	uvede zásadní historické události v naší zemi v daném období
D-9-5-05p	
D-9-5-04p	pojmenuje nejvýraznější osobnosti českých dějin v novověku
D-9-5-05p	
D-9-6-03p	uvede základní historické události v naší zemi v 19. století
D-9-6-03p	vyjmenuje nejvýznamnější osobnosti českých dějin 19. století
D-9-6-04p	rozlíší rozdíly ve způsobu života společnosti jednotlivých historických etap

- D-9-7-01p
D-9-7-03p uvede příčiny a politické, sociální a kulturní důsledky 1. světové války
D-9-7-04p
D-9-7-01p uvede základní informace o vzniku samostatné Československé republiky
D-9-7-05p
D-9-8-01p popíše průběh a důsledky 2. světové války a politický a hospodářský vývoj v poválečné
D-9-8-02p Evropě
D-9-8-04p chápe význam událostí v roce 1989 a vítězství demokracie v naší vlasti

Průřezová témata

V rámci předmětu je z velké části realizováno formou integrace průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a určité tematické okruhy dalších průřezových témat (Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Multikulturní výchova, Environmentální výchova a Mediální výchova).

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	Cyklus A: Pravěk a starověk	Cyklus B: Středověk a novověk	Cyklus C: Soudobé dějiny
Rozvoj schopností poznávání			
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena			
Kreativita			
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace			
Kooperace a kompetice			
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti			
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	Cyklus A: Pravěk a starověk	Cyklus B: Středověk a novověk	Cyklus C: Soudobé dějiny
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát	X	X	X
Formy participace občanů v politickém životě	X	X	X
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	X	X	X

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	Cyklus A: Pravěk a starověk	Cyklus B: Středověk a novověk	Cyklus C: Soudobé dějiny
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané	X	X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	Cyklus A: Pravěk a starověk	Cyklus B: Středověk a novověk	Cyklus C: Soudobé dějiny
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X
Etnický původ	X	X	X
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	Cyklus A: Pravěk a starověk	Cyklus B: Středověk a novověk	Cyklus C: Soudobé dějiny
Ekosystémy			
Základní podmínky života	X		
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí	X		X

Mediální výchova (MV)

TO	Cyklus A: Pravěk a starověk	Cyklus B: Středověk a novověk	Cyklus C: Soudobé dějiny
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality			X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

6. HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ

6.1 ÚČEL HODNOCENÍ

Cílem pedagogiky Marie Montessori je dovolit osobnosti, aby jednala způsobem sobě vlastním. Učitelé i jejich rodiče pomáhají žákům, aby poznali sami sebe, naučili se pracovat s tím, co jim bylo dáno, a rozvíjet se optimálním způsobem.

Důraz na individuální rozvoj nevylučuje nutnost klást nároky, artikulovat jasná pravidla a dbát na jejich respektování.

Hlavním úkolem hodnocení je nacházení cesty pro co nejefektivnější učení. Tomu odpovídá i šíře zde zmiňovaných prostředků.

Hodnotit všechny stejným způsobem nemusí být jen znamením objektivity, ale také necitlivého přístupu. Ve školách podle Marie Montessori vytváříme takové prostředí, v němž mají žáci příležitost rozvíjet celou svou osobnost (její kognitivní, afektivní i konativní stránku). Žáci jsou v Montessori systému svobodní dvěma způsoby. Jsou to sice dvě strany téže mince, ale pro lepší pochopení bude užitečné zmínit je obě. Jednak žáky zevnějšku neomezujeme, pokud to není nezbytné pro fungování společnosti, respektive třídy. Jednak jsou žáci svobodní vnitřně: mají odvahu zkoušet, riskovat, svobodně jednat.¹⁰

6.2 VÝZNAM SEBEHODNOCENÍ

Sebehodnocení je klíčovou dovedností rozvíjenou v Montessori pedagogice v předškolním věku. Řada materiálů má v sobě zakomponovanou kontrolu chyby. Dítě tak samo dokáže rozpoznat, zda zvládlo činnost úspěšně (například u vkládání dřevěných válečků s úchyty). U jiných klíčových lekcí v předškolním věku je zvlášť kladen důraz na reflexi vlastní práce – na způsob, jakým poznám dobře vykonanou práci (např. u leštění zrcadla nebo utírání stolu). Děti v předškolním věku jsou také vedeny k rozpoznání obtížnosti, jakou zvládnou, a k práci na osobní optimum. Děti se učí krok po kroku zvládnout obtížné úkoly (leštění bot), také se učí určit si obtížnost práce (práce s různým množstvím barevných válečků, práce se smyslovým materiálem se zavázanými očima), používají materiály kreativně (kombinace různých pomůcek z oblasti smyslového materiálu), jsou vedeni k projevům laskavosti (servírování ovoce, čaje).

Díky této přípravě jsou žáci ve školním věku schopni sebehodnocení na mnoha úrovních. Žák by měl mít alespoň do určité míry možnost volit, kdy a co bude na své práci hodnotit. K tomu může sloužit sebehodnocení v nejrůznější formě (konzultace se spolužáky, s učitelem, s rodiči, vlastní zápisky, různé typy portfolií). Vedeme žáka k tomu, aby byl schopen objektivně hodnotit sám sebe. Toto sebehodnocení využívá žák pro další práci a plánování dle nabízeného vzdělávacího obsahu.

Žák potřebuje reflektovat jak dosažené schopnosti, tak průběh práce. Učí se rozpoznávat učební postupy, které jsou mu blízké a pro něj efektivní, poznává své zaměření a své zájmy. Proto učitel volí odpovídající nástroje hodnocení, které někdy mohou být jiné pro každého žáka.

6.3 VÝZNAM ZPĚTNÉ VAZBY

Při vzdělávání je pro každého žáka potřebná zpětná vazba, která žákovi poskytne informace o správnosti postupu, průběhu či výsledků. K tomu využíváme primárně formu slovního hodnocení. Při samotném hodnocení klademe důraz na vhodnou a výstižnou formulaci a dáváme přednost pozitivnímu vyjádření.

¹⁰MONTESORI, Renilde. Educateurs sans frontières. Přel. M. Valois. Paris : Desclée de Brouwer, 2000. s. 25–34. ISBN 2-220-04432-7.

Uvědomujeme si, že vhodně formulované a podané hodnocení je jedním z nástrojů k motivaci žáka pro další učení. Při hodnocení používáme popisnou formu bez subjektivních formulací.

Využíváme převážně formativní hodnocení. V 1.-6. ročníku má učitel díky svému vzdělání prostřednictvím Association Montessori Internationale zpracovány klíčové lekce včetně definování cílů těchto lekcí. Při plánování i při reflexi pracuje s těmito klíčovými lekcemi, průběžně vyhodnocuje práci žáků, podle toho plánuje následující lekce a poskytuje žákům zpětnou vazbu. Zpětnou vazbu poskytují také spolužáci, učení probíhá nejčastěji při spolupráci ve skupinách.

V 7.-9. ročníku stanovuje učitel klíčové lekce na základě propojení školního vzdělávacího programu a praktických úkolů skupiny dospívajících. Cíle klíčových lekcí definuje učitel či žáci, podle situace. Učitel průběžně vyhodnocuje práci žáků a poskytuje žákům zpětnou vazbu. Zpětná vazba, tedy míra pochopení, je zřejmě také z toho, jak se žákům daří praktická činnost, nakolik se jim daří akademické znalosti v praxi aplikovat.

Kromě formativního hodnocení využíváme i klasifikační škálu výborný-nedostatečný. Ve 2.-6. ročníku nejčastěji pro hodnocení pololetních prací některých vzdělávacích oborů. V 7.-9. ročníku se může objevit klasifikace častěji, a to proto, aby žáci lépe rozuměli známám, které často velmi ovlivňují jejich přijetí či nepřijetí na střední školu.

Cílem hodnocení je tedy, aby žák měl informaci o svých osobních pokrocích, úspěších, stupních zvládnutí konkrétních problematik a dovedností. Při poskytování zpětné vazby se zaměřujeme především na pokrok žáka, jeho snahu, nikoli jen na výsledek.

Mezi žáky není nastavena soutěživost a neexistuje žádný systém vnějších odměn nebo trestů. Učitel zaznamenává, co žáci zvládli, a vede je k reflexi učení. V období od 1. do 6. ročníku jde spíše o reflexi využívání času během pracovního cyklu, v období od 7. do 9. ročníku o reflexi zvládnutí předepsaného kurikula a také o reflexi vlastního způsobu učení a duševního vývoje.

Žák dostává zpětnou vazbu své činnosti v průběhu celé edukace.

6.4 INFORMOVÁNÍ ZÁKONNÝCH ZÁSTUPCŮ

O výsledcích žáka jsou kromě něho samotného informováni i jeho zákonní zástupci. A to čtyřmi základními formami – tripartitními konzultacemi, formou průběžných písemných zpráv, vysvědčením a návštěvami ve třídě.

6.5 OBECNÉ POŽADAVKY NA HODNOCENÍ

V Montessori třídách potřebujeme hodnocení, které spočívá v poskytování takové zpětné vazby, jež žákovi prospívá, motivuje ho k další činnosti a je založena na co možná nejobektivnějších úsudcích o něm. Potřebujeme hodnotit práci žáka v přirozených situacích, nikoli redukovat hodnocení na ověřování zvládnutí učiva.

6.5.1 DESATERO PRO FORMATIVNÍ HODNOCENÍ

Hodnotíme slovy.

Nesrovnáváme žáky mezi sebou.

Podporujeme sebehodnocení žáků.

Popisný jazyk hodnocení a sebehodnocení poskytne jasnou informaci.

Zpětnou vazbou podporujeme vnitřní motivaci.

Volíme slova srozumitelná dítěti (i rodiči).

Hodnotíme vykonanou práci, ne osobu.

Hodnotíme věcně, bez výtek, nálepek i bez pochval.

Vedeme děti k sebekontrolě, vyhledávání odlišností a chyb.

Chyby jsou znamením k zastavení práce, zamyšlení a zopakování si učiva.

6.5.2 POPISNÝ JAZYK, SROZUMITELNOST

Všichni, kdo se na vzdělávání žáka podílejí, tedy žák samotný, učitelé i rodiče, potřebují především informace, aby mohli svou práci zkvalitnit. Proto hodnocení používá popisný jazyk místo posuzujícího.

Objektem hodnocení je průběh žákovy práce a její výsledky na všech úrovních podle Taxonomie kognitivních cílů dle B. S. Blooma (zapamatování, pochopení, aplikace, analýza, syntéza, hodnocení), nikoli žákova osoba jako celek. Popisujeme to, co můžeme vnímat smysly, popisujeme pokrok, popřípadě pocity žáka, a používáme jazyk srozumitelný všem stranám. Rodiče jsou zapojeni do procesu učení svého dítěte, protože jej dobře znají a mohou být cenným zdrojem informací pro plánování žákova učení a jeho zlepšování.

Zaměřujeme se na hodnocení podstatných jevů a hodnocení věnujeme takovou důležitost, která odpovídá rozsahu činnosti a věku žáka. Význam hodnocení pro žáka stoupá s věkem.

6.5.3 PRAVDIVOST

Požadavek na pravdivost hodnocení se nám jeví jako samozřejmý. V praxi bychom si měli pokládat otázku, zda jsou dané hodnoticí metody opravdu nutné a slouží žákům, zda žáci i jejich rodiče vnímají dané hodnoticí prostředky a jejich výstupy jako pravdivé.

Aby bylo hodnocení vnímáno jako spravedlivé, máme jasno o tom, který referenční rámec používáme, to znamená, s čím srovnáváme, ke kterému měřítku se vztahujeme.

Vyhýbáme se způsobu hodnocení, při kterém je referenčním rámcem sociální norma (učitel hodnotí jednotlivce podle toho, jak práci vypracovala skupina žáků).

Upřednostňujeme rámec, který je daný dopředu, např. kritériální hodnocení nebo individuální vztahové normy (self-reference assessment)¹¹ – v rámci přijatých cílů učení srovnáváme s výkonem, který žák odvedl v minulosti.

6.5.4 BEZPEČÍ, POZITIVNÍ ZAMĚŘENÍ

Aby hodnocení bylo v souladu se zájmy žáka, nemůže vytvářet strach a tím ho nepřímo vybízet k podvádění. Nesmí vyvolat pocit, že žák něco nezvládne, třebaže se bude snažit sebevíc. Reflektujeme práci na jejím začátku, v průběhu a na konci. Díky tomu má žák sám možnost odhalit vlastní chybu a napravit ji.

6.5.5 INDIVIDUÁLNÍ PŘÍSTUP

Hodnocení bere v úvahu individuální kontext žákova výkonu a učení, respektuje jedinečnost procesů poznávání, tedy popisuje proces učení jako jedinečné a neopakovatelné budování poznání a smyslu v mysli každého člověka. Cílem hodnocení je vyvození podnětů pro další práci. Zaměřuje se na silné stránky žakovy práce.

¹¹KOŠŤÁLOVÁ, Hana; MIKOVÁ, Šárka; STANG, Jiřina. Školní hodnocení žáků a studentů se zaměřením na slovní hodnocení. 1. vyd. Praha : Portál, 2008. s. 23. ISBN 978-80-7367-314-7.

Vědomí, že každý žák má jiný temperament a v návaznosti na něj jiný typ osobnosti¹², jiný styl učení¹³, převládá u něj jiný typ inteligence atd., je klíčem ke snadšímu porozumění jeho potřebám.

Temperament je souhrn charakteristických rysů osobnosti, které se trvale projevují způsobem reagování, jednání a prožívání. Styly učení (někdy ztotožňované s pojmem kognitivní styly) jsou postupy při učení, které užíváme ve většině situací pedagogického typu. Jsou relativně nezávislé na obsahové stránce učení. Jedná se o charakteristické způsoby, jimiž vnímáme, zapamatováváme si informace, myslíme, řešíme problémy, rozhodujeme se. Vytvářejí se z vrozeného základu, ale obohacují se a proměňují během našeho života jak v důsledku záměrných vlivů, tak bezděčně¹⁴. V roce 1983 americký psycholog Howard Gardner vymezil sedm různých druhů inteligence: tělesně-pohybovou, interpersonální, verbálně-jazykovou, logicko-matematickou, intrapersonální, vizuálně-prostorovou a hudební¹⁵.

6.6 ZPŮSOBY HODNOCENÍ

6.6.1 ZVLÁDACÍ UČENÍ = MAPA VÝVOJE

Původní myšlenka, kterou zavedli do psychologie a pedagogiky autoři zvládacího učení (Mastery Learning), byla, že každý žák potřebuje na zvládnutí určitého problému jiný čas. Využíváme pro 1.-6. ročník.

Znamená to, že všichni mohou získat znalosti a dovednosti potřebné pro další postup v učení, aniž by to nutně znamenalo, že všichni budou studovat dané téma ve stejném rozsahu nebo do stejné hloubky. Se zvládacím učením úzce souvisí mapa vývoje (Progress Map), která popisuje očekávané žákovy cesty učením krok za krokem – výuka se z pohledu zvládacího učení stává postupným zvládáním dobře popsanych a navazujících kroků. Touto mapou vývoje je pro 1.-6. ročník seznam klíčových lekcí, které se na sebe navazují, lekce mají svou konkrétní podobu, většinou popsanou v Montessori albu konkrétního učitele.

Popis očekávané žákovy cesty učením pomáhá sledovat, kde se žák se svými znalostmi, dovednostmi a porozuměním právě nachází, jak velký pokrok učinil a kam dál se má ubírat. Vývojové mapy naznačují, co má žák zvládnout, aby mohl postoupit o úroveň výš.

6.6.2 KRITERIÁLNÍ HODNOCENÍ

S prvky kritériálního hodnocení žáci pracují v 1.-6. i 7.-9. ročníku. Spočívá v tom, že před prací dopředu popíšeme očekávaný výkon. Tím dáváme žákům možnost lépe se na splnění úkolu připravit. Ti kreativní budou znát limity, ve kterých se mají pohybovat (to se potřebují naučit), ti, kteří potřebují jasné vodítko, ho dostanou. Kritéria mohou být splněna různě kvalitně nebo na více úrovních zadání, proto můžeme kritéria popsat prostřednictvím několika úrovní, na kterých mohou být splněna. Jednotlivé úrovně mohou popisovat indikátory. Kritéria a indikátory může tvořit učitel, žáci, mohou vznikat při jejich spolupráci nebo mohou být převzatá od vnější autority.

Hodnocení na základě kritérií a indikátorů usnadňuje také popisné hodnocení. Na jeho základě můžeme jednoduše vytvořit jak věcné slovní hodnocení, tak můžeme jimi popsané výsledky převádět na známky.

6.6.3 OKAMŽITÁ ZPĚTNÁ VAZBA A SEBEREFLEXE

Během předškolního věku se děti učí reflektovat svou vlastní práci. Montessori pomůcky v tomto věku často přímo obsahují kontrolu chyb. Tím se postupně rozvíjí schopnost sebereflexe, následně také cit pro

¹²ČAKRT, Michal. Typologie osobnosti: přátelé, milenci, manželé, dospělí a děti. 1. vyd. Praha : Management Press, 2004. 361 s. ISBN 80-7261-112-7.

¹³RÖHNER, Roel. Učební styly a strategie. Dalton international magazin. 2009, s. 6–7.

¹⁴PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. Pedagogický slovník. 4. vyd. Praha : Portál, 2003.

¹⁵GARDNER, H.: Dimenze myšlení. Praha : Portál, 1999.

hodnocení práce někoho druhého. Díky tomu jsou si žáci vědomi úspěšnosti své práce a jsou to nejčastěji spolužáci, kteří si poskytují okamžitou zpětnou vazbu.

Zpětná vazba může být vyjádřena v běžné komunikaci, gestem, odpovědí na dotazník, poznámkou k písemné práci žáka, obrázkem... Důležité je, aby zpětná vazba, pokud ji formuluje učitel slovně, byla vyjádřena popisným jazykem.

Učitelé nezasahují do práce žáků bezprostředně, často jim nechají čas, aby případnou chybu mohli odhalit sami. U velké řady pomůcek pro 1.-6. ročník není podstatná např. početní nebo gramatická chyba, ale osvojení postupu či pochopení konceptu.

6.6.4 ZPRÁVY PEDAGOGŮ A DALŠÍCH PRŮVODCŮ ŽÁKŮ DO ŠKOLNÍCH DENÍKŮ

Svou frekvencí jsou součástí střednědobého hodnocení a své místo mají v 1.-6. ročníku. Pedagogové a další průvodci při vzdělávání, například externí odborníci, popisují do školních deníků, co žák zvládl za uplynulé období (několika týdnů až měsíců). Toto slouží jako modelování reflexe vlastního učení, jako zpětná vazba pro žáka i informace pro zákonné zástupce.

6.6.5 VZDĚLÁVACÍ PLÁN

Svou frekvencí je součástí dlouhodobého hodnocení. Jde o cíle formulované při tripartitních konzultacích mezi žáky, učiteli a jejich rodiči, nebo při průběžných konzultacích mezi žáky a učiteli ve třídě. Žáci si mohou tvořit své vlastní vzdělávací plány pro plnění dílčích povinností nebo získávání konkrétních dovedností, například si volí vlastní postup při učení se cizímu jazyku nebo plnění úkolů z českého jazyka či matematiky, atd. Plány mohou být písemné, mohou být také formulovány ústně.

6.6.6 HODNOCENÍ ZVLÁDÁNÍ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ

Hodnocení zvládání klíčových kompetencí je součástí tripartitních konzultací i běžných konzultací mezi učiteli a žáky, také je tématem komunitních kruhů. Je specifické tím, že vnímání zvládání kompetencí může být individuálnější než zvládání výstupů jednotlivých oborů. Nakolik žák zvládá jednotlivé kompetence, vidí jinak on sám, jinak jeho rodiče, jinak jeho učitel. Proto je výhodou, když se do hodnocení zapojují. Hodnocení by mělo být založeno na průběžném pozorování a popisu projevů žáka.

6.6.7 PRAVIDLA PRO CHOVÁNÍ A SPOLUŽITÍ

Formulace pravidel pro chování a spolužití může být prvním krokem pro vyhodnocování vzájemného chování žáků, může být také vyústěním tohoto vyhodnocování. Pokud si pravidla stanovíme, vyhodnocujeme je téměř neustále a používáme je k vytváření kvalitního sociálního prostředí. Všímáme si chování žáků, komentujeme ho popisným jazykem, v případě potřeby (pokud se jedná o společné téma nebo společný problém) diskutujeme o chování ve skupině nebo v celé třídě, nejčastěji při setkání v komunitním kruhu. Za své chování by měli cítit zodpovědnost sami žáci, práce s pravidly by měla rozvíjet sebekázeň a sebekontrolu.

6.6.8 SBĚR AUTENTICKÝCH INFORMACÍ

Při hodnocení si všímáme procesu i výsledku. Výsledky práce jsou často uchovatelné a uchovávané, o průběhu práce si můžeme vést nejrůznější záznamy nebo archivovat i koncepty a poznámky, např. ve sběrném portfoliu.

Abychom hodnotili s ohledem na všechny osobnostní typy žáků co nejspravedlivěji a s ohledem na cíle naší práce co nejúčinněji, potřebujeme řadu způsobů, kterými sbíráme informace o žácích. Pozorujeme samostatnou práci i interakci. Při slovním zadání (např. při diskusi) myslíme na to, že smysloví žáci potřebují několik vteřin na to, aby slovům porozuměli. Uvědomujeme si, že někteří žáci dávají přednost věcným

aspektům (žáci s převahou myšlení), jiní lidským vztahům a emocionálním stavům (žáci s převahou citění). Pro některé žáky je typické, že odevzdávají práci na poslední chvíli a zároveň osobitou i propracovanou. U nich (tzv. vnímajících žáků) oceníme přednosti práce (tvořivé řešení úkolu, improvizaci), malé zpoždění se pokusíme tolerovat, popřípadě dopředu promyslíme, jak těmto žákům pomoci dodržet termín odevzdání rozsáhlejších úkolů.

6.6.9 ŽÁKOVSKÉ PRÁCE

Žáci své práce zakládají do dokumentačních portfolií, učitelé uchovávají písemné pololetní práce z českého jazyka a matematiky, případně z dalších předmětů.

6.6.10 POZOROVÁNÍ

Pozorování je důležitou složkou práce učitele v Montessori třídě. Pozorování probíhá s písemným záznamem i bez něj. Podklady z pozorování dále využijeme a vyhodnocujeme při rozhovoru s žáky, při konzultaci s rodiči, při sdílení s kolegy a při popisování žákovy práce na vysvědčení.

6.6.11 ARCHY, FORMULÁŘE

Učitelé pro zjednodušení sběru informací o žácích vytvářejí nejrůznější formuláře, do kterých zapisují průběh a výsledky práce s pomůckami, jednotlivé dovednosti (např. pro jednotlivé oblasti učení) a míru jejich zvládnutí.

6.6.12 ŽÁKOVSKÉ PORTFOLIO

Žáci využívají především dokumentační portfolio, které slouží k uchování práce a jejímu průběžnému i sumativnímu hodnocení. To určuje charakter materiálů, které v něm žáci budou mít. V dokumentačním portfolio průběžně monitorujeme žákovu práci, může obsahovat i zpětnou vazbu učitele, spolužáků, rodičů a sebehodnocení. Zpětnou vazbu dostává žák nejčastěji ústně, proto se může stát, že ji v portfolio nenajdeme.

Přestože se jedná o dokumentační portfolio, každý žák může ve svých deskách shromažďovat materiály, které považuje za užitečné a mají vztah k dané oblasti učení. Přehledy učiva, zdroje informací a zajímavosti mohou být také podkladem pro reflexi učení.

Důležité je zmínit, že se nejedná o výběr nejlepších prací, ale opravdu o průběžné monitorování práce. Učíme žáky, aby si vážili pokroku, kterého dosáhli. Pokud je vedeme k sebehodnocení a k tomu, aby pocítli uspokojení hledali v tom, že sami mají radost z odvedené práce, bude pro ně snazší být k sobě upřímní. Nebudou se stydět za své předešlé práce, protože budou dokazovat, jak velkou cestu museli urazit, aby zvládli svůj výkon vylepšit. Na to také upozorňujeme při konzultacích s rodiči, kdy si můžeme dovolit soustředit se na individuální vztahovou normu.

Z dokumentačních portfolií vytvářejí žáci často na konci školního roku reprezentační portfolia, často svázaná do knihy.

6.6.13 SEBEHODNOCENÍ

Sebehodnocení může probíhat v myšlenkách, ústně, v rozhovoru se spolužákem, s učitelem, s rodičem, písemně do školního deníku, písemně jako komentář k práci... Při sebehodnocení je důležité, aby se žák soustředil na učení a jeho průběh, nikoli na svou osobu, aby užíval popisný jazyk, aby vnímal sebehodnocení jako přirozenou součást učení, která mu pomáhá.

Popisovat vykonanou práci patří k náročným dovednostem, které je potřeba rozvíjet. Učitel modeluje způsoby, kterými můžeme práci popsat, když dává žákům zpětnou vazbu. Sami si toto nacvičují v rozhovorech

se spolužáky a s učitelem. Pokud společně hodnotíme společnou práci, trénujeme schopnost mluvit o vlastní práci.

6.6.14 OCENĚNÍ – OTÁZKA

Jedním ze způsobů nácviku hodnocení včetně sebehodnocení je ocenění (uznání) – otázka¹⁶. Nejprve učíme žáky, aby na své práci nebo na práci někoho ze skupiny našli něco, co by chtěli ocenit. Soustředíme se na používání popisného jazyka, zaměření na konkrétní proces nebo výkon. Po zvládnutí oceňování je požádáme, aby připojili, pokud chtějí, korektivní otázku. Aby se zeptali na něco, co by sami udělali jinak. Například: „Velmi mě zaujalo jednání hlavní postavy. Přemýšlela jsi nad tím, že by příběh skončil jinak?“ Nácvik hodnocení pomocí ocenění a otázky se hodí pro výkony, jejichž hodnocení je subjektivní.

6.6.15 ZAČÁTKY VÝPOVĚDÍ, OTÁZKY

Při nácviku sebehodnocení můžeme využít otázky, které žáka provázejí (sebe)hodnocením nebo naznačit začátky vět. Například: Co jsem se naučil? Co mi šlo? S čím jsem měl potíže? Jak jsem řešil problémy? Co mi pomohlo? Pomohl mi s mou prací někdo? Pomohl jsem někomu? V čem se ještě potřebuji zlepšit? Které kroky ke zlepšení udělám? Co mi jde a jak to budu rozvíjet? Jak se mi dnes pracovalo, jak jsem se cítil? Jak mi vyhovuje tato forma práce? Komu bych chtěl poděkovat, za co? Co bych příště udělal jinak?

6.6.16 KONZULTACE UČITELŮ S ŽÁKY

Konzultace během školního roku bývají krátké, připravené, zaostřené na jeden úkol. Konzultace mohou probíhat mezi spolužáky nebo mezi žákem, respektive žáky, a učitelem během vyučování. Mohou se týkat vývoje cíle práce, jejího vývoje, stavu v žákově učení nebo ve třídě, výsledku práce. Konzultovat můžeme před započetím samotné práce, při jejím průběhu nebo po jejím skončení.

6.6.17 TRIPARTITNÍ KONZULTACE

Jinou formou jsou tripartitní konzultace, které probíhají na podzim a na jaře. Ty jsou dopředu plánované, účastní se jich ideálně oba zákonní zástupci, žák a učitel. V počátku slouží konzultace mezi učitelem, žákem a jeho rodiči především k navázání spolupráce. Dále se snažíme popsat vývoj žákovy práce s ohledem k cílům. Podstatné jsou pro učitele i rodiče informace o tom, na čem žák pracuje, co bude dělat dál, jak ke svému učení přistupuje a jak se při práci cítí. Tripartitní konzultace probíhají ve všech ročnících a jsou důležitou součástí procesu učení i života školy.

6.6.18 SLOVNÍ HODNOCENÍ

Slovní hodnocení používáme k průběžné ústní i písemné zpětné vazbě i k sumativnímu hodnocení. Vyjadřujeme jej popisným jazykem.

6.6.19 VYSVĚDČENÍ

V 1.-6. ročníku je hodnocení na vysvědčení slovní, které lze v případě potřeby převést na klasifikaci. V 7.-9. ročníku je hodnocení vyjádřené klasifikací společně se slovním hodnocením.

Vysvědčení je adresné a učitel se v něm obrací přímo na žáka. Učitel se zaměřuje na zhodnocení žákovy půlroční práce, na jeho pokroky, přičemž vychází z porovnání aktuální dosažené úrovně vzdělávání s

¹⁶KOŠŤÁLOVÁ, Hana; MIKOVÁ, Šárka; STANG, Jiřina. Školní hodnocení žáků a studentů se zaměřením na slovní hodnocení. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. s. 73. ISBN 978-80-7367-314-7.

předchozími výsledky¹⁷. Převod slovního hodnocení na klasifikační stupeň je realizován na základě Pravidel pro hodnocení výsledku vzdělávání žáků (viz dále).

Důležitým faktem je, že podklady pro hodnocení shromažďuje učitel v průběhu celého roku (záznamy učitele z žákovy práce, z hodnocení skupinových prací, z žákova portfolia apod.), nikoliv nárazově ze zkoušení. Podklady získané touto cestou mají pro žáka tu výhodu, že odpadá prvek stresu a nervozity z testování a zkoušení, a tím nedochází ke zkreslení skutečně dosažených výsledků.

6.7 KRITÉRIA HODNOCENÍ ŽÁKA

Organizace učení

- Žák vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie,
- plánuje, organizuje a řídí vlastní učení,
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě,
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti,
- poznává smysl a cíl učení,
- má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich,
- nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému.

Dokončení a zakládání práce

- Žák výsledky zvolené i zadané práce smysluplně seřadí a založí,
- vytváří prezentační portfolia,
- systematicky dokončí svou práci vzhledem ke stanovenému cíli a termínu.

Kontrola vlastní práce

- Žák kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich,
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situacích, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů,
- vytváří si reálnou představu o sobě samém.

Písemná a ústní komunikace

- Žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu,
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění.

Samostatná práce

- Žák samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti,
- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky

¹⁷Slovní hodnocení se na známky převádí pouze na vyžádání školy, na kterou se žák hlásí (víceletá gymnázia, střední školy) nebo školy, na kterou žák v průběhu povinné školní docházky přestupuje.

Práce ve skupinách

- Žák posoudí pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl svou práci zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky své spolupráce a diskutuje o nich,
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje,
- využívá získané komunikační dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi,
- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce,
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá,
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají.

Naslouchání a účast během skupinových rozhovorů

- Žák naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje,
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají.

Dodržování dohodnutých pravidel

- Žák rozpozná a pochopí nastalé situace, přemýšlí o případných nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob jejich řešení,
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí,
- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce,
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu.

Zapojování se do dění ve škole a třídě

- Žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce,
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá,
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají.

Vnímání okolního prostředí

- Žák vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni,
- rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností,
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem,

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí,
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu,
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit.

Využití získaných informací a dovedností v běžném životě

- Žák vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě,
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti,
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem,
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka,
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti,
- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky,
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot.

Využití získaných informací a dovedností v konkrétních vzdělávacích oblastech

- Žák vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě,
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly,
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti,
- uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy,
- samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy,
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit,
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti,
- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky.

6.7.1 STUPNĚ HODNOCENÍ PROSPĚCHU

Stupeň 1 = výborný

Žák ovládá požadované poznatky a chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje znalosti při řešení teoretických a praktických úkolů. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a

výstižný. Grafický projev je přesný a estetický. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky. Je schopen samostatně studovat vhodné texty. Žák je v činnostech velmi aktivní. Má výrazně aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu a projevuje k nim aktivní vztah. Úspěšně rozvíjí svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 2 = chvalitebný

Žák ovládá požadované poznatky v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované činnosti. Samostatně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje znalosti při řešení teoretických a praktických úkolů. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev je estetický, bez větších nepřesností. Je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty. Žák je v činnostech aktivní, tvořivý, převážně samostatný na základě využívání svých osobních předpokladů, které úspěšně rozvíjí v individuálním a kolektivním projevu. Žák tvořivě aplikuje osvojené vědomosti, dovednosti a návyky v nových úkolech. Má aktivní zájem o umění, o estetiku a tělesnou zdatnost. Rozvíjí si v požadované míře estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 3 = dobrý

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků nepodstatné mezery. Při vykonávání požadovaných činností projevuje nedostatky. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů a zákonitostí podle podnětů učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti se projevují častější nedostatky, grafický projev je méně estetický a má menší nedostatky. Je schopen samostatně studovat podle návodu učitele. Žák je v činnostech méně aktivní, tvořivý, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb.

Stupeň 4 = dostatečný

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti a v grafickém projevu se projevují nedostatky, grafický projev je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti. Žák je v činnostech málo aktivní a tvořivý. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé. Úkoly řeší s častými chybami.

Stupeň 5 = nedostatečný

Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. Jeho dovednost vykonávat požadované činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat. Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý.

Při hodnocení žáka, jehož práce vykazuje závažné nedostatky, viz níže, dochází k průběžným konzultacím s rodiči dítěte a je zvažována možnost opakování ročníku.

- Znalosti a dovednosti nedokáže uplatňovat, případně se při jejich aplikaci vyskytují velmi závažné chyby.
- Není samostatný v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. Má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti ústního a písemného projevu. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky.
- Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede pracovat s informacemi, a to ani při jejich vyhledávání.
- Nedokáže spolupracovat s ostatními i přes pomoc a podporu.
- Nedovede se samostatně učit.

Samostatnou kapitolou pro hodnocení jsou případy, kdy žák je v domácím vzdělávání, či navštěvuje po určitý časový úsek (obvykle 1 školní rok) jinou školu.

Individuální vzdělávání

Pokud je žák v individuálním vzdělávání, jsou podklady pro hodnocení získávány na základě zkoušky. Podrobnější pravidla stanovuje školní řád.

Vysoká absence

Pokud žák dosáhl v některém z předmětů vysoké absence (nad 30 %), může třídní učitel, popřípadě ředitelka školy rozhodnout o požadavku na přezkoušení.

6.7.2 KLASIFIKAČNÍ STUPNĚ A JEJICH SLOVNÍ VYJÁDRĚNÍ

	Ovládnutí učiva	Úroveň myšlení	Úroveň vyjadřování	Celková aplikace vědomostí, řešení úkolů, chyby žáka	Pile a zájem o učení
1	Ovládá bezpečně	pohotový, bystrý, dobře chápe souvislosti	výstižné a poměrně přesné	užívá vědomostí a spolehlivě i uvědoměle dovedností, pracuje samostatně, přesně, s jistotou, dokáže dobře pracovat s chybou, uvědomí si a správně opraví bez pomoci i s pomocí	aktivní, učí se svědomitě a se zájmem
2	Ovládá	uvažuje celkem samostatně	celkem výstižné	dovede používat vědomostí a dovedností při řešení úkolů, dopouští se jen menších chyb, a dokáže je správně opravit s pomocí	učí se svědomitě
3	V podstatě ovládá	menší samostatnost v myšlení	myšlenky vyjadřuje ne zcela přesně	řeší úkoly s pomocí učitele a s touto pomocí snadno překonává potíže a odstraňuje chyby, s pomocí dokáže s chybou pracovat	k učení a práci nepotřebuje větších podnětů
4	Ovládá se značnými mezerami	nesamostatné myšlení •	myšlenky vyjadřuje se značnými obtížemi	dělá podstatné chyby, nesnadno je překonává, práce s chybou je problematická, jedině s pomocí si je dokáže opravovat a jen v některých	malý zájem o učení, potřebuje stále podněty

				případech uvědomovat, jaké je správné řešení a proč	
5	Neovládá	odpovídá nesprávně i na návodné otázky	i na návodné otázky odpovídá nesprávně	Praktické úkoly nedokáže splnit ani s pomocí, chybu není schopen brát jako nástroj sebevzdělávání	pomoc a pobízení k učení jsou neúčinné

1.1.1 STUPNĚ HODNOCENÍ CHOVÁNÍ

Stupeň 1 (VELMI DOBRÉ)

Žákovi se v podstatě daří respektovat dohodnutá pravidla. Dodržuje bezpečnost při různých činnostech, chrání si svoje zdraví i zdraví ostatních, šetrně zachází s pomůckami jemu svěřenými. Snaží se o toleranci, pochopení a dodržování vzájemných mezilidských vztahů nejen ve škole, ale i na veřejnosti.

Stupeň 2 (USPOKOJIVÉ)

Žák často porušuje dohodnutá pravidla stanovená školním řádem, svým chováním často ohrožuje ostatní, nedbá o šetrné zacházení se školním a cizím majetkem, porušuje opakovaně bezpečnostní pokyny. Jeho vystupování ve škole a na veřejnosti neodpovídá zásadám dobrých mezilidských vztahů (pokusy o podvádění, ubližování druhým, nevhodné či vulgární chování...) a to i přesto, že jsou k řešení tohoto problematického chování přizváni rodiče.

Stupeň 3 (NEUSPOKOJIVÉ)

Žák nedodržuje stanovená pravidla, úmyslně ničí cizí a školní majetek, vůbec nerespektuje pokyny k ochraně zdraví při různých činnostech. Svým chováním ohrožuje zdraví a bezpečnost ostatních spolužáků.

1.2 KOMISIONÁLNÍ A OPRAVNÉ ZKOUŠKY

Při pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí, může zákonný zástupce žáka do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl, nejpozději však do 3 pracovních dnů od vydání vysvědčení, požádat ředitelku školy o komisionální přezkoušení. Termín komisionálního přezkoušení se koná nejpozději do 14 dnů od doručení žádosti nebo v termínu dohodnutém se zákonným zástupcem.

Žáci, kteří na daném stupni základní školy dosud neopakovali ročník a kteří na konci druhého pololetí neprospěli nejvýše ze dvou povinných předmětů s výjimkou

předmětů výchovného zaměření, konají z těchto předmětů opravné zkoušky. Termín je stanoven po dohodě se zákonným zástupcem do konce příslušného školního roku – do 31. srpna.

1.3 ZPŮSOB HODNOCENÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním (zdravotním znevýhodněním je i dlouhodobá nemoc).

Při hodnocení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami se přihlíží k povaze jeho postižení nebo znevýhodnění. Učitelé respektují doporučení pedagogicko-psychologické poradny či SPC. Způsob hodnocení žáka je součástí individuálního plánu, který vzniká ve spolupráci vyučujícího, zákonného zástupce žáka, případně i poradenského zařízení.

Pro získávání podkladů pro hodnocení těchto žáků volí učitel vhodné a přiměřené způsoby a při zjišťování úrovně žákovských vědomostí a dovedností volí takové formy a druhy zkoušení, které odpovídají schopnostem žáka a na něž nemá postižení nebo znevýhodnění negativní vliv.

Hodnocení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami se řídí Vyhláškou č. 48 / 2005 Sb., pokud není jiným právním předpisem stanoveno jinak.

1.4 VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ

Pochvala

Třídní učitel může udělit za výrazný projev školní iniciativy, déletrvající úspěšnou práci, apod. pochvalu nebo ocenění. Ředitel školy může za projev lidskosti, občanské nebo školní iniciativy, záslužný nebo statečný čin nebo dlouhodobou úspěšnou práci udělit ocenění nebo pochvalu.

Napomenutí třídního učitele

Za jednotlivé a méně závažné porušování školního řádu a dohodnutých pravidel, např. za neplnění povinností a časté zapomínání, nedodržování bezpečnostních pravidel, braní a ničení cizího nebo školního majetku, nevhodné chování ve škole může být žákovi uděleno napomenutí třídního učitele.

Důtka třídního učitele

Za opakované méně závažné porušování stanovených pravidel a pokynů vztahujících se k bezpečnosti, chování žáků a plnění povinností dle ŠŘ může být žákovi udělena důtka třídního učitele.

Důtka ředitele školy

Za závažné a úmyslné porušování ŠŘ, úmyslné braní a ničení cizích věcí, pokus o podvádění, úmyslné ubližování a ohrožování zdraví ostatních může být udělena důtka ředitele školy.

1.5 CELKOVÉ HODNOCENÍ ŽÁKŮ NA VYSVĚDČENÍ

Celkové hodnocení žáka se na vysvědčení vyjadřuje stupni:

- a) prospěl(a) s vyznamenáním,
- b) prospěl(a),
- c) neprospěl(a),
- d) nehodnocen(a).

Žák je hodnocen stupněm:

- a) prospěl(a) s vyznamenáním, splnil-li ve všech povinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem deklarované výstupy v plném rozsahu,
- b) prospěl(a), splnil-li ve všech povinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem základní deklarované výstupy,
- c) neprospěl(a), nesplnil-li deklarované výstupy z jednoho a více předmětů stanovených školním vzdělávacím programem, viz stupeň 5 (hodnocení nedostatečný),
- d) nehodnocen, nemohl-li být hodnocen např. ze zdravotních důvodů.